

Qasja e sistemit gjyqësor ndaj krimit të organizuar dhe korrupsionit

RAPORT MBI MONITORIMIN E PROCESEVE GJYQËSORE NË BALLKANIN PERËNDIMOR

— Nga Teoria në Praktikë 2.0 —

Ky publikim është mundësuar me mbështetjen financiare të Bashkimit Evropian. Përmbajtja e tij është përgjegjësi e vetme e OSBE-së dhe nuk i reflekton domosdoshmërisht qëndrimet e Bashkimit Evropian.

Për Bashkimin Evropian, emërtimi i Kosovës është pa paragjykim ndaj qëndrimeve mbi statusin dhe është në përputhje me Rezolutën e OKB-së 1244/1999 dhe me Opinionin e GJND-së për Deklaratën e Pavarësisë së Kosovës.

Përmbajtja e këtij publikimi, pikëpamjet, opinionet, gjetjet, interpretimet dhe përfundimet e shprehura këtu janë të autorëve dhe kontribuesve dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht politikën ose qëndrimin zyrtar të OSBE-së dhe shteteve të saj pjesëmarrëse. Megjithëse OSBE-ja ka investuar kujdesin maksimal në zhvillimin e këtij publikimi, ajo nuk pranon asnjë përgjegjësi për saktësinë dhe plotësinë e informacionit, udhëzimeve dhe këshillave të dhëna, as për gabime teknike. Për këto arsye, nuk mund të bëhet asnjë pretendim kundër OSBE-së në lidhje me pasojat e mundshme që mund të lindin nga informacioni ose konkluzionet e përfshira në këtë publikim.

REGIONAL TRIAL MONITORING PROJECT
COMBATting ORGANIZED CRIME AND CORRUPTION
IN THE WESTERN BALKANS

Vërejtje: Ky dokument përmban një pjesë të përkthyer nga “Raporti Mbi Monitorimin e Proceseve Gjyqësore në Ballkanin Perëndimor: Qasja e Sistemit Gjyqësor ndaj Krimin të Organizuar dhe Korrupsionit – Nga Teoria në Praktikë 2.0.” Në rast të ndonjë mospërputhjeje midis versionit në gjuhën angleze të këtij raporti dhe ndonjë versionit në gjuhën vendase, versioni në gjuhën angleze do të ketë përparësi.

Raporti i plotë është në dispozicion në:

<https://www.osce.org/WesternBalkansTrialMonitoring>

Qendra për Parandalimin e Konfliktit, Sekretariati i OSBE-së

Wallnerstrasse 6

A-1010 Vienë, Austri

pm-cpc@osce.org

osce.org/cpc

Përmbajtja

Hyrje

I. Përmbledhje ekzekutive	7
II. Pse ky raport tani?	8
III. Nga rekomandimet te zbatimi i reformave	9
IV. Fushëveprimi, baza e të dhënave dhe kufizimet metodologjike	11
V. Modelet rajonale në zbatimin e reformave	14
VI. Veprimet prioritare për reforma në nivel rajonal	20
VII. Si të lexohen kapitujt për secilin juridiksion	22

Juridiksionet

VII. Kosova*	23
--------------	----

XI. SHTOJCA

Shtojca: Një analizë e thelluar statistikore e monitorimit të gjykimeve mbi ecurinë e rasteve të monitoruara të krimit të organizuar dhe korrupsionit nga aktakuza deri në përfundimin e tyre përfundimtar	151
--	-----

*Të gjitha referencat ndaj Kosovës, qoftë ndaj territorit, institucioneve apo popullsisë, në këtë tekst duhet të kuptohen në përputhje të plotë me Rezolutën 1244 të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara.

Lista e shkurtesave

BD BiH	Distrikti i Brqkos Bosnje dhe Hercegovinë
GJTHP	Gjykata Themelore Penale në Shkup
BeH	Bosnje dhe Hercegovinë
ZPTHP	Zyra e Prokurorisë Themelore Publike (Maqedonia e Veriut)
KP	Kodi Penal
KKGJE	Këshilli Konsultativ i Gjyqtarëve Evropian
CEPEJ	Komisioni Evropian për Efikasitetin e Drejtësisë
SMIL	Sistemi për Menaxhimin Informativ të Lëndëve (Kosovë)
KPP	Kodi i Procedurës Penale
OSHC	Organizatat e Shoqërisë Civile
DP FNZ	Drejtoria e Përgjithshme e BE-së për Fqinjësinë dhe Negociatat e Zgjerimit
KE	Komisioni Evropian
KEDNJ	Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut
GJEDNJ	Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut
BE	Bashkimi Evropian
FBeH	Federata e Bosnje dhe Hercegovinës
NJIF	Njësia për Inteligjencë Financiare
KLJG	Këshilli i Lartë Gjyqësor (Shqipëri)
KLJGP BeH	Këshilli i Lartë Gjyqësor dhe Prokurorial i Bosnjës dhe Hercegovinës
KLP	Këshilli i Lartë i Prokurorisë (Shqipëri)
IPA	Instrumenti i Para-Anëtarësimit
ADK	Akademia e Drejtësisë së Kosovës
OAK	Oda e Avokatëve të Kosovës
KGJK	Këshilli Gjyqësor i Kosovës
KPK	Këshilli Prokurorial i Kosovës
BJN	Bashkëpunim Juridik Ndërkombëtar
MD	Ministria e Drejtësisë
DHKA	Dhoma Kombëtare e Avokatisë (Shqipëri)
MNPF	Marrëveshjet e Negociuara për Pranimin e Fajësisë
KOK	Krim i Organizuar dhe Korrupsion
ODIHR	Zyra e OSBE-së për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut
OSBE	Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë
PFN	Pranimi i Fajësisë i Negociuar
SML	Sistemi për Menaxhimin e Lëndëve (Mali i Zi)
RS	Republika Serbe
GjSKKO	Gjykatat e Specializuara për Korrupsion dhe Krim të Organizuar (Shqipëri)
MVH	Masat e Veçanta të Hetimit
SPAK	Prokuroria e Specializuar (Shqipëri)
ZPS	Prokuroria Speciale (Mali i Zi)
PS	Prokuroria Speciale (Kosovë)
ZPLSH	Zyra e Prokurorisë së Lartë të Shtetit (Mali i Zi)
UNODC	Zyra e Kombeve të Bashkuara për Drogën dhe Krimin
BP	Ballkani Perëndimor

I. Përmbledhje Ekzekutive

Lufta kundër krimit të organizuar dhe korrupsionit (KOK) në Ballkanin Perëndimor ka hyrë në një fazë të re. Çështja kryesore nuk është më nëse ekzistojnë strategji, ligje, udhëzime, trajnime, mjete digjitale apo plane institucionale. Çështja është nëse këto mjete kanë filluar të ndryshojnë mënyrën se si trajtohen në praktikë rastet e krimit të organizuar dhe korrupsionit.

Ky raport e shqyrton këtë çështje përmes të dhënave të Projektit Rajonal për Monitorimin e Proceseve Gjyqësore (Projekti) mbi trajtimin e rasteve të KOK-ut dhe zbatimin e reformave. Përmes më shumë se 350 rasteve të monitoruara në gjashtë juridiksione, Projekti ndërthur vëzhgimin e seancave gjyqësore, shqyrtimin e akteve gjyqësore, analizën e historikut procedural, konsultimet e strukturuar, përcjelljen e rekomandimeve dhe analizat e thelluara të synuara. Kjo bazë e të dhënave përdoret për të mbështetur modelet e identifikuar në performancën institucionale dhe për të vlerësuar nëse masat reformuese po kalojnë nga miratimi formal në praktikën e zakonshme të sektorit të drejtësisë.

Ky dokument bazohet në raportin publik të Projektit të vitit 2024.¹ Ai raport evidentoi sfidat sistematike të përsëritura në trajtimin e rasteve të KOK-ut dhe paraqiti rekomandime për adresimin e tyre. Raporti aktual vlerëson se si këto rekomandime janë zbatuar në

institucionet e drejtësisë. Kjo mundëson njohjen e progresit të besueshëm, duke dalluar njëkohësisht aktivitetet reformuese nga praktikat e qëndrueshme që mundësojnë trajtimin efektiv të rasteve komplekse të KOK.

Raporti e shqyrton efektivitetin përmes tri aspekteve të ndërlidhura: drejtësisë, efikasitetit dhe kapaciteteve. Kjo qasje na mundëson të vlerësojmë nëse reformat po përmirësojnë mënyrën se si rastet e krimit të organizuar dhe korrupsionit përgatiten, menaxhohen dhe shqyrtohen në praktikë.

Analiza rajonale identifikon pesë kushte mundësuese ndërsektoriale përmes të cilave kapaciteti, drejtësia dhe efikasiteti bëhen të dukshme në trajtimin e rasteve të KOK-ut. Këto kushte janë pronësia e qartë mbi reformat, performanca e qëndrueshme, kapaciteti si arkitekturë funksionale, sistemet e të dhënave në funksion të reformave dhe transparenca e qëllimshme.

Kapitujt për secilin juridiksion zbatojnë të njëjtën logjikë duke marrë parasysh kontekstin përkatës. Secili kapitull vlerëson zhvillimet në raport me gjendjen fillestare, rekomandimet dhe dëshmitë për zbatimin në juridiksionin përkatës. Në thelb, ata shqyrtojnë se çfarë ka ndryshuar, çfarë mbetet e bllokuar ose zbatohet në mënyrë jo të njëtrajtshme dhe çfarë ka më shumë gjasa ta çojë reformën në fazën e ardhshme.

¹ <https://www.osce.org/sites/default/files/documents/publications/2025/12/570156.pdf>

II. Pse tani

Ky raport publikohet në një kontekst reformash që është në zhvillim të vazhdueshëm. Në të gjithë Ballkanin Perëndimor, reforma në fushën e KOK nuk është më vetëm çështje e ekzistimit të strategjive, ligjeve, udhëzimeve, trajnimeve, mjeteve digjitale apo planeve institucionale. Shumë prej këtyre masave tashmë janë në zbatim. Çështja kryesore është nëse ato po sjellin ndryshime në mënyrën se si trajtohen në praktikë rastet komplekse të krimit të organizuar dhe korrupsionit.

Procedurat në rastet e KOK-ut shpesh zgjasin me vite. Një aktgjykim i nxjerrë gjatë kësaj periudhe raportuese mund të lidhet me një aktakuzë, hetim apo vendim procedural të marrë në kuadër të rregullimeve të mëparshme ligjore, institucionale apo drejtuese. Reformat e ndërmarra gjatë periudhës raportuese mund të mos kenë ndikuar ende në rezultatet përfundimtare, praktikat e apelit apo praktikat gjyqësore. Prandaj, ky raport synon të bëjë dallimin ndërmjet modeleve të trashëguara dhe praktikës aktuale, të evidentojë progresin fillestar të besueshëm në zbatimin e reformave pa e mbivlerësuar atë, si dhe të identifikojë çështjet që duhet të monitorohen në të ardhmen.

Raporti është strukturuar rreth zbatimit të reformave dhe jo vetëm rreth gjetjeve. Në këtë drejtim, Projekti monitoron rastet për të pasqyruar

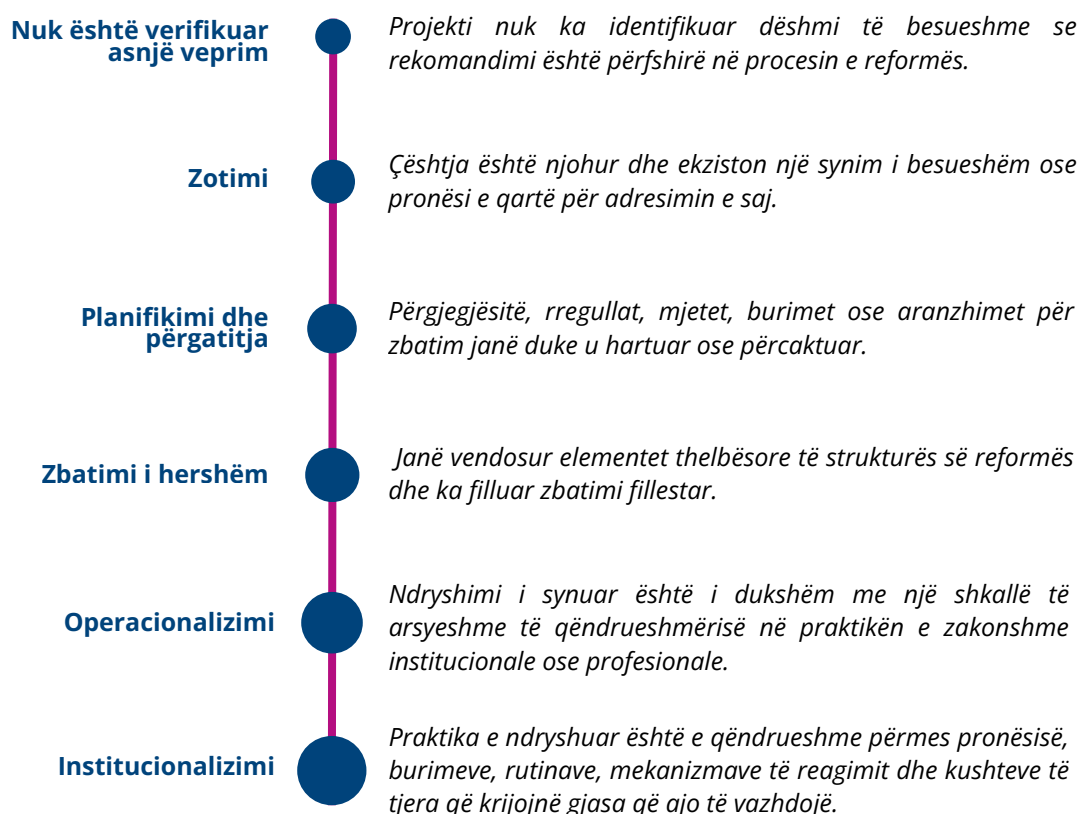
praktikën, formulon rekomandime për të mundësuar adresimin e mangësive të identifikuara dhe përcjell zbatimin e tyre për të vlerësuar nëse masat e ndërmarra po bëhen pjesë e praktikës së zakonshme profesionale. Prandaj, fokusi nuk është vetëm në atë që institucionet kanë miratuar, por edhe në atë që ka filluar të zbatohet në praktikë.

Rastet e KOK-ut shërbejnë si një tregues i dobishëm për zbatimin e reformave. Për shkak të kompleksitetit të tyre juridik, vëmendjes së lartë publike dhe kërkesave të mëdha institucionale, këto raste tregojnë nëse masat reformuese po arrijnë në ato hallka të zinxhirit të drejtësisë ku ndikimi i tyre është më i rëndësishëm, përkatësisht në bashkërendim, përgatitjen e provave, menaxhimin e gjyqimit, arsyetimin, shqiptimin e sanksioneve dhe, kur është e zbatueshme, rikuperimin e pasurisë. Rastet e KOK-ut gjithashtu e bëjnë të dukshëm dimensionin kohor të reformave. Rastet më të vjetra mund të bartin mangësi të trashëguara, ndërsa rastet më të reja fillojnë të tregojnë nëse reformat e fundit kanë pasur ndikim. Besueshmëria e reformave varet nga aftësia e institucioneve për t'i njohur, menaxhuar dhe për të nxjerrë mësim nga problemet e trashëguara, duke integruar njëkohësisht standardet e reja aty ku rëndësia e rasteve është më e madhe dhe ku besimi i publikut është më i nevojshëm.

III. Nga Rekomandimet te Zbatimi i Reformave

Nga viti 2025, Projekti filloi të zbatojë një kornizë të fazave të zbatimit, të mbështetur në kritere të përcaktuara, për të përcjellë ecurinë e zbatimit të rekomandimeve për reforma pas nxjerrjes së tyre. Ky koncept mbështetet në një ide të thjeshtë: zbatimi i reformave është një proces dhe jo një çështje që mund të vlerësohet thjesht

me po ose jo. Një rekomandim mund të jetë pranuar, planifikuar, ndërmarrë, zbatuar në mënyrë jo të njëtrajtshme, zbatuar në mënyrë të qëndrueshme ose konsoliduar si pjesë e praktikës së zakonshme institucionale. Prandaj, Projekti e përcjell progresin përmes gjashtë treguesve:

Dy pragje janë thelbësore. Pragu i parë është kalimi nga Zbatimi i hershëm në Operacionalizim. Një udhëzim, protokoll, bazë e të dhënave, program trajnimi ose grup punues mund të tregojë se janë krijuar mekanizmat e reformës, por kjo ende nuk dëshmon se praktika ka ndryshuar. Operacionalizimi

kërkon dëshmi se rregulli, mjete ose rutina e re po përdoret në trajtimin konkret të rasteve.

Pragu i dytë është kalimi nga Operacionalizimi në Institucionalizim. Një praktikë e ndryshuar mund të jetë e dukshme në raste, gjykata, zyra ose

periudha të caktuara, pa qenë ende e qëndrueshme. Institucionalizimi kërkon dëshmi se ndryshimi mbështetet nga kushtet që mundësojnë vazhdimësinë e tij: pronësia, burimet, pritshmëritë profesionale, mekanizmat e reagimit dhe zbatimi i përsëritur.

Për t'i përcjellë këto kalime, Projekti ka përcaktuar kritere të zbatimit që përfshijnë një sërë aktiviteteve institucionale, nga hapat mundësues, si përcaktimi i përgjegjësive, miratimi i udhëzimeve ose krijimi i një grupi punues — deri te dëshmitë nga praktika, siç është përdorimi i një procedure të re në rastet e monitoruara. Korniza gjithashtu ndihmon në dallimin e progresit që ka rëndësi nga ai që është vetëm i dukshëm.

Çështja nuk është vetëm se çfarë prodhojnë institucionet, por se çfarë kanë filluar të bëjnë ndryshe. Një produkt i rëndësishëm mund të ketë vlerë të kufizuar për reformën nëse nuk ndryshon praktikën përkatëse. Ndërsa një hap më i vogël mund të jetë më domethënës nëse forcon pronësinë, krijon një rrjedhë pune të zbatueshme ose mundëson që një rekomandim të bëhet pjesë e punës së zakonshme institucionale.

Seksioni vijues paraqet fushëveprimin, burimet dhe kufizimet metodologjike të Projektit: çfarë mund të tregojë monitorimi, si bëhet verifikimi i të dhënave përmes burimeve të ndryshme dhe ku dëshmitë duhet të interpretohen me kujdes.

IV. Fushëveprimi, baza e të dhënave dhe kufizimet metodologjike

i. Fushëveprimi

Gjetjet dhe vlerësimet e Projektit për zbatimin bazohen në dëshmi nga praktika. Aty ku është e mundur, të njëjtat lloje burimesh që përdoren për të identifikuar një problem përdoren gjithashtu për të vlerësuar nëse një rekomandim ka filluar të ndikojë në praktikë.

Projekti monitoron rastet e KOK-ut të përzgjedhura në bazë të peshës së veprës penale, statusit të të akuzuarit dhe profilit të interesit publik, duke u

dhënë përparësi rasteve ku rëndësia për sigurinë juridike, besueshmërinë institucionale dhe besimin e publikut është më e madhe. Kjo e përqendron vëmendjen në procedurat ku kapaciteti institucional, drejtësia, efikasiteti dhe besimi i publikut vihen më qartë në provë. Prandaj, mostra e rasteve të monitoruara është përcaktuar për diagnostikimin e çështjeve sistemike dhe nuk duhet të interpretohet si mostër e rastësishme apo si bazë për vlerësime statistikore në nivel të përgjithshëm.

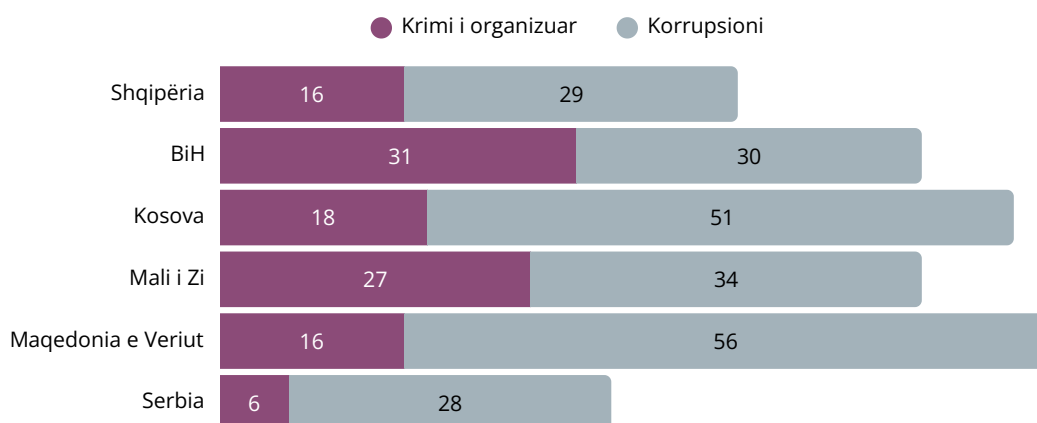

Figura 1. Numri i rasteve të monitoruara

Në të gjitha rastet, Projekti e vlerëson efektivitetin e gjyqësorit përmes tri dimensioneve të ndërlidhura: kapacitetit, i cili nënkupton cilësinë, qëndrueshmërinë dhe kushtet mbështetëse të praktikës profesionale dhe institucionale; drejtësisë, e cila nënkupton garancitë për gjykim të drejtë, barazinë para ligjit dhe vendimmarrjen gjyqësore të arsyetuar;

dhe efikasitetit, i cili nënkupton menaxhimin e kompleksitetit, kohës dhe burimeve pa cenuar drejtësinë apo cilësinë. Instrumentet ligjore dhe procedurale — duke përfshirë bashkëpunimin juridik ndërkombëtar, provat financiare, konfiskimin dhe rikuperimin e pasurisë — ndërthuren me këto dimensionë, pasi tregojnë nëse rastet komplekse ndërtohen,

menaxhohen, arsyetohen dhe zbatohen si një tërësi koherente. Këto dimensione janë të ndërlidhura dhe jo të ndara nga njëra-tjetra. Për shembull, një mangësi në ndërtimin e rastit mund të shfaqet fillimisht si çështje e provave, më pas si problem në menaxhimin e gjykimit, pastaj si çështje e arsyetimit të

aktgjyimit ose e procedurës së apelit dhe, në fund, si shqetësim lidhur me besimin e publikut. Qëllimi i kësaj kornize është t'i përcjellë këto modele përgjatë gjithë rrjedhës së rastit, në vend që t'ia atribuojë ato një aktori të vetëm apo një faze të caktuar procedurale.

ii. Baza e të dhënave

Praktika në sallën e gjykimit mbetet burimi kryesor, pasi aty performanca institucionale bëhet drejtpërdrejt e dukshme. Seancat tregojnë se si menaxhohen rastet në praktikë, ndërsa aktet gjyqësore tregojnë se si

arsyetohen dhe justifikohen vendimet. Së bashku, këto burime tregojnë jo vetëm se çfarë ka ndodhur në një rast, por edhe se ku fillojnë të shfaqen modele të përsëritura në raste të ndryshme.

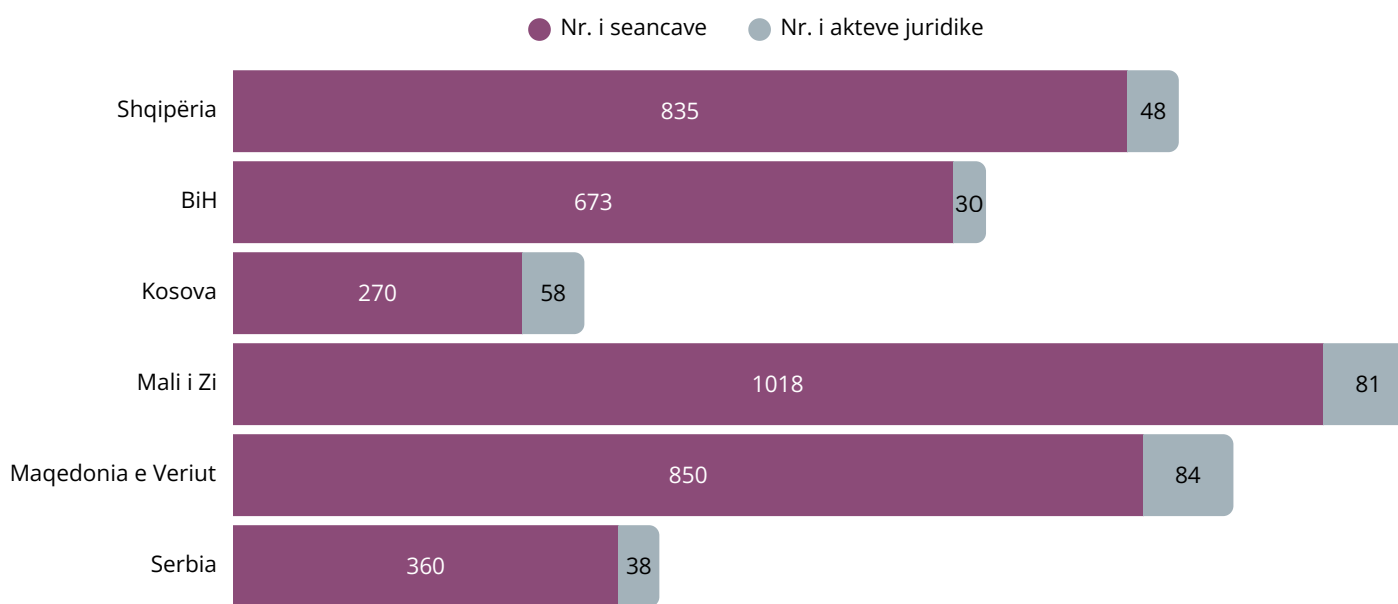

Figura 2. Numri i seancave gjyqësore të monitoruara dhe numri i akteve juridike të analizuara

Por vetëm monitorimi i proceseve gjyqësore nuk mund t'u japë përgjigje të gjitha çështjeve që lidhen me reformat. Ai mund të tregojë se një seancë është shtyrë; por nuk mundet, i vetëm, të shpjegojë nëse arsyeja ishte disiplinë e dobët në caktimin e seancave, disponueshmëria e dëshmitarëve,

problemet me dorëzimin e ftesave, strategjia e mbrojtjes, kontrolli i pamjaftueshëm gjyqësor, kapacitetet e sallave të gjykimit apo mangësitë në fazat paraprake të hetimit. Ai mund të tregojë arsyetim të mangët në një aktgjykim; por nuk mundet, i vetëm, të përcaktojë nëse shkaku është ngarkesa

me lëndë, përdorimi i modeleve standarde, mbështetja e pamjaftueshme juridike, reagimet e dobëta nga instancat e apelit, mënyra e

argumentimit nga prokuroria apo normat profesionale që favorizojnë plotësinë formale në vend të qartësisë analitike.

iii. Kufizimet metodologjike

Gjetjet e Projektit duhet të interpretohen brenda kufizimeve të qarta metodologjike. Projekti monitoron procedurat nga konfirmimi i aktakuzës e tutje dhe nuk i vëzhgon drejtpërdrejt fazat e hetimit, fazat para ngritjes së aktakuzës apo fazat e vendimmarrjes së prokurorisë. Kur raporti trajton cilësinë e hetimeve, hartimin e aktakuzës, gjurmimin financiar apo bashkërendimin ndërinstytucional, këtë e bën bazuar në atë që bëhet e dukshme në fazat e mëvonshme të ecurisë së rastit: seancat, aktakuzat, aktgjykimet, vendimet e apelit, si dhe përmes konsultimeve dhe të dhënave të disponueshme publikisht.

Mostra e monitoruar përcaktohet gjithashtu nga fushëveprimi i Projektit dhe logjika e përzgjedhjes së rasteve. Rastet përzgjidhen për shkak se janë serioze, komplekse, me rëndësi për publikun apo kërkuese në aspektin institucional dhe jo sepse përfaqësojnë ngarkesën e përgjithshme me lëndë penale. Mostra është qëllimisht e orientuar drejt rasteve ku siguria juridike, drejtësia, efikasiteti, kapaciteti dhe besimi i publikut kanë më shumë gjasa të vihen në provë. Kjo e fuqizon aftësinë e Projektit për të identifikuar rreziqet sistemike dhe modelet me

rëndësi për reforma, por njëkohësisht nënkupton se gjetjet nuk duhet të interpretohen si vlerësime në nivel të përgjithshëm. Dallimet në rrjedhën e rasteve, kohëzgjatjen e tyre, qasjen në dokumente, disponueshmërinë e vendimeve përfundimtare dhe kornizat procedurale kombëtare mund të ndikojnë në atë që mund të vëzhgohet.

Analiza pasqyron natyrën afatgjatë të procedurave në rastet e KOK-ut. Prandaj, Projekti mund të jetë duke shqyrtuar aktakuza, zgjedhje procedurale apo vendime për menaxhimin e rasteve që datojnë nga periudha para miratimit të reformave, udhëzimeve apo ndryshimeve të fundit institucionale. Në anën tjetër, reformat e ndërmarra gjatë periudhës raportuese mund të mos jenë ende të dukshme në praktikë. Kjo nuk do të thotë se të dhënat nuk janë relevante; por se raporti duhet t'i interpretojë ato duke marrë parasysh dimensionin kohor.

Projekti nuk vlerëson meritat e një rasti dhe analiza e tij nuk e zëvendëson shqyrtimin gjyqësor. Gjetjet e tij identifikojnë modele sistemike, tregues të zbatimit dhe rreziqe me rëndësi për reforma.

V. Modelet Rajonale në Zbatimin e Reformave

Mungesa e reformave nuk është më problemi kryesor që e karakterizon rajonin. Në të gjithë Ballkanin Perëndimor, strategjitë, udhëzimet, trajnimet, bazat e të dhënave, mjetet digjitale dhe planet institucionale janë në zbatim. Çështja më e vështirë është nëse këto masa po bëhen pjesë e praktikës së zakonshme profesionale.

Miratimi i një strategjie nuk nënkupton ende një standard të përbashkët; krijimi i një baze të të dhënave nuk nënkupton ende përdorimin e saj; nxjerrja e një udhëzimi nuk nënkupton ende zbatimin e tij të rregullt.

Pesë temat e mëposhtme identifikojnë faktorët e përsëritur që mundësojnë zbatimin e reformave.

Tema 1— Pronësia dhe Drejtimi i Përbashkët i Reformave

Pronësia mbi reformat mbetet një nga kushtet kryesore për zbatimin efektiv të tyre. Raporti i mëparshëm publik (2024) identifikoi pronësinë e pamjaftueshme dhe zbatimin e pa koordinuar si pengesa të përsëritura për reforma. Ky shqetësim mbetet relevant, por çështja sot nuk është vetëm nëse institucionet pajtohen me objektivat e reformave, por nëse këto objektiva përkthehen në përgjegjësi të përcaktuara, procedura të brendshme, afate kohore, mundësi për reagime dhe pika vendimmarrëse.

Në të gjithë rajonin, institucionet e sektorit të drejtësisë i kanë trajtuar rekomandimet në shkallë të ndryshme. Në disa fusha, rekomandimet janë diskutuar në takime institucionale, janë përfshirë në planet e punës, janë pasqyruar në projekt-strategji ose janë ndërlidhur me proceset reformuese në vazhdim. Ky është një progres domethënës. Ai tregon se gjetjet nuk po pranohen vetëm si kritikë e jashtme, por gjithnjë e më shumë po bëhen pjesë e diskutimeve të brendshme për politikat.

Në të njëjtën kohë, zbatimi mbetet jo i njëtrajtshëm kur përgjegjësia është e shpërndarë ndërmjet disa institucioneve. Rastet e KOK-ut shpesh përfshijnë gjykatat, prokuroritë, këshillat gjyqësorë dhe prokurorialë, ministritë e drejtësisë, komisionet parlamentare, njësitë e inteligjencës financiare, institucionet e ekspertizës, odat e avokatëve dhe akademitë e drejtësisë, ndër shumë institucione të tjera. Kur një rekomandim kërkon që disa akterë të veprojnë në mënyrë të bashkërenduar ose sipas një rendi të caktuar, zbatimi mund të përfundojë pa një përgjegjës të qartë në praktikë. Rezultati shpesh është pajtimi në parim, i pasuar nga zbatimi i ngadalshëm ose i pjesshëm, apo edhe nga humbja graduale e angazhimit. Kjo sugjeron se pronësia duhet të kuptohet si një kusht për funksionimin e reformave. Zbatimi i reformave varet më pak nga fakti nëse institucionet e pranojnë formalisht një rekomandim dhe më shumë nga fakti nëse rekomandimi ka një vend të qartë brenda punës së institucionit.

Tema 2 — Konsistenca, zbatimi i njëtrajtshëm i ligjit dhe parashikueshmëria në praktikën juridike të KOK-ut

Konsistenca është një nga mënyrat kryesore përmes së cilës reforma bëhet e dukshme në rastet e KOK-ut. Çështja nuk është nëse gjyqtarë, prokurorë apo institucione të caktuara zbatojnë praktika të mira në raste të veçuara. Çështja është nëse probleme të ngjashme juridike dhe faktike trajtohen në mënyra të krahasueshme, të arsyetuara dhe të shpjegueshme përgjatë gjithë rrjedhës së rastit.

Kjo fillon para nxjerrjes së aktgjykimit. Ka të bëjë me mënyrën se si formulohen akuzat, si ndërlidhen faktet me elementet juridike, si kuptohen standardet e provueshmërisë, si individualizohen rolet e të pandehurve, si përdoren provat financiare dhe si arsyetohen zgjedhjet procedurale. Kjo vazhdon gjatë procesit të gjykimit, ku aktgjykimet duhet të shpjegojnë pse një rast është vendosur në një mënyrë të caktuar, si është trajtuar praktika e mëparshme relevante, pse ndiqet apo bëhet dallimi nga raste të ngjashme dhe si përputhen sanksionet dhe konfiskimi me peshën e veprës penale, rolin e të pandehurit dhe provat para gjykatës.

Praktika e mëparshme gjyqësore është një pikë e rëndësishme hyrëse për këtë çështje më të gjerë. Analiza krahasuese e Projektit mbi precedentët tregon se gjyqësori po e njeh gjithnjë e më shumë vlerën e vendimeve të mëparshme si mjete për arsyetimin juridik dhe zbatimin e njëtrajtshëm të ligjit. Në të njëjtën kohë, kjo njohje ende nuk është e dukshme në mënyrë

të qëndrueshme në aktet gjyqësore. Referencat e qarta ndaj praktikës së mëparshme gjyqësore mbeten të kufizuara dhe jo të njëtrajtshme ndërmjet juridiksioneve. Kjo nuk do të thotë se citimi është i njëjtë me konsistencën. Një aktgjykim mund ta zbatojë ligjin në mënyrë konsistente pa cituar një vendim të mëparshëm, ndërsa një citim mund të jetë formal dhe jo analitik. Çështja është më e ngushtë, por e rëndësishme: trajtimi i dukshëm i praktikës së mëparshme relevante është një nga mënyrat përmes së cilës institucionet e bëjnë të dallueshme konsistencën, parashikueshmërinë dhe nxënien juridike.

Implikimi më i gjerë për reformat është se institucionet që trajtojnë raste komplekse të KOK-ut kanë nevojë për pika të përbashkëta referimi për çështjet e përsëritura juridike dhe të provave, në mënyrë që cilësia të mbështetet në kujtesën institucionale dhe jo në gjykimin profesional individual.

Kjo ndikon në të tri dimensionet e efektivitetit. Ndikon në drejtësi, pasi rastet e krahasueshme duhet të trajtohen në mënyrë të ngjashme dhe dallimet duhet të jenë të shpjegueshme në aspektin juridik. Ndikon në efikasitet, pasi arsyetimi i paqartë mund të çojë në ankesa të shmangshme, rigjykime dhe procedura të përsëritura lidhur me çështje nga të cilat institucionet duhet të nxjerrin mësim. Gjithashtu ndikon në

kapacitetin e profesionistëve për të zhvilluar praktikë konsistente, pasi standardet, mekanizmat e reagimit dhe shembujt që u nevojiten janë të shpërndarë, të paqasshëm ose nuk përdoren në mënyrë të rregullt.

Konsistenca është gjithashtu e lidhur ngushtë me besimin e publikut. Rastet e KOK-ut shpesh janë të profilit të lartë dhe politikisht të ndjeshme. Kur raste të ngjashme duket se rezultojnë me përfundime të ndryshme pa një shpjegim të qartë, publiku mund t'i perceptojë këto dallime si drejtësi selektive, edhe kur çështja në

thelb lidhet me praktikën e fragmentuar, arsyetimin e dobët, qasjen e kufizuar në vendimet e mëparshme ose nxënien e pamjaftueshme institucionale. Prandaj, parashikueshmëria është e rëndësishme jo vetëm për doktrinën juridike, por edhe për besueshmërinë e vetë procesit të reformës.

Këtu Tema 2 ndërlidhet drejtpërdrejt me çështjen e kapacitetit që trajtohet në vijim. Konsistenca është standardi që sistemet duhet të arrijnë; kapaciteti është struktura funksionale që mundëson arritjen e vazhdueshme të këtij standardi.

Tema 3 — Kapaciteti, ekspertiza dhe cilësia e praktikës juridike

Në rastet e KOK-ut, kapaciteti nuk është vetëm çështje e numrit të gjyqtarëve, prokurorëve, bashkëpunëtorëve juridikë apo ekspertëve ose e numrit të mundësive për trajnim. Është gjithashtu çështje nëse institucionet kanë mjetet, rutinat dhe mekanizmat e kontrollit të cilësisë të nevojshëm për trajtimin e rasteve komplekse në mënyrë konsistente.

Raporti i mëparshëm publik identifikoi mangësi në aktakuza dhe aktgjykime, duke përfshirë arsyetimin e pamjaftueshëm, mospërputhjet ndërmjet përshkrimeve faktike dhe kualifikimeve juridike, si dhe dobësi që mund të kontribuojnë në aktgjykime liruese, rigjykime ose rikuperim të kufizuar të pasurisë. Këto çështje kërkojnë një zgjidhje gjithëpërfshirëse. Trajnimi pa përforcim institucional shpesh sjell ndryshime të kufizuara. Në të gjithë rajonin, ka shenja të progresit.

Sfida e vazhdueshme është se mjetet në dispozicion nuk shndërrohen automatikisht në praktika të rregullta pune. Udhëzimet mund të mos përdoren sa duhet. Bazat e të dhënave gjyqësore mund të jenë të paplota, të vështira për t'u kërkuar ose të konsultohen në mënyrë jo të njëtrajtshme. Trajnimet mund të mos ndërlidhen me mangësitë konkrete të evidentuara në rastet e monitoruara. Rezultatet e procedurave të apelit mund të mos shqyrtohen në mënyrë sistematike si material për nxjerrjen e mësimave nga gjykatat e shkallës së parë ose prokuroritë. Përvoja individuale, rrjedhimisht, mund të mbetet individuale, në vend që të shndërrohet në njohuri institucionale.

Kjo është veçanërisht e rëndësishme në ato pjesë të ecurisë së rastit ku gabimet përcillen nga një fazë në tjetrën. Për shembull, një aktgjykim që zgjidh një

rast kompleks pa trajtuar në mënyrë të mjaftueshme elementet juridike, provat, precedentët ose proporcionalitetin, nuk ndikon vetëm në atë rast. Ai dobëson parashikueshmërinë për rastet e ardhshme dhe zvogëlon aftësinë e institucioneve për të nxjerrë mësim nga praktika gjyqësore.

Prandaj, përpjekjet për adresimin e çështjeve të kapacitetit duhet të nisin nga kushtet që ndikojnë në performancë dhe jo nga supozimi se

çdo mangësi është mangësi në trajnim. Në rastet e KOK-ut, përmirësimi i praktikës bëhet i realizueshëm, konsistent dhe i përsëritshëm vetëm kur profesionistët kanë pritshmëri të qarta dhe mekanizma të reagimit, mjete dhe rrjedha pune të përdorshme, kohë dhe staf të mjaftueshëm, mbështetje të specializuar, qasje në të dhëna relevante, stimuj që vlerësojnë cilësinë krahas rezultateve, si dhe rutina profesionale që mundësojnë zbatimin e praktikës së synuar.

Tema 4 — Të dhënat diagnostikuese dhe rezultatet domethënëse

Të dhënat mbi performancën dhe mënyra se si ato përdoren mbeten ndër fushat më të rëndësishme të reformave në rajon. Atë që institucionet matin, priren ta shpërblejnë. Atë që shpërblejnë, profesionistët mësojnë ta optimizojnë. Nëse sistemet e performancës dhe kornizat përkatëse të të dhënave vlerësojnë kryesisht vëllimin, shpejtësinë ose përfundimin e rasteve, ato mund të nxisin aktivitet të dukshëm pa përmirësuar cilësinë, qëndrueshmërinë apo drejtësinë e trajtimit të rasteve të KOK-ut.

Raporti i mëparshëm publik i vitit 2024 gjithashtu identifikoi mbledhjen e fragmentuar dhe jo të njëtrajtshme të të dhënave si pengesë për të krijuar një pasqyrë domethënëse të performancës institucionale. Ky shqetësim mbetet. Shumë institucione të drejtësisë vazhdojnë të përballen me vështirësi në gjenerimin e të dhënave që mund të shpjegojnë se si rastet komplekse kalojnë nëpër sistem: nga hetimi dhe aktakuza, përmes konfirmimit, gjykimit,

apelit, rigjykit, rezultatit përfundimtar, sanksionit dhe konfiskimit. Pa të dhëna të tilla, vendimmarrësit mund të dinë sa raste janë trajtuar, por jo pse procedurat vonohen, nëse vendimet qëndrojnë pas shqyrtimit nga instancat më të larta, nëse sanksionet janë proporcionale apo nëse konfiskimi pason dënimin.

Megjithatë, ka shenja të progresit. Disa institucione kanë treguar interes të shtuar për reforma të bazuara në të dhëna, sistemet e menaxhimit të rasteve, praktikat e publikimit dhe treguesit e performancës. Sfida e vazhdueshme është se të dhënat e drejtësisë penale shpesh mbeten tepër të agreguara për të mbështetur vendimmarrjen komplekse në nivel të politikave. Shkalla e dënimeve, shkalla e aktgjykimeve liruese, shkalla e zgjidhjes së rasteve apo numri i lëndëve të pazgjidhura mund të jenë të dobishme si pikënisje, por nuk mund ta shpjegojnë vetvetiu performancën në trajtimin e rasteve të KOK-ut.

Analiza Diagnostikuese e Projektit nga Gjykimi deri te Rezultati² ilustron se çfarë bëhet e mundur kur të dhënat ekzistuese të rasteve dhe monitorimit strukturohen në mënyrë që të mund të analizohen në nivel më të detajuar. Ajo nuk paraqitet si një përgjigje e plotë ndaj mangësive të rajonit në të dhënat mbi performancën. Përkundrazi, ajo shërben si dëshmi e konceptit: pa krijuar një sistem krejtësisht të ri të të dhënave, informacioni në dispozicion mund të organizohet në mënyrë që modelet komplekse të rezultateve të ndahen në çështje analitike të menaxhueshme. Në vend që të shqyrtohet vetëm se sa raste kanë përfunduar me dënim ose lirim, analiza diagnostikuese i shqyrton rezultatet sipas të pandehurit, akuzës, peshës së veprës penale, rrjedhës procedurale, rezultatit në shkallën e parë dhe atij përfundimtar, historikut të ankesave, sanksionit, konfiskimit dhe kohëzgjatjes.

Kjo është e rëndësishme sepse shifra e përgjithshme e dënimeve nuk pasqyron dallimet ndërmjet llojeve të ndryshme të rezultateve. Një dënim pas një gjykimi të kontestuar nuk është i njëjti tregues i reformës si një dënim përmes një procedure të negociuar. Dënimi i një të pandehuri me rol periferik për një akuzë më të lehtë nuk është i njëjtë me dënimin e të pandehurit kryesor për akuzat më të rënda. Një dënim që mbetet në fuqi pas apelit nuk është i njëjtë me një dënim që më vonë prishet ose ndryshohet. Një dënim i pasuar nga sanksione proporcionale dhe konfiskim nuk është i njëjtë me një dënim me

pasoja të kufizuara praktike. Të marra së bashku, këto rezultate mund të japin një shifër të qartë, por jo një bilanc domethënës të performancës.

I njëjti kujdes vlen edhe për rastet që nuk përfundojnë me dënim. Një aktgjykim lirues mund të pasqyrojë zbatimin e drejtë të prezumimit të pafajësisë dhe standardit të provës në procedurën penale. Ai gjithashtu mund të pasqyrojë mangësi në prova, kualifikim juridik të paqartë, individualizim të pamjaftueshëm të përgjegjësisë, vonesa ose dobësi që kanë lindur para se rasti të arrijë në gjykim. Të dhënat mbi rezultatet e rasteve nuk mund t'u japin përgjigje këtyre çështjeve të vetme. Megjithatë, nëse strukturohen siç duhet, ato mund të tregojnë se ku nevojiten shpjegime dhe ku duhet të përqendrohen më tej të dhënat nga monitorimi i gjykimeve, shqyrtimi i akteve gjyqësore dhe analiza institucionale.

Implikimi për reformat nuk është se çdo institucion ka nevojë për një metodologji të re komplekse para se të mund të krijojë struktura të të dhënave të dobishme për reforma. Çështja është që të dhënat ekzistuese të strukturohen rreth çështjeve që kanë rëndësi për cilësinë, qëndrueshmërinë dhe llogaridhënien në trajtimin e rasteve. Institucionet kanë nevojë për informacion diagnostikues që mund të tregojë se si ecin rastet e KOK-ut, ku humbin ritmin ose qëndrueshmërinë, ku dobësohet llogaridhënia financiare dhe cilat praktika profesionale kërkojnë rishikim.

² Analiza, e publikuar në Shtojcën 1 të këtij raporti.

Tema 5 — Transparenca, besimi i publikut dhe kujtesa institucionale

Transparenca mbetet njëkohësisht objektiv i reformave dhe kusht praktik për zbatimin e reformave të tjera. Qasja e publikut në informacion, publikimi i akteve gjyqësore, disponueshmëria e orareve të seancave, qasja në bazat e të dhënave të praktikës gjyqësore dhe komunikimi koherent institucional ndikojnë të gjitha në besimin e publikut. Por transparenca është gjithashtu pjesë e infrastrukturës funksionale të sigurisë juridike, menaxhimit të performancës dhe kujtesës institucionale.

Lidhja me dy analizat e thelluara tematike të trajtuara më sipër është e drejtpërdrejtë. Zbatimi i njëtrajtshëm i ligjit varet nga qasja në vendimet e mëparshme relevante. Analiza e rezultateve të rasteve varet nga të dhëna të besueshme për akuzat, të pandehurit, rrjedhën procedurale, rezultatet, sanksionet, konfiskimin dhe historikun e ankesave. Përcjellja e reformave varet nga informacioni mbi atë që është miratuar, atë që po përdoret dhe efektin që po sjell. Pa informacion të qasshëm dhe të besueshëm, institucionet nuk mund të nxjerrin lehtësisht mësim nga praktika e tyre dhe publiku nuk mund të kuptojë nëse reformat po përparojnë. Në të gjithë rajonin, institucionet vazhdojnë të balancojnë transparencën me privatësinë, mbrojtjen e të dhënave dhe

kërkesat për gjykim të drejtë.

Rastet e krimit të organizuar dhe korrupsionit mund të përfshijnë prova të ndjeshme, të dhëna personale, dëshmitarë të mbrojtur ose procedura në zhvillim. Transparenca duhet të respektojë kërkesat për gjykim të drejtë, privatësi, mbrojtje të të dhënave dhe siguri. Megjithatë, këto parime duhet të çojnë në rregulla të qarta dhe masa mbrojtëse të zbatueshme, dhe jo në qasje të fragmentuar si praktikë të zakonshme.

Shenja të progresit përfshijnë përpjekjet për të përmirësuar faqet e internetit të gjykatave, për të publikuar vendimet, për të zhvilluar strategji të komunikimit, për të fuqizuar bazat e të dhënave ose për të përmirësuar rregullat për qasje në aktet gjyqësore. Kjo është e rëndësishme sepse rezultatet e pashpjeguara krijojnë hapësirë për spekulime. Kur një rast i KOK-ut dështon, kur një i pandehur i profilit të lartë lirohet nga akuza, kur nuk urdhërohet konfiskimi, kur procedurat zgjasin me vite ose kur një dënim prishet në apel, publikut i duhet më shumë sesa një shifër. Atij i duhet një institucion i aftë të shpjegojë, brenda kufijve të gjykimit të drejtë, se çfarë ka ndodhur dhe çfarë ka mësuar sistemi nga kjo.

VI. Veprimet Prioritare për Reforma në Nivel Rajonal

Pasqyra rajonale konfirmon se aktiviteti reformues është i dukshëm në të gjithë Ballkanin Perëndimor, por se zbatimi varet nga aftësia e institucioneve për t'i organizuar reformat rreth zbatimit, ndryshimit të praktikës dhe nxjerrjes së mësimëve. Prioritetet e mëposhtme i shndërrojnë pesë modelet rajonale në

korniza të politikave. Ato nuk synojnë të jenë zgjidhje të njëtrajtshme për çdo juridiksion. Ato identifikojnë kushtet rajonale që duhet të udhëheqin planifikimin e reformave për secilin juridiksion, përcjelljen e zbatimit dhe dialogun vijues.

1

Prioriteti

Krijimi i qeverisjes për zbatimin e rekomandimeve për rastet e krimit të organizuar dhe korrupsionit

Secili rekomandim prioritar duhet të shndërrohet në një plan praktik zbatimi.

Ky plan duhet të përcaktojë funksionin përgjegjës brenda institucionit, hapat e nevojshëm, afatin e pritshëm kohor, dëshmitë që do të tregonin progresin dhe mënyrën e adresimit të vonesave ose pengesave. Kur zbatimi varet nga disa akterë, bashkërendimi duhet të organizohet rreth rrjedhës së rastit dhe jo vetëm rreth mandateve institucionale. Pronësia nuk duhet të kuptohet vetëm si pranim formal i një rekomandimi. Ajo duhet të nënkuptojë që rekomandimi ka një vend të qartë brenda fushës së përgjegjësisë së një institucioni

2

Prioriteti

Fuqizimi i konsistencës dhe zbatimit të njëtrajtshëm të ligjit

Gjykatat, prokuroritë dhe institucionet e tjera relevante duhet të fuqizojnë kushtet për konsistencë dhe zbatim të njëtrajtshëm të ligjit në rastet e KOK-ut.

Qëllimi është që vendimmarrja gjyqësore të jetë më e parashikueshme, e arsyetuar dhe e shpjegueshme, veçanërisht në procedurat komplekse dhe të profilit të lartë, ku perceptimet e publikut për drejtësinë, barazinë para ligjit dhe paanshmërinë institucionale mund të cenohen më lehtë.

3

Prioriteti

Konceptimi i ngritjes së kapaciteteve si një arkitekturë funksionale

Ngritja e kapaciteteve për rastet e KOK-ut duhet të organizohet si një kornizë funksionale për trajtimin e rasteve komplekse. Trajnimi duhet të ndërlidhet me kushtet e punës që përcaktojnë nëse përmirësimi i praktikës është i realizueshëm, konsistent dhe i përsëritshëm. Qëllimi është të sigurohet që cilësia e trajtimit të rasteve komplekse të mos varet kryesisht nga përvoja individuale ose praktikat e mira të izoluara, por të mbështetet në rutinat institucionale.

4

Prioriteti

Krijimi i sistemeve diagnostikuese të të dhënave që mbështesin përpjekjet komplekse për reforma

Institucionet e drejtësisë duhet të zhvillojnë sisteme gjithëpërfshirëse të të dhënave që mundësojnë kuptimin e rasteve të KOK-ut, duke pasur si parim udhëzues dobishmërinë e tyre për reforma. Të dhënat duhet t'u ndihmojnë institucioneve t'u përgjigjen çështjeve praktike: ku lindin vonesat, nëse rezultatet e rasteve qëndrojnë pas shqyrtimit në apel, nëse rigjykimet përsëriten, nëse sanksionet janë proporcionale, nëse konfiskimi pason dënimin dhe nëse rastet e ngjashme trajtohen në mënyrë konsistente. Sisteme të tilla do të kishin ndikim përtej vetë mbledhjes së të dhënave. Ato do të mbështesnin menaxhimin e performancës në nivel institucional, planifikimin e burimeve, menaxhimin e rasteve, transparencën, përcjelljen e zbatimit të reformave dhe dialogun për politikat. Qëllimi është të kuptohet se çfarë rezultatesh po prodhon sistemi, ku shfaqen rreziqet për cilësinë dhe çfarë duhet të ndryshojë në mënyrë që rastet e KOK-ut të trajtohen në mënyrë të drejtë, efikase, profesionale dhe, në fund, efektive

5

Prioriteti

Fuqizimi i transparencës si infrastrukturë për reforma

Transparenca duhet të konceptohet si pjesë e infrastrukturës së reformave dhe jo vetëm si komunikim me publikun. Institucionet e drejtësisë duhet të përmirësojnë disponueshmërinë, cilësinë, qasshmërinë dhe mundësinë e kërimit të informacionit për rastet e KOK-ut, duke respektuar kërkesat për gjykim të drejtë, privatësi, mbrojtje të të dhënave dhe siguri. . Kjo përfshin qasjen në aktet gjyqësore, publikimin e vendimeve relevante, bazat e përdorshme të të dhënave të praktikës gjyqësore, statistika koherente, komunikim më të qartë për rastet me interes të lartë publik dhe informacion që u mundëson institucioneve dhe publikut të kuptojnë se çfarë ka ndryshuar, çfarë mbetet e pazgjidhur dhe çfarë ka mësuar sistemi. Transparenca duhet t'i bëjë reformat të dukshme, të mundësojë nxënien institucionale dhe ta mbështesë besimin e publikut në baza të qëndrueshme.

VII. Si të Lexohen Kapitujt për Secilin Juridiksion

Secili kapitull i vlerëson zhvillimet kundrejt rekomandimeve dhe gjendjes fillestare të juridiksionit përkatës. Kapitujt identifikojnë progresin, pengesat dhe hapat e ardhshëm prioritarë në kontekst.

Për pesë juridiksionet e përfshira në raportin publik të vitit 2024, kapitujt vlerësojnë zbatimin e rekomandimeve të nxjerra në atë raport dhe të përpunuara më tej përmes angazhimit konfidencial të mëvonshëm. Për Serbinë, kapitulli duhet të lexohet ndryshe, pasi ky juridiksion iu bashkua Projektit në vitin 2024 (kur u publikua raporti i fundit publik) dhe ka pasur një periudhë më të shkurtër të monitorimit dhe përcjelljes së rekomandimeve. Prandaj, kapitulli i saj përqendrohet në gjetjet fillestare, angazhimin e hershëm institucional dhe shenjat fillestare të zbatimit të rekomandimeve.

Pikat e veprimit në secilin kapitull duhet të lexohen si hapa praktikë të ardhshëm. Ato synojnë t'u ndihmojnë institucioneve të kalojnë nga aktivitetet formale reformuese drejt praktikës konsistente dhe të bëjnë që praktika e mirë të varet më pak nga iniciativa individuale dhe të integrohet më shumë në standardet, rutinat dhe mekanizmat institucionalë të reagimit.

Faza e ardhshme e reformave do të varet nga ky ndryshim. Rajonit nuk i mungojnë kornizat e reformave. Ai ka strategji, udhëzime, zotime dhe rekomandime të shumta. Çështja vendimtare është nëse këto mjete mund të bëhen funksionale aty ku rastet komplekse të KOK-ut ndërtohen, shqyrtohen dhe arsyetohen në praktikë. Pikërisht aty reforma ose shndërrohet në praktikë institucionale ose mbetet *në letër*.

KOSOVA *

1.) Çështjet e Përgjithshme Institucionale dhe të Politikave

Periodha raportuese u karakterizua nga përpjekje të vazhdueshme të institucioneve të drejtësisë në Kosovë për të fuqizuar reagimin gjyqësor ndaj krimit të organizuar dhe korrupsionit (KOK) përmes planifikimit strategjik, reformës rregullative, digjitalizimit dhe rritjes së bashkëpunimit ndërinstitutional. Krahasuar me periudhat e mëparshme raportuese, institucionet dëshmuar pronësi më të madhe mbi proceset reformuese, me disa iniciativa të zhvilluara dhe zbatuara në nivel vendor. Ndonëse zbatimi mbetet jo i njëtrajtshëm dhe shumë reforma janë ende në një fazë të hershme, drejtimi i përgjithshëm tregon një kalim gradual nga miratimi i masave reformuese drejt operacionalizimit të tyre në praktikë.

Zhvillimet Institucionale dhe të Politikave që Ndikojnë në Zbatimin e Reformave

Një zhvillim i rëndësishëm gjatë periudhës aktuale raportuese ishte mbështetja më e madhe në kornizat strategjike dhe të politikave për të orientuar reformat në sektorin e drejtësisë. Zbatimi i Planit Strategjik për Zgjidhjen Efikase të Rasteve të KOK-ut 2025 - 2027, strategjive të komunikimit të sistemit gjyqësor dhe prokurorial,

Planit Strategjik të Teknologjisë së Informacionit 2024 - 2029 të Këshillit Gjyqësor të Kosovës (KGJK), si dhe reformave që prekin departamentet e specializuara, tregojnë një përqendrim gjithnjë e më të madh në qeverisjen e strukturuar dhe të orientuar drejt performancës.

Institucionet gjithashtu dëshmuar angazhim më të madh ndaj gjetjeve që dalin nga monitorimi i gjykimeve dhe vlerësimet e tjera të jashtme, duke i përfshirë rekomandimet në planifikimin strategjik, programet e trajnimit dhe proceset e zhvillimit të politikave.

Gjykata Supreme e fuqizoi më tej rolin e saj në promovimin e konsistencës dhe parashikueshmërisë së praktikës gjyqësore përmes mendimeve juridike, përmbledhjeve të praktikës gjyqësore, vendimeve të përzgjedhura dhe angazhimit të shtuar me gjykatat e instancave më të ulëta. Së bashku me zgjerimin e aktiviteteve trajnuese nga Akademia e Drejtësisë e Kosovës (ADK) dhe iniciativat e fokusuara në zbatim nga KGJK-ja dhe Këshilli Prokurorial i Kosovës (KPK), këto zhvillime tregojnë rritje të pronësisë institucionale dhe gatishmëri më të madhe për të adresuar sfidat sistemike që ndikojnë në procedurat e rasteve të KOK-ut.

* Të gjitha referencat ndaj Kosovës, qoftë ndaj territorit, institucioneve apo popullsisë, në këtë tekst duhet të kuptohen në përputhje të plotë me Rezolutën 1244 të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara."

Kushtet në Nivel Sistemi që Ndikojnë në Zbatim

Në të gjithë sektorin e drejtësisë u vërejtën disa zhvillime ndërsektoriale. Këto përfshinin vazhdimin e digjitalizimit të proceseve gjyqësore, zgjerimin e platformave të publikimit dhe mjeteve për menaxhimin e rasteve, rritjen e përdorimit të sistemeve të incizimit audio dhe video, fuqizimin e mekanizmave të transparencës dhe komunikimit, si dhe rritjen e bashkëpunimit ndërmjet institucioneve gjyqësore dhe prokuroriale. Institucionet e drejtësisë gjithashtu dëshmuar gatishmëri më të madhe për të shqyrtuar gjetjet e monitorimit, për të vlerësuar sfidat në zbatim dhe për t'i përshtatur politikat dhe praktikën në përputhje me to.

Njëkohësisht, gjetjet nga monitorimi tregojnë se përpjekjet që synojnë fuqizimin e konsistencës së praktikës gjyqësore ende nuk janë përkthyer plotësisht në qasje të njëtrajtshme në të gjithë sektorin e drejtësisë. Qasje të ndryshme vazhdojnë të vërehen lidhur me: standardet e provave; praktikën e hartimit dhe shqyrtimit të aktakuzave; shqiptimin e dënimeve, përfshirë zbatimin e dënimeve plotësuese; hetimet financiare; rigjykimet; dhe interpretimin e dispozitave të caktuara të Kodit të Procedurës Penale. Ndonëse janë ndërmarrë hapa të rëndësishëm për të fuqizuar harmonizimin e praktikës, sigurimi i një konsistence më të madhe mbetet thelbësor për përmirësimin e sigurisë juridike, parashikueshmërisë dhe besimit të publikut në reagimin gjyqësor ndaj

krimit të organizuar dhe korrupsionit.

Pavarësisht aktivitetit të konsiderueshëm institucional, një sfidë e përsëritur mbetet përkthimi i reformave të miratuara në zbatim të qëndrueshëm. Në shumë raste, institucionet e drejtësisë kanë miratuar strategji, rregullore dhe mjete operacionale relevante, megjithatë zbatimi praktik vazhdon të mbetet prapa zotimeve në nivel të politikave. Ky model është i dukshëm në fusha të tilla si transparenca, qasja dygjuhësore në procedura dhe aktgjykime, hartimi i aktakuzave, praktika gjyqësore, hetimet financiare, konfiskimi i pasurisë dhe menaxhimi i performancës. Kufizimet në burime dhe financa, mangësitë në ekspertizën e specializuar, sfidat në interpretim dhe përkthim, si dhe përdorimi jo i njëtrajtshëm i mjeteve teknologjike vazhdojnë të ndikojnë në zbatimin në të gjithë sektorin e drejtësisë.

Përtej sfidave në zbatim, disa kufizime më të gjera strukturore vazhdojnë të ndikojnë në kapacitetin e sistemit të drejtësisë për të krijuar një bilanc të besueshëm dhe të qëndrueshëm të rezultateve në adresimin e KOK-ut. Këto përfshijnë: procedurat e stërzgjatura, veçanërisht në nivelin e apelit; zbatimin jo të njëtrajtshëm të standardeve juridike; vonesat në hetimet financiare; qasjen e kufizuar në informacionin financiar; mospërputhjet në praktikën e shqiptimit të dënimeve; përdorimin e kufizuar të dënimeve plotësuese; dhe mangësitë e vazhdueshme në cilësinë e hetimeve dhe aktakuzave.

Prioritetet për Konsolidimin e Progresit

Së pari, institucionet e drejtësisë në Kosovë mund të përfitojnë nga përqendrimi më i madh në zbatim dhe llogaridhënie. Ndonëse shumica e kornizave kryesore të reformave tashmë janë në fuqi, faza e ardhshme do të kërkojë mekanizma më të fuqishëm përcjellës, pronësi më të qartë institucionale dhe monitorim më sistematik të rezultateve për të siguruar që reformat të përkthehen në përmirësime të matshme në praktikë.

Së dyti, mund të nevojiten përpjekje të mëtejshme për të fuqizuar cilësinë dhe konsistencën e rezultateve të drejtësisë. Vëmendja e vazhdueshme ndaj harmonizimit të praktikës gjyqësore dhe prokuroriale, vonesave në procedurat e apelit, hetimeve financiare, shërbimeve gjuhësore dhe ndërveprueshmërisë institucionale do të jetë e rëndësishme për përmirësimin e sigurisë juridike, parashikueshmërisë dhe besimit të publikut në administrimin e drejtësisë.

Së treti, investimi i vazhdueshëm në kapacitetet institucionale do të mbetet thelbësor. Mbështetja më e madhe buxhetore, digjitalizimi, sistemet e menaxhimit të performancës dhe mekanizmat e të nxënit institucional mund të fuqizojnë më tej transparencën, llogaridhënien dhe efektivitetin operacional. Duke u mbështetur në mekanizmat ekzistues të bashkëpunimit dhe monitorimit, institucionet e drejtësisë janë gjithnjë e më mirë të pozicionuara për t'i përkthyer zotimet në nivel të politikave në përmirësime të matshme të efikasitetit, cilësisë, konsistencës dhe efektivitetit të reagimit ndaj krimit të organizuar dhe korrupsionit.

Në përgjithësi, institucionet e drejtësisë në Kosovë kanë dëshmuar pjekuri më të madhe institucionale, pronësi më të fuqishme mbi proceset reformuese dhe gatishmëri më të madhe për të adresuar sfidat sistemike që ndikojnë në rastet e KOK-ut. Ndonëse mbeten kufizime të konsiderueshme në zbatim, periudha raportuese tregon se themelet për reforma më të qëndrueshme dhe efektive po vendosen gjithnjë e më shumë.

2.) Përditësim mbi Gjetjet dhe Rekomandimet Kryesore

DREJTËSIA

1

Rekomandimi

Të forcohet transparenca dhe qasja në informacion në rastet e krimit të organizuar dhe korrupsionit:

1.1 Këshilli Gjyqësor i Kosovës (KGJK) duhet të sigurojë publikimin dhe përditësimin e rregullt të informatave të sakta dhe me kohë për rastet e KOK-ut, duke përfshirë oraret e gjykatave dhe aktgjykimet;

1.2 KGJK-ja, Këshilli Prokurorial i Kosovës (KPK), gjyqtarët dhe prokurorët duhet të përmirësojnë komunikimin me shoqërinë civile duke iu përgjigjur kërkesave për informacion në mënyrë të shpejtë, të vazhdueshme dhe gjithëpërfshirëse. Kjo duhet të përfshijë:

- Mbajtjen e konferencave të rregullta për shtyp dhe trajtimin e rasteve me interes të lartë publik, veçanërisht atyre që lidhen me rastet e KOK-ut.
- Monitorimin e zbatimit të strategjive përkatëse të komunikimit.
- Përpilimin e udhëzimeve detyruese që përcaktojnë standardet minimale për publikimin e informatave mbi rastet.

1.3 KPK-ja duhet të krijojë mekanizma për të siguruar një qasje të qëndrueshme ndaj publikimit të aktakuzave. Këta mekanizma duhet të përfshijnë masa të mjaftueshme mbrojtëse për të garantuar të drejtën e privatësisë dhe për të mbrojtur informatat e ndjeshme.

Fazat e zbatimit

Zbatim i hershëm

Faza e Zbatimit:

1.i. Përqindja e aktgjykimeve në rastet e KOK-ut (nga lista e rasteve të Monitorimit Rajonal të Proceseve Gjyqësore (MRPGj)) të publikuara brenda 30 ditëve (60 ditëve në raste të jashtëzakonshme) nga afati i përcaktuar me ligj.

1.ii. Numri i takimeve të mbajtura për të diskutuar zbatimin e strategjive të komunikimit.

1.iii. Numri i gjykatave që kanë miratuar dhe mirëmbajnë në mënyrë aktive një orar publik të rasteve të KOK-ut (nga lista e rasteve të MRPGj-së) përmes Sistemit për Menaxhimin Informativ të Lëndëve (SMIL).

1.iv. Numri i njoftimeve për shtyp dhe/ose konferencave të mbajtura për secilin rast të KOK-ut (nga lista e rasteve të MRPGj-së) për të informuar mbi fazat kryesore procedurale.

1.v. Krijimi i një udhëzuesi/udhëzimi për standardet minimale për publikimin e informatave mbi rastet.

1.vi. Përpilimi i një protokolli të standardizuar për publikimin e aktakuzave, duke siguruar masa mbrojtëse për privatësinë.

1.vii. Numri i takimeve të grupit punues për krijimin e një mekanizmi për publikimin e njëtrajtshëm të aktakuzave.

Institucionet gjyqësore dhe prokuroriale të Kosovës raportuan hapa konkret rregullativë, strategjikë dhe operacionalë për të forcuar transparencën dhe qasjen në informacion në rastet e KOK-ut, duke reflektuar angazhim të strukturuar institucional në këtë fushë. Megjithatë, zbatimi ende nuk mund të vlerësohet

si i operacionalizuar për shkak të mangësive të evidentuara në rutinat e parashikueshme të publikimit, qasjen me kohë në aktgjykime, oraret e besueshme të seancave, përgjigjet e njëtrajtshme ndaj kërkesave për informacion dhe kriteret e standardizuara për publikimin e aktakuzave.

Gjetjet:

Në periudhat e mëparshme raportuese, Projekti kishte identifikuar mangësi që lidhen me publikimin jo të njëtrajtshëm të informatave gjyqësore, qasjen e kufizuar në aktakuza dhe aktgjykime, njoftimet jo të plota për seancat dhe përgjigjet jo të njëtrajtshme institucionale ndaj kërkesave për informacion.³ Gjatë periudhës aktuale raportuese, institucionet e drejtësisë në Kosovë ndërmorën hapa konkretë rregullativë dhe institucionalë që synojnë forcimin e transparencës institucionale, përmirësimin e praktikave të komunikimit dhe rritjen e qasjes së publikut në informatat gjyqësore dhe prokuroriale.

Publikimi i Vendimeve Gjyqësore

Asambleja e Kryetarëve të Gjykatave dhe Gjyqtarëve Mbikëqyrës diskutoi mangësitë e vazhdueshme në praktikat e publikimit dhe propozoi ndryshime. Më 5 mars 2026, KGJK-ja miratoi Udhëzimin Administrativ Nr. 01/2026 për ndryshimin e Udhëzimit Administrativ të mëparshëm Nr. 01/2025 për Publikimin e Vendimeve

Gjyqësore,⁴ me qëllim rritjen e llogaridhënies së gjyqtarëve dhe stafit të gjykatave në procesin e anonimizimit dhe publikimit (faza përkatëse: 1.v).⁵ Kjo pasoi shqetësimet e identifikuara nga KGJK-ja, si dhe gjetjet e shoqërisë civile⁶ dhe raporteve ndërkombëtare⁷ lidhur me zbatimin e Udhëzimit Administrativ të mëparshëm për Publikimin e Vendimeve Gjyqësore.

Qasja e Publikut në Seanca

KGJK-ja konfirmoi se oraret e seancave publikohen online dhe përditësohen në kohë reale përmes faqeve të internetit të gjykatave, ndërsa gjykatat vazhdojnë të përdorin SMIL-in për menaxhimin e lëndëve dhe publikimin e informatave procedurale (faza përkatëse: 1.iii).⁸ Vëzhgimet nga monitorimi i gjykimeve gjatë periudhës aktuale raportuese tregojnë se shumica e seancave të monitoruara në rastet e KOK-ut mbetën të hapura për publikun. Gjatë periudhës tetor 2025–shtator 2026, 106 nga 110 seanca të monitoruara ishin publike.⁹ Kjo paraqet një bazë pozitive për drejtësi të hapur.

³ Raporti Publik për Monitorimin e Proceseve Gjyqësore i Projektit ExB 2024 [Trial monitoring findings indicate that transparency in OCC proceedings remains uneven and fragmented across institutions, procedural stages and types of information made publicly available. Positive practices have emerged in certain areas, particularly regarding the publication of appellate court decisions and their plain-language summaries. However, approaches to transparency continue to vary, resulting in differing levels of public access to information.](#) (qasur më 17 maj 2026)

⁴ Udhëzim Administrativ Nr. 01/2026 për Ndryshimin dhe Plotësimin e Udhëzimit Administrativ Nr. 01/2025 për Publikimin e Vendimeve Gjyqësore, Prishtinë, 05.03.2026, gjithashtu i disponueshëm në: [34233 KGJK Udhëzimi Administrativ Nr 01 2026 per Ndryshimin dhe Plotësimin Udhëzimit Administrativ Nr 01 2025.pdf](#) (qasur më 18 maj 2026).

⁵ Përgjigjet e KGJK-së ndaj kërkesës së Projektit për informacion, 27 prill 2026.

⁶ FOL, Raporti për Monitorimin e Publikimit të Vendimeve Gjyqësore (janar–dhjetor 2023), f. 71, ku rekomandohet që Këshilli Gjyqësor i Kosovës të hartojë një Udhëzim të ri për publikimin e aktgjykimeve, të harmonizuar me Kodin e ri të Procedurës Penale, gjithashtu i disponueshëm në: [57-Monitorimi-i-publikimit-te-vendimeve-gjyqesore-ENG03.pdf](#) (qasur më 18 maj 2026).

⁷ Komisioni Evropian, Raporti për Kosovën 2024, ku theksohet nevoja për fuqizimin e mëtejshëm të digjitalizimit të gjyqësorit dhe sistemeve efikase të menaxhimit të lëndëve, i disponueshëm në: Raporti për Kosovën 2024 (qasur më 18 maj 2026).

⁸ Përgjigjet e KGJK-së ndaj kërkesës së Projektit për informacion, 27 prill 2026.

⁹ Vëzhgimet e Projektit nga monitorimi i gjykimeve.

Megjithatë, një seancë formalisht publike nuk mund të konsiderohet domosdoshmërisht e qasshme në praktikë. Qasja praktike varet nga fakti nëse informatat për seancat publikohen me kohë, janë të plota dhe mund të qasen dhe të gjenden në mënyrë të besueshme nga përdoruesit e jashtëm. Publikimi i orareve të seancave përmes platformave online kontribuon në përmirësimin e qasjes praktike të publikut në seanca. Megjithatë, të dhënat nga monitorimi i gjykimeve të mbledhura gjatë periudhës aktuale raportuese treguan se vetëm 149 nga 270 seanca të monitoruara nga Projekti ishin publikuar në platformat online të gjykatave, që rezulton në një shkallë publikimi prej 56 për qind (faza përkatëse: 1.iii).¹⁰

Publikimi i Aktgjykimeve

Për më tepër, KGJK-ja ka përmirësuar qasjen në aktgjykime, shumë prej të cilave tani mund të kërkojnë përmes fjalëve kyçe në platformën e saj online. Gjithashtu, që nga marsi 2025, me Udhëzimin Administrativ Nr. 01/2025, është bërë një përmirësim i rëndësishëm që mundëson kërkimin e aktgjykimeve sipas emrave të të pandehurve (faza përkatëse: 1.i).¹¹ Gjatë periudhës aktuale raportuese, 36

nga 41 aktgjykime të shpallura në rastet e profilit të lartë të KOK-ut të përzgjedhura për monitorim ishin publikuar në faqet e internetit të gjykatave.¹² Nga këto 36 aktgjykime, 16 janë aktgjykime të shkallës së parë, prej të cilave nëntë janë publikuar brenda afatit ligjor prej 60 ditësh (61 për qind). Megjithatë, në shtatë raste, periudha ndërmjet nxjerrjes së aktgjykimeve të shkruara të shkallës së parë dhe publikimit të tyre online e kishte tejkaluar afatin ligjor prej 60 ditësh mesatarisht për 42 ditë, me tejkallime që varionin nga dy deri në 122 ditë.¹³

Në përgjithësi, shkalla e publikimit tregoi një përmirësim të konsiderueshëm krahasuar me periudhën e mëparshme raportuese. Gjykata e Apelit publikoi të gjitha 20 aktgjykimet e monitoruara (100 për qind), ndërsa gjykatat e shkallës së parë publikuan 16 nga 21 aktgjykimet e monitoruara (76 për qind).

Në periudhën e mëparshme raportuese, vetëm 13 nga 54 aktgjykime të shkallës së parë dhe të dytë ishin të disponueshme online. Prej tyre, 10 nga 38 aktgjykime të shkallës së parë (26 për qind) dhe tri nga 16 aktgjykime të Gjykatës së Apelit (19 për qind) ishin të disponueshme në internet.

¹⁰ Faqet zyrtare të internetit të gjykatave përkatëse, seksionet "Orari i seancave" (qasur më 18 shtator 2026).

¹¹ Udhëzim Administrativ Nr. 01/2025 për Publikimin e Vendimeve Gjyqësore, neni 5(1), Prishtinë, 28.02.2025, gjithashtu i disponueshëm në: [67154 KGJK Udhëzimi Administrativ Nr 01 2025 per Publikimin Vendimeve Gjyqësore.pdf](#) (qasur më 18 maj 2026).

¹² KPP (2022), neni 370(1), "Publikimi i Vendimeve Gjyqësore", që kërkon nga gjykatat të publikojnë të gjitha aktgjykimet online brenda 60 ditëve nga data e nxjerrjes së tyre.

¹³ Analizat e Projektit të akteve juridike.

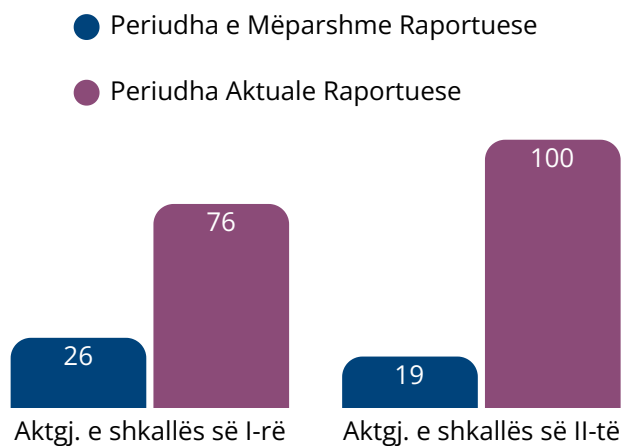

Figura 3. Grafiku paraqet rritjen e përqindjes së aktgjykimeve të publikuara në shkallën e parë dhe të dytë gjatë dy periudhave raportuese

Siç ilustruhet në Figurën 3, shkalla e publikimit u rrit për 44 për qind në nivelin e shkallës së parë dhe për 81 për qind në nivelin e Gjykatës së Apelit krahasuar me periudhën e mëparshme raportuese.

Projekti gjithashtu vërejti mospërputhje ndërmjet datës së aktgjykimit të shkruar dhe regjistrimit të tij në SMIL, hap që përgjithësisht i paraprin dorëzimit të aktgjykimit palëve. Në katër raste të monitoruara, regjistrimi i aktgjykimeve në sistem u vonua deri në 46 ditë (përkatësisht 4, 9, 34 dhe 46 ditë), kryesisht në rastet kur aktgjykimet nuk ishin publikuar në faqet e internetit të gjykatave.

Ky dallim është i rëndësishëm sepse regjistrimi në sistemin e menaxhimit të lëndëve, qasja publike në aktgjykim dhe dorëzimi i aktgjykimit palëve përmbushin funksione të ndryshme procedurale dhe të transparencës dhe nuk duhet të trajtohen si të

barasvlershme. Në praktikë, vlera e publikimit digjital varet nga fakti nëse informatat janë mjaftueshëm të plota, publikohen me kohë dhe mund të kërkojnë lehtësisht nga përdoruesit e jashtëm.

Zbatimi i SMIL-it dhe masat përkatëse të transparencës vazhduan të diskutohen në punëtori dhe takime të organizuara nga KGJK-ja dhe gjykatat gjatë gjithë periudhës raportuese.

Kjo çështje shkon përtej publikimit të brendshëm; praktikatat e parashikueshme dhe të njëtrajtshme të publikimit dhe anonimizimit janë gjithashtu masa të rëndësishme mbrojtëse për forcimin e integritetit, llogaridhënies dhe besimit të publikut në rastet e KOK-ut me interes të lartë publik. Rregullat e qarta dhe të harmonizuara me ligjin që rregullojnë publikimin e informatave gjyqësore ndihmojnë në zvogëlimin e rreziqeve nga publikimi selektiv, praktikatat jo të

njëtrajtshme dhe perceptimet e publikut për trajtim të pabarabartë të rasteve. Në këtë drejtim, përpjekjet e vazhdueshme për krijimin e kapaciteteve për publikim të rregullt dhe harmonizimin e praktikave të qasjes mbeten të rëndësishme për sigurimin e transparencës strategjike dhe forcimin e besimit në administrimin e drejtësisë (faza përkatëse: 1.v).

Komunikimi Gjyqësor dhe Transparenca

Përtej publikimit të vendimeve individuale gjyqësore, KGJK-ja gjithashtu raportoi zbatimin e plotë të aktiviteteve të parapara në kuadër të Strategjisë së Komunikimit 2025 - 2027 gjatë gjithë vitit 2025, duke përfshirë transmetimin e drejtpërdrejtë të mbledhjeve të KGJK-së dhe takimeve të Asamblesë së Kryetarëve të Gjykatave dhe Gjyqtarëve Mbikëqyrës, publikimin e raporteve statistikore dhe informatave disiplinore, përditësimin e rregullt të faqeve të internetit të gjykatave dhe rritjen e angazhimit me mediat, shoqërinë civile dhe qytetarët (faza përkatëse: 1.ii).¹⁴ KGJK-ja më tej raportoi publikimin e vazhdueshëm të vendimeve të Panelit për Lirim me Kusht, publikimin e vendimeve për kompensimin e personave të ndaluar pa të drejtë dhe monitorimin e treguesve të perceptimit publik të ndërlidhur me zbatimin e Strategjisë.¹⁵ Këto aktivitete tregojnë një përpjekje më të gjerë institucionale për ta zhvendosur transparencën nga

publikimi pasiv i informatave drejt komunikimit më të rregullt me publikun. Megjithatë, vlera e tyre për reformën do të varet nga fakti nëse një komunikim i tillë bëhet i qëndrueshëm dhe i parashikueshëm dhe ndërlidhet me përmirësime të matshme në qasjen e publikut në informatat gjyqësore.

Komunikimi Prokurorial dhe Transparenca

Një aspekt paralel i reformës së transparencës lidhet me komunikimin prokurorial dhe qasjen e publikut në informatat që posedohen nga sistemi prokurorial. Pas miratimit të Strategjisë së Komunikimit të Sistemit Prokurorial 2024–2026, KPK-ja krijoi një Grup Mbikëqyrës përgjegjës për monitorimin e zbatimit të Planit të Veprimit (faza përkatëse: 1.ii).¹⁶ Sipas KPK-së, nga 36 aktivitete të planifikuara, 19 ishin zbatuar plotësisht, tetë pjesërisht, ndërsa nëntë kishin mbetur të pazbatuara deri në kohën e raportimit.¹⁷ Gjatë gjithë periudhës në shqyrtim, KPK-ja lansoi një portal të ri institucional në internet, transmetoi drejtpërdrejt 28 mbledhje të KPK-së dhe intensifikoi bashkëpunimin me përfaqësuesit e mediave, organizatat e shoqërisë civile dhe partnerët ndërkombëtarë.¹⁸ Përveç kësaj, KPK-ja raportoi mbajtjen e 47 takimeve institucionale për bashkërendim dhe monitorim lidhur me komunikimin dhe angazhimin me publikun (faza përkatëse: 1.vii).¹⁹

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Analizat e Projektit të akteve juridike.

¹⁶ Përgjigjet e KPK-së ndaj kërkesës së Projektit për informacion, 18 shtator 2026.

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Përgjigjet e KPK-së ndaj kërkesës së Projektit për informacion, 18 shtator 2026.

Këto rezultate tregojnë rritje të aktivitetit institucional, por duhet të kuptohen si kushte mundësuese dhe jo si dëshmi e qasjes së njëtrajtshme dhe me kohë në informatat prokuroriale.

me kohë në informatat prokuroriale.

Ky ndryshim u pasqyrua gjithashtu në konsultimet e Projektit me KGJK-në, KPK-në, kryetarët e gjykatave, kryeprokurorët, përfaqësuesit e Prokurorisë Speciale dhe zyrtarët e Ministrisë së Drejtësisë ndërmjet marsit dhe shtatorit 2026, të cilat treguan se rekomandimet lidhur me transparencën tani janë integruar më fuqishëm në dialogun institucional. Disa bashkëbisedues nga gjyqësori dhe përfaqësues të shoqërisë civile pranuan se rritja e transparencës dhe komunikimit me publikun kanë kontribuar në forcimin e besimit të publikut në procedurat e KOK-ut dhe llogaridhënien gjyqësore.²⁰

Megjithatë, pavarësisht këtyre zhvillimeve, mbeten sfida të konsiderueshme në zbatim. KGJK-ja pranoi se zbatimi i plotë i detyrimeve për publikim vazhdon të ndikohet nga kapacitetet e kufizuara njerëzore dhe teknike, ngarkesa e madhe me lëndë dhe sfidat që lidhen me anonimizimin e aktgjykimeve para publikimit.²¹ Vëzhgimet nga monitorimi tregojnë më tej se praktikat e transparencës

vazhdojnë të dallojnë në masë të konsiderueshme ndërmjet gjykatave dhe prokurorive, veçanërisht sa i përket publikimit të njëtrajtshëm dhe me kohë të vendimeve dhe përgjigjeve ndaj kërkesave për informacion (fazat përkatëse: 1.i dhe 1.iii).

Ndonëse të dy këshillat raportuan rritje të numrit të kërkesave të trajtuara për qasje në dokumente publike, të dhënat e ofruara nga KGJK-ja tregojnë se një numër i konsiderueshëm i kërkesave mbetën pa përgjigje gjatë gjithë periudhës raportuese. Ndërmjet janarit 2025 dhe shtatorit 2026, KGJK-ja raportoi 1,048 kërkesa për qasje në dokumente publike, prej të cilave 400, sipas raportimit, nuk morën përgjigje gjatë muajve përkatës të raportimit.²² Ndonëse KGJK-ja sqaroi se disa kërkesa ishin bartur në muajt pasues në përputhje me afatet ligjore, shifrat megjithatë tregojnë sfida të vazhdueshme operacionale në përgjigjen e njëtrajtshme dhe të shpejtë ndaj kërkesave për informacion (faza përkatëse: 1.ii). Për qëllime të vlerësimit të zbatimit, çështja kryesore nuk është vetëm numri i kërkesave të pranuar apo të trajtuara, por nëse institucionet dëshmojnë rutina të besueshme të përgjigjes, përcjellje të qartë të afateve dhe trajtim të njëtrajtshëm në të gjithë sektorin e drejtësisë.

²⁰ Shih deklaratat e dhëna gjatë Ditëve të Gjyqësorit 2025 nga përfaqësuesit e organizatave të shoqërisë civile, përfshirë Institutin e Kosovës për Drejtësi, BIRN Kosovo dhe Lëvizjen FOL, të cilët vlerësuan Këshillin Gjyqësor të Kosovës për progresin në transparencë, publikimin e aktgjykimeve, bashkëpunimin me shoqërinë civile dhe forcimin e llogaridhënies brenda sistemit gjyqësor, gjithashtu të disponueshme në: [Pavarësia, cilësia dhe unifikimi i praktikës në fokus të Ditëve të Gjyqësorit 2025 – Këshilli Gjyqësor i Kosovës](#) (qasur më 18 maj 2026).

²¹ Përgjigjet e KGJK-së ndaj kërkesës së Projektit për informacion, 27 prill 2026.

²² Ibid.

Publikimi i Aktakuzave

Lidhur me publikimin e aktakuzave, KPK-ja konfirmoi se diskutimet për hartimin e një protokolli të standardizuar që rregullon publikimin e aktakuzave ishin në vazhdim, por deri në kohën e hartimit të këtij raporti ende nuk ishte miratuar ndonjë mekanizëm formal (faza përkatëse: 1.vi).²³ Si rrjedhojë, praktikat prokuroriale lidhur me publikimin e aktakuzave dhe informatave që lidhen me procedurat e KOK-ut vazhdojnë të varen kryesisht nga diskrecioni institucional dhe kapacitetet operacionale, duke krijuar mospërputhje në nivelin dhe fushëveprimin e informatave që bëhen publike në rastet me interes të lartë publik.

Vlerësimi i Përgjithshëm

Periodha aktuale raportuese tregon progres të vazhdueshëm drejt forcimit të transparencës dhe qasjes së publikut në informacion në procedurat e KOK-ut. Krahasuar me periudhën e mëparshme raportuese, përpjekjet për zbatim duken më të strukturuar dhe të bashkërenduara në nivel institucional, veçanërisht sa i përket strategjive të

komunikimit, mekanizmave të publikimit digjital dhe iniciativave për angazhimin e publikut (fazat përkatëse: 1.ii, 1.iii, 1.v). Megjithatë, zbatimi mbetet jo i njëtrajtshëm, me mangësi në konsistencën, kohën e duhur dhe monitorimin e praktikave të publikimit dhe komunikimit ndërmjet institucioneve (fazat përkatëse: 1.i, 1.iii, 1.vi).

Fokusi tani zhvendoset në atë nëse këto masa sigurojnë qasje të parashikueshme, në përputhje me të drejtat dhe në nivel të të gjitha institucioneve në informatat për rastet e KOK-ut me interes të lartë publik. Për të kaluar nga zbatimi i hershëm në operacionalizim, institucionet duhet t'i zbatojnë standardet e publikimit dhe komunikimit në mënyrë të njëtrajtshme në të gjitha gjykatat dhe prokuroritë, me përmirësime të matshme në publikimin me kohë të aktgjykimeve, oraret e besueshme publike të seancave, përgjigjet e shpejta ndaj kërkesave për informacion, si dhe miratimin dhe zbatimin e një protokolli të standardizuar për publikimin e aktakuzave me masa mbrojtëse për privatësinë, mbrojtjen e të dhënave dhe gjykimin e drejtë.

²³ Përgjigjet e KPK-së ndaj kërkesës së Projektit për informacion, 13 qershor 2025 dhe 27 prill 2026.

Të rriten kapacitetet e gjykatave për të funksionuar në mënyrë efektive në të dyja gjuhët zyrtare.

2.1 KGJK-ja dhe KPK-ja duhet të krijojnë një qasje sistematike për angazhimin, rekrutimin dhe mbajtjen e interpretëve dhe përkthyesve profesionistë, duke u dhënë përparësi rasteve urgjente.

2.2 KGJK-ja dhe KPK-ja duhet të sigurojnë që interpretët dhe përkthyesit t'i nënshtrohen trajnimit dhe certifikimit të standardizuar për të përmirësuar cilësinë dhe konsistencën në procedurat gjyqësore.

Fazat e zbatimit

Zbatim i hershëm

Faza e zbatimit:

2.i. Përqindja e seancave (nga lista e rasteve të Monitorimit Rajonal të Proceseve Gjyqësore (MRPGj)) të zhvilluara me interpretim të plotë në të dyja gjuhët zyrtare, sipas kërkesës.

2.ii. Përqindja e vendimeve gjyqësore dhe dokumenteve të rasteve të disponueshme në të dyja gjuhët zyrtare të palëve brenda afateve ligjore (nga lista e rasteve të MRPGj-së).

2.iii. Miratimi i udhëzimeve të qarta për identifikimin e rasteve urgjente, për të siguruar angazhimin me përparësi të interpretëve (p.sh., gjykimet që kërkojnë trajtim brenda afateve të shkurtra, rastet me të pandehur në paraburgim, rastet e bashkëpunimit ndërkombëtar).

2.iv. Numri i trajnimeve për interpretë.

Gjatë periudhës aktuale raportuese, institucionet gjyqësore dhe prokuroriale të Kosovës raportuan hapa konkretë për forcimin e shërbimeve të interpretimit dhe përkthimit në procedurat e KOK-ut, duke përfshirë rekrutimin dhe certifikimin e interpretëve, krijimin e sistemeve të centralizuara për menaxhimin e përkthimeve dhe zgjerimin e aktiviteteve trajnuese. Megjithatë, këto masa ende nuk janë përkthyer në zbatim të njëtrajtshëm në praktikë.

Gjetjet:

Që nga publikimi i Raportit Publik Rajonal të Projektit në qershor 2024, institucionet gjyqësore dhe prokuroriale kanë vazhduar përpjekjet për të forcuar barazinë gjuhësore në gjyqësor dhe për të përmirësuar shërbimet e interpretimit dhe përkthimit në procedurat e KOK-ut.²⁴ Krahasuar me periudhën e mëparshme raportuese, institucionet dëshmuuan ndërgjegjësim më të madh për mangësitë që lidhen me përkthimin dhe që ndikojnë në drejtësi, efikasitet dhe qasje të barabartë në drejtësi. Kjo ka qenë veçanërisht e dukshme në rastet komplekse të KOK-ut që përfshijnë disa të pandehur, materiale të shumta provuese dhe procedura që zhvillohen në më shumë se një gjuhë zyrtare.

Rekrutimi i Interpretëve dhe Sistemet e Përkthimit

KGJK-ja zhvilloi më tej masat zbatuese që synojnë përmirësimin e rekrutimit,

Disponueshmëria e shërbimeve të interpretimit, ofrimi me kohë i materialeve të përkthyer të rasteve, qasja dygjuhësore në procedurat dhe vendimet gjyqësore, si dhe angazhimi i parashikueshëm i interpretëve në rastet urgjente mbeten jo të njëtrajtshme në të gjithë sektorin e drejtësisë, duke vazhduar të ndikojnë në caktimin e seancave, qasjen e mbrojtjes në materialet e lëndës dhe publikimin me kohë të aktgjykimeve.

certifikimit dhe menaxhimit të interpretëve dhe përkthyesve (faza përkatëse: 2.iii). Duke u mbështetur në reformat e nisura në vitet 2024 dhe 2025, KGJK-ja konfirmoi se janë zhvilluar tri raunde të rekrutimit dhe certifikimit të interpretëve dhe përkthyesve, duke përfshirë vlerësime me shkrim dhe provime që mbulonin 21 çifte gjuhësore.²⁵ KGJK-ja më tej raportoi krijimin e një sistemi të centralizuar për shpërndarjen e përkthyesve dhe certifikimin e 121 përkthyesve, duke mbajtur njëkohësisht një regjistër të interpretëve të jashtëm për gjuhët jozyrtare.²⁶ Paralelisht, KGJK-ja konfirmoi përdorimin e vazhdueshëm të Sistemit të Centralizuar të Përkthimit, funksional që nga nëntori 2024, për menaxhimin e kërkesave të gjykatave për përkthim dhe rishpërndarjen e ngarkesës së përkthimeve ndërmjet gjykatave.

²⁴ Raporti Publik për Monitorimin e Proceseve Gjyqësore i Projektit ExB, qershor 2024.

²⁵ Faqa zyrtare e KGJK-së, Vendimi nr. 160/2024, i publikuar më 7 qershor 2024, i disponueshëm gjithashtu në: <https://www.gjyqesori-rks.org/vendimet-e-keshillit/>

²⁶ Përgjigjet e KGJK-së ndaj kërkesës së Projektit për informacion, 27 prill 2026.

KGJK-ja gjithashtu e informoi Projektin se oraret e seancave dhe informatat procedurale vazhdojnë të menaxhohen përmes SMIL-it, ndërsa Plani Strategjik i TI-së i KGJK-së 2024–2029 parasheh zhvillimin e mëtejshëm të mjeteve të centralizuara digjitale për menaxhimin e përkthimeve, që synojnë përmirësimin e efikasitetit dhe zvogëlimin e vonesave që lidhen me shërbimet e përkthimit dhe interpretimit (faza përkatëse: 2.iii).²⁷ Këto masa tregojnë njohje gjithnjë e më të madhe institucionale se praktikrat e parashikueshme dhe me kohë të përkthimit janë masa thelbësore mbrojtëse për qasje të barabartë në drejtësi, drejtësi procedurale dhe besimin e publikut në procedurat gjyqësore që zhvillohen në gjuhët zyrtare dhe gjuhët në përdorim zyrtar.

Zhvillimi i Kapaciteteve dhe Trajnimit

Akademia e Drejtësisë e Kosovës (ADK) vazhdoi zbatimin e trajnimeve të specializuara për interpretë dhe përkthyes (faza përkatëse: 2.iv). Gjatë vitit 2025, sipas raportimit, u organizuan gjashtë trajnime me fokus në interpretimin në sallën e gjyqimit, pajisjet për interpretim simultan, terminologjinë juridike, teknikat e përkthimit dhe përdorimin e softuerëve për përkthim.²⁸ Përveç kësaj, KPK-ja konfirmoi pjesëmarrjen e përkthyesve nga sistemi prokurorial në trajnime të organizuara bashkërisht me Misionin e OSBE-së në Kosovë dhe partnerë të

tjerë, duke përfshirë programe të specializuara të përkthimit shqip-serbisht. Këto përpjekje paraqesin progres krahasuar me periudhën e mëparshme raportuese, gjatë së cilës mundësitë e institucionalizuara të trajnimit për përkthyes dhe interpretë ishin dukshëm më të kufizuara.

KPK-ja gjithashtu raportoi se prokuroritë vazhdojnë të mbështeten kryesisht në koordinimin e brendshëm administrativ dhe në burimet e interpretëve të menaxhuara nga KGJK-ja për të siguruar shërbimet e interpretimit.²⁹ Sipas KPK-së, sistemi prokurorial aktualisht ka të punësuar 28 përkthyes, përfshirë 25 për interpretim në gjuhën serbe dhe tre për interpretim në gjuhën angleze. Për rastet urgjente dhe ato që përfshijnë gjuhë të huaja, prokuroritë vazhdojnë të mbështeten në interpretë të jashtëm gjyqësorë të licencuar nga regjistri i KGJK-së. Megjithatë, KPK-ja gjithashtu konfirmoi se sistemi prokurorial ende nuk ka një udhëzues të veçantë që rregullon angazhimin e interpretëve në rastet urgjente (faza përkatëse: 2.iii).³⁰

Gjetjet e Monitorimit dhe Sfidat Praktike

Pavarësisht këtyre përpjekjeve institucionale, vëzhgimet nga monitorimi i proceseve gjyqësore dhe përgjigjet e institucioneve tregojnë se ende mbeten sfida të konsiderueshme praktike.

²⁷ Plani Strategjik i Teknologjisë së Informacionit i Këshillit Gjyqësor të Kosovës 2024–2029, i disponueshëm gjithashtu në: www.kgjk-ks.org (qasur më 31 maj 2026).

²⁸ Akademia e Drejtësisë e Kosovës, Programi i Trajnimit të Vazhdueshëm 2025, i disponueshëm gjithashtu: PTV_2025ShQ_.pdf si dhe komunikimet e ADK-së me Projektin

²⁹ Përgjigjet e KPK-së ndaj kërkesës së Projektit për informacion, 27 prill 2026.

³⁰ Ibid.

Që nga fillimi i Projektit në korrik 2021, mangësitë lidhur me gjuhën janë dokumentuar në 12 nga 13 rastet e monitoruara të KOK-ut që kërkonin interpretim. Të paktën 28 vonesa të seancave iu atribuuan drejtpërdrejt mungesës së interpretëve, ndërsa 29 vonesa ose ndërprerje të tjera lidheshin me mosfunksionimin e pajisjeve të interpretimit ose mungesën e mjeteve për interpretim simultan (faza përkatëse: 2.i).³¹ Megjithëse institucionet kanë shtuar përpjekjet për rekrutim dhe certifikim, këto shifra tregojnë se disponueshmëria dhe angazhimi i shërbimeve gjuhësore mbeten sfida praktike në procedurat e KOK-ut. Gjatë periudhës raportuese qershor 2024–shtator 2026, Projekti vazhdoi të vërejë mangësi lidhur me gjuhën, të cilat përfshinin dhjetë raste ku seancat u ndikuan nga problemet që lidheshin me përkthimin e materialeve të lëndëve ose shërbimet e interpretimit. Nga këto raste, tri rezultuan me shtyrje të seancave për shkak të mungesës së interpretit, ndërsa shtatë rastet e tjera shkaktuan vonesa ose ndërprerje të procedurave për shkak të interpretimit të papërshtatshëm ose mosofrimit me kohë të materialeve të përkthyer të lëndëve. Numri i seancave të shtyra për shkak të problemeve me përkthimin dhe interpretimin u zvogëlua nga 25 raste të raportuara në Raportin Publik të vitit 2024 në vetëm tri gjatë periudhës aktuale raportuese.³² Kjo mund të tregojë përmirësime në disponueshmërinë e shërbimeve të interpretimit dhe menaxhimin e sfidave gjuhësore në procedurat gjyqësore.

Ndikimi i këtyre mangësive mbetet veçanërisht i konsiderueshëm sa u përket të drejtave të mbrojtjes dhe qasjes në materialet e përkthyer të lëndëve (faza përkatëse: 2.ii). Gjatë periudhës së mëparshme raportuese, Projekti vërejti sfida në sigurimin e aktakuzave dhe shkresave të përkthyer të lëndëve, të cilat shkaktuan vonesa prej dy deri në gjashtë muaj në pesë raste të profilin të lartë të KOK-ut. Vëzhgimet nga monitorimi i proceseve gjyqësore gjatë gjithë periudhës raportuese identifikuan pesë raste në të cilat të pandehurve nuk u ishin ofruar aktakuzat, transkriptet e seancave ose dokumente të tjera kryesore procedurale në një gjuhë që ata e kuptonin. Në një rast të monitoruar, i pandehuri fillimisht u udhëzua ta organizonte dhe ta financonte vetë përkthimin, përpara se ky vendim të ndryshohej pas kundërshtimeve të mbrojtësit. Praktika të tilla mbeten në kundërshtim me detyrimet që rrjedhin nga Kodi i Procedurës Penale dhe Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ).

Në katër rastet e mbetura, mosofrimi i materialeve të përkthyer rezultoi në shtyrjen e seancave, duke shkaktuar vonesa prej një deri në dy muaj. Në njërin prej këtyre rasteve, gjykata u përpoq të ruante efikasitetin procedural duke vazhduar me paraqitjen e mbrojtjes për të pandehurit që nuk kishin nevojë për përkthim, ndërsa shtyu paraqitjen e mbrojtjes së të pandehurit të prekur deri në përkthimin e materialeve përkatëse.

³¹ Vëzhgimet e Projektit nga monitorimi i proceseve gjyqësore.

³² Raporti Publik për Monitorimin e Proceseve Gjyqësore i Projektit ExB, qershor 2024, faqe 74.

Publikimi Dygjuhësor i Aktgjykimeve

Vonesat që lidhen me përkthimin vazhdojnë të ndikojnë edhe në publikimin e aktgjykimeve dhe transparencën më të gjerë të procedurave të KOK-ut. Sipas të dhënave të mbledhura gjatë monitorimit në periudhën raportuese, nga 52 aktgjykime të shkallës së parë dhe të dytë, vetëm një ishte publikuar në të dyja gjuhët zyrtare (dhjetë prej këtyre aktgjykimeve përfshinin të pandehur që nuk ishin shqiptarë), ndërsa aktgjykimet e tjera ose nuk ishin publikuar fare, ose ishin të disponueshme vetëm në gjuhën shqipe (faza përkatëse: 2.ii).

Megjithëse aktgjykimet nuk u publikuan më pas në faqet e internetit të gjykatave, ato domosdoshmërisht u përkthyen në rastet që përfshinin të pandehur që jetonin jashtë Kosovës; megjithatë, procesi i përkthimit u shoqërua me vonesa të konsiderueshme. Në dy raste të monitoruara, aktgjykimet e shkruara të shkallës së parë u nxorën 243 dhe 312 ditë pas shpalljes së aktgjykimeve, pjesërisht për shkak të kompleksitetit të rasteve dhe kërkesave për përkthim, dhe më pas nuk u publikuan në faqen e internetit të gjykatës. Këto vonesa vazhdojnë të cenojnë qasjen me kohë të publikut në informatat gjyqësore dhe të ndikojnë negativisht në transparencën dhe llogaridhënien në procedurat e KOK-ut të profilit të lartë.

Përgjigjet e institucioneve tregojnë më tej se zbatimi i reformave që lidhen me përkthimin mbetet jo i njëtrajtshëm ndërmjet institucioneve. Megjithëse KGJK-ja zhvilloi sisteme të centralizuara dhe shtoi përpjekjet për certifikim, ende nuk është komunikuar publikisht ndonjë afat i qartë kohor për operacionalizimin e plotë të platformës së centralizuar për menaxhimin e përkthimeve, të paraparë në Planin Strategjik të TI-së të KGJK-së 2024–2029. Në të njëjtën kohë, KPK-ja pranoi mbështetjen gjithnjë e më të madhe në burimet e KGJK-së dhe mungesën e udhëzimeve të veçanta për sistemin prokurorial lidhur me angazhimin urgjent të interpretëve (fazat përkatëse: 2.iii).³³

Në përgjithësi, krahasuar me periudhën e mëparshme raportuese, institucionet e drejtësisë në Kosovë dëshmuuan angazhim më të madh institucional dhe përpjekje më të strukturuar për reforma që synojnë forcimin e barazisë gjuhësore në procedurat gjyqësore. Nismat për rekrutim dhe certifikim, vendosja e sistemeve të centralizuara të përkthimit dhe zgjerimi i aktiviteteve trajnuese përbëjnë hapa të rëndësishëm drejt përmirësimit të shërbimeve të interpretimit dhe përkthimit në rastet e KOK-ut (fazat përkatëse: 2.iii, 2.iv). Megjithatë, mangësitë në zbatimin praktik mbeten të konsiderueshme, veçanërisht sa i përket ofrimit me kohë të materialeve të përkthyer, cilësisë dhe disponueshmërisë së interpretimit në sallën e gjyimit, angazhimit urgjent

³³ Përgjigjet e KPK-së ndaj kërkesës së Projektit për informacion, 27 prill 2026.

të interpretëve dhe publikimit të aktgjykimeve në të dyja gjuhët zyrtare (fazat përkatëse: 2.i, 2.ii, 2.iii).

Si hap i radhës, institucionet mund të sigurojnë operacionalizimin e plotë të reformave në fushën e përkthimit, të institucionalizojnë trajnimin e

vazhdueshëm të interpretëve dhe mekanizmat e mbikëqyrjes, si dhe të miratojnë protokolle të qarta operationale që sigurojnë qasje të parashikueshme dhe të barabartë në shërbimet gjuhësore gjatë gjithë procedurave të KOK-ut.

3

Rekomandimi

Të sigurohet ndihmë juridike efektive për të pandehurit në të gjitha fazat e procedurës penale.

3.1 KGJK-ja, KPK-ja dhe Oda e Avokatëve të Kosovës (OAK) duhet të bashkëpunojnë për hartimin e udhëzimeve detyruese, duke përfshirë afate të përcaktuara qartë, për të siguruar që mbrojtja të ketë qasje në prova dhe materiale gjatë fazës paraprake të procedurës penale, në përputhje me Kodin e Procedurës Penale.

3.2 Gjykatat duhet të sigurojnë hapësira të përshtatshme për konsultime private ndërmjet avokatëve dhe klientëve të tyre para seancave gjyqësore dhe të mundësojnë kohë të mjaftueshme për konsultime të tilla.

3.3 The KBA should draft guidelines for defence lawyers that include minimum standards on case preparation, advice, and representation (as well as instances of trial in absentia) OAK-ja duhet të hartojë udhëzime për avokatët mbrojtës, të cilat përfshijnë standardet minimale për përgatitjen e rasteve, këshillimin juridik dhe përfaqësimin (si dhe për rastet e gjykimit në mungesë).

3.4 OAK-ja të krijojë një mekanizëm për trajtimin e ankesave të pranuar nga gjykatat lidhur me sjelljen e anëtarëve të saj dhe të sigurojë që gjetjet nga procedurat disiplinore të jenë të qasshme për publikun, duke respektuar njëkohësisht të drejtat e privatësisë.

Fazat e zbatimit

Zbatim i hershëm

Faza e zbatimit:

3.i. Përqindja e rasteve të monitoruara të KOK-ut në të cilat mbrojtësit kishin qasje në materialet e lëndës.

3.ii. Të hartohet një kornizë e qartë që përcakton rolet dhe përgjegjësitë e secilës palë (KGJK-së, KPK-së dhe OAK-së) për të siguruar qasjen e mbrojtjes në prova.

3.iii. Përqindja e rasteve (nga lista e rasteve të MRP Gj-së) në të cilat mbrojtjes i është siguruar qasje e plotë në prova brenda afateve të përcaktuara ligjore.

3.iv. Numri i objekteve gjyqësore me hapësira të veçanta të përcaktuara për konsultime private.

3.v. Hartimi i standardeve minimale për përfaqësimin nga mbrojtja (përgatitja e lëndës, këshillimi juridik dhe mbrojtja në gjykatë).

3.vi. Përqindja e avokatëve mbrojtës që kanë përfunduar trajnimin e detyrueshëm për standardet e mbrojtjes.

3.vii. Ekzistenca dhe disponueshmëria publike e raporteve përmbledhëse mbi ankesat ndaj avokatëve mbrojtës dhe masat disiplinore të ndërmarra.

Gjatë periudhës në shqyrtim, institucionet e drejtësisë në Kosovë dhe Oda e Avokatëve të Kosovës (OAK) raportuan hapa konkretë që synojnë forcimin e të drejtave të mbrojtjes dhe ndihmës juridike në procedurat e KOK-ut, duke përfshirë zgjerimin e programeve të trajnimit, krijimin e mekanizmave disiplinorë dhe të trajtimit të ankesave, si dhe intensifikimin e dialogut institucional mbi standardet e mbrojtjes. Megjithatë, zbatimi ende nuk mund të vlerësohet se ka arritur fazën e operacionalizimit, pasi në praktikë nuk janë siguruar ende qasja me kohë dhe e parashikueshme

në materialet e rasteve, zbatimi i njëtrajtshëm i standardeve të mbrojtjes, shfrytëzimi efektiv i hapësirave për konsultime konfidenciale dhe mekanizmat transparentë të mbikëqyrjes disiplinore. Përveç kësaj, ende mungojnë kornizat detyruese që rregullojnë qasjen e mbrojtjes në prova, ndërsa cilësia e përfaqësimit nga mbrojtja dhe qasja në garancitë procedurale vazhdojnë të ndryshojnë ndërmjet rasteve dhe institucioneve, pa arritur ende të sigurojnë ndihmë juridike të barabartë dhe efektive gjatë të gjitha fazave të procedurës penale.

Gjetjet

Që nga publikimi i Raportit Publik Rajonal të Projektit në qershor 2024, institucionet e sektorit të drejtësisë dhe OAK-ja ndërmorën masa shtesë që synojnë përmirësimin e ndihmës juridike dhe forcimin e standardeve të mbrojtjes në procedurat e KOK-ut. Krahasuar me periudhën e mëparshme raportuese, ndërgjegjësimi institucional për sfidat që ndikojnë në të drejtat e mbrojtjes dhe barazinë e palëve në rastet komplekse të KOK-ut duket se është rritur, veçanërisht sa i përket llogaridhënies profesionale, trajnimeve juridike dhe qasjes në materialet procedurale.

Zhvillimet Institucionale brenda OAK-së

OAK-ja zgjeroi më tej strukturat e saj institucionale dhe disiplinore gjatë periudhës aktuale raportuese. Më 18 prill 2026, OAK-ja nisi nismën strategjike "OAK Digjitale 2030", duke ftuar avokatët dhe praktikantët e drejtësisë të paraqesin propozime që synojnë modernizimin dhe forcimin e profesionit të avokatit në Kosovë. Sipas njoftimit, kjo nismë përfaqëson një kornizë strategjike afatgjatë, të përqendruar në transformimin digjital, avancimin e standardeve profesionale, integrimin e teknologjisë juridike dhe inteligjencës artificiale në praktikën juridike, si dhe forcimin e qeverisjes institucionale, transparencës,

llogaridhënies dhe mekanizmave disiplinorë.³⁴ Paralelisht, OAK-ja njoftoi planet për zhvillimin e një faqeje të re zyrtare të internetit, si pjesë e përpjekjeve të saj më të gjera për digjitalizim.³⁵

Për më tepër, duke u mbështetur në reformat e nisura në vitin 2024, OAK-ja themeloi Komisionin Disiplinor dhe Komisionin për Ankesa, me qëllim forcimin e llogaridhënies profesionale dhe mbikëqyrjes së sjelljes së avokatëve mbrojtës (faza përkatëse: 3.vii).³⁶ Paralelisht, më 29 gusht 2024, OAK-ja mbështeti publikisht themelimin e një grupi punues të ngarkuar me hartimin e ndryshimeve dhe plotësimeve të Ligjit Nr. 04/L-193 për Avokatinë, duke dëshmuar angazhim më të madh institucional lidhur me rregullimin e profesionit dhe standardet e mbrojtjes.³⁷

Zhvillimi Profesional dhe Trajnimet

OAK-ja zgjeroi më tej mundësitë e edukimit të vazhdueshëm juridik për avokatët mbrojtës (faza përkatëse: 3.vi). Gjatë vitit 2025, Qendra për Trajnimin e Avokatëve prezantoi module të specializuara të përqendruara në mbrojtjen në gjykatë, të drejtat e mbrojtjes dhe procedurat e gjykimit në mungesë, me mbështetjen e OSBE-së dhe Këshillit të Evropës.³⁸

³⁴ Faqja e OAK-së në Facebook, 18 prill 2026, e disponueshme gjithashtu në: [Oda e Avokatëve të Kosovës | Pristina | Facebook](#) (qasur më 14 maj 2026).

³⁵ OAK në Facebook, 14 mars 2026 (qasur më 14 maj 2026).

³⁶ OAK në Facebook, 26 qershor 2024 (qasur më 14 maj 2026).

³⁷ OAK në Facebook, 29 gusht 2024 (qasur më 14 maj 2026).

³⁸ OAK në Facebook, 22 mars 2025 (qasur më 14 maj 2026).

Më 22 mars 2025, OAK-ja njoftoi gjithashtu një orar më të strukturuar të trajnimeve, që përfshinte seanca javore në Prishtinë/Priština dhe seanca mujore në degët rajonale.³⁹ Sipas raportimeve, avokatët mbrojtës kishin mundësi të përzgjidhnin tema në përputhje me fushat e tyre të praktikës, ndërsa pas përfundimit të trajnimeve u jepeshin kredite për edukimin e vazhdueshëm juridik.

Gjatë takimeve të zhvilluara nga Projekti me përfaqësues të institucioneve gjyqësore përgjatë viteve 2025–2026, përfaqësuesit e gjykatave dhe institucioneve të drejtësisë pranuan rëndësinë e forcimit të standardeve të mbrojtjes dhe sigurimit të komunikimit dhe koordinimit më efektiv ndërmjet KGJK-së, KPK-së, gjykatave dhe OAK-së lidhur me të drejtat e mbrojtjes dhe praktikën në sallën e gjyqes. Në veçanti, disa bashkëbisedues theksuan rëndësinë e përmirësimit të qasjes praktike në materialet e lëndëve dhe forcimit të standardeve profesionale në procedurat komplekse të KOK-ut. Të gjitha Gjykatat Themelore dhe Prokuroritë Themelore konfirmuan bashkëpunim të mirë me zyrtarët rajonale të OAK-së dhe dialog konstruktiv në platforma të ndryshme rajonale.

Qasja në Materialet e Rasteve

Pavarësisht këtyre zhvillimeve, vëzhgimet nga monitorimi i proceseve gjyqësore të kryera nga Projekti gjatë periudhës aktuale raportuese tregojnë se mangësi të konsiderueshme praktike vazhdojnë të ndikojnë në të drejtat e

mbrojtjes dhe përfaqësimin efektiv juridik. Qasja e vonuar në aktakuza dhe materiale provuese mbetet një nga pengesat më të vazhdueshme të identifikuara (fazat përkatëse: 3.i dhe 3.iii). Megjithatë Kodi i Procedurës Penale kërkon që materialet t'i vihen në dispozicion mbrojtjes jo më vonë se në momentin e ngritjes së aktakuzës, prokurorët nuk i përmbushën detyrimet e tyre për vënien në dispozicion të këtyre materialeve në 19 nga 69 rastet e monitoruara të KOK-ut (28 për qind).

Si pasojë, 22 nga 191 seancat joproduktive të monitoruara ndërmjet korrikut 2021 dhe shtatorit 2026 (12 për qind) lidheshin drejtpërdrejt me vonesat në vënien në dispozicion të materialeve të lëndës ose mungesën e qasjes në to. Shtyrjet e seancave të shkaktuara nga mangësitë në vënien në dispozicion të materialeve zgjatën nga dy deri në 24 javë, duke ndikuar negativisht në efikasitetin procedural dhe barazinë e palëve.

Monitorimi i kryer gjatë gjithë periudhës raportuese të Projektit, qershor 2024–shtator 2026, tregon se ende nuk ishin miratuar udhëzime detyruese apo një kornizë operationale që rregullon përgjegjësitë e KGJK-së, KPK-së dhe OAK-së lidhur me qasjen e mbrojtjes në prova (faza përkatëse: 3.ii). Kryeprokurorët raportuan se, megjithatë Kodi i Procedurës Penale (KPP) parasheh vënien në dispozicion të shkresave të lëndës mbrojtjes pas ngritjes së aktakuzës, ekziston nevoja për rregullimin e hollësishëm të procesit të dorëzimit fizik të tyre.

³⁹ OAK në Facebook, 22 mars 2025 (qasur më 14 maj 2026).

Ata gjithashtu theksuan se dorëzimi i shkresave dhe materialeve të natyrave të ndryshme (në letër, elektronike, prova që lidhen me kartelat SIM), si dhe rastet me vëllim të madh të materialeve, shkaktojnë vonesa, pasi ky proces nuk është i rregulluar.⁴⁰ Si rezultat, qasja e mbrojtjes në materialet provuese në praktikë vazhdon të varet kryesisht nga qasjet e veçanta për secilin rast dhe praktikat individuale të prokurorëve ose gjyqtarëve.

Mangësitë në infrastrukturën gjyqësore vazhdojnë gjithashtu të ndikojnë në cilësinë e ndihmës juridike dhe komunikimin konfidencial ndërmjet avokatëve mbrojtës dhe të pandehurve (faza përkatëse: 3.iv). Sipas vëzhgimeve nga monitorimi dhe përgjigjeve të institucioneve, zyrat e veçanta për konsultime vazhdojnë të shërbejnë si hapësira të dedikuara për konsultime në pesë nga shtatë Gjykatat Themelore; megjithatë, këto hapësira mbeten të pashfrytëzuara mjaftueshëm për shkak të funksionalitetit të kufizuar dhe infrastrukturës së vjetruar. Si zhvillim pozitiv, gjatë periudhës aktuale raportuese, është përruruar një objekt i gjykatës në një nga rajonet, ndërsa ndërtimi i një objekti të ri për gjykatën që aktualisht funksionon në një nga objektet më të vjetra pritet të fillojë së shpejti.⁴¹ Megjithatë, më 6 mars 2025, Kuvendi i Kryetarëve të Gjykatave dhe Gjyqtarëve Mbikëqyrës ritheksoi përkushtimin e tij për përmirësimin e infrastrukturës për shfrytëzuesit e gjykatave, duke përfshirë hapësira të

veçanta për konsultime që mundësojnë komunikim konfidencial ndërmjet avokatëve dhe klientëve të tyre.

Përfaqësimi nga Mbrojtja dhe Praktikrat në Sallën e Gjykimit

Në të njëjtën kohë, mbeten mangësi të konsiderueshme sa i përket hartimit të standardeve detyruese profesionale për përfaqësimin nga mbrojtja (faza përkatëse: 3.v). Megjithëse OAK-ja zgjeroi mundësitë e trajnimit dhe angazhimin institucional, në kohën e hartimit të këtij raporti ende nuk ishin miratuar udhëzime detyruese që rregullojnë standardet minimale për përgatitjen e rasteve, këshillimin juridik, mbrojtjen në gjykatë ose përfaqësimin në gjykimet në mungesë. Vëzhgimet nga monitorimi i proceseve gjyqësore vazhduan të identifikojnë mospërputhje të caktuara në cilësinë e përfaqësimit nga mbrojtja në procedurat e monitoruara të KOK-ut. Në gjashtë raste të monitoruara, avokatët mbrojtës nuk arritën të ruanin nivelin e profesionalizmit dhe sjelljes së duhur në sallën e gjykimit që pritet nga përfaqësuesit ligjorë.

Në tri raste të monitoruara, avokatët mbrojtës shfaqën sjellje që nuk ishin në përputhje me standardet e profesionalizmit dhe sjelljes së duhur në sallën e gjykimit që priten nga përfaqësuesit ligjorë. Këto përfshinin mungesa të pajustificuara që rezultuan në shtyrjen e seancave, ndërprerje të përsëritura të procedurave, komente të

⁴⁰ Konsultimet e Projektit me Kryeprokurorin e Prokurorisë Speciale dhe kryeprokurorët e prokurorive themelore.

⁴¹ Konsultimet e Projektit me Kryetarin e Gjykatës Themelore në Pejë dhe vëzhgimet e Projektit nga monitorimi i proceseve gjyqësore.

papërshtatshme drejtuar palëve të tjera dhe sjellje që kontribuuan në mosmarrëveshje të panevojshme gjatë seancave. Në dy raste, avokatët mbrojtës u dënuan me gjobë nga gjykata për sjelljen e tyre, ndërsa në rastin tjetër, pavarësisht sjelljes që pengoi zhvillimin e procedurës, trupi gjykues nuk ndërmori masa korrigjuese. Incidente të tilla rrezikojnë të cenojnë zhvillimin e rregullt të procedurave dhe ndikojnë negativisht në perceptimin e drejtësisë dhe profesionalizmit në sallën e gjykimit.

Shembuj të tjerë të identifikuar gjatë monitorimit përfshijnë një rast të korrupsionit të nivelit të lartë, në të cilin avokati mbrojtës nuk e kishte njoftuar klientin e tij për detyrimin për të marrë pjesë në seancë, duke rezultuar në një seancë joproduktive. Në një rast tjetër të krimit të organizuar të nivelit të lartë, një avokat mbrojtës u largua nga salla e gjykimit më herët sesa kishte njoftuar, pa e informuar gjykatën. Megjithëse seanca mundi të vazhdonte pasi gjykata identifikoi një avokat tjetër të pranishëm në objektin e gjykatës për ta përfaqësuar të pandehurin gjatë orëve të mbetura, incidenti ngriti shqetësime serioze lidhur me cilësinë e përfaqësimit.

Në një rast tjetër, avokati mbrojtës e informoi gjykatën se, për shkak të problemeve shëndetësore, në seancë do të merrte pjesë një avokat zëvendësues; megjithatë, asnjë avokat zëvendësues nuk u paraqit, duke rezultuar në shtyrjen e seancës.

Llogaridhënia dhe Mbikëqyrja Disiplinore

Monitorimi gjithashtu tregon se transparenca dhe llogaridhënia institucionale lidhur me mbikëqyrjen disiplinore mbeten të kufizuara (faza përkatëse: 3.vii). Megjithëse OAK-ja ka krijuar mekanizma disiplinorë dhe të trajtimit të ankesave, raportet përmbledhëse lidhur me ankesat ndaj avokatëve mbrojtës dhe rezultatet e procedurave disiplinore mbeten të paqasshme për publikun. Deri më tani, janë publikuar vetëm njoftime të përzgjedhura lidhur me avokatët e fshirë nga Regjistri i Avokatëve dhe të cilëve u është hequr e drejta e ushtrimit të profesionit të avokatit.⁴² Kjo kufizon mundësitë për nxënie institucionale, zbatim të njëtrajtshëm të praktikave disiplinore dhe forcim të besimit të publikut në mekanizmat e llogaridhënies profesionale (faza përkatëse: 3.ii). Standardet ndërkombëtare lidhur me pavarësinë e avokatëve dhe të profesionit të avokatisë theksojnë se mekanizmat transparentë disiplinorë mbeten garanci të rëndësishme për integritetin, llogaridhënien dhe besimin e publikut në sistemet e përfaqësimit juridik (fazat përkatëse: 3.ii, 3.iv, 3.vii).

Krahasuar me periudhën e mëparshme raportuese, institucionet e Kosovës dëshmuar angazhim më të madh institucional lidhur me të drejtat e mbrojtjes, llogaridhënien profesionale dhe trajnimet juridike në procedurat e KOK-ut. Zgjerimi i programeve të trajnimit, krijimi i strukturave disiplinore

⁴² OAK në Facebook, 6 prill 2026 (qasur më 14 maj 2026).

dhe diskutimet lidhur me reformën legislative përbëjnë zhvillime të rëndësishme (fazat përkatëse: 3.vi, 3.vii). Megjithatë, zbatimi mbetet në fazë të hershme dhe mangësi të konsiderueshme vazhdojnë të ndikojnë në qasjen me kohë të mbrojtjes në prova, njëtrajtshmërinë e përfaqësimit juridik, konfidencialitetin e komunikimit ndërmjet avokatëve dhe klientëve të tyre, si dhe mekanizmat e llogaridhënies institucionale (fazat

përkatëse: 3.i, 3.iii, 3.iv, 3.v). Përpjekjet e ardhshme mund të përqendrohen në miratimin e kornizave detyruese operationale që rregullojnë qasjen e mbrojtjes në materiale, institucionalizimin e standardeve minimale të mbrojtjes, përmirësimin e infrastrukturës gjyqësore dhe forcimin e mekanizmave të transparencës dhe mbikëqyrjes brenda profesionit të avokatisë.

4

Rekomandimi

Gjykata Supreme të sigurojë zbatimin e qëndrueshëm dhe të unifikuar të ligjit, duke forcuar rolin e saj në këtë drejtim, në përputhje me standardet ndërkombëtare, veçanërisht ato të përcaktuara nga Këshilli Konsultativ i Gjyqtarëve Evropianë (KKGJE).

4.1 KGJK-ja dhe Gjykata Supreme duhet të krijojnë një mekanizëm të strukturuar për koordinimin gjyqësor lidhur me rastet e KOK-ut, duke siguruar diskutime të rregullta ndërmjet gjyqtarëve të instancave të ndryshme gjyqësore mbi praktikën gjyqësore, si dhe krijimin dhe mirëmbajtjen e një baze të të dhënave me vendime të përzgjedhura, për t'i udhëzuar gjyqtarët në trajtimin e rasteve të nivelit të lartë dhe komplekse të KOK-ut.

Fazat e zbatimit

Zbatim i hershëm

Faza e zbatimit:

4.i. Ekzistenca e opinionëve juridike/interpretimeve të nxjerra nga Gjykata Supreme lidhur me gjykimin e rasteve të KOK-ut, të cilat duhet të ndiqen nga gjykatat e instancave më të ulëta gjatë marrjes së vendimeve.

4.ii. Numri i seancave të dokumentuara të koordinimit gjyqësor të mbajtura gjatë vitit lidhur me rastet e KOK-ut (nga lista e rasteve të MRPGj-së).

4.iii. Ekzistenca e një baze të të dhënave të qasshme për publikun dhe të përditësuar me praktikën gjyqësore kryesore në rastet e KOK-ut.

Gjatë periudhës aktuale raportuese, Gjykata Supreme dhe institucionet e drejtësisë ndërmorën aktivitete që synojnë forcimin e njëtrajtshmërisë së praktikës gjyqësore në përgjithësi, duke përfshirë nxjerrjen e opinionëve juridike dhe udhëzimeve, publikimin e përmbledhjeve dhe vendimeve të përzgjedhura, krijimin e strukturave të monitorimit dhe koordinimit me gjykatat e instancave më të ulëta. Këta mekanizma janë të rëndësishëm për trajtimin e sfidave të interpretimit të ligjit në të gjitha fushat e drejtësisë penale, duke përfshirë rastet e KOK-ut. Megjithatë, zbatimi i tyre në rastet specifike të KOK-ut mbetet i kufizuar në praktikë.

Ndonëse janë hartuar disa udhëzime dhe është zhvilluar praktikë gjyqësore relevante për rastet e KOK-ut, këto masa nuk janë konceptuar posaçërisht për të trajtuar sfidat e interpretimit të ligjit që lidhen me KOK-un; vetëm një numër i kufizuar vendimesh kanë të bëjnë me raste të tilla; dhe ende nuk është krijuar një bazë gjithëpërfshirëse e të dhënave të praktikës gjyqësore për rastet e KOK-ut, e qasshme për publikun. Si rezultat, sfidat e përsëritura në interpretimin e ligjit gjatë procedurave të KOK-ut vazhdojnë të shfaqen, duke dëshmuar nevojën për shpërndarje, konsolidim dhe shfrytëzim më sistematik të udhëzimeve ekzistuese që burojnë nga praktika gjyqësore.

Gjetjet:

Që nga publikimi i Raportit Publik Rajonal të Projektit në qershor 2024, Gjykata Supreme dhe institucionet e tjera të drejtësisë kanë ndërmarrë masa shtesë që synojnë forcimin e njëtrajtshmërisë dhe unifikimit të praktikës gjyqësore në rastet e KOK-ut. Krahasuar me periudhën e mëparshme raportuese, angazhimi institucional për

harmonizimin e interpretimit gjyqësor duket të jetë më i strukturuar dhe më i koordinuar në aspektin operacional, duke pasqyruar një ndërgjegjësim më të madh për rëndësinë e sigurisë juridike, parashikueshmërisë dhe zbatimit të barabartë të ligjit në procedurat komplekse penale.

Gjykata Supreme e forcoi më tej rolin e saj koordinues dhe interpretues përmes hartimit të opinioneve juridike, publikimeve të praktikës gjyqësore dhe aktiviteteve të koordinimit institucional (fazat përkatëse: 4.i dhe 4.iii). Në nëntor 2024 dhe dhjetor 2025, Gjykata Supreme publikoi dy Përmbledhje të Praktikës Gjyqësore të Gjykatës Supreme në Çështjet Civile dhe Penale, me qëllim mbështetjen e zbatimit më të njëtrajtshëm të parimeve juridike nga gjykatat e instancave më të ulëta.⁴³ Publikimi dhe shfrytëzimi i rregullt i përmbledhjeve të tilla dhe vendimeve të përzgjedhura mbeten të rëndësishme për unifikimin e praktikës gjyqësore dhe forcimin e mbështetjes së gjykatave të instancave më të ulëta në praktikën gjyqësore të Gjykatës Supreme gjatë trajtimit të rasteve të ngjashme.

Gjatë së njëjtës periudhë, Gjykata publikoi gjithashtu dy botime të Vendimeve të Përzgjedhura të Gjykatës Supreme,⁴⁴ duke përfshirë vendime që trajtojnë çështje të rëndësishme të interpretimit të ligjit në procedurat e KOK-ut, siç janë standardet juridike të zbatueshme në rastet e korrupsionit, përfshirë ato që lidhen me dashjen penale, si dhe gjykimet në mungesë (fazat përkatëse: 4.i dhe 4.iii).⁴⁵ Ndonëse këto publikime ofrojnë udhëzime të dobishme për gjyqtarët dhe profesionistët e drejtësisë,

konsultimet me përfaqësues të institucioneve gjyqësore sugjerojnë se shfrytëzimi i tyre në praktikë mbetet jo i njëtrajtshëm ndërmjet gjykatave dhe instancave gjyqësore. Publikimi i vazhdueshëm dhe shfrytëzimi më i gjerë i vendimeve të përzgjedhura mbeten të rëndësishme për forcimin e njëtrajtshmërisë në gjykimin e rasteve komplekse të KOK-ut dhe nxitjen e mbështetjes më të madhe në praktikën gjyqësore të Gjykatës Supreme.

Gjykata Supreme gjithashtu e informoi Projektin se vazhdon të nxjerrë opinione juridike, parime udhëzuese dhe përmbledhje të vendimeve të përzgjedhura gjyqësore, me qëllim forcimin e harmonizimit të praktikës gjyqësore.⁴⁶ Sipas Gjykatës Supreme, Zyra e sapothemeluar për Hulumtim, Publikim dhe Monitorim është funksionalizuar për të identifikuar mospërputhjet në interpretimin gjyqësor, për të kryer analiza juridike dhe për të mbështetur zhvillimin e praktikës së unifikuar gjyqësore në përputhje me standardet e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (fazat përkatëse: 4.i dhe 4.iii).⁴⁷ Themelimi i kësaj Zyre përbën një zhvillim të rëndësishëm institucional krahasuar me periudhën e mëparshme raportuese, gjatë së cilës funksionet e monitorimit dhe publikimit ishin më pak të sistematizuara.

⁴³ Faqja zyrtare e Gjykatës Supreme, Përmbledhjet e Praktikës Gjyqësore të Gjykatës Supreme të Kosovës në Çështjet Civile dhe Penale, nëntor 2024 dhe dhjetor 2025, të disponueshme gjithashtu në: [Buletini i Praktikës Juridike – Gjykata Supreme](#) (qasur më 14 maj 2026).

⁴⁴ Faqja zyrtare e Gjykatës Supreme, Vendimet e Përzgjedhura të Gjykatës Supreme të Kosovës, nëntor 2024 dhe dhjetor 2025, të disponueshme gjithashtu në: [Buletini i Praktikës Juridike – Gjykata Supreme](#) (qasur më 14 maj 2026).

⁴⁵ Ibid, Vendimet e Përzgjedhura të Gjykatës Supreme të Kosovës, nëntor 2024, Aktgjykimi i Kolegjit Penal të Gjykatës Supreme të Kosovës, PML.nr.253/2024, i datës 18.06.2024, fq. 242–251; Aktgjykimi i Kolegjit Penal të Gjykatës Supreme të Kosovës, PML.nr.179/2024, i datës 26.03.2024, fq. 238–241 (qasur më 14 maj 2026).

⁴⁶ Përgjigjet e Gjykatës Supreme ndaj kërkesës së Projektit për informacion, 23 prill 2026.

⁴⁷ Ibid.

Gjykata Supreme gjithashtu e forcoi rolin e saj interpretues gjatë vjeshtës së vitit 2025 përmes miratimit të Opinioni Juridik për Hedhjen e Aktakuzave dhe Pushimin e Procedurës Penale, që synon trajtimin e zbatimit të ndryshëm të dispozitave të Kodit të ri të Procedurës Penale (faza përkatëse: 4.i).⁴⁸ Gjatë së njëjtës periudhë, Gjykata Supreme miratoi Udhëzuesin për Praktikën Gjyqësore në Rastet që Lidhen me Veprën Penale të Pastrimit të Parave, duke qartësuar interpretimin e standardeve të provueshmërisë lidhur me veprat penale bazë dhe prejardhjen e kundërligjshme të pasurisë.⁴⁹ Këto zhvillime përbëjnë hapa të rëndësishëm drejt forcimit të njëtrajtshmërisë në gjykimin e veprave penale komplekse që lidhen me KOK-un.

Koordinimi Institucional dhe Dialogu Gjyqësor

Koordinimi institucional lidhur me praktikën gjyqësore gjithashtu u intensifikua gjatë periudhës aktuale raportuese (faza përkatëse: 4.ii). Më 12 dhjetor 2024, KGJK-ja, KPK-ja, përfaqësuesit e Gjykatës Supreme, kryetarët e gjykatave, kryeprokurorët dhe partnerët ndërkombëtarë morën pjesë në një takim të përbashkët ku u trajtuan sfidat e përsëritura procedurale dhe të interpretimit të ligjit në procedurat e KOK-ut, duke përfshirë efikasitetin e seancave gjyqësore, mungesat e pjesëmarrësve në seanca,

marrëveshjet për pranimin e fajësisë, barrën e provës dhe angazhimin e gjyqtarëve zëvendësues në gjykimet e rasteve të profilit të lartë.⁵⁰

Në mars 2025, përfaqësues të lartë të Gjykatës Supreme dhe Gjykatës Kushtetuese morën pjesë gjithashtu në një tryezë të rrumbullakët mbi koherencën e praktikës gjyqësore dhe krijimin e strukturave për monitorimin gjyqësor. Përveç kësaj, në qershor 2026, një punëtori e organizuar nën udhëheqjen e Gjykatës Supreme mbledhi Kryeprokurorin, të gjithë kryetarët e Gjykatave Themelore, të gjithë kryeprokurorët e Prokurorive Themelore, përfaqësuesit e Gjykatës së Apelit dhe të Prokurorisë së Apelit, për të diskutuar koordinimin institucional lidhur me çështje të ndryshme penale, duke përfshirë rastet e KOK-ut.

Ndërmjet janarit dhe shtatorit 2026, KGJK-ja dhe gjykatat e të gjitha niveleve, duke përfshirë Gjykatën Supreme, Gjykatën e Apelit dhe Gjykatat Themelore, zhvilluan takime dhe punëtori shtesë të përqendruara në gjetjet e raporteve të Projektit për monitorimin e proceseve gjyqësore, mospërputhjet në praktikën gjyqësore dhe zbatimin e rekomandimeve të propozuara. Sipas informacioneve të ofruara për Projektin, Gjykata Supreme zhvilloi takime të rregullta me Gjykatat Themelore, gjyqtarët e Gjykatës së Apelit, kryetarët e gjykatave dhe akterë

⁴⁸ Opinioni Juridik sqaron se aktakuzat nuk duhet të hudhen poshtë vetëm për arsye procedurale ose teknike, siç është rasti kur policia e ka marrë në pyetje të pandehurin pa autorizim me shkrim nga prokurori, përderisa të drejtat e të pandehurit janë respektuar gjatë gjithë procedurës.

⁴⁹ Faqja zyrtare e Gjykatës Supreme, Udhëzuesit, tetor 2025, i disponueshëm gjithashtu në: [27217 4. Udhëzues për pastrim të parave.pdf](#) (qasur më 14 maj 2026).

⁵⁰ KGJK, transmetim i drejtpërdrejtë në Facebook, 12 dhjetor 2024, i disponueshëm gjithashtu në: <https://www.facebook.com/share/v/1E2RkyfFMG/?mibextid=wwXlfr> (qasur më 14 maj 2026).

të tjerë të sistemit gjyqësor përgjatë viteve 2024–2026, lidhur me zbatimin e legjislacionit, sfidat në praktikën gjyqësore dhe harmonizimin e interpretimit të ligjit.⁵¹ Vetëm gjatë vitit 2025, Gjykata Supreme raportohet se organizoi nëntë takime dhe punëtori me gjykatat e instancave më të ulëta dhe përfaqësues të institucioneve gjyqësore lidhur me zbatimin e ligjit dhe unifikimin e praktikës gjyqësore. Përveç kësaj, Gjykata Supreme e informoi Projektin se gjatë majit dhe qershorit 2026, në bashkëpunim me OSBE-në, u mbajtën edhe shtatë tryeza të rrumbullakëta dhe takime pune me gjykatat e instancave më të ulëta për unifikimin e zbatimit të ligjit dhe praktikës gjyqësore (faza përkatëse: 4.ii).⁵²

Sfidat e Mbetura në Harmonizim

Pavarësisht këtyre zhvillimeve pozitive, vëzhgimet nga monitorimi i proceseve gjyqësore vazhdojnë të nxjerrin në pah mospërputhje në interpretimin dhe zbatimin e dispozitave të procedurës penale dhe të së drejtës penale materiale ndërmjet gjykatave në procedurat e KOK-ut. Vazhdojnë të vërehen qasje të ndryshme lidhur me standardet e provueshmërisë, arsyetimin e aktgjykimeve, praktikat e shqiptimit të dënimeve, garancitë procedurale, rigjykimet dhe interpretimin e dispozitave të Kodit të Procedurës Penale (më shumë hollësi në gjetjet lidhur me rekomandimet e tjera). Monitorimi i kryer gjatë

periudhës raportuese qershor 2024–shtator 2026 tregon më tej se përpjekjet për koordinim, ndonëse janë intensifikuar, vazhdojnë të mbështeten kryesisht në punëtori periodike dhe nisma të mbështetura nga projektet, në vend të mekanizmave të përhershëm të institucionalizuar.

Megjithëse Gjykata Supreme ka rritur ndjeshëm publikimin e vendimeve të përzgjedhura gjyqësore dhe materialeve juridike, institucioneve të Kosovës ende u mungon një bazë plotësisht gjithëpërfshirëse e të dhënave, e qasshme për publikun dhe e përditësuar rregullisht, e dedikuar posaçërisht për praktikën gjyqësore në rastet e KOK-ut (mangësia e mbetur në kuadër të fazës: 4.iii). Publikimet dhe përmbledhjet ekzistuese vazhdojnë të ofrojnë udhëzime të rëndësishme, por ende nuk mundësojnë qasje sistematike dhe kërkim të strukturuar në praktikën kryesore gjyqësore, veçanërisht në rastet e KOK-ut, që do t'u shërbente gjyqtarëve, prokurorëve, avokatëve mbrojtës, akademikëve dhe publikut për të mbështetur interpretimin e njëtrajtshëm të ligjit. Në këtë drejtim, gjatë konsultimeve me Projektin, Gjykata Supreme bëri të ditur se po shqyrton mundësinë e hartimit të një përmbledhjeje të aktgjykimeve në rastet e nivelit të lartë të KOK-ut. Megjithatë, duke pasur parasysh numrin e kufizuar të rasteve që aktualisht konsiderohen të përshtatshme për t'u përfshirë dhe nevojën për të vlerësuar cilësinë dhe rëndësinë e aktgjykimeve, ky proces mund të kërkojë kohë shtesë.⁵³

⁵¹ Përgjigjet e KGJK-së ndaj kërkesës së Projektit për informacion, 27 prill 2026.

⁵² Ibid.

⁵³ Shënimet e Projektit nga mbledhja e Komitetit Drejtues, komentet e Kryetarit të Gjykatës Supreme, 19 qershor 2025.

Konsultimet me kryetarët dhe gjyqtarët e Gjykatave Themelore treguan qartë se zbatimi i ligjit dhe praktikës gjyqësore gjatë gjykimit të rasteve të KOK-ut nuk është i njëtrajtshëm. Fushat më të shpeshta të identifikuara përfshinin vlerësimin e elementit subjektiv të veprës penale (mens rea), përdorimin e provave të tërthorta, hedhjen e aktakuzave dhe praktikën e shqiptimit të dënimeve. Shqetësime të ngjashme u shprehën edhe nga kryeprokurorët dhe prokurorët e tjerë, të cilët raportuan zbatim jo të njëtrajtshëm të Udhëzuesit për Politikën Ndëshkimore të vitit 2024 ndërmjet prokurorive.⁵⁴

Në të njëjtën kohë, Gjykata Supreme konfirmoi se ende nuk ishte planifikuar hartimi i udhëzuesve të veçantë lidhur me interpretimin e dispozitave për rigjykimin sipas nenit 402 të KPP-së, procedurat e gjykimit në mungesë sipas nenit 303 të KPP-së ose dënimet plotësuese, megjithëse këto çështje vazhdojnë të shkaktojnë mospërputhje në praktikë gjatë procedurave të monitoruara të KOK-ut.⁵⁵ Përdorimi i kufizuar i dënimeve plotësuese nga gjyqtarët në rastet e nivelit të lartë të KOK-ut u ngrit si shqetësim nga të gjithë prokurorët me të cilët Projekti ka zhvilluar konsultime.⁵⁶ Gjykata Supreme gjithashtu konfirmoi se ende nuk ishte hartuar ndonjë udhëzues i veçantë lidhur me pranimin e fajësisë.⁵⁷ Këto fusha vazhdojnë të përbëjnë mangësi të rëndësishme në udhëzimet për interpretimin e ligjit, të cilat

ndikojnë në njëtrajtshmërinë dhe parashikueshmërinë e praktikës gjyqësore, veçanërisht në rastet e nivelit të lartë të KOK-ut.

Krahasuar me periudhën e mëparshme raportuese, institucionet e drejtësisë në Kosovë dëshmuar angazhim dukshëm më të madh institucional që synon harmonizimin e praktikës gjyqësore dhe forcimin e rolit koordinues të Gjykatës Supreme në rastet e KOK-ut (fazat përkatëse: 4.i, 4.ii). Hartimi i opinioneve juridike, përmbledhjeve të praktikës gjyqësore, organizimi i punëtorive për gjyqtarë dhe krijimi i strukturave të monitorimit përbëjnë hapa të rëndësishëm drejt sigurimit të një niveli më të lartë të sigurisë juridike dhe parashikueshmërisë. Megjithatë, zbatimi mbetet i pjesshëm, pasi në praktikë vazhdojnë të vërehen mospërputhje në interpretimin dhe zbatimin e së drejtës penale materiale dhe procedurale, ndërsa mekanizmat institucionalë për harmonizimin e përhershëm dhe publikimin e praktikës gjyqësore në rastet e KOK-ut mbeten të pazhvilluar mjaftueshëm (faza përkatëse: 4.iii). Si hap i radhës, institucionet e drejtësisë mund të institucionalizojnë mekanizma të përhershëm të koordinimit gjyqësor, të zgjerojnë bazat e të dhënave të praktikës gjyqësore të qasshme për publikun dhe të hartojnë udhëzime autoritative për trajtimin e sfidave të përsëritura në interpretimin e ligjit gjatë procedurave të KOK-ut.

⁵⁴ Faqja zyrtare e Gjykatës Supreme, Udhëzuesit, nëntor 2024, të disponueshëm gjithashtu në: [337 Udhëzuesi për matjen e dënimit Nentor 2024.pdf](#) (qasur më 14 maj 2026).

⁵⁵ Përgjigjet e Gjykatës Supreme ndaj kërkesës së Projektit për informacion, 23 prill 2026.

⁵⁶ Konsultimet e Projektit me kryeprokurorët dhe prokurorët e Prokurorisë Speciale dhe të prokurorive themelore.

⁵⁷ Ibid.

KGJK-ja, Gjykata Supreme dhe Kryetarët e Gjykatave të sigurojnë paanshmërinë e gjykatave dhe perceptimin e publikut për paanshmërinë e tyre:

5.1 ADK-ja dhe KGJK-ja të ofrojnë trajnime praktike për gjyqtarët mbi menaxhimin e seancave gjyqësore dhe zhvillimin e procedurave në mënyrë profesionale dhe të paanshme, në përputhje me standardet ndërkombëtare.

Fazat e zbatimit

Zbatim i hershëm

Faza e zbatimit:

5.i. Përqindja e procedurave gjyqësore të monitoruara (nga lista e rasteve të MRPGj-së) në të cilat nuk janë vërejtur raste të anshmërisë së gjyqtarëve ose të cenimit të drejtësisë procedurale.

5.ii. Numri i trajnimeve të mbajtura çdo vit, të përqendruara në menaxhimin e seancave gjyqësore në përputhje me standardet ndërkombëtare.

Gjatë gjithë periudhës raportuese, institucionet e drejtësisë ndërmorën hapa konkretë që synojnë forcimin e profesionalizmit në sallën e gjykimit, sjelljes etike dhe garancive që mbështesin perceptimin e paanshmërisë, duke përfshirë miratimin e Rregullores Nr. 14/2024 për incizimin audio dhe video të seancave gjyqësore dhe shtimin e trajnimeve për menaxhimin e seancave gjyqësore dhe

etikën profesionale. Megjithatë, zbatimi mbetet në fazë të hershme. Përdorimi i incizimit audio dhe video ende nuk është i njëtrajtshëm në praktikë, përpjekjet për trajnim nuk janë ende sistematike apo plotësisht të institucionalizuara, ndërsa shqetësime të izoluara lidhur me sjelljen në sallën e gjykimit dhe perceptimin e paanshmërisë vazhdojnë të shfaqen gjatë procedurave të monitoruara.

Gjetjet:

Që nga publikimi i Raportit Publik Rajonal të Projektit në qershor 2024, autoritetet gjyqësore në Kosovë kanë zgjeruar përpjekjet që synojnë forcimin e profesionalizmit në sallën e gjykimit, etikës gjyqësore dhe perceptimit të paanshmërisë në procedurat e KOK-ut. Krahasuar me periudhën e mëparshme raportuese, institucionet e drejtësisë dëshmuar ndërgjegjësim më të madh për rëndësinë e menaxhimit të seancave gjyqësore, drejtësisë procedurale dhe besimit të publikut në gjyqësor, veçanërisht në rastet komplekse dhe të profilit të lartë të KOK-ut.

Incizimi Audio dhe Video i Seancave Gjyqësore

Një nga zhvillimet më të rëndësishme institucionale gjatë periudhës aktuale raportuese ishte miratimi nga KGJK-ja i Rregullores Nr. 14/2024 për Incizimin Audio dhe Video të Seancave Gjyqësore, më 10 tetor 2024.⁵⁸ Rregullorja përcaktoi incizimin e detyrueshëm audio dhe video të seancave gjyqësore dhe integrimin e incizimeve në Sistemin për Menaxhimin Informativ të Lëndëve (SMIL) në të gjitha gjykatat e Kosovës. Ajo gjithashtu i obligon të gjithë përdoruesit që të kryejnë të gjitha veprimet lidhur me lëndët përmes SMIL-it, ndërsa mospërdorimi i sistemit përbën bazë për përgjegjësi disiplinore. Ndonëse kjo masë synon kryesisht

përmirësimin e saktësisë procedurale dhe integritetit të provave, ajo përbën gjithashtu një garanci të rëndësishme për forcimin e transparencës, llogaridhënies dhe besimit të publikut në paanshmërinë gjyqësore dhe sjelljen në sallën e gjykimit (faza përkatëse: 5.i). Sipas informacioneve të ofruara gjatë periudhës aktuale raportuese, të gjitha gjykatat në Kosovë tashmë janë pajisur me sisteme për incizimin audio dhe video të seancave gjyqësore.

Trajnimi i Gjyqtarëve dhe Sjellja Profesionale

ADK-ja dhe KGJK-ja gjithashtu intensifikuan përpjekjet për forcimin e trajnimit të gjyqtarëve lidhur me menaxhimin e seancave gjyqësore, etikën dhe sjelljen profesionale (faza përkatëse: 5.ii). Pas konsultimeve me OSBE-në dhe diskutimeve lidhur me zbatimin e rekomandimeve të Projektit, ADK-ja konfirmoi përfshirjen e moduleve për menaxhimin e seancave gjyqësore dhe sjelljen profesionale në Programet e saj të Trajnimit për vitet 2025 dhe 2026.⁵⁹ Akademia raportoi gjithashtu përfshirjen e sesioneve të veçanta mbi Etikën Profesionale për gjyqtarët dhe prokurorët, që synojnë forcimin e njohurive mbi Kodin e Etikës, trajtimin e dilemave etike dhe përforcimin e paanshmërisë përmes ushtrimeve praktike të bazuara në raste konkrete.⁶⁰

⁵⁸ Rregullorja Nr. 25/2024 për Ndryshimin dhe Plotësimin e Rregullores Nr. 11/2023 për Përdorimin e Sistemit për Menaxhimin Informativ të Lëndëve (Prishtinë, 27 dhjetor 2024), e disponueshme gjithashtu në: [46013 KGJK Rregullore Nr 14 2024 per Incizimin Audio dhe Incizimin Audio dhe Video Te Seancave Gjyqesore.pdf](#) (qasur më 18 maj 2026)

⁵⁹ Konsultimet e Projektit me Akademinë e Drejtësisë së Kosovës, 12 nëntor 2024.

⁶⁰ Akademia e Drejtësisë e Kosovës, Programet e Trajnimit të Vazhdueshëm për vitet 2025 dhe 2026, të disponueshme gjithashtu në: [Akademia e Drejtësisë](#) (qasur më 18 maj 2026).

Sipas informacioneve të ofruara nga ADK-ja, gjatë periudhës qershor 2024–shtator 2026 u mbajtën 30 trajnime në fushën e drejtësisë penale për gjyqtarët, prokurorët dhe stafin e tyre administrativ, nëntë prej të cilave ishin të lidhura drejtpërdrejt me rekomandimet që burojnë nga gjetjet e monitorimit të Projektit (faza përkatëse: 5.ii).⁶¹ Temat e trajnimeve përfshinin menaxhimin e seancave gjyqësore, udhëzuesit për matjen e dënimit, rigjykimet, gjykimet në mungesë, hartimin e aktgjykimeve dhe aktakuzave, si dhe veprat penale kundër detyrës zyrtare. Këto nisma përbëjnë hapa të rëndësishëm përpara krahasuar me periudhën e mëparshme raportuese, gjatë së cilës, sipas raportimeve, ADK-ja nuk kishte organizuar trajnime të veçanta për menaxhimin e seancave gjyqësore apo etikën profesionale që nga viti 2022.⁶²

Për më tepër, Gjykata Supreme dhe drejtuesit e institucioneve gjyqësore vazhduan të angazhohen në diskutime dhe punëtori që synojnë forcimin e njëtrajtshmërisë, profesionalizmit dhe standardeve gjyqësore gjatë zhvillimit të procedurave gjyqësore.⁶³ Përgjatë viteve 2025 dhe 2026, në disa punëtori dhe takime koordinuese me pjesëmarrjen e Gjykatës Supreme, drejtuesve të KGJK-së, kryetarëve të gjykatave dhe gjyqtarëve u trajtuan sfidat praktike lidhur me menaxhimin e seancave gjyqësore, arsyetimin e vendimeve gjyqësore, efikasitetin dhe zbatimin

e standardeve procedurale në rastet e KOK-ut. Përveç kësaj, projekt-Rregullorja për Vlerësimin e Performancës së Gjyqtarëve, e cila aktualisht është në proces të hartimit, parasheh përfshirjen e treguesve cilësorë dhe sasiorë të performancës, duke përfshirë vlerësimin e kompetencave personale të gjyqtarëve, siç janë menaxhimi i seancave gjyqësore, aftësitë komunikuese dhe përdorimi i teknologjisë së informacionit në procedurat gjyqësore.⁶⁴

Gjetjet e Monitorimit mbi Paanshmërinë Gjyqësore

Vëzhgimet nga monitorimi i proceseve gjyqësore tregojnë gjithashtu një rënie të dukshme të shqetësimeve që ndikojnë në perceptimin e paanshmërisë gjyqësore dhe trajtimit të barabartë (faza përkatëse: 5.i). Gjatë periudhës raportuese qershor 2024–shtator 2026, monitoruesit e Projektit identifikuan tri raste në procedurat e monitoruara të KOK-ut, në të cilat dallimet në tonin e komunikimit të gjyqtarëve, angazhimin e tyre ose ndërveprimet me palët mund të kenë ndikuar në perceptimin e drejtësisë. Ky numër është dukshëm më i ulët krahasuar me 15 rastet e dokumentuara gjatë periudhës së mëparshme raportuese. Megjithatë, këto vëzhgime lidheshin me menaxhimin e seancave gjyqësore dhe reagimet ndaj sjelljes së palëve.

⁶¹Ibid.

⁶²Programet e Trajnimit të ADK-së për vitet 2018–2024, të disponueshme në: [Akademia e Drejtësisë](#) (qasur më 31 maj 2026).

⁶³Përgjigjet e KGJK-së ndaj kërkesës së Projektit për informacion, 27 prill 2026.

⁶⁴Ibid.

Pavarësisht këtij përparimi në infrastrukturë dhe në kornizën rregullative, vëzhgimet nga monitorimi i proceseve gjyqësore tregojnë se përdorimi operacional i incizimit audio dhe video mbetet jo i njëtrajtshëm ndërmjet gjykatave (faza përkatëse: 5.i). Monitorimi i proceseve gjyqësore tregoi gjithashtu përdorim të kufizuar të sistemeve ekzistuese për incizimin audio dhe video të seancave gjyqësore, pavarësisht miratimit nga KGJK-ja të Rregullores Nr. 14/2024 për Incizimin Audio dhe Video të Seancave Gjyqësore dhe mbajtjes së një numri takimesh me gjyqtarët, gjatë të cilave drejtuesit e KGJK-së kërkuan incizimin e detyrueshëm të të gjitha seancave. KGJK-ja ka instaluar sisteme të incizimit audio në 27 gjykata, me gjithsej 88 pajisje. Përveç kësaj, shtatë Gjykata Themelore (nga një sallë gjykimi në secilën gjykatë) janë pajisur me sisteme për incizim audio dhe video, interpretim simultan dhe videokonferenca, duke përfshirë mundësinë që dëshmitarët e mbrojtur të dëshmojnë nga distanca gjatë seancave gjyqësore. Janë siguruar gjithashtu pajisje mobile për videokonferenca, duke mundësuar pjesëmarrjen nga distanca të palëve që nuk mund të marrin pjesë fizikisht në procedurat gjyqësore. Për më tepër, gjyqtarët që trajtojnë raste penale janë pajisur me pajisje për transkriptim, duke përfshirë instalimin e 129 pajisjeve të tilla.⁶⁵

Në praktikë, gjykatat vazhdojnë të mbështeten kryesisht në procesverbalet

e shkruara të seancave gjyqësore, të nënshkruara nga palët pas secilës seancë, të cilat shërbejnë si bazë kryesore për shqyrtim nga palët dhe Gjykata e Apelit, në vend të vetë incizimeve audio. Monitorimi identifikoi gjithashtu raste kur gjyqtarët nuk i informuan shprehimisht palët se seanca gjyqësore po incizohej në format audio. Kjo ndodh pavarësisht faktit se Rregullorja përkatëse përcakton që incizimi audio i seancës gjyqësore fillon me urdhër të gjyqtarit të vetëm gjykues ose të kryetarit të trupit gjykues gjatë seancës që mbahet në sallën e gjykimit.⁶⁶ Ekzistenca dhe përdorimi i vazhdueshëm i sistemeve për incizimin audio dhe video të seancave gjyqësore përbëjnë një garanci të rëndësishme për shqyrtimin në shkallë të apelit dhe u mundësojnë palëve dhe gjykatave të apelit të verifikojnë saktësinë dhe plotësinë e procedurave gjyqësore.

Kapacitetet dhe Qëndrueshmëria e Trajnimeve

Vëzhgimet nga monitorimi tregojnë më tej se vazhdojnë të ekzistojnë sfida lidhur me operacionalizimin e njëtrajtshëm të standardeve të etikës gjyqësore dhe mekanizmave të përgjegjësisë disiplinore. Ndonëse Kodet e Etikës për gjyqtarët dhe prokurorët mbeten në fuqi, zbatimi dhe respektimi i tyre vazhdojnë të ndryshojnë në praktikë. Raporti i BE-së për Kosovën i vitit 2024 dhe diskutimet me palët e interesit nxorën gjithashtu

⁶⁵ Përgjigjet e KGJK-së ndaj kërkesës së Projektit për informacion, 19 maj 2026.

⁶⁶ Rregullorja Nr. 25/2024 për Ndryshimin dhe Plotësimin e Rregullores Nr. 11/2023 për Përdorimin e Sistemit për Menaxhimin Informativ të Lëndëve, neni 8 (Prishtinë, 27 dhjetor 2024).

në pah shqetësime lidhur me efikasitetin e procedurave disiplinore dhe kapacitetet institucionale të organeve përgjegjëse për mbikëqyrjen e etikës.⁶⁷ Raporti i BE-së për Kosovën i vitit 2025 theksoi se llogaridhënia e gjyqtarëve dhe prokurorëve duhet të forcohet përmes procedurave disiplinore të drejta, transparente dhe proporcionale, krijimit të mekanizmave të qartë të llogaridhënies institucionale në të gjitha nivelet, si dhe ndryshimeve në kornizën legjislative në përputhje me rekomandimet e Komisionit të Venecias të vitit 2025.⁶⁸

Në të njëjtën kohë, ADK-ja pranoi se vazhdon të përballët me sfida lidhur me mungesën e stafit dhe burimeve, të cilat ndikojnë në aftësinë e saj për të ofruar programe të rregullta dhe të qëndrueshme trajnimi në të gjithë sistemin gjyqësor. Të njëjtin shqetësim e ngritën edhe disa kryetarë të gjykatave dhe kryeprokurorë, të cilët përmendën cilësinë jo të njëtrajtshme dhe natyrën jo ndërvepruese të trajnimeve të ofruara nga ADK-ja, si dhe njohuritë dhe aftësitë e kufizuara të fituara nga gjyqtarët dhe prokurorët pjesëmarrës.⁶⁹ Këto kufizime vazhdojnë të ndikojnë në kapacitetin institucional për të siguruar trajnime praktike të vazhdueshme mbi menaxhimin e seancave gjyqësore, etikën gjyqësore dhe aftësitë komunikuese, të nevojshme për ruajtjen e besimit të publikut në paanshmërinë dhe profesionalizmin e procedurave gjyqësore.

Në përgjithësi, krahasuar me periudhën e mëparshme raportuese, institucionet e drejtësisë në Kosovë dëshmuar angazhim më të madh institucional që synon forcimin e profesionalizmit në sallën e gjykimit, sjelljes etike dhe garancive që mbështesin perceptimin e paanshmërisë gjyqësore. Zgjerimi i programeve të trajnimit për gjyqtarët (faza përkatëse: 5.ii) dhe vendosja e sistemeve të detyrueshme për incizimin audio dhe video (faza përkatëse: 5.i) përbëjnë hapa të rëndësishëm drejt përmirësimit të llogaridhënies dhe integritetit procedural në procedurat e KOK-ut. Megjithatë, zbatimi mbetet i pjesshëm, pasi vazhdojnë të shfaqen shqetësime të izoluara lidhur me sjelljen në sallën e gjykimit (faza përkatëse: 5.i), ndërsa kapacitetet institucionale për trajnime të qëndrueshme mbi etikën dhe mbikëqyrjen e respektimit të saj mbeten të kufizuara (faza përkatëse: 5.ii). Si hap i radhës, institucionet e drejtësisë mund të sigurojnë përdorimin e njëtrajtshëm të incizimit audio dhe video gjatë procedurave gjyqësore, të institucionalizojnë më tej trajnimet praktike mbi menaxhimin e seancave gjyqësore dhe etikën gjyqësore, të forcojnë efektivitetin dhe transparencën e mekanizmave disiplinorë, si dhe të adresojnë kufizimet e kapaciteteve që ndikojnë në ofrimin e trajnimeve të vazhdueshme profesionale, në përputhje me standardet ndërkombëtare, duke përfshirë ato të Këshillit Konsultativ të Gjyqtarëve Evropianë (KKGJE).

⁶⁷ 2024 EU Kosovo Progress Report fq. 28 (qasur më 11 maj 2026).

⁶⁸ 2025 EU Kosovo Progress Report, fq. 26–27 (qasur më 11 maj 2026).

⁶⁹ Konsultimet e Projektit me akterët e gjyqësorit.

Të përmirësohet monitorimi i rasteve për të identifikuar shkaqet rrënjësore të vonesave dhe për të përcjellë në mënyrë proaktive ecurinë e proceseve gjyqësore që zgjasin shumë.

6.1 KGJK-ja duhet të krijojë një mekanizëm për raportimin e rasteve që përballen me vonesa të konsiderueshme, identifikimin e shkaqeve të këtyre vonesave dhe përcaktimin e masave përmirësuese.

6.2 KGJK-ja duhet të rishikojë rregullat dhe rregulloret e brendshme që ndikojnë në ecurinë e rasteve. Kjo duhet të përfshijë vlerësimin e zbatimit praktik të rregullave për avancimin, pensionimin dhe ricaktimin e gjyqtarëve, për të siguruar që disponueshmëria e tyre të mos shkaktojë vonesa në procedurat gjyqësore.

6.3 KGJK-ja duhet të rishikojë rregullat dhe rregulloret e brendshme që ndikojnë në ecurinë e rasteve. Kjo duhet të përfshijë vlerësimin e zbatimit praktik të rregullave për avancimin, pensionimin dhe ricaktimin e gjyqtarëve, për të siguruar që disponueshmëria e tyre të mos shkaktojë vonesa në procedurat gjyqësore.

Fazat e zbatimit

Zbatim i hershëm

Faza e zbatimit:

6.i. Përqindja e rasteve të monitoruara (nga lista e rasteve të MRPGj-së) që kanë tejkaluar 24 muaj dhe për të cilat janë ndërmarrë veprime përcjellëse.

6.ii. Ekzistenca e një mekanizmi formal për përcjelljen e vonesave në raste (në Departamentin Special), me veprime përcjellëse të dokumentuara dhe efektive që nxisin llogaridhënien e gjyqtarëve dhe prokurorëve që trajtojnë këto raste, si dhe të drejtuesve të tyre.

6.iii. Ndryshimet procedurale të miratuara për të adresuar faktorët që shkaktojnë vonesa në trajtimin e rasteve (avancimi, pensionimi dhe ricaktimi).

6.iv. Është kryer vlerësimi i procedurave të apelit në rastet e KOK-ut.

Gjatë periudhës së shqyrtuar, institucionet e drejtësisë në Kosovë ndërmorën një sërë masash që synojnë përmirësimin e monitorimit dhe menaxhimit të procedurave të stërzgjitura gjyqësore në rastet e KOK-ut, duke përfshirë miratimin e një strategjie të veçantë për zgjidhjen efikase të rasteve, vendosjen e praktikave të raportimit mbi ecurinë e rasteve, si dhe ndryshimet rregullative lidhur me organizimin dhe funksionimin e Departamentit Special. Megjithatë, zbatimi mbetet në fazat e hershme, pasi këto masa ende nuk kanë rezultuar në

krijimin e një mekanizmi që zbatohet në mënyrë të njëtrajtshme për identifikimin dhe adresimin e shkaqeve rrënjësore të vonesave. Për më tepër, veprimet përcjellëse ende nuk janë dokumentuar qartë për të gjitha rastet që kanë pësuar vonesa, ndërsa në praktikë vazhdojnë të vërehen dukuri të tilla si numri i ulët i mbajtjes së seancave gjyqësore, shtyrjet e përsëritura të seancave, vonesat në përpilimin e aktgjykimeve me shkrim dhe zbatimi jo i njëtrajtshëm i praktikës së mbajtjes së seancave të njëpasnjëshme.

Gjetjet:

Kohëzgjatja e Procedurave të Rasteve të KOK-ut dhe Trendet e Përgjithshme

Që nga publikimi i Raportit Publik Rajonal të Projektit në qershor 2024, institucionet e drejtësisë në Kosovë kanë ndërmarrë hapa të rëndësishëm që synojnë përmirësimin e monitorimit, mbikëqyrjes dhe trajtimit me kohë të rasteve të KOK-ut. Krahasuar me periudhën e mëparshme raportuese,

angazhimi institucional për efikasitetin në trajtimin e rasteve është bërë më i strukturuar, veçanërisht përmes planifikimit strategjik, detyrimeve për raportim dhe diskutimeve mbi menaxhimin e rasteve në Departamentin Special dhe gjykatat e tjera. Megjithatë, të dhënat nga monitorimi vazhdojnë të tregojnë se procedurat e stërzgjitura mbeten karakteristikë e shumë rasteve të nivelit

të lartë të KOK-ut dhe se ndikimi praktik i reformave të fundit ende nuk është i dukshëm në mënyrë të njëtrajtshme në ecurinë e rasteve.

Vonesat në Rastet Aktive

Të dhënat bazë të identifikuar në Raportin Publik të vitit 2024 mbeten të rëndësishme për vlerësimin e progresit. Gjatë periudhës së mëparshme raportuese, 25 nga 36 rastet aktive (69.4 për qind) kishin tejkaluar 24 muaj nga ngritja e aktakuzës.

Vëzhgimet gjatë periudhës aktuale raportuese konfirmuan se kjo dukuri vazhdoi edhe pas qershorit 2024. Sipas listës së rasteve të Projektit, 34 nga 43 rastet aktive të monitoruara, ose 79 për qind, kishin tejkaluar 24 muaj. Siç paraqitet në Figurën 18, këto të dhëna tregojnë se, pavarësisht vendosjes së masave institucionale, përqindja e rasteve të stërzgjatura të KOK-ut mbeti përgjithësisht e krahasueshme me periudhën e mëparshme raportuese.

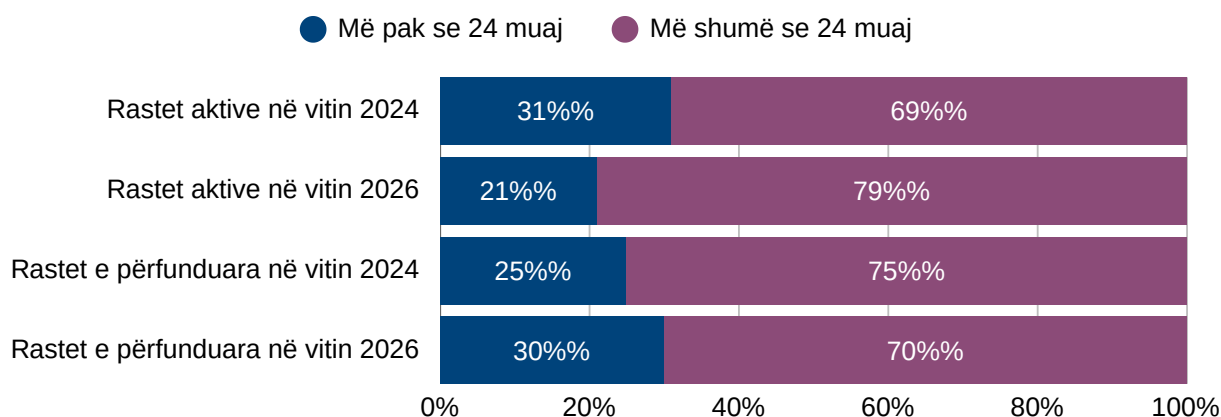

Figura 4. Kohëzgjatja e procedurave nga ngritja e aktakuzës deri në nxjerrjen e aktgjykimit të shkallës së parë në rastet aktive dhe ato të përfunduara (krahasimi ndërmjet viteve 2024 dhe 2026)

Figura 4 tregon një rritje të lehtë të numrit të rasteve të përfunduara në të cilat aktgjykimi i formës së prerë është nxjerrë brenda më pak se 24 muajve.

Megjithatë, dallimi prej pesë për qind ndërmjet periudhës së mëparshme dhe asaj aktuale raportuese përfaqëson më pak se një rast në total.⁷⁰

⁷⁰ Pesë për qind e dhjetë rasteve të përfunduara përbën 0.5 raste.

Vonesat në Nxjerrjen e Aktgjykimit të Shkallës së Parë

Analizat e hollësishme të vëzhgimeve nga monitorimi i proceseve gjyqësore treguan se, gjatë periudhës së mëparshme raportuese, nga 52 rastet e përzgjedhura për monitorim, në 29 raste ishte nxjerrë aktgjykimi i shkallës së parë, me një kohëzgjatje mesatare prej 45 muajsh (nga një deri në 105 muaj). Gjatë periudhës aktuale raportuese, nga 69 rastet e listës së rasteve të MRP Gj-së, në 21 raste që ishin aktive u nxor aktgjykimi i shkallës së parë, me një kohëzgjatje mesatare prej 43 muajsh (nga 19 deri në 106 muaj). Këto të dhëna tregojnë një ulje të lehtë të kohës mesatare të nevojshme për nxjerrjen e aktgjykimit të shkallës së parë. Megjithatë, kohëzgjatjet minimale dhe maksimale vazhdojnë të mbeten të larta. Nga këto raste, 14 kanë një ose më shumë vendime të shkallës së dytë.⁷¹

Vonesat në Shkallën e Apelit

Në shkallën e apelit, të dhënat nga monitorimi paraqesin një situatë më të ndërlikuar. Nga 69 rastet e përzgjedhura për monitorim, 33 raste kaluan në shkallën e apelit. Janë nxjerrë 52 vendime të shkallës së apelit,⁷² në 37 raste, ndërsa kohëzgjatja mesatare e procedurave në Gjykatën e Apelit ishte tetë muaj, duke variuar nga dy deri në 28 muaj.⁷³

Gjatë periudhës së mëparshme raportuese, 15 raste në Gjykatën e Apelit dhe Gjykatën Supreme u përfunduan. Procedurat para Gjykatës së Apelit zgjatën mesatarisht gjashtë muaj (nga dy deri në 16 muaj). Gjatë periudhës aktuale raportuese, dhjetë raste në Gjykatën e Apelit dhe Gjykatën Supreme u përfunduan. Procedurat para Gjykatës së Apelit zgjatën mesatarisht shtatë muaj (nga dy deri në 28 muaj).

Kohëzgjatja e Rasteve të Përfunduara

Projekti gjeti se, në të gjitha 26 rastet e përfunduara (nga 69 rastet e listës së rasteve të MRP Gj-së), koha mesatare e nevojshme për nxjerrjen e aktgjykimit të shkallës së parë ishte 39 muaj (nga një deri në 105 muaj). Në përgjithësi, kohëzgjatja mesatare e procedurave nga ngritja e aktakuzës deri në nxjerrjen e aktgjykimit të formës së prerë ishte 51 muaj (nga një deri në 120 muaj, siç paraqitet në Figurën 19). Gjatë periudhës së mëparshme raportuese, 12 nga 16 rastet e përfunduara të monitoruara (75 për qind) kishin tejkaluar 24 muaj nga ngritja e aktakuzës deri në nxjerrjen e aktgjykimit të formës së prerë. Në mënyrë të ngjashme, nga dhjetë rastet e përfunduara gjatë periudhës aktuale raportuese, shtatë raste (70 për qind) kishin tejkaluar 24 muaj nga ngritja e aktakuzës deri në nxjerrjen e aktgjykimit të formës së prerë (faza përkatëse: 6.i).

⁷¹ Një rast ka tri vendime të shkallës së apelit, dy raste kanë nga dy vendime të shkallës së apelit, ndërsa nëntë rastet e mbetura kanë nga një vendim të shkallës së apelit.

⁷² Nga 69 rastet e përzgjedhura për monitorim, 37 raste kanë vendime të shkallës së apelit. Nëntë raste kanë nga dy vendime të shkallës së apelit, ndërsa tri raste kanë nga tri vendime të shkallës së apelit. Të gjitha këto raste ishin kthyer në rigjykim më shumë se një herë.

⁷³ Vëzhgimet e Projektit nga monitorimi i proceseve gjyqësore.

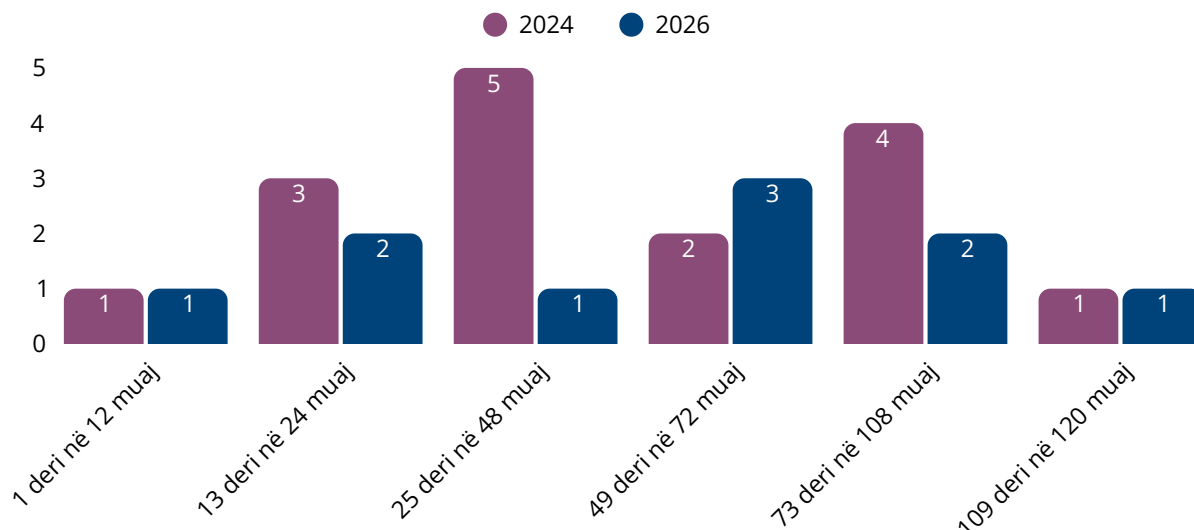

Figura 5. Kohëzgjatja e procedurave nga ngritja e aktakuzës deri në nxjerrjen e aktgjykimit të formës së prerë, sipas rasteve dhe muajve

Shpeshësia e Mbajtjes së Seancave Gjyqësore dhe Ecuria e Procedurave

Raporti Publik i vitit 2024 konstatoi se 29 për qind e të gjitha seancave gjyqësore të monitoruara ishin ose joproductive ose ishin anuluar, duke treguar se vonesat lidheshin ngushtë jo vetëm me kohëzgjatjen e përgjithshme të rasteve, por edhe me përparimin e kufizuar procedural të arritur gjatë seancave gjyqësore.⁷⁴

Gjatë gjithë periudhës aktuale raportuese, të dhënat tremujore nga monitorimi tregojnë vazhdimisht se procedurat e stërzgjatura në rastet e KOK-ut janë të lidhura ngushtë me numrin e ulët të mbajtjes së seancave gjyqësore dhe intervalet e gjata ndërmjet seancave. Në rastet në të cilat është nxjerrë aktgjykim ose janë

marrë vendime të rëndësishme procedurale ndërmjet qershorit 2024 dhe shtatorit 2026, numri mesatar i seancave gjyqësore në muaj shpesh ishte më pak se një (duke zbritur deri në 0.1 seanca në muaj). Kjo përfshin rastet komplekse të korrupsionit të nivelit të lartë dhe shumë të lartë, në të gjitha fazat e procedurës, duke përfshirë shqyrtimet fillestare, shqyrtimet gjyqësore, rigjykimet dhe procedurat e apelit. Pesë nga 25 rastet dëshmuuan një planifikim më aktiv të seancave gjyqësore (1.1, 1.2, 1.2, 1.4 dhe 2 seanca në muaj), duke përfshirë një rast të korrupsionit të nivelit të mesëm, të zgjidhur përmes Marrëveshjes për Pranimin e Fajësisë (MPF), me një mesatare prej dy seancash në muaj. Megjithatë, prirja e përgjithshme tregon se në shumë raste të KOK-ut, seancat gjyqësore vazhduan të caktoheshin rrallë, duke kontribuar në stërzgjatjen e

⁷⁴ OSBE, Raporti për Monitorimin e Proceseve Gjyqësore në Ballkanin Perëndimor, faqja zyrtare, 4 qershor 2024. I disponueshëm në: [The Western Balkans Trial Monitoring Report](#) | [Organization for Security and Co-operation in Europe](#)

procedurave dhe duke përforcuar nevojën për përcjellje sistematike të vonesave, ndërmarrjen e veprimeve përcjellëse në menaxhimin e rasteve

dhe zbatimin e njëtrajtshëm të praktikës së mbajtjes së seancave të njëpasnjëshme (më shumë hollësi në Figurën 20).⁷⁵

#	Numri mesatar i seancave në muaj	Lloji i rastit / faza	Kohëzgjatja nga ngritja e aktakuzës deri te aktgjykimi ose vendimi aktual	Seancat	Tremujori
1.	0.1	Korrupsion i nivelit të lartë / MPF në fazën e shqyrtimit gjyqësor	723–988 ditë	4–5	Janar–Mars 2026
2.	0.2	Korrupsion i nivelit të lartë / Faza e konfirmimit të aktakuzës në Gjykatën e Apelit	390 ditë	3	Korrik–Shtator 2025
3.	0.3	Krim i organizuar i nivelit të lartë / shkalla e parë	3,350 ditë	34	Tetor–Dhjetor 2024
4.	0.3	Korrupsion i nivelit të lartë / faza e konfirmimit të aktakuzës në Gjykatën e Apelit	195 ditë	2	Korrik–Shtator 2025
5.	0.4	Korrupsion i nivelit të lartë plus / rigjykim	1,826 ditë	21	Janar–Mars 2026

⁷⁵ Analizat e Projektit nga monitorimi i proceseve gjyqësore dhe i akteve juridike.

#	Numri mesatar i seancave në muaj	Lloji i rastit / faza	Kohëzgjatja nga ngritja e aktakuzës deri te aktgjykimi ose vendimi aktual	Seancat	Tremujori
6.	0.4	Korrupsion i nivelit të lartë plus / rigjykim në shkallën e parë	2,823 ditë	33	Prill–Qershor 2026
7.	0.4	Korrupsion i nivelit të lartë / rigjykim në shkallën e parë	2,359–2,496 ditë	28–30	Korrik–Shtator 2025
8.	0.4	Korrupsion i nivelit të lartë / MPF në fazën e shqyrtimit gjyqësor	1,178 ditë	15	Janar–Mars 2026
9.	0.4	Korrupsion i nivelit të mesëm / shkalla e dytë	1,943 ditë	26	Prill–Qershor 2026
10	0.5	Korrupsion i nivelit të lartë plus / shkalla e parë	658 ditë	10	Prill–Qershor 2026
11	0.5	Korrupsion i nivelit të lartë / rigjykim i dytë	1,355 ditë	25	Prill–Qershor 2025
12	0.5	Korrupsion i nivelit të lartë / aktgjykim i shkallës së parë	1,624 ditë	26	Tetor–Dhjetor 2025
13	0.6	Korrupsion i nivelit të lartë / shkalla e dytë	1,180 ditë	23	Tetor–Dhjetor 2024

#	Numri mesatar i seancave në muaj	Lloji i rastit / faza	Kohëzgjatja nga ngritja e aktakuzës deri te aktgjykimi ose vendimi aktual	Seancat	Tremujori
14	0.7	Korrupsion i nivelit të lartë / rigjykim në shkallën e parë	1,615 ditë	39	Korrik–Shtator 2025
15	0.8	Korrupsion i nivelit të lartë / faza e ankesës	1,591 ditë	34	Prill–Qershor 2024
16	0.8	Korrupsion i nivelit të lartë / shkalla e parë	1,150 ditë	33	Prill–Qershor 2024
17	0.8	Korrupsion i nivelit të lartë plus / shkalla e parë	886 ditë	22	Tetor–Dhjetor 2024
18	0.8	Korrupsion i nivelit të lartë plus / rigjykim	1,665 ditë	44	Korrik–Shtator 2026
19	0.9	Korrupsion i nivelit të lartë / shkalla e parë	960 ditë	28	Janar–Mars 2025
20	1	Korrupsion i nivelit të lartë plus / shkalla e dytë	796 ditë	25	Korrik–Shtator 2026

#	Numri mesatar i seancave në muaj	Lloji i rastit / faza	Kohëzgjatja nga ngritja e aktakuzës deri te aktgjykimi ose vendimi aktual	Seancat	Tremujori
21	1	Krim i organizuar dhe korrupsion i nivelit të lartë / shkalla e parë	1,179 ditë	45	Tetor–Dhjetor 2024
22	1	Krim i organizuar dhe korrupsion i nivelit të lartë / shkalla e parë	1,670 ditë	63	Prill–Qershor 2024
23	1	Rast i krimit të organizuar të nivelit të lartë plus / shkalla e parë	590 ditë	24	Prill–Qershor 2026
24	1	Krim i organizuar i nivelit të lartë / shkalla e parë	1,219 ditë	57	Janar–Mars 2026
25	2	Korrupsion i nivelit të mesëm / shqyrtimi fillestar / MPF	55 ditë	4	Prill–Qershor 2024

Figura 6. Kohëzgjatja e rasteve nga ngritja e aktakuzës deri në shpalljen e aktgjykimit ose marrjen e vendimit - të gjitha fazat

Këto të dhëna sugjerojnë se shqetësimi kryesor lidhur me efikasitetin nuk qëndron vetëm te kohëzgjatja e procedurave në kuptimin e përgjithshëm, por edhe te përparimi i kufizuar procedural i arritur me kalimin e kohës. Gjatë tremujorëve të njëpasnjëshëm, Projekti vërejti se edhe rastet komplekse dhe të profilit të lartë të KOK-ut shpesh shënonin përparim përmes seancave gjyqësore që caktoheshin me një shpeshtësi relativisht të ulët. Kjo dukuri lidhet drejtpërdrejt me *fazën 6.i*, pasi rastet që tejkalojnë 24 muaj kërkojnë jo vetëm identifikimin e tyre, por edhe ndërmarrjen e masave përcjellëse të dokumentuara për të adresuar shkaqet e ecures së ngadalshme të procedurave.

Mekanizmat Institucionalë të Monitorimit dhe Përcjelljes së Vonesave

Një zhvillim i rëndësishëm institucional gjatë periudhës aktuale raportuese ishte miratimi i Planit Strategjik të KGJK-së për Trajtimin Efikas të Rasteve të Korrupsionit, Keqpërdorimit të Detyrës Zyrtare dhe Krimin të Organizuar 2025–2027.⁷⁶ Strategjia i përcakton rastet e KOK-ut si prioritet të gjyqësorit dhe parasheh monitorimin, vlerësimin dhe raportimin mbi ecurinë e rasteve, përmirësimin e menaxhimit të rasteve, caktimin me kohë të seancave gjyqësore, mbajtjen e seancave të njëpasnjëshme, si dhe koordinimin e rregullt ndërmjet KGJK-së, gjykatave dhe Komisionit për Monitorimin, Vlerësimin

dhe Raportimin e Strategjisë (faza përkatëse: 6.ii). Miratimi i saj përfaqëson një hap të rëndësishëm drejt kalimit nga njohja e përgjithshme e problemit të vonesave në krijimin e një kornize të strukturuar për monitorimin e ecures së rasteve.

Strategjia u plotësua me praktika të brendshme të raportimit në Departamentin Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë. Sipas Planeve të Punës për vitet 2024 dhe 2025, gjyqtarët e Departamentit Special kishin për detyrë t'i raportonin çdo muaj udhëheqësit të Departamentit mbi ecurinë e rasteve, duke përfshirë edhe vonesat, ndërsa raportet e konsoliduara i dorëzoheshin çdo tre muaj Kryetarit të Gjykatës. Monitorimi gjatë tremujorëve të mëparshëm kishte evidentuar gjithashtu se kjo praktikë e raportimit zbatohet kryesisht në Departamentin Special, ndërsa ende nuk ishte shtrirë në të njëjtën formë në të gjitha departamentet e tjera apo gjykatat themelore në Kosovë. Kjo përfaqëson përparim drejt përmbushjes së *fazës 6.ii*, megjithëse zbatimi mbetet jo i njëtrajtshëm në të gjithë sistemin gjyqësor.

Përgjigjet institucionale të KGJK-së tregojnë më tej se në Departamentin Special të Gjykatës Themelore në Prishtinë ekziston një mekanizëm i strukturuar për monitorimin e vonesave, i cili zbatohet përmes mbikëqyrjes nga udhëheqësi i Departamentit dhe Kryetari i Gjykatës,

⁷⁶ Faqja zyrtare e KGJK-së, i disponueshëm gjithashtu në: [Plani Strategjik për Efikasitetin e Trajtimin të Rasteve të Korrupsionit, Keqpërdorimit të Detyrës Zyrtare dhe Krimin të Organizuar 2025–2027 sq.pdf](#) (qasur më 22 maj 2026)

si dhe rregullohet përmes planit të punës së Departamentit Special dhe raporteve mujore ose vjetore.

KGJK-ja gjithashtu raportoi se monitorimi i vonesave zbatohet edhe në gjykatat e tjera themelore, përmes menaxhimit të brendshëm të gjykatave, planeve të punës dhe raportimit tremujor në KGJK.⁷⁷ Megjithatë, informacionet në dispozicion ende nuk dëshmojnë se një raportim i tillë rezulton në mënyrë të vazhdueshme në masa përmirësuese të dokumentuara për secilin rast që ka pësuar vonesa, apo se veprimet përcjellëse zbatohen në mënyrë të njëtrajtshme në të gjitha gjykatat (*faza përkatëse: 6.ii*).

Masat Rregullative dhe Strukturore që Ndikojnë në Vazhdimësinë e Trajtimit të Rasteve

Zhvillimet rregullative adresuan gjithashtu disa faktorë strukturorë që mund të ndikojnë në ecurinë e rasteve. Rregullorja e re për Organizimin dhe Funksionimin e Departamentit Special në Gjykatën Themelore në Prishtinë dhe Gjykatën e Apelit hyri në fuqi në shkurt të vitit 2025.⁷⁸ Rregullorja parasheh masa të tilla si planet për menaxhimin e rasteve, mbajtjen e seancave gjyqësore të njëpasnjëshme dhe mekanizmat për të siguruar vazhdimësinë e procedurave komplekse. Rregullorja gjithashtu krijoi mundësinë e transferimit të

përkohshëm dhe të detyrueshëm të gjyqtarëve në Departamentin Special në rastet e grumbullimit të rasteve të pazgjidhura ose kur vonesat nuk mund të adresohen nga gjyqtarët ekzistues të departamentit (*faza përkatëse: 6.iii*).

KGJK-ja gjithashtu e informoi Projektin se Rregullorja Nr. 17/2024 për Organizimin dhe Veprimtarinë e Brendshme të Gjykatave kërkon që kryetarët e gjykatave, gjyqtarët mbikëqyrës, gjyqtarët dhe stafi administrativ të hartojnë planet vjetore të gjykatave, duke përfshirë planet për menaxhimin e rasteve, deri në fund të janarit të çdo viti.⁷⁹ Sipas KGJK-së, rregullorja gjithashtu mundëson ricaktimin e rasteve në rrethana të caktuara, për të siguruar vazhdimësinë e procedurave dhe për të shmangur vonesat, duke përfshirë situatat që lidhen me avancimin, ricaktimin ose pensionimin e gjyqtarëve.⁸⁰ Kjo është e rëndësishme për fazën 6.iii, megjithëse ndikimi praktik i këtyre dispozitave në procedurat e stërzgjatura të KOK-ut do të kërkojë monitorim të mëtejshëm.

Konsultimet e Projektit gjatë vitit 2026 tregojnë gjithashtu një vëmendje në rritje ndaj këtyre çështjeve në nivelin e menaxhimit të gjykatave. Gjykata Themelore në Prishtinë deklaroi se, në rastet kur vonesat shkaktohen për arsye subjektive, gjyqtari përgjegjës duhet të mbahet përgjegjës dhe se raste të tilla

⁷⁷ Përgjigjet e KGJK-së ndaj kërkesës së Projektit për informacion, 27 prill 2026.

⁷⁸ Faqja zyrtare e KGJK-së, Rregulloret, [41770 KGJK Rregullore Nr 01 2025 per Organizimin dhe Funksionimin Departamentit Special ne Gjykatën Themelore ne Prishtinë dhe Gjykatën Apelit.pdf](#) (qasur më 15 maj 2026)

⁷⁹ Faqja zyrtare e KGJK-së, Rregulloret, të disponueshme gjithashtu në:

[7390 KGJK Rregullore Nr 17 2024 per organizimin dhe veprimtarinë brendshme te gjykatave te republikes se kosoves.pdf](#) (qasur më 22 maj 2026).

⁸⁰ Përgjigjet e KGJK-së ndaj kërkesës së Projektit për informacion, 27 prill 2026.

a raportohen në KGJK në kuadër të përgjegjësiave menaxheriale të gjykatës. Gjithashtu, u bë e ditur se Plani i Punës i Departamentit Special për vitin 2026 do të parasheh kategorizimin e rasteve, duke përfshirë rastet e stërzgjatura dhe komplekse, me qëllim identifikimin e shkaqeve të vonesave dhe lehtësimin e ndërmarrjes së masave të synuara. Në kuadër të KGJK-së u diskutuan gjithashtu masa të mundshme që lidhen me avancimin e gjyqtarëve, duke përfshirë shtyrjen e fillimit të ushtrimit të pozitave të reja ose obligimin e gjyqtarëve që t'i përfundojnë rastet e pazgjidhura përpara se të marrin funksione të reja.⁸¹

Vonesat në Caktimin e Seancave Gjyqësore dhe Nxjerrjen e Aktgjykimeve

Pavarësisht këtyre zhvillimeve, monitorimi i proceseve gjyqësore vazhdoi të identifikojë praktika të menaxhimit të rasteve dhe të caktimit të seancave gjyqësore që ndikonin në ecurinë e tyre me kohë. Në një rast të korrupsionit të nivelit të lartë, aktakuza ishte ngritur më 13 dhjetor 2024, ndërsa shqyrtimi fillestar ishte caktuar të mbahej vetëm më 13 mars 2025, duke tejkaluar afatin prej 30 ditësh të paraparë me KPP. Në një rast tjetër, megjithëse Gjykata e Apelit kishte refuzuar kërkesën e të pandehurit për hedhjen e aktakuzës më 3 qershor 2024, Gjykata Themelore e caktoi seancën e parë të shqyrtimit gjyqësor vetëm më 2 korrik 2025, rreth 13 muaj më vonë. Këta shembuj tregojnë se, ndonëse janë vendosur mekanizma të

planifikimit dhe raportimit, praktikat e caktimit të seancave gjyqësore ende nuk janë në përputhje të vazhdueshme me objektivin për sigurimin e një ecurie proaktive të rasteve.

Projekti vazhdoi gjithashtu të vërejë vonesa që lidhen me shtyrjen e shpalljes së aktgjykimeve dhe vonesat në përpilimin e aktgjykimeve me shkrim. Gjatë monitorimit u evidentuan raste kur aktgjykimet nuk përmbanin datën e nxjerrjes së tyre dhe kur shpallja e aktgjykimeve ishte shtyrë përtej afatit të paraparë me KPP. Gjatë periudhës aktuale raportuese, Projekti vërejti shtatë raste në të cilat shpallja e aktgjykimit ishte caktuar të bëhej gjashtë deri në 16 ditë pas fjalëve përfundimtare, ndonëse KPP-ja lejon shtyrjen për një periudhë maksimale prej tri ditësh kur gjykata nuk është në gjendje ta nxjerrë aktgjykimin në të njëjtën ditë. Këta shembuj tregojnë se vonesat në shpalljen dhe nxjerrjen e aktgjykimeve mbeten të rëndësishme në kuadër të objektivit më të gjerë për identifikimin e shkaqeve të vonesave dhe sigurimin e ndërmarrjes së veprimeve përcjellëse.

Projekti identifikoi gjithashtu vonesa në përpilimin e aktgjykimeve me shkrim. Në një rast, aktgjykimi ishte shpallur më 28 qershor 2024, por ishte përpiluar me shkrim më shumë se dhjetë muaj më vonë, duke tejkaluar afatin maksimal të zgjatjes prej 60 ditësh të paraparë me KPP.⁸² Vonesa të ngjashme u evidentuan edhe në tri raste të tjera të shkallës së parë, ku periudha ndërmjet

⁸¹ Shënimet e Projektit.

⁸² KPP 2023, neni 368.1 (Dorëzimi i Aktgjykimit me Shkrim).

shpalljes së aktgjykimit dhe përpilimit të tij me shkrim variante nga dy deri në nëntë muaj. Vonesa të tilla ndikojnë në sigurinë procedurale dhe në ushtrimin me kohë të së drejtës së ankesës.⁸³

Procedurat e Apelit dhe Rigjykimet

KGJK-ja raportoi se masat që synojnë parandalimin e vonesave në rastet e KOK-ut në Gjykatën e Apelit përfshijnë trajtimin me prioritet të këtyre rasteve, monitorimin tremujor dhe analizat periodike, mbajtjen e seancave gjyqësore në bllok, përmirësimin e menaxhimit të rasteve, zvogëlimin e numrit të seancave joproduktive, komunikimin elektronik, trajtimin me prioritet të rasteve më të vjetra dhe atyre që rrezikojnë të parashkruhen, si dhe rritjen e numrit të gjyqtarëve në departamentet përkatëse.⁸⁴ Këto masa janë të rëndësishme për fazën 6.iv. Megjithatë, informacionet në dispozicion ende nuk tregojnë se KGJK-ja, Gjykata Supreme dhe Gjykata e Apelit kanë përfunduar bashkërisht një vlerësim gjithëpërfshirës të procedurave të stërzgjatura të apelit në rastet e KOK-ut (aktivitetet drejt përmbushjes së fazës 6.iv).

Rigjykimet mbeten një faktor shtesë që ndikojnë në kohëzgjatjen e rasteve. Gjatë periudhës aktuale raportuese, Projekti monitoroi dhjetë vendime të Gjykatës së Apelit për kthimin e rasteve në rigjykim, duke përfshirë raste të korrupsionit të nivelit të lartë dhe të krimit të organizuar, 12 vendime për

vërtetimin e aktgjykimit të shkallës së parë dhe dy vendime në të cilat Gjykata e Apelit ndryshoi aktgjykimin e shkallës së parë. Megjithëse koha mesatare e trajtimit të rasteve nga Gjykata e Apelit para kthimit në rigjykim ishte përgjithësisht në përputhje me trendet e përgjithshme të procedurave të apelit, ndikimi kumulativ i rigjykimeve në kohëzgjatjen e procedurave nuk pasqyrohet plotësisht nëse kohëzgjatja e rigjykimeve nuk përcillet veçmas. Kjo përforcon nevojën për një mekanizëm më të hollësishëm monitorimi, i cili bën dallimin ndërmjet vonesave të shkaktuara në fazën e gjykimit, të apelit dhe të rigjykimit.

Shtyrjet e Seancave Gjyqësore dhe Ndërprerjet Procedurale

Vëzhgimet nga monitorimi i proceseve gjyqësore në shkallën e parë identifikuan gjithashtu shkaqe të përsëritura të shtyrjes së seancave gjyqësore dhe ndërprerjeve procedurale. Gjatë periudhës aktuale raportuese, Projekti evidentoi arsye për shtyrjen e seancave që lidheshin me prokurorinë, duke përfshirë mosdorëzimin e dosjeve të plota të rasteve tek mbrojtja, mungesën e prokurorëve, vështirësi në harmonizimin e orareve të seancave, pushimet vjetore, pushimet mjekësore, angazhimet zyrtare dhe çështje të tjera që ndikonin në disponueshmërinë e tyre.⁸⁵ Projekti gjithashtu vërejti se veprimet procedurale të ndërmarra me vonesë ose në mënyrë të përsëritur, siç

⁸³ Vëzhgimet nga Projekti për Monitorimin e Proceseve Gjyqësore.

⁸⁴ Përgjigjet e KGJK-së ndaj kërkesës së Projektit për informacion, 27 prill 2026.

⁸⁵ Vëzhgimet nga Projekti për Monitorimin e Proceseve Gjyqësore.

janë kërkesat për rithirjen e dëshmitarëve që tashmë janë dëgjuar në procedurat e mëparshme, mund të ndikojnë në ritmin e rigjytimeve kur nuk lidhen qartë me udhëzimet e gjykatave të apelit.

Seancat Gjyqësore të Njëpasnjëshme dhe Praktikave të Mira në Menaxhimin e Rasteve

Njëkohësisht, monitorimi identifikoi shembuj të praktikave të mira që tregojnë se si një menaxhim më i strukturuar i rasteve mund të kontribuojë në rritjen e efikasitetit. Gjatë periudhës aktuale raportuese, Projekti vërejti raste në të cilat gjyqtarët caktuan seanca gjyqësore të njëpasnjëshme dhe u ofruan palëve agjenda që përcaktonin datat e seancave, dëshmitarët që do të dëgjoheshin dhe çështje të tjera procedurale. Kjo praktikë lidhej me nenin 10(3) të Rregullores për Organizimin dhe Funksionimin e Departamentit Special, i cili kërkon që gjyqtarët kryesues të hartojnë një plan për menaxhimin e rasteve dhe të caktojnë seanca gjyqësore të vazhdueshme për të siguruar trajtim efikas. Për më tepër, gjatë periudhës aktuale raportuese, Projekti vërejti gjithashtu një rast të korrupsionit të nivelit shumë të lartë, në të cilin gjykata u vuri në dispozicion palëve një ekspertizë komplekse 14 ditë para seancës gjyqësore, duke u mundësuar kohë të mjaftueshme për përgatitje dhe duke zvogëluar rrezikun e shtyrjeve të evitueshme.⁸⁶

⁸⁶ Ibid.

⁸⁷ Për qëllime të raportimit, seancat konsiderohen të njëpasnjëshme kur gjyqtarët caktojnë në mënyrë sistematike tri ose më shumë seanca paraprakisht.

⁸⁸ Ibid.

Këto praktika tregojnë se caktimi më i parashikueshëm i seancave gjyqësore, vënia paraprake në dispozicion e materialeve procedurale dhe mbajtja e seancave të njëpasnjëshme mund të kontribuojnë në një ecuri më të përqendruar të rasteve. Megjithatë, Projekti vërejti se praktika të tilla ende nuk zbatohen në mënyrë të njëtrajtshme në të gjitha rastet e monitoruara të KOK-ut. Gjatë periudhës aktuale raportuese, vetëm katër gjyqtarë kryesues, nga lista e rasteve të MRPGj-së, caktuan vazhdimisht seanca gjyqësore të njëpasnjëshme, pavarësisht se Strategjia dhe Rregullorja promovojnë ose kërkojnë zbatimin e praktikave të tilla.⁸⁷

Faktorët e Koordinimit Ndërinstitucional dhe Ndryshimeve të Personelit që Ndikojnë në Vonesë

Koordinimi ndërinstitucional mbetet gjithashtu i rëndësishëm për parandalimin e vonesave. Në një rast të korrupsionit të nivelit të lartë, procedurat rifilluan pas një ndërprerjeje dhjetëmuajore, e cila pjesërisht i atribuohet një analize komplekse të urdhëruar nga gjykata. Analiza nuk mund të përfundonte pasi Ministria e Shëndetësisë nuk i kishte ofruar dokumentet e nevojshme dhe as nuk kishte marrë pjesë në një takim, pavarësisht se i ishte dorëzuar vendimi i gjykatës.⁸⁸ Ky shembull tregon se monitorimi i vonesave nuk duhet të përqendrohet vetëm te gjyqtarët dhe palët, por edhe te fakti nëse

institucionet publike u përgjigjen urdhrave të gjykatës me kohë.

Ndryshimet në përbërjen e gjyqtarëve u shfaqën gjithashtu si faktor i përsëritur që ndikon në vazhdimësinë e procedurave. Në shtatë raste të monitoruara të korrupsionit të nivelit të lartë dhe krimit të organizuar, procedurat u ndikuan nga avancimi, pensionimi, transferimi ose emërimi i kryetarit të trupit gjykues në një pozitë tjetër. Pas këtyre ndryshimeve, seancat gjyqësore nuk u caktuan për periudha që varionin nga më shumë se gjashtë muaj deri në 18 muaj. Në tri raste, kryetari i trupit gjykues ishte avancuar ose emëruar në një pozitë tjetër, në tri raste kryetari i trupit gjykues ishte pensionuar, ndërsa në një rast kryetari i trupit gjykues ishte transferuar në një gjykatë tjetër. Të gjitha këto procedura kishin pësuar vonesa edhe para ricaktimit të rasteve, duke rezultuar në ndërprerje të mëtejshme të procedurave tashmë të stërzgjatura.

Megjithëse avancimet, pensionimet, transferimet dhe emërimet e gjyqtarëve janë pjesë normale e funksionimit të gjyqësorit, rastet e monitoruara tregojnë se ndryshime të tilla në marrëdhënien e punës mund të kontribuojnë në ndërprerje të gjata të procedurave në vazhdim.

Analiza sugjeron se përpjekjet që synojnë përmirësimin e efikasitetit ka të ngjarë të kenë ndikimin më të madh kur përqendrohen në menaxhimin e rasteve në shkallën e parë, vazhdimësinë e mbajtjes së seancave gjyqësore dhe identifikimin e hershëm

të pengesave procedurale.

Krahasuar me periudhën e mëparshme raportuese, institucionet e drejtësisë në Kosovë dëshmuar angazhim më të madh institucional në monitorimin dhe adresimin e procedurave të stërzgjatura në rastet e KOK-ut. Miratimi i Strategjisë, vendosja e detyrimeve për raportim të brendshëm, ndryshimet rregullative dhe futja e mjeteve për menaxhimin e rasteve përfaqësojnë hapa të rëndësishëm drejt zbatimit të rekomandimeve të Projektit. Megjithatë, zbatimi mbetet në fazën e Zbatimit të Hershëm, pasi dëshmitë në dispozicion ende nuk tregojnë se rastet që tejkalojnë 24 muaj nxisin në mënyrë të vazhdueshme ndërmarrjen e veprimeve përcjellëse të dokumentuara (*faza përkatëse: 6.i*), se mekanizmat formalë për përcjelljen e vonesave zbatohen në mënyrë të njëtrajtshme në të gjitha gjykatat, me masa të qarta përmirësuese (*faza përkatëse: 6.ii*), se ndryshimet procedurale lidhur me avancimin, pensionimin dhe ricaktimin e gjyqtarëve kanë sjellë përmirësime të matshme në vazhdimësinë e procedurave (*faza përkatëse: 6.iii*), apo se është përfunduar një vlerësim i plotë i procedurave të stërzgjatura të apelit në rastet e KOK-ut (*faza përkatëse: 6.iv*).

Si hap i radhës, KGJK-ja, Gjykata Supreme, Gjykata e Apelit dhe gjykatat themelore mund të fuqizojnë mekanizmat institucionalë për përcjelljen e vonesave, duke siguruar që rastet që tejkalojnë 24 muaj të nxisin në mënyrë sistematike ndërmarrjen e masave përcjellëse të dokumentuara dhe shqyrtimin e tyre në nivel

menaxherial. Vëmendje e veçantë duhet t'i kushtohet zgjerimit të zbatimit të njëtrajtshëm të planeve për menaxhimin e rasteve dhe praktikës së mbajtjes së seancave gjyqësore të njëpasnjëshme, përmirësimit të monitorimit të rigjyimeve dhe vonesave në procedurat e apelit,

si dhe analizimit të shkaqeve të tyre, sigurimit të përpilimit me kohë të aktgjyimeve me shkrim dhe forcimit të koordinimit ndërinstitucional në rastet kur vonesat lidhen me institucionet e jashtme ose me veprimet përcjellëse procedurale.

7

Rekomandimi

Të përmirësohen praktikat që lidhen me pranimin e rregullt të fajësisë dhe pranimin e fajësisë përmes marrëveshjes.

7.1 Kryeprokurori të përditësojë Udhëzimin për Marrëveshjet e Negociuara për Pranimin e Fajësisë (MPF) dhe të monitorojë zbatimin e tij.

7.2 Gjykata Supreme të hartojë udhëzime për pranimin e fajësisë, duke përfshirë rastet kur gjykatat duhet ta pranojnë pranimin e fajësisë dhe qasjen e duhur ndaj shqiptimit të dënimit.

Fazat e zbatimit

Faza e zbatimit:

7.i. Përqindja e marrëveshjeve për pranimin e fajësisë në rastet e krimit të organizuar dhe korrupsionit (nga lista e rasteve të MRPGj-së), që përmbajnë arsyetim gjyqësor për përshtatshmërinë e tyre.

7.ii. Ekzistenca e një Udhëzimi të përditësuar për Marrëveshjet e Negociuara për Pranimin e Fajësisë, me mekanizma të vendosur për monitorimin e zbatimit të tij.

Gjatë periudhës së raportimit, institucionet prokuroriale dhe të drejtësisë ndërmorën hapa fillestarë lidhur me përdorimin e marrëveshjeve të negociuara për pranimin e fajësisë në rastet e krimit të organizuar dhe korrupsionit, duke përfshirë përfshirjen e këtyre marrëveshjeve në planifikimin prokurorial, kërkesat për raportim mbi përdorimin e tyre, si dhe referimin e kufizuar ndaj pranimit të fajësisë në Udhëzuesin e Përgjithshëm për Matjen e Dënimit të Gjykatës Supreme. Megjithatë, zbatimi mbetet në fazat

fillestare. Udhëzimi i prokurorisë për Marrëveshjet e Negociuara për Pranimin e Fajësisë ende nuk është përditësuar dhe nuk janë nxjerrë udhëzime të posaçme gjyqësore lidhur me pranimin e fajësisë dhe shqiptimin e dënimit në rastet e pranimit të fajësisë. Për më tepër, përdorimi i marrëveshjeve për pranimin e fajësisë në rastet e monitoruara të krimit të organizuar dhe korrupsionit mbetet i kufizuar dhe jo i njëtrajtshëm, veçanërisht në rastet që përfshijnë zyrtarë publikë.

Gjetjet:

Gjatë periudhës aktuale të raportimit, autoritetet gjyqësore dhe prokuroriale vazhduan t'i njohin marrëveshjet e negociuara për pranimin e fajësisë si një instrument që mund të kontribuojë në zgjidhjen më efikase të rasteve të krimit të organizuar dhe korrupsionit, kur përdorimi i tyre është i përshtatshëm, veçanërisht në procedurat komplekse që përfshijnë disa të pandehur dhe një vëllim të madh provash. Kjo paraqet vazhdimësi të gjetjeve të mëparshme nga periudha paraprake, kur Projekti kishte vërejtur se pranimi i rregullt i fajësisë dhe pranimi i fajësisë përmes marrëveshjeve përdoret vetëm në masë të kufizuar në rastet e nivelit të lartë të krimit të organizuar dhe korrupsionit. Kjo pavarësisht potencialit të tyre për të shkurtuar kohëzgjatjen e proceseve gjyqësore, për të kursyer kohën e gjykatave dhe për të shmangur paraqitjen e panevojshme të dëshmitarëve, në rastet kur provat janë

të mjaftueshme dhe të pandehurit pranojnë përgjegjësinë.⁸⁹

Korniza Prokuroriale për Marrëveshjet për Pranimin e Fajësisë

Sa i përket prokurorisë, korniza e planifikimit të Kryeprokurorit të Kosovës vazhdoi t'u referohej marrëveshjeve për pranimin e fajësisë si pjesë e përpjekjeve më të gjera për zgjidhjen e rasteve përmes procedurave alternative dhe të veçanta. Zyra e Kryeprokurorit të Kosovës e informoi Projektin se një nga objektivat e Planit të Punës së Kryeprokurorit të Kosovës për vitin 2026 është trajtimi i rasteve përmes marrëveshjeve për pranimin e fajësisë dhe se Plani i Veprimtërisë kërkon raportimin mbi numrin e marrëveshjeve për pranimin e fajësisë, si dhe mbi sfidat dhe progresin në zbatimin e këtij instrumenti ligjor (faza përkatëse e zbatimit: 7.ii).⁹⁰ Ky përbën një hap të

⁸⁹ OSBE, Raporti për Monitorimin e Proceseve Gjyqësore në Ballkanin Perëndimor, faqja zyrtare, 4 qershor 2024. I disponueshëm në: [The Western Balkans Trial Monitoring Report | OSCE](#) (qasur më 20 qershor 2026).

⁹⁰ Përgjigjet e kryeprokurorisë ndaj kërkesës së Projektit për informacion, 23 prill 2026.

rëndësishëm fillestar drejt monitorimit të përdorimit të MPF-ve. Megjithatë, Zyra e Kryeprokurorit të Kosovës gjithashtu bëri të ditur se udhëzimi ekzistues mbetet në përputhje me dispozitat ligjore në fuqi dhe nuk u ofrua asnjë informacion që të tregonte se gjatë periudhës aktuale të raportimit ishte miratuar një udhëzim i përditësuar.⁹¹

Përdorimi i Marrëveshjeve për Pranimin e Fajësisë në Rastet e Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit

Të dhënat nga monitorimi i proceseve gjyqësore tregojnë se përdorimi i MPF-ve në rastet e monitoruara të krimit të organizuar dhe korrupsionit ka mbetur relativisht i kufizuar. Para qershorit 2024, MPF-të ishin arritur në pesë raste të monitoruara të krimit të organizuar dhe korrupsionit, që përfshinin 18 të pandehur. Gjatë periudhës qershor 2024 – shtator 2025, nuk u evidentua asnjë MPF e re në rastet e monitoruara.⁹² Megjithatë, gjatë periudhës janar – mars 2026, monitorimi më i fundit identifikoi katër marrëveshje të negociuara për pranimin e fajësisë në një rast të korrupsionit të nivelit të lartë, ku katër të pandehur u shpallën fajtorë pas arritjes së MPF-ve me Prokurorinë Speciale. Prej tyre, njëri ishte zyrtar publik.⁹³ Këto zhvillime tregojnë se MPF-të vazhdojnë të përdoren në procedura të caktuara të krimit të organizuar dhe korrupsionit, kur palët e konsiderojnë të përshtatshëm përdorimin e tyre. Në të njëjtën kohë, të dhëna nga rastet

e monitoruara sugjerojnë se përdorimi i MPF-ve mbetet i kufizuar në një numër të vogël rastesh dhe të pandehurish, duke pasqyruar natyrën specifike të negociatave për pranimin e fajësisë në secilin rast, si dhe pjesëmarrjen vullnetare të palëve të përfshira.

Përdorimi në Praktikë dhe Sfidat Procedurale

Konsultimet me përfaqësuesit e prokurorisë tregojnë gjithashtu se marrëveshjet për pranimin e fajësisë konsiderohen si një instrument praktik për menaxhimin e ngarkesës së madhe me raste dhe zvogëlimin e numrit të shqyrtimeve gjyqësore të plota. Gjatë një takimi me Projektin, vetëm një kryeprokuror deklaroi se numri i marrëveshjeve për pranimin e fajësisë ishte rritur gjatë mandatit të tij dhe se promovimi i përdorimit të tyre është pjesë e planit të tij të punës. Ai i përshkroi marrëveshjet për pranimin e fajësisë si një mjet për zvogëlimin e numrit të shqyrtimeve gjyqësore, menaxhimin e orarit të ngarkuar të prokurorëve me seanca gjyqësore dhe ekonomizimin e procedurave. Në të njëjtën kohë, ai theksoi se përdorimi i tyre mund të rritet edhe më tej dhe se procedura aktuale mbetet e ndërlikuar, duke shpjeguar se në disa raste mund të jetë më e lehtë për prokurorët të ngritin aktakuzë sesa të përmbushin të gjithë hapat proceduralë të nevojshëm për arritjen e një marrëveshjeje për pranimin e fajësisë.

⁹¹ Ibid.

⁹² Analizat e Projektit të akteve juridike.

⁹³ Ibid.

⁹⁴ Shënimet e Projektit nga konsultimet me kryeprokurorët.

Raportimet më të gjera publike gjatë periudhës aktuale të raportimit treguan gjithashtu për një rritje të përdorimit të marrëveshjeve të negociuara për pranimin e fajësisë në të gjithë sistemin e drejtësisë penale. Mediat raportuan se autoritetet prokuroriale në disa rajone kishin evidentuar një rritje të numrit të marrëveshjeve për pranimin e fajësisë krahasuar me vitet e mëparshme, duke e paraqitur këtë mekanizëm si një instrument për përshpejtimin e procedurave dhe mbështetjen e menaxhimit më efikas të rasteve.⁹⁵

Konsultimet e Projektit tregojnë gjithashtu se MPF-të nuk përdoren në mënyrë të barabartë për të gjitha kategoritë e të pandehurve. Përfaqësuesit e prokurorisë theksuan se marrëveshjet për pranimin e fajësisë duket se përdoren më shpesh nga personat privatë sesa nga zyrtarët publikë. Një kryeprokuror vërejti se zyrtarët publikë mund të kenë më shumë burime në dispozicion dhe mund të jenë më të gatshëm të vazhdojnë me procedura të gjata gjyqësore, ndërsa personat privatë mund të jenë më të prirur t'i zgjidhin rastet më shpejt.⁹⁶ Ky dallim është i rëndësishëm për përdorimin strategjik të MPF-ve në rastet e krimit të organizuar dhe korrupsionit, pasi shumë raste të korrupsionit të nivelit të lartë përfshijnë si zyrtarë publikë, ashtu edhe persona privatë, dhe përdorimi i MPF-ve mund të ndikojë si në

efikasitetin procedural, ashtu edhe në koherencën e strategjive për zgjidhjen e rasteve.

Udhëzimet Gjyqësore dhe Matja e Dënimit

Sa i përket gjyqësorit, Udhëzuesi i Përgjithshëm për Matjen e Dënimit i Gjykatës Supreme përfshin pranimin e fajësisë si rrethanë lehtësuese. Megjithatë, informacionet në dispozicion tregojnë se Udhëzuesi nuk ofron udhëzime të hollësishme lidhur me rrethanat në të cilat gjykatat duhet ta pranojnë pranimin e fajësisë, arsyetimin që duhet të përfshihet gjatë miratimit të MPF-ve, apo mënyrën se si gjykatat duhet t'i trajtojnë matjen e dënimit, dënimet plotësuese, konfiskimin e pasurisë dhe proporcionalitetin e dënimeve të shqiptuara në bazë të marrëveshjeve për pranimin e fajësisë (*faza përkatëse e zbatimit: 7.1*).⁹⁷ Në mungesë të udhëzimeve më të hollësishme, praktika gjyqësore mund të vazhdojë të ndryshojë, veçanërisht sa i përket nivelit të arsyetimit për të justifikuar miratimin e marrëveshjeve për pranimin e fajësisë dhe përshtatshmërisë së sanksioneve në rastet që lidhen me korrupsionin. Raportimet publike gjatë periudhës aktuale të raportimit pasqyruan shqetësime lidhur me qasjet jo të njëtrajtshme të gjykatave ndaj matjes së dënimit në rastet e zgjidhura përmes marrëveshjeve për pranimin e fajësisë. Një raportim medial citonte përfaqësues të prokurorisë, të cilët

⁹⁵ Radio Televizioni i Kosovës, publikuar më 2 dhjetor 2025, i disponueshëm në: [Numri i marrëveshjeve për pranimin e fajësisë është rritur ndjeshëm në nivel vendi](#) (qasur më 20 maj 2026).

⁹⁶ Ibid.

⁹⁷ Vëzhgimet e Projektit nga monitorimi i proceseve gjyqësore.

deklaronin se përdorimi i MPF-ve mund të ndikohet nga praktikat e gjykatave për matjen e dënimit, pasi të pandehurit dhe mbrojtësit e tyre mund të jenë më pak të prirur të lidhin marrëveshje për pranimin e fajësisë nëse konsiderojnë se dënimet e shqiptuara pas një shqyrtimi të plotë gjyqësor mund të jenë më të buta sesa ato të negociuara përmes një marrëveshjeje për pranimin e fajësisë.⁹⁸ Kjo mbështetet edhe nga konsultimet e Projektit, gjatë të cilave prokurorët raportuan se të pandehurit që janë zyrtarë publikë aktualë ose ish-zyrtarë publikë preferojnë t'i nënshtrohen shqyrtimit gjyqësor në vend që të lidhin MPF, për arsye të përmendura më sipër.

Monitorimi i rasteve të zgjidhura përmes marrëveshjeve për pranimin e fajësisë tregon se garancitë procedurale janë respektuar në rastet me MPF të monitoruara nga Projekti. Nuk u identifikuan shqetësime lidhur me vullnetarizmin e pranimin të fajësisë, mbrojtjen e të drejtave të mbrojtjes apo drejtësinë themelore të procedurave. Në disa raste, MPF-të kontribuan në zgjidhjen më të shpejtë të rasteve, pa cenuar garancitë e procesit të rregullt ligjor.⁹⁹ Megjithatë, në një rast ku katër të pandehur kishin arritur MPF, Gjykata e Apelit e ktheu rastin në rigjykim sa i përket njërit prej të pandehurve, pasi konstatoi se gjykata e shkallës së parë kishte tejkaluar kushtet e marrëveshjes për pranimin e fajësisë, duke shqiptuar një dënim më të rëndë sesa ai i

përcaktuar në marrëveshje. Kjo konfirmon se MPF-të, kur shqyrtohen me kujdes dhe mbështeten në prova të mjaftueshme, mund të kontribuojnë në efikasitetin procedural, duke ruajtur njëkohësisht garancitë e gjykimit të drejtë.

Në të njëjtën kohë, vendimet e marra në bazë të marrëveshjeve për pranimin e fajësisë kërkojnë arsyetim të kujdesshëm gjyqësor për të ruajtur besimin e publikut, veçanërisht në rastet e krimit të organizuar dhe korrupsionit që zgjojnë interes të lartë publik. Monitorimi i Projektit konstatoi se gjykatat ndonjëherë ofronin arsyetim të kufizuar në aktgjykimet e bazuara në marrëveshjet për pranimin e fajësisë, përfshirë shpjegime të pamjaftueshme lidhur me bazën provuese që mbështet pranimin e fajësisë dhe analizë të kufizuar të arsyeve pse marrëveshja ishte e përshtatshme. Kjo mbetet relevante për fazën 7.i të zbatimit, pasi miratimi i MPF-ve nga gjykata duhet të dëshmojë se pranimi i fajësisë nga i pandehuri është vullnetar, i bazuar në informim të plotë dhe i mbështetur në prova, si dhe se sanksionet e shqiptuara mbeten proporcionale me veprën penale dhe rolin e të pandehurit.

Sanksionet dhe Dënimet Plotësuese

Aspekti i sanksionimit mbetet gjithashtu i rëndësishëm. Të dhënat nga monitorimi tregojnë se dënimet me burgim në rastet e zgjidhura përmes MPF-ve shpesh ishin relativisht të

⁹⁸ Betimi për Drejtësi, publikuar më 10 janar 2026, i disponueshëm në: [Politika e ulët ndëshkimore e gjyqësorit po pamundëson marrëveshjet e fajësisë me prokurorinë - Betimi për Drejtësi](#) (qasur më 20 maj 2026).

⁹⁹ Ibid.

shkurtra, ndërsa dënimet me gjobë, konfiskimi apo masat e kompensimit përdoreshin në disa raste për të përforcuar efektin parandalues të dënimit. Megjithatë, dënimet plotësuese, përfshirë ndalimin e ushtrimit të funksioneve publike, shqiptoheshin rrallë në rastet e korrupsionit të zgjidhura përmes marrëveshjeve për pranimin e fajësisë, pavarësisht rëndësisë së tyre për veprat penale që përfshijnë keqpërdorimin e detyrës zyrtare.¹⁰⁰ Kjo sugjeron se udhëzimet e mëtejshme do të ishin të dobishme për të siguruar që MPF-të jo vetëm të mundësojnë zgjidhjen e shpejtë të rasteve, por edhe të kontribuojnë në llogaridhënie, proporcionalitet dhe parandalimin e shkeljeve të ardhshme.

Krahasuar me periudhën e mëparshme të raportimit, institucionet prokuroriale të Kosovës treguan një njohje më të madhe të marrëveshjeve të negociuara për pranimin e fajësisë si instrument për menaxhimin e procedurave komplekse dhe shkurtimin e kohëzgjatjes së shqyrtimeve gjyqësore. Kërkesat për raportim në kuadër të planifikimit të punës së prokurorisë,

konsultimet e fundit lidhur me pengesat procedurale dhe përdorimi i evidentuar i MPF-ve në një rast të monitoruar të korrupsionit të nivelit të lartë përbëjnë hapa fillestarë drejt zbatimit (*faza përkatëse e zbatimit: 7.i*). Megjithatë, zbatimi mbetet në një fazë të hershme, pasi Udhëzimi për Marrëveshjet e Negociuara për Pranimin e Fajësisë ende nuk është përditësuar, mungojnë udhëzimet e posaçme gjyqësore dhe përdorimi i MPF-ve në rastet e monitoruara të krimit të organizuar dhe korrupsionit mbetet i kufizuar (*faza përkatëse e zbatimit: 7.ii*).

Si hap i radhës, Zyra e Kryeprokurorit dhe Gjykata Supreme mund të shqyrtojnë dhe përditësojnë Udhëzimin për Marrëveshjet e Negociuara për Pranimin e Fajësisë, të fuqizojnë monitorimin e rezultateve të rasteve të zgjidhura përmes marrëveshjeve për pranimin e fajësisë dhe të hartojnë udhëzime gjyqësore lidhur me pranimin, arsyetimin, matjen e dënimit, dënimet plotësuese dhe garancitë procedurale në rastet e krimit të organizuar dhe korrupsionit të zgjidhura përmes MPF-ve.

¹⁰⁰ Analizat e Projektit të akteve juridike.

Të sigurohet menaxhimi efektiv i rasteve të krimit të organizuar dhe korrupsionit.

8.1 KGJK-ja dhe Gjykata Supreme të hartojnë dhe të sigurojnë zbatimin e udhëzimeve për menaxhimin e proceseve gjyqësore, përfshirë përgatitjen e rasteve, seancat paraprake dhe masat për të siguruar zbulimin me kohë të provave dhe pjesëmarrjen e palëve, me qëllim që të mundësohet:

- Hartimi i një plani kohor realist për trajtimin e rastit.
- Identifikimi i çështjeve faktike dhe juridike për të cilat palët pajtohen dhe atyre që janë kontestuese.
- Identifikimi i provave për të cilat palët pajtohen dhe atyre që janë kontestuese.
- Përcaktimi i udhëzimeve për zbulimin e provave.
- Identifikimi i nevojës për prova nga ekspertët.

8.2 KGJK-ja të zhvillojë dhe të promovojë më tej përdorimin e thirrjeve elektronike dhe njoftimeve online për t'i informuar palët lidhur me datat e seancave gjyqësore.

Fazat e zbatimit

Zbatim i hershëm

Faza e zbatimit:

8.i. Përqindja e seancave gjyqësore në rastet e krimit të organizuar dhe korrupsionit (nga lista e rasteve të MRPGj-së), në të cilat janë evidentuar vonesa procedurale për shkak të menaxhimit joefektiv të proceseve gjyqësore (p.sh., mungesa e palëve, zbulimi i vonuar i provave dhe planifikimi i pastrukturuar i seancave).

8.ii. Hartimi dhe miratimi i udhëzimeve për menaxhimin e proceseve gjyqësore, përfshirë përgatitjen e rasteve dhe procedurat paraprake gjyqësore.

8.iii. Përqindja e rasteve komplekse të krimit të organizuar dhe korrupsionit (nga lista e rasteve të MRPGj-së) në të cilat janë mbajtur seanca për menaxhimin e rasteve.

8.iv. Ekzistenca e të dhënave mbi përqindjen e thirrjeve elektronike dhe njoftimeve online.

Gjatë periudhës aktuale të raportimit, institucionet e drejtësisë ndërmorën masa që lidhen me menaxhimin e rasteve të krimit të organizuar dhe korrupsionit, përfshirë miratimin e një kornize strategjike për zgjidhjen efikase të rasteve, përcaktimin e detyrimeve përmes akteve rregullative për planifikimin e rasteve në Departamentet Speciale, si dhe vënien e theksit më të madh në mbajtjen e seancave të njëpasnjëshme dhe

planifikimin e strukturuar të tyre. Megjithatë, zbatimi mbetet në një fazë të hershme, pasi ende nuk janë miratuar udhëzime detyruese për menaxhimin e proceseve gjyqësore, praktikrat e strukturuar të menaxhimit të rasteve nuk zbatohen në mënyrë të njëtrajtshme në të gjitha rastet dhe vazhdojnë të evidentohen vonesa procedurale që lidhen me planifikimin e seancave, pjesëmarrjen e palëve dhe mekanizmat e komunikimit.

Gjetjet:

Gjatë periudhës aktuale të raportimit, institucionet e drejtësisë në Kosovë i kushtuan vëmendje më të madhe fuqizimit të menaxhimit të rasteve të krimit të organizuar dhe korrupsionit përmes planifikimit strategjik dhe masave rregullative. Kjo mbështetet në gjetjet e periudhës së mëparshme, kur vonesat shpesh lidheshin me faktorë proceduralë, si intervalet e gjata ndërmjet seancave, përgatitja e vonuar dhe mungesa e palëve, dhe jo vetëm me kompleksitetin e rasteve.

Një zhvillim i rëndësishëm ishte miratimi i Planit Strategjik për Zgjidhjen

Efikase të Rasteve të Korrupsionit, Keqpërdorimit të Detyrës Zyrtare dhe Krimit të Organizuar (2025–2027), i cili thekson përmirësimin e përgatitjes së rasteve, mbajtjen e seancave të njëpasnjëshme dhe koordinimin ndërmjet palëve të përfshira.¹⁰¹ Paralelisht, Rregullorja për Departamentet Speciale përcaktoi detyrimin që gjyqtarët të hartojnë plane të strukturuar për menaxhimin e rasteve, përfshirë afatet kohore dhe vlerësimin e provave.¹⁰² Këto masa pasqyrojnë progres në kuadër të *fazave 8.ii dhe 8.iii të zbatimit*, megjithëse zbatimi i tyre në praktikë mbetet jo i njëtrajtshëm.

¹⁰¹ Plani Strategjik i KGJK-së për Efikasitetin e Trajtimit të Rasteve të Korrupsionit, Keqpërdorimit të Detyrës Zyrtare dhe Krimit të Organizuar 2025–2027, Plani Strategjik për Efikasitetin e Trajtimit të Rasteve të Korrupsionit Keqpërdorimit të Detyrës Zyrtare dhe Krimit të Organizuar 2025–2027 sq.pdf (qasur më 31 maj 2026).

¹⁰² Faqja zyrtare e KGJK-së, Rregullorja Nr. 01/2025 për Organizimin dhe Funksionimin e Departamentit Special në Gjykatën Themelore në Prishtinë dhe Gjykatën e Apelit, neni 10, paragrafi 2, 41770 KGJK Rregullore Nr 01 2025 për Organizimin dhe Funksionimin Departamentit Special në Gjykatën Themelore në Prishtinë dhe Gjykatën Apelit.pdf (qasur më 17 maj 2026).

Vonesat Procedurale dhe Seancat Joproductive

Të dhënat nga monitorimi tregojnë se vonesat procedurale që lidhen me menaxhimin e rasteve vazhdojnë të ndikojnë në një përqindje të konsiderueshme të seancave gjyqësore. Gjatë periudhës së mëparshme të raportimit, korrik 2021 – maj 2024, shkaku më i shpeshtë i seancave joproductive ishte mungesa e një ose më shumë palëve, përfshirë të pandehurit, dëshmitarët, mbrojtësit ose prokurorët. Kjo arsye përbënte 94 nga gjithsej 134 seanca joproductive, apo 70 për qind të tyre.

Krahasuar me periudhën e mëparshme të raportimit, periudha më e fundit e raportimit konfirmon vazhdimësinë e këtyre problemeve. Mungesa e një ose më shumë palëve ishte shkaku i 39 nga gjithsej 57 seanca joproductive, që përbën 68 për qind të të gjitha seancave joproductive.¹⁰³ Vazhdimësia e kësaj prirjeje gjatë të dyja periudhave të raportimit sugjeron se vonesat procedurale shpesh lidhen me faktorë organizativë dhe të komunikimit, dhe jo vetëm me kompleksitetin e rasteve të krimit të organizuar dhe korrupsionit. Grafiku i paraqitur në Figurën 21 ilustron të gjitha shkaqet e seancave joproductive për të dyja periudhat e raportimit.

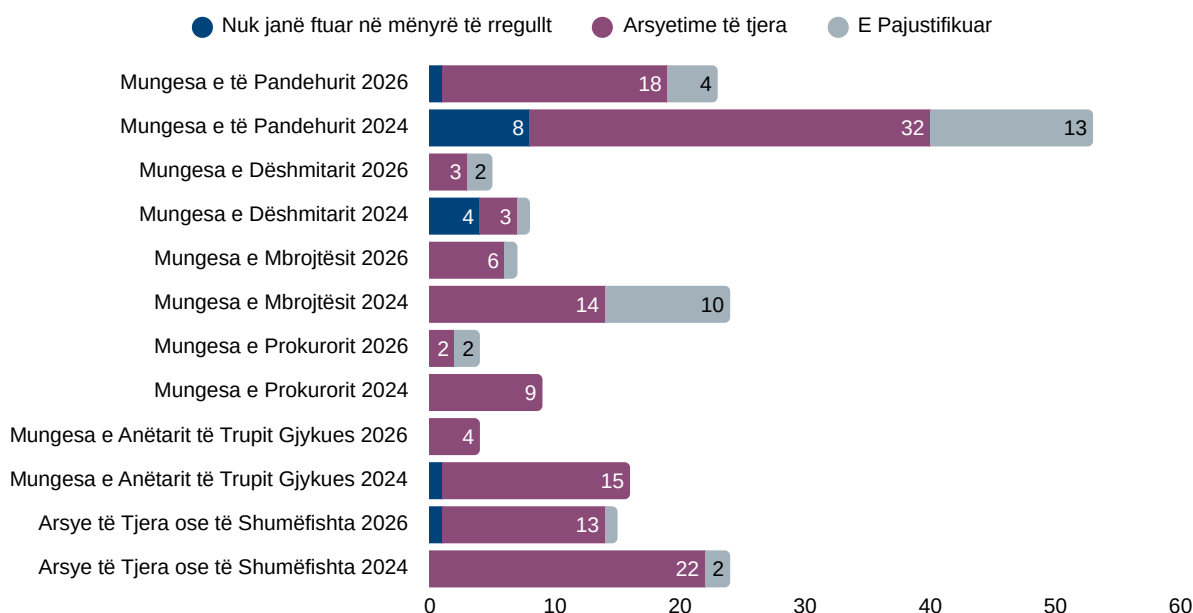

Figura 7. Arsyet e Seancave Joproductive gjatë të dyja periudhave të raportimit (korrik 2021 – maj 2024 dhe qershor 2024 – shtator 2026)

¹⁰³ Vëzhgimet e Projektit nga monitorimi i proceseve gjyqësore.

Monitorimi i mëtejshëm i Projektit për periudhën qershor 2024 – shtator 2026 konfirmon vazhdimësinë e këtyre prirjeve. Seancat gjyqësore vazhduan të ndikoheshin nga ndërprerjet që lidheshin me planifikimin e seancave, disponueshmërinë e palëve dhe përgatitjen e rasteve, megjithëse në disa raste u evidentua planifikim më i strukturuar dhe mbajtje e seancave të njëpasnjëshme.¹⁰⁴

Këto vëzhgime tregojnë se një pjesë e konsiderueshme e vonesave vazhdon të lidhet me mënyrën e planifikimit dhe zhvillimit të seancave gjyqësore. Përdorimi i kufizuar i planifikimit të strukturuar para fillimit të shqyrtimit gjyqësor, i seancave për menaxhimin e rasteve dhe i koordinimit ndërmjet palëve vazhdon të kontribuojë në fragmentimin e procedurave dhe shtyrjet e përsëritura të seancave (*fazat e zbatimit 8.i dhe 8.iii*). Vazhdimësia e këtyre gjetjeve gjatë të dyja periudhave të raportimit sugjeron se përmirësimi i praktikave të menaxhimit të rasteve mund të ketë ndikim të drejtpërdrejtë në efikasitetin e përgjithshëm dhe vazhdimësinë e procedurave gjyqësore në rastet e krimit të organizuar dhe korrupsionit.

Komunikimi dhe Njoftimi i Palëve

Komunikimi me palët mbetet një faktor që kontribuon në vonesat procedurale. Pavarësisht përdorimit të sistemeve elektronike administrative, gjatë periudhës aktuale të raportimit nuk

ishite funksional asnjë sistem i posaçëm për dërgimin e ftesave elektronike apo njoftimin e automatizuar për seancat gjyqësore.¹⁰⁵ Kjo ndikon në *fazën 8.iv* të zbatimit dhe kontribuon në joefikasitetin e planifikimit të seancave, veçanërisht në rastet me disa të pandehur. Të dhënat nga monitorimi tregojnë vazhdimisht se një pjesë e seancave gjyqësore është ndikuar nga mungesa e palëve ose përgatitja e pamjaftueshme, duke treguar se praktikat ekzistuese të njoftimit dhe koordinimit ende nuk sigurojnë pjesëmarrjen e parashikueshme të palëve në seancat e planifikuara.

KGJK-ja e informoi Projektin se ftesat elektronike u dërgohen prokurorëve në kohë reale përmes SMIL, ndërsa ky funksionalitet ende nuk është zbatuar për palët e tjera. KGJK-ja gjithashtu raportoi se ka memorandume mirëkuptimi me Zyrën e Avokaturës dhe Komunën e Prishtinës për dërgimin e ftesave përmes postës elektronike dhe se aktualisht po punon me OAK-në dhe KPK-në për arritjen e një marrëveshjeje bashkëpunimi që do të mundësonte njoftimin elektronik përmes postës elektronike.¹⁰⁶ Këto zhvillime përbëjnë progres të pjesshëm në kuadër të *fazës 8.iv* të zbatimit, megjithëse ende nuk është funksional një sistem gjithëpërfshirës i njoftimit elektronik që mbulon të gjitha palët.

Njëkohësisht, procesi i monitorimit identifikoi shembuj të praktikave më të strukturuar. Në disa raste, gjyqtarët

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Vëzhgimet e Projektit nga monitorimi i proceseve gjyqësore.

¹⁰⁶ Përgjigjet e KGJK-së ndaj kërkesës së Projektit për informacion, 18 shtator 2026.

caktonin seanca të njëpasnjëshme, hartonin plane për çështjet dhe njoftonin paraprakisht palët për hapat proceduralë dhe provat. Këto praktika çuan në seanca më të përqendruara dhe në më pak ndërprerje të evitueshme.¹⁰⁷ Megjithatë, qasje të tilla nuk u zbatuan në mënyrë të qëndrueshme në të gjitha çështjet e monitoruara, pavarësisht se inkurajoheshin nga Strategjia dhe kuadri rregullator. Këta shembuj dëshmojnë se mjetet ekzistuese procedurale mund të mbështesin një ecuri më efektive të çështjeve kur zbatohen në mënyrë të qëndrueshme dhe në kombinim me masa të planifikimit e të komunikimit paraprak.

Menaxhimi i Proceseve Gjyqësore dhe Planifikimi i Rasteve

Mungesa e udhëzimeve detyruese për menaxhimin e proceseve gjyqësore mbetet një mangësi kryesore. Megjithëse Gjykata Supreme kishte filluar hartimin e udhëzimeve për menaxhimin e rasteve penale në tetor 2024, ato nuk ishin miratuar deri në fund të periudhës së raportimit. Kjo ndikon në *fazën 8.ii* të zbatimit dhe kufizon zbatimin e njëtrajtshëm të instrumenteve ekzistuese procedurale.

Monitorimi dhe konsultimet tregojnë se gjyqtarët mbështeten në dispozitat ekzistuese të Kodit të Procedurës Penale dhe në praktikat e ndryshme të brendshme të gjykatave themelore

gjatë menaxhimit të rasteve. Ndonëse këto ofrojnë bazë për planifikimin dhe organizimin e provave, zbatimi i tyre ndryshon, veçanërisht në procedurat komplekse të krimit të organizuar dhe korrupsionit, duke rezultuar në dallime sa i përket planifikimit, përgatitjes dhe zhvillimit të seancave gjyqësore.

Konsultimet me drejtuesit e gjykatave dhe të dhënat nga monitorimi i proceseve gjyqësore tregojnë se seancat e strukturuar për menaxhimin e rasteve ose seancat për shqyrtimin e ecurisë së rasteve ende nuk janë pjesë e praktikës së rregullt, pasi gjyqtarët përgjithësisht i koordinojnë datat e seancave të ardhshme në përfundim të secilës seancë, në vend që këtë ta bëjnë përmes seancave të posaçme të planifikimit paraprak.¹⁰⁸ Ndonëse kjo qasje mund të funksionojë në rastet më pak komplekse, përfaqësuesit e gjyqësorit pranu se, në procedurat që përfshijnë disa të pandehur ose një vëllim të madh provash, mungesa e seancave të tilla kufizon mundësinë e planifikimit paraprak të rrjedhës së procedurës, përfshirë renditjen e paraqitjes së provave dhe planifikimin afatgjatë të seancave.¹⁰⁹ Gjatë takimeve konsultative u theksua se, megjithëse kjo praktikë nuk cilësohet formalisht si seancë për shqyrtimin e ecurisë së rastit, drejtuesit e gjykatave kanë rekomanduar që seanca e parë e shqyrtimit gjyqësor pas konfirmimit të aktakuzës të shfrytëzohet për planifikimin e seancave të njëpasnjëshme.¹¹⁰

¹⁰⁷ Ibid.

¹⁰⁸ Ibid.

¹⁰⁹ Shënimet e Projektit nga konsultimet me kryetarët e gjykatave.

¹¹⁰ Ibid.

Këto vëzhgime sugjerojnë se seancat për menaxhimin e rasteve, planifikimi i seancave të njëpasnjëshme dhe komunikimi me kohë me palët duhet të konsiderohen si instrumente plotësuese të njëra-tjetrës. Efektiviteti i njërës masë ka të ngjarë të varet nga zbatimi i vazhdueshëm dhe i njëtrajtshëm i masave të tjera.

Në të njëjtën kohë, gjykatat raportuan se përdorin mbajtjen e seancave të njëpasnjëshme si instrument për menaxhimin e rasteve, veçanërisht në rastet komplekse, ndërsa monitorimi konfirmon se praktika të tilla mund të kontribuojnë në zhvillimin më të vazhdueshëm të procedurave. Megjithatë, zbatimi i tyre mbetet jo i njëtrajtshëm dhe gjyqtarët theksuan kufizimet praktike, duke vënë në dukje se kur një seancë nga një varg seancash të planifikuara në mënyrë të njëpasnjëshme shtyhet, shpesh shtyhen edhe disa seanca të tjera të planifikuara, duke ndikuar në kapacitetin e gjykatës dhe ecurinë e përgjithshme të rastit.¹¹¹

Trendet e Performancës Institucionale

Të dhënat institucionale tregojnë përmirësim të shkallës së përgjithshme të zgjidhjes së rasteve në Departamentin Special, nga 52 për qind në vitin 2022 në 67 për qind në vitin 2024. Për më tepër, sipas raportimit të Departamentit Special, gjatë vitit 2025

shkalla e zgjidhjes së rasteve ishte 101 për qind,¹¹² ndërsa për tremujorin e parë të vitit 2026 shkalla e zgjidhjes së rasteve ishte 83 për qind.¹¹³

Megjithatë, meqenëse këto të dhëna nuk janë të ndara sipas rasteve të krimit të organizuar dhe korrupsionit, ato nuk pasqyrojnë drejtpërdrejt prirjet e vërejtura në procedurat e monitoruara.¹¹⁴ Ndonëse këto shifra sugjerojnë përmirësim të produktivitetit institucional, ato nuk janë të mjaftueshme për të dëshmuar se vonesat në procedurat komplekse të krimit të organizuar dhe korrupsionit po zvogëlohen në mënyrë sistematike.

Krahasuar me periudhën e mëparshme, institucionet e drejtësisë në Kosovë kanë zhvilluar një kornizë më të strukturuar për menaxhimin e rasteve të krimit të organizuar dhe korrupsionit. Megjithatë, zbatimi mbetet në një fazë të hershme, pasi provat në dispozicion ende nuk dëshmojnë përdorimin e njëtrajtshëm të seancave për menaxhimin e rasteve (*faza 8.3 e zbatimit*), miratimin e udhëzimeve detyruese operacionale (*faza 8.ii e zbatimit*), zvogëlimin sistematik të vonesave procedurale që lidhen me menaxhimin e seancave (*faza 8.i e zbatimit*), apo funksionalizimin e sistemit të ftesave elektronike, sistemeve të automatizuara të njoftimit dhe instrumenteve për planifikimin e seancave (*faza 8.iv e zbatimit*).

¹¹¹ Ibid.

¹¹² Faqja zyrtare e KGJK-së, Raporti Statistikor i Gjykatave – Raporti Vjetor 2025, faqe 9, [99300 KGJK Raporti Statistikor Gjykatave Vjetori 2025.pdf](#) (qasur më 28 maj 2026).

¹¹³ Kanali zyrtar i KGJK-së në YouTube, takimi i 366-të, minuta 2:27:48, [Takimi i 366-të, i Këshillit Gjyqësor të Kosovës - YouTube](#) (qasur më 28 maj 2026).

¹¹⁴ Departamenti Special gjykon rastet e nivelit të lartë të KOK-ut, krimeve të luftës, terrorizmit dhe raste të tjera të nivelit të lartë

Si hap i radhës, KGJK-ja, Gjykata Supreme dhe gjykatat mund të finalizojnë dhe zbatojnë udhëzimet për menaxhimin e proceseve gjyqësore, të promovojnë përdorimin sistematik të seancave për menaxhimin e rasteve në rastet komplekse të krimit të organizuar dhe korrupsionit, si dhe të fuqizojnë integrimin e mekanizmave për planifikimin e seancave të njëpasnjëshme, planifikimin e rasteve dhe koordinimin ndërmjet palëve. Vëmendje e veçantë mund t'i kushtohet funksionalizimit të sistemit të ftesave

elektronike dhe sistemeve të automatizuara të njoftimit, duke monitoruar njëkohësisht nëse këto masa kontribuojnë në zvogëlimin e ndërprerjeve procedurale dhe përmirësimin e vazhdimësisë së procedurave. Gjithashtu, mund të shqyrtohet mundësia e formalizimit të mëtejshëm të përdorimit të seancave të hershme të planifikimit në rastet komplekse të krimit të organizuar dhe korrupsionit, me qëllim mbështetjen e planifikimit afatgjatë të seancave dhe menaxhimit të provave.

9

Rekomandimi

Të sigurohet zbatimi i dispozitave të KPP-së së re që synojnë zvogëlimin e vonesave dhe rigjykimeve, si dhe ofrimi i udhëzimeve lidhur me dispozitat e reja për gjykimin në mungesë

9.1 Gjykata Supreme të nxjerrë udhëzime për interpretimin e ndryshimeve të dispozitave për rigjykimin në nenin 402 të KPP-së.

9.2 KGJK-ja të analizojë praktikën e vazhdueshme të rigjykimeve në rastet e krimit të organizuar dhe korrupsionit.

9.3 Gjykata Supreme të nxjerrë udhëzime të reja për dispozitat që rregullojnë gjykimin në mungesë, të përcaktuara në nenin 303 të KPP-së.

Fazat e zbatimit

Zbatim i hershëm

Faza e zbatimit:

9.i. Përqindja e vendimeve për rigjykim që u referohen dhe zbatojnë udhëzimet e Gjykatës Supreme lidhur me nenin 402 të KPP-së, si dhe ndryshimet e politikave të miratuara nga KGJK-ja bazuar në raportet e analizës së rigjykimeve.

9.ii. Udhëzimet të hartohen dhe të diskutohen deri në fund të vitit 2026.

9.iii. Raportet e analizës mbi trendet e rigjykimeve të publikohen.

9.iv. Udhëzimet të nxirren dhe të zbatohen në rastet gjyqësore.

Gjatë gjithë periudhës së raportimit, institucionet e drejtësisë i kushtuan vëmendje më të madhe zbatimit të dispozitave të ndryshuara të KPP-së që lidhen me rigjykimet dhe procedurat e gjykimit në mungesë, përfshirë diskutimet ndërinstitutionale, punëtoritë për gjyqtarë dhe shkëmbimin e përvojave ndërmjet gjyqtarëve të niveleve të ndryshme të

gjykatave. Megjithatë, zbatimi mbetet në fazën e zotimit fillestar, pasi këto përpjekje ende nuk kanë rezultuar në hartimin e udhëzimeve formale, përgatitjen e analizave apo krijimin e proceseve të strukturuar të planifikimit për të mbështetur interpretimin dhe zbatimin e njëtrajtshëm të këtyre dispozitave në praktikë.

Gjetjet:

Gjatë periudhës aktuale të raportimit, institucionet e drejtësisë i kushtuan vëmendje më të madhe zbatimit të ndryshimeve të KPP-së që synojnë zvogëlimin e vonesave në procedurat gjyqësore të krimit të organizuar dhe korrupsionit, veçanërisht atyre që lidhen me rigjykimet dhe procedurat e gjykimit në mungesë.

Kjo pasqyron një përmirësim krahasuar me periudhën e mëparshme, gjatë së cilës rigjykimet e përsëritura dhe kthimi i procedurave në fazat e mëparshme ishin identifikuar si faktorë kryesorë që kontribuonin në zgjatjen e kohëzgjatjes së rasteve.

Zhvillimet Institutionale

Një sërë diskutimesh dhe punëtorish institutionale, me pjesëmarrjen e KGJK-së, KPK-së, kryetarëve të gjykatave, kryeprokurorëve dhe gjyqtarëve të niveleve të ndryshme të gjykatave, trajtuan sfidat në zbatimin e dispozitave të ndryshuara të KPP-së që lidhen me rigjykimet dhe procedurat e gjykimit në mungesë. Këto shkëmbime tregojnë rritjen e vetëdijesimit institucional për nevojën e interpretimit më të qartë të neneve 402 dhe 303 dhe zbatimit më të njëtrajtshëm të tyre nëpër gjykata, duke kontribuar në progresin në kuadër të fazave 9.ii dhe 9.iv të zbatimit.¹¹⁵

¹¹⁵ Vëzhgimet e Projektit nga monitorimi i proceseve gjyqësore.

Megjithatë, ato ende nuk kanë rezultuar në nxjerrjen e udhëzimeve formale, përgatitjen e analizave apo krijimin e mekanizmave të strukturuar për përcjelljen e zbatimit.

Pavarësisht këtij angazhimi të shtuar, rezultatet formale mbeten të kufizuara. Deri në fund të periudhës aktuale të raportimit, Gjykata Supreme nuk kishte miratuar udhëzime autoritative për interpretimin e nenit 402 lidhur me rigjykimet apo të nenit 303 lidhur me procedurat e gjykitimit në mungesë, ndërsa KGJK-ja nuk kishte publikuar raporte analitike mbi praktikën e rigjykitimit (*fazat 9.i, 9.iii dhe 9.iv të zbatimit*).

Trendet e Rigjykimeve në Rastet e KOK-ut

Të dhënat nga monitorimi konfirmojnë se rigjykimet vazhdojnë të ndikojnë në kohëzgjatjen dhe ecurinë e rasteve të krimit të organizuar dhe korrupsionit. Analiza e rasteve të monitoruara tregon se rigjykimet mbeten dukuri e përsëritur, ku një numër rastesh kalojnë nëpër disa cikle të anulimit të aktgjykimeve dhe rigjykitimit. Në një rast të korrupsionit të nivelit të lartë, aktgjykimet dënuese të shkallës së parë u anuluan dy herë nga Gjykata e Apelit dhe rasti u kthye në rigjykim, ndërsa aktgjykimi në rigjykimin e tretë u shpall më shumë se gjashtë vjet e gjysmë pas ngritjes së aktakuzës. Në një rast tjetër të korrupsionit të nivelit të lartë, aktgjykimet dënuese të shkallës së parë u anuluan tri herë nga

Gjykata e Apelit dhe rasti u kthye çdo herë në rigjykim. Tashmë kanë kaluar katër vjet e nëntë muaj nga ngritja e aktakuzës, ndërsa rasti aktualisht po rigjykohet për herë të katërt. Rigjykimet e tjera të monitoruara rezultuan me përfundime të ndryshme, përfshirë uljen e dënimeve dhe aktgjykimet liruese, duke dëshmuar ndikimin e konsiderueshëm të ndërhyrjes së instancës së apelit në rezultatet përfundimtare të rasteve.¹¹⁶

Deri në fund të periudhës së raportimit, tetë raste të krimit të organizuar dhe korrupsionit që ishin ende në proces ndodheshin në fazën e rigjykitimit, duke treguar se rigjykimet vazhdojnë të kontribuojnë në kohëzgjatjen e përgjithshme të rasteve. Këto gjetje janë në përputhje me vëzhgimet e mëparshme nga periudha paraprake e raportimit, gjatë së cilës rigjykimet e përsëritura ishin identifikuar si faktor strukturor që ndikon në efikasitetin dhe përfundimin e procedurave.

Analiza sasiore e mostrës së rasteve të monitoruara konfirmon rolin e konsiderueshëm të ndërhyrjes së instancës së apelit dhe rigjykimeve në vonimin e marrjes së vendimeve të formës së prerë. Të dhënat tregojnë se, nga akuzat që rezultuan me aktgjykim dënues në shkallën e parë, pothuajse një në pesë (18.2 për qind) u ndryshua në aktgjykim lirues në fazën e ankesës, ndërsa asnjë aktgjykim lirues i shkallës së parë nuk u ndryshua në aktgjykim dënues. Ky proces i njëanshëm nënkupton se shqyrtimi në instancën e

¹¹⁶ Analizat e Projektit të akteve juridike dhe vëzhgimet nga monitorimi i proceseve gjyqësore.

apelit vazhdimisht zvogëlon numrin e aktgjyimeve dënuese dhe nxit ciklin e rigjyimeve, i cili, siç u përshkrua më sipër, përbën një nga faktorët kryesorë të zgjatjes së procedurave gjyqësore. Kjo gjetje thekson drejtpërdrejt nevojën urgjente që Gjykata Supreme të nxjerrë udhëzime interpretuese lidhur me nenin 402 të KPP-së, për të siguruar që rigjykimet të urdhërohen vetëm kur janë absolutisht të domosdoshme dhe të mos përdoren për të korrigjuar mangësi që duhet të adresohen në shkallën e apelit ose përmes kontrollit të cilësisë së punës së prokurorisë.

Nga aspekti ligjor, neni 402 i KPP-së përcakton kornizën për rigjykimet, përfshirë rrethanat në të cilat Gjykata e Apelit mund të anulojë një aktgjykim të shkallës së parë dhe ta kthejë rastin në shkallën e parë për rigjykim. Megjithatë, monitorimi dhe konsultimet tregojnë se zbatimi i këtyre dispozitave vazhdon të ndryshojë, veçanërisht sa i përket interpretimit të shkeljeve esenciale të dispozitave të procedurës penale dhe kriterëve për urdhërimin e rigjykimit. Referencat në nenin 384, i cili mundëson anulimin e aktgjykimit për shkak të shkeljeve procedurale, zbatohen në mënyrë jo të njëtrajtshme në raste të ndryshme, duke kontribuar në dallime në arsyetimin e vendimeve të shkallës së apelit.

Konsultimet me gjyqtarët e Gjykatës së Apelit tregojnë se rigjykimet urdhërohen shpesh në rastet e krimit të organizuar dhe korrupsionit,

përfshirë situatat kur çështje të caktuara faktike ose që lidhen me provat potencialisht mund të trajtohen në shkallën e apelit. Gjyqtarët gjithashtu kanë theksuar se mbajtja e seancave gjyqësore në shkallën e apelit kërkon kohë dhe burime shtesë, si dhe se ngarkesa ekzistuese me raste ndikon në mënyrën se si shfrytëzohen në praktikë mundësitë procedurale në dispozicion për të minimizuar numrin e rasteve që kthehen në rigjykim.¹¹⁷

Konsultimet me gjyqtarët tregojnë gjithashtu se rigjykimet nganjëherë urdhërohen në situata që përfshijnë mangësi procedurale, të cilat potencialisht mund të adresohen pa e kthyer rastin për rigjykim të plotë. Gjyqtarët që morën pjesë në diskutimet e udhëhequra nga Gjykata Supreme theksuan nevojën për udhëzime më të qarta interpretuese, me qëllim të sigurimit të një praktike më të njëtrajtshme në shkallën e apelit dhe që rigjykimet të urdhërohen në mënyrë proporcionale me natyrën e shkeljeve procedurale.

Procedurat e Gjykimit në Mungesë

Sa u përket procedurave të gjykimit në mungesë sipas nenit 303 të KPP-së, u vërejtën sfida të ngjashme në zbatim. Ndonëse korniza ligjore lejon gjykimin në mungesë në kushte të caktuara, monitorimi tregon se zbatimi i tij në rastet e krimit të organizuar dhe korrupsionit mbetet i kufizuar dhe se mungojnë udhëzime të qarta institucionale. Në një rast të monitoruar, kryetari i trupit gjykues

¹¹⁷ Konsultimet e Projektit me gjyqtarët e Gjykatës së Apelit.

kërkoi sqarime nga Gjykata Supreme lidhur me zbatueshmërinë e nenit 303, por nuk u dha asnjë mendim interpretues, duke pasqyruar praktikën aktuale të mosndërhyrjes në rastet që janë në proces.

Megjithëse Gjykata Supreme ka përfshirë një rast që i referohet nenit 303 në publikimin e saj “Vendimet e Përzgjedhura”, kjo ende nuk ka rezultuar në nxjerrjen e udhëzimeve më të përgjithshme apo në zbatimin e njëtrajtshëm të kësaj dispozite në procedurat e krimit të organizuar dhe korrupsionit. Në të njëjtën kohë, gjykimi në mungesë është zbatuar në kategori të caktuara të rasteve, siç janë krimet e luftës, duke treguar se ky mekanizëm ligjor është funksional, por ende nuk zbatohet në mënyrë sistematike në rastet e krimit të organizuar dhe korrupsionit. Kjo sugjeron se vetë mekanizmi ligjor është funksional, ndërsa çështjet që lidhen me interpretimin dhe zbatueshmërinë e tij në procedurat e krimit të organizuar dhe korrupsionit mbeten ende në proces të shqyrtimit dhe qartësimit.

Diskutimet institucionale lidhur me rigjykimet dhe procedurat e gjyqësorit në mungesë janë duke vazhduar. Deklaratat e drejtuesve të gjyqësorit tregojnë se këto çështje mbeten në shqyrtim dhe se pritet punë e mëtejshme për të qartësuar interpretimin dhe zbatimin e dispozitave përkatëse. Megjithatë, në kohën e raportimit, këto diskutime ende nuk kishin rezultuar në nxjerrjen e udhëzimeve formale apo përgatitjen

e analizave që do të mbështesnin një praktikë të njëtrajtshme në të gjitha gjykatat.

Veprimet Përcjellëse Institucionale

Krahasuar me periudhën e mëparshme, institucionet e drejtësisë dëshmuar vetëdijesim më të madh për ndikimin e rigjykimeve dhe paqartësive procedurale në kohëzgjatjen e rasteve. Megjithatë, zbatimi mbetet në fazën e zotimit fillestar. Provat në dispozicion ende nuk dëshmojnë miratimin e udhëzimeve formale interpretuese (fazat përkatëse të zbatimit: 9.ii dhe 9.iv), publikimin e raporteve analitike mbi praktikën e rigjyqimit (faza përkatëse e zbatimit: 9.iii), apo zbatimin e njëtrajtshëm të standardeve të qartësuar në vendimet gjyqësore (faza përkatëse e zbatimit: 9.i). Si rezultat, rigjykimet vazhdojnë të kontribuojnë në zgjatjen e procedurave, ndërsa paqartësitë lidhur me interpretimin e dispozitave të ndryshuara të KPP-së mbeten të dukshme në praktikë.

Si hap i radhës, Gjykata Supreme dhe KGJK-ja mund t'i japin përparësi hartimit të udhëzimeve interpretuese lidhur me nenet 402 dhe 303 të KPP-së, duke e plotësuar këtë punë me analizën e trendeve të rigjykimeve dhe shkaqeve që qëndrojnë pas tyre. Vëmendje e veçantë mund t'i kushtohet identifikimit të rrethanave në të cilat mangësitë procedurale mund të adresohen pa pasur nevojë për rigjykim të plotë, si dhe promovimit të zbatimit më të njëtrajtshëm të dispozitave për gjykimin në mungesë në procedurat e krimit të organizuar dhe korrupsionit.

Të përmirësohet cilësia e akuzave dhe preciziteti juridik i aktakuzave dhe akteve të tjera juridike.

10.1 Zyra e Kryeprokurorit Kosovës të fuqizojë mekanizmat e brendshëm për shqyrtimin e aktakuzave para finalizimit të tyre, duke siguruar ekuilibër ndërmjet autonomisë së prokurorëve dhe kompetencës së eprorëve për të dhënë udhëzime në raste konkrete.

10.2 Zyra e Kryeprokurorit i Kosovës të zhvillojë një mekanizëm për të siguruar shqyrtimin e brendshëm të rasteve të krimit të organizuar dhe korrupsionit të nivelit të lartë që përfundojnë me aktgjykime liruese ose në të cilat aktakuzat hidhen poshtë apo refuzohen.

10.3 ADK-ja të fuqizojë aktivitetet për ngritjen e kapaciteteve të prokurorëve lidhur me hartimin, strukturimin dhe mbështetjen e aktakuzave me prova në rastet e krimit të organizuar dhe korrupsionit.

10.4 Zyra e Kryeprokurorit, KGJK-ja, KPK-ja dhe ADK-ja të organizojnë punëtori të përbashkëta me gjyqtarë dhe prokurorë për të diskutuar sfidat që lidhen me elementet e veprave penale të krimit të organizuar dhe korrupsionit, përfshirë dashjen kriminale dhe konstatimet lidhur me provat.

Fazat e zbatimit

Zbatim i hershëm

Faza e zbatimit:

10.i. Numri i rasteve të përfunduara me aktgjykime liruese (nga lista e rasteve të MRPGj-së), në të cilat gjykatat kanë gjetur mangësi në mbështetjen me prova ose në arsyetimin juridik.

10.ii. Të krijohet mekanizmi për shqyrtimin e aktakuzave.

10.iii. Të krijohet mekanizmi (për rastet që përfundojnë me aktgjykime liruese).

10.iv. Numri të trajnimit të mbajtura për hartimin e aktakuzave në rastet komplekse të KOK.

10.v. Numri i punëtorëve të përbashkëta me gjyqtarë dhe prokurorë për diskutimin e konstatimeve lidhur me provat dhe elementeve të veprave penale të KOK-ut.

Gjatë periudhës aktuale të raportimit, institucionet prokuroriale të Kosovës dhe ADK-ja ndërmorën hapa fillestarë që synojnë fuqizimin e praktikës prokuroriale në rastet e KOK-ut, përfshirë shtimin e diskutimeve institucionale lidhur me hartimin e aktakuzave, zhvillimin e praktikave të konsultimit të brendshëm dhe shqyrtimit nga kolegët, si dhe organizimin e aktiviteteve trajnuese. Megjithatë, zbatimi mbetet në fazë të hershme, pasi këto përpjekje ende nuk janë konkretizuar në mekanizma të

formalizuar dhe të zbatuar në mënyrë të njëtrajtshme për shqyrtimin e aktakuzave. Përveç kësaj, ende nuk janë krijuar qasje të strukturuar për analizimin e rezultateve të rasteve që përfundojnë me aktgjykime liruese, ndërsa praktikat që lidhen me mbështetjen me prova, arsyetimin juridik dhe mënyrën e hartimit të aktakuzave vazhdojnë të ndryshojnë ndërmjet prokurorive. Si rezultat, masat aktuale ende nuk sigurojnë zbatimin e njëtrajtshëm dhe të parashikueshëm të standardeve në rastet komplekse të KOK-ut.

Gjetjet:

Që nga publikimi i Raportit Publik Rajonal të Projektit në qershor 2024, institucionet prokuroriale të Kosovës dhe ADK-ja ndërmorën hapa të kufizuar, por të rëndësishëm, që synojnë përmirësimin e standardit të aktakuzave dhe fuqizimin e efektivitetit të prokurorisë në rastet e KOK-ut. Krahasuar me periudhën e mëparshme të raportimit, duket se është rritur vetëdijesimi institucional për mangësitë strukturore që ndikojnë në standardin e aktakuzave dhe mbështetjen e tyre me prova, veçanërisht sa u përket shkallës së aktgjykimeve liruese, mangësive në

prova dhe nevojës për shqyrtim më të thelluar të brendshëm nga prokuroria në procedurat komplekse të KOK-ut.

Shqyrtimi i Brendshëm i Aktakuzave

Gjatë periudhës aktuale të raportimit, përfaqësuesit e prokurorisë dhe akterët institucionalë pruan gjithnjë e më shumë nevojën për mekanizma më të strukturuar të mbikëqyrjes dhe kontrollit të cilësisë lidhur me hartimin e aktakuzave dhe vendimmarrjen prokuroriale (fazat përkatëse të zbatimit: 10.ii dhe 10.iii).¹¹⁸

¹¹⁸ Vëzhgimet e Projektit nga monitorimi i proceseve gjyqësore.

Sipas informacioneve të mbledhura nga Projekti, diskutimet lidhur me krijimin e mekanizmave të strukturuar për shqyrtimin e aktakuzave para dorëzimit të tyre në gjykatë u intensifikuan gjatë fundit të vitit 2024, si dhe gjatë viteve 2025 dhe 2026, përfshirë konsultimet me kryeprokurorët, forumet prokuroriale dhe takimet institucionale që trajtuan zbatimin e rekomandimeve të Projektit.¹¹⁹ Pjesëmarrësit theksuan se çdo mekanizëm i ardhshëm i rishikimit duhet të ruajë një ekuilibër të duhur ndërmjet autonomisë së prokurorëve dhe llogaridhënies institucionale, duke përfshirë edhe mbikëqyrjen në rastet komplekse dhe të profilit të lartë të krimit të organizuar dhe korrupsionit.

Si hap i mëtejshëm, Zyra e Kryeprokurorit e njoftoi Projektin se synon të krijojë një mekanizëm të përbërë nga prokurorët e saj, i cili, sipas kërkesës, do të ofronte udhëzime profesionale gjatë hartimit të aktakuzave dhe do të vlerësonte cilësinë e aktakuzave që janë hedhur poshtë ose refuzuar (fazat përkatëse të zbatimit: 10.ii dhe 10.iii).¹²⁰ Për më tepër, më 7 tetor 2026, Kryeprokurori i Kosovës nxori një vendim për themelimin e një mekanizmi në kuadër të Zyrës së Kryeprokurorit, përkatësisht Mekanizmit Mbikëqyrës të Punës së Prokurorëve, i ngarkuar me analizimin e cilësisë së aktakuzave në rastet që kanë përfunduar me aktgjykime të formës së prerë,

përfshirë aktgjykimet liruese ose refuzuese, me fokus në rastet prioritare, veçanërisht ato të korrupsionit të nivelit të lartë.¹²¹

Megjithatë, Prokuroria Speciale (PS) e informoi Projektin se vendosja e procedurave të detyrueshme për shqyrtimin e aktakuzave mund të ngrejë shqetësime lidhur me pavarësinë e prokurorëve dhe hierarkinë e brendshme, duke theksuar nevojën për ruajtjen e autonomisë së prokurorëve përgjegjës për rastet.¹²² Për më tepër, Kryeprokurori i Kosovës ka kërkuar që hetimet financiare të zhvillohen paralelisht me hetimet penale në rastet e KOK-ut, me qëllim të përmirësimit të cilësisë dhe përmbytjes së aktakuzave.¹²³ Në të njëjtën kohë, PSRK-ja raportoi se në rastet komplekse të KOK-ut tashmë zbatohen disa praktika të shqyrtimit të brendshëm. Sipas raportimit, Kryeprokurori shqyrton të gjitha rastet nën hetim në baza mujore, tremujore dhe gjashtëmujore. Për më tepër, çdo aktakuzë e nivelit të lartë diskutohet ndërmjet prokurorëve specialë.¹²⁴ PS-ja gjithashtu bëri të ditur se mësimet e nxjerra nga aktakuzat e hedhura poshtë merren parasysh gjatë përgatitjes së aktakuzave të ardhshme, përfshirë aspektet që lidhen me formatin, arsyetimin juridik, bazueshmërinë e akuzave, shtjellimin e elementeve të veprave penale, hetimet dhe analizat financiare, si dhe përdorimin e Masave të Veçanta Hetimore (MVH) për qëllime hetimore.

¹¹⁹ Vëzhgimet e Projektit nga monitorimi i proceseve gjyqësore

¹²⁰ Përgjigjet e Zyrës së Kryeprokurorit ndaj Projektit, 18 shtator 2026.

¹²¹ Faqja zyrtare e Kryeprokurorisë së Kosovës: Sistemi Prokurorial i Republikës së Kosovës (qasur më 13 tetor 2026)

¹²² Ibid.

¹²³ Përgjigjet e Zyrës së Kryeprokurorit ndaj Projektit, 18 shtator 2026.

¹²⁴ Shënimet nga konsultimet me Prokurorinë Speciale.

Takimet e zhvilluara nga Projekti me kryeprokurorët e prokurorive themelore nxorën në pah dallime të konsiderueshme në praktikat e brendshme që lidhen me shqyrtimin dhe mbikëqyrjen e aktakuzave (fazat përkatëse të zbatimit: 10.ii dhe 10.iii). Disa kryeprokurorë theksuan autonominë e prokurorëve përgjegjës për rastet dhe raportuan se aktakuzat përgjithësisht nuk i nënshtrohen shqyrtimit formal nga eprorët para dorëzimit të tyre në gjykatë, të tjerë përshkruan qasje më proaktive, që përfshijnë diskutime me prokurorët lidhur me sfidat në aspektin e provave, kualifikimin juridik të veprave penale dhe shqyrtimin e projektaktakuzave në rastet e korrupsionit para dorëzimit të tyre në gjykatë.¹²⁵

Në njërën nga prokuroritë, kryeprokurori raportoi se shqyrton në mënyrë sistematike aktakuzat e hedhura poshtë dhe aktgjykimet liruese, me qëllim të analizimit të arsytimit të gjykatave dhe identifikimit të mangësive të përsëritura në aspektin e provave ose të çështjeve juridike, të cilat janë relevante për hartimin e aktakuzave të ardhshme. Në një prokurori tjetër, kryeprokurori raportoi se merret personalisht me hetime të caktuara të korrupsionit dhe me hartimin e aktakuzave në raste komplekse.¹²⁶ Prokurorët gjithashtu theksuan se nuk ekziston një model i unifikuar për hartimin e aktakuzave dhe se secili prokuror përdor formatin

e vet, gjë që rezulton në aktakuza me cilësi jo të njëtrajtshme, arsyetime jokonsistente dhe zbatim të ndryshëm të së njëjtës procedurë të hartimit.

Disa bashkëbisedues theksuan gjithashtu se në nivel të Zyrës së Kryeprokurorit ose të KPK-së duhet të hartohen udhëzime më të qarta institucionale lidhur me procedurat e shqyrtimit të aktakuzave. Sipas akterëve përkatës, mungesa e udhëzimeve të standardizuara kontribuon në praktika jokonsistente të mbikëqyrjes dhe qasje jo të njëtrajtshme ndërmjet prokurorive në mbarë Kosovën.¹²⁷ Të gjithë u pajtuan se nevojitet një praktikë profesionale më e njëtrajtshme në hartimin e aktakuzave në rastet e KOK-ut, përfshirë përcaktimin e standardeve më të qarta të praktikës, shkëmbimin e strukturuar të përvojave ndërmjet kolegëve dhe përdorimin e mjeteve të specializuara mbështetëse.

Si rezultat, praktikat ekzistuese lidhur me shqyrtimin e aktakuzave dhe vendimeve të prokurorëve vazhdojnë të mbështeten kryesisht në konsultime joformale dhe diskutime mbikëqyrëse sipas vlerësimit të eprorëve, në vend të procedurave të standardizuara institucionale dhe mekanizmave për nxjerrjen e mësimave nga rezultatet e rasteve.

KPK-ja raportoi se Plani Strategjik i Sistemit Prokurorial 2025 – 2027¹²⁸ parasheh një strategji që lidhet

¹²⁵ Shënimet nga konsultimet me Prokurorinë Speciale.

¹²⁶ Ibid.

¹²⁷ Ibid.

¹²⁸ Faqja zyrtare e KPK-së, Plani Strategjik i Sistemit Prokurorial 2025–2027, i disponueshëm në: https://prokuroria-rks.org/uploads/2025/05/e2e22cb5-7799-4e26-a089-b8bcb8522786_Plani-Strategjik-i-Sistemit-Prokurorial-2025-2027.pdf (qasur më 13 maj 2026).

me përmirësimin e cilësisë dhe mbrojtjes së aktakuzave; megjithatë, ai nuk e trajton në mënyrë specifike procesin e shqyrtimit të aktakuzave. Në këtë drejtim, në kuadër të Shtyllës II, Strategjisë I – Luftimi i Krimeve, janë paraparë një sërë aktiviteteve lidhur me këtë çështje, përfshirë zbatimin e mjeteve dhe teknikave të avancuara për mbledhjen e provave, vendosjen e standardeve për hartimin e aktakuzave të qarta dhe të arsyetuara mirë, përmirësimin e trajnimeve për prokurorët dhe kryerjen e vlerësimeve të rregullta.¹²⁹ Aktualisht, zbatimi i kësaj strategjie për vitin e parë është duke u monitoruar, ndërsa raporti mbi zbatimin e saj deri në këtë fazë pritet të jetë në dispozicion së shpejti.¹³⁰

Shqyrtimi i Aktgjykimeve Liruese dhe Aktakuzave të Hedhura Poshtë

Në mënyrë të ngjashme, aktualisht nuk ekziston ndonjë mekanizëm formal për shqyrtimin sistematik të rasteve që përfundojnë me aktgjykime liruese ose të aktakuzave të hedhura poshtë në procedurat e KOK-ut të nivelit të lartë (faza përkatëse e zbatimit: 10.iii). Gjetjet nga monitorimi dhe konsultimet institucionale tregojnë se diskutimet pas aktgjykimeve liruese vazhdojnë të zhvillohen kryesisht në mënyrë joformale ndërmjet prokurorëve dhe eprorëve të tyre, pa procedura të detyrueshme të shqyrtimit, analiza të strukturuar të mësimave të nxjerra apo masa të detyrueshme përcjellëse institucionale. Megjithatë prokuroritë mund të paraqesin mjete të

jashtëzakonshme juridike pranë Gjykatës Supreme në raste të caktuara, shqyrtime të tilla mbeten të kufizuara në raste individuale dhe nuk përbëjnë një mekanizëm më të gjerë institucional për kontrollin e cilësisë.

Gjetjet nga Monitorimi lidhur me Aktakuzat dhe Mbështetjen e Tyre me Prova

Vëzhgimet nga monitorimi i proceseve gjyqësore të kryera nga Projekti vazhdojnë të identifikojnë aspekte që kërkojnë njëtrajtshmëri, qëndrueshmëri dhe fuqizim të mëtejshëm në hartimin e aktakuzave dhe mbështetjen e tyre me prova në procedurat e KOK-ut (faza përkatëse e zbatimit: 10.i). Sipas të dhënave të monitorimit të Projektit, aktakuzat shfaqën mangësi të konsiderueshme përmbajtësore dhe procedurale në të gjitha 18 rastet që përfunduan me aktgjykime liruese, nga gjithsej 26 raste të përfunduara të KOK-ut.¹³¹ Vështirësitë përfshinin lidhjen e paqartë ndërmjet provave dhe akuzave penale, mbështetjen e pamjaftueshme me prova lidhur me dashjen kriminale (*mens rea*), si dhe arsyetimin juridik të pamjaftueshëm që ndërlidh konstatimet lidhur me provat me elementet e veprave penale.¹³²

Për më tepër, gjatë konsultimeve të zhvilluara nga Projekti, bashkëbiseduesit raportuan se gjykatat po u kushtojnë vëmendje më të madhe rasteve të korrupsionit, pavarësisht statusit të të pandehurve apo peshës së pretendimeve. Prokurorët theksuan se

¹²⁹ Ibid f.12.

¹³⁰ Përgjigjet e KPK-së për Projektin, 27 prill 2026.

¹³¹ Vëzhgimet e Projektit nga monitorimi i proceseve gjyqësore dhe analizat e akteve gjyqësore.

¹³² Ibid.

rastet e korrupsionit shpesh mbështeten në prova të tërthorta, ndërsa provat e drejtpërdrejta janë të kufizuara, kurse gjykatat shpesh kërkojnë një shkallë më të lartë të mbështetjes me prova të drejtpërdrejta për të vërtetuar të gjitha elementet përbërëse të veprës penale, në përputhje me KPP-në. Prokurorët e përshkruan qasjen e tyre si paraqitje para gjykatës të një tërësie gjithëpërfshirëse provash të ndërlidhura, ndërsa gjyqtarët theksuan se, në disa raste, mbeten dyshime të arsyeshme lidhur me përgjegjësinë penale të të pandehurve, gjë që kërkon marrjen e aktgjykimit lirues në përputhje me parimet e sistemit kontradiktor dhe garancitë e gjykimit të drejtë.¹³³

Si gjyqtarët, ashtu edhe prokurorët theksuan se nuk hasin vështirësi në vërtetimin e rrethanave faktike, por se vazhdojnë të ekzistojnë sfida lidhur me mbështetjen me prova të elementeve subjektive të veprave penale të korrupsionit, veçanërisht të dashjes kriminale (mens rea). Bashkëbiseduesit nga prokuroria theksuan se, ndonëse standardet formale për hartimin e aktakuzave mbeten të njëjta për të gjitha rastet penale, gjykatat priren të zbatojnë një nivel më të lartë të shqyrtimit në procedurat e KOK-ut, veçanërisht në rastet e korrupsionit që përfshijnë vlerësime komplekse të provave.

Në të njëjtën kohë, disa bashkëbisedues shprehën qëndrime të

ndryshme lidhur me rolin e gjykatës në sqarimin e çështjeve që kanë të bëjnë me provat gjatë procedurës gjyqësore. KPP-ja u njeh gjyqtarëve kompetenca procedurale për të kërkuar sqarime shtesë kur është e nevojshme, përfshirë caktimin e ekspertëve, urdhërimin e ekspertizave financiare, kërkimin e ndihmës juridike ndërkombëtare, rithirrjen e dëshmitarëve ose kërkimin e sqarimeve lidhur me dokumentacionin financiar. Megjithatë, disa gjyqtarë shprehën qëndrimin se veprime të tilla duhet të jenë kryesisht përgjegjësi e prokurorisë gjatë fazës së hetimeve, dhe jo pjesë e rolit të gjykatës gjatë shqyrtimit gjyqësor. Bashkëbisedues të tjerë konsideruan se përdorimi më proaktiv nga gjykatat i mekanizmave proceduralë në dispozicion, me qëllim të sqarimit të çështjeve të pazgjidhura lidhur me provat që janë relevante për vendimmarrjen gjyqësore, mund të kontribuojë në siguri më të madhe juridike dhe në një vlerësim gjyqësor më gjithëpërfshirës, pa cenuar natyrën kontradiktore të procedurës.¹³⁴

Projekti gjithashtu ka vërejtur se mbrojtja ka paraqitur kundërshtime ndaj aktakuzave dhe provave në të gjitha 69 rastet e monitoruara të KOK-ut gjatë fazës së shqyrtimit fillestar; megjithatë, vetëm tri aktakuza janë hedhur poshtë në fazën e konfirmimit të aktakuzës.¹³⁵ Nga 26 rastet e përfunduara të monitoruara nga Projekti që nga viti 2021, 18 raste kanë përfunduar me aktgjykime liruese. Nga këto 18 raste, 14 kanë përfunduar me aktgjykime liruese për shkak të

¹³³ Konsultimet e Projektit me bashkëbiseduesit.

¹³⁴ Ibid.

¹³⁵ Vëzhgimet i Projektit nga monitorimi i proceseve gjyqësore.

mungesës së provave të mjaftueshme; në dy raste, aktakuzat janë hedhur poshtë në fazën e shqyrtimit fillestar për të njëjtën arsye, përkatësisht mungesën e provave të mjaftueshme; në një rast tjetër, aktakuza është hedhur poshtë për shkak se është ngritur pas kalimit të afatit ligjor, ndërsa një aktakuzë tjetër është refuzuar për shkak të parashkrimit të ndjekjes penale.

Të dhënat e ndara sipas periudhave të raportimit tregojnë se, gjatë periudhës korrik 2021 – maj 2024, nëntë nga dhjetë rastet që përfunduan me aktgjykime liruese shfaqën mangësi që lidheshin me pamjaftueshmërinë e provave. Në anën tjetër, gjatë periudhës qershor 2024 – shtator 2026, në tetë raste që përfunduan me aktgjykime liruese u identifikuan mangësi në aktakuza, ndërsa në shtatë raste mungonin prova të mjaftueshme, të dyja këto mangësi të evidentuara nga Gjykata e Apelit ose Gjykata Supreme. Në të dyja periudhat e raportimit, mangësitë kryesore në aktakuza përfshinin përshkrime të paqarta të gjendjes faktike, akuza të pambështetura me prova dhe vërtetim të pamjaftueshëm të dashjes kriminale (mens rea).

Gjetjet nga monitorimi tregojnë se aktakuzat shpesh janë konfirmuar pavarësisht mangësive në mbështetjen e tyre me prova, të cilat janë identifikuar më vonë gjatë shqyrtimit gjyqësor, përfshirë provat e kufizuara financiare, provat e pamjaftueshme për vërtetimin e dashjes kriminale,

sfidat që lidhen me vlerësimin e dëshmive të dëshmitarëve dhe mangësitë procedurale që ndikojnë në pranueshmërinë e provave.

Lidhur me këtë, disa gjyqtarë nga departamentet e specializuara për KOK-un theksuan se, pavarësisht rezervave lidhur me mbështetjen me prova të paraqitur nga prokuroria në fazën e aktakuzës, aktakuzat megjithatë mund të konfirmohen për të mundësuar shqyrtimin e plotë të provave gjatë shqyrtimit gjyqësor, gjë që mund të konsiderohet e arsyeshme, duke pasur parasysh se standardi i provueshmërisë për konfirmimin e aktakuzës ndryshon nga ai që kërkohet për marrjen e aktgjykimit dënues. Sipas këtyre bashkëbiseduesve, kjo qasje ndikohet gjithashtu nga rëndësia e sigurimit të shqyrtimit gjyqësor publik dhe transparencës në rastet e KOK-ut të nivelit të lartë, përfshirë edhe rezultatin përfundimtar të tyre.¹³⁶

Analiza e thelluar e Projektit mbi ligjshmërinë e provave tregoi më tej se mangësitë në prova shpesh mbeteshin të patrajtuara gjatë fazave fillestare të shqyrtimit, duke mundësuar që rastet me mbështetje të kufizuar me prova të vazhdonin nëpër procedura të gjata dhe që kërkonin angazhim të konsiderueshëm të burimeve.¹³⁷ Në disa raste të monitoruara, rigjykimet u zhvilluan duke u mbështetur kryesisht në të njëjtat prova, pavarësisht konstatimeve të mëparshme lidhur me pamjaftueshmërinë e tyre. Gjykatat shpesh konstatuan se prokurorët nuk kishin arritur të vërtetonin dashjen

¹³⁶ Konsultimet e Projektit me bashkëbiseduesit.

¹³⁷ Analizat e Projektit të akteve juridike.

kriminale sipas standardit të kërkuar nga gjykata, përfitimin e kundërligjshëm ose lidhjen e drejtpërdrejtë përmes provave ndërmjet të pandehurve dhe veprimeve të pretenduara penale.

Një tjetër analizë e thelluar mbi rezultatet e rasteve të monitoruara të KOK-ut konfirmoi vëzhgimin e lartpërmendur dhe ofroi gjetje sasiore lidhur me fazën në të cilën shfaqen mospërputhjet me standardet e kërkuara. Analiza sistemike e mostrës së rasteve të monitoruara i pasqyron në shifra vëzhgimet cilësore, duke treguar se mospërputhjet me standardet e kërkuara shfaqen pothuajse ekskluzivisht në fazën paragjyqësore të përgatitjes dhe ndërtimit të rastit.

Në rastet që përfundojnë me aktgjykime liruese të formës së prerë, dy arsye – “provat e pamjaftueshme” dhe “elementet e veprës penale nuk janë vërtetuar ose janë kualifikuar gabimisht” – përbëjnë pothuajse të gjitha arsyet e identifikuara, ndërsa arsyet e natyrës procedurale dhe ato që lidhen me të drejtat mbeten të papërfillshme. Kjo prire statistikore konfirmon se, në rast pas rasti, prokuroria ka vërtetuar faktet, por nuk ka arritur të vërtetojë elementet përbërëse të veprës penale – elementin subjektiv (dashjen kriminale), përgjegjësinë penale individuale, lidhjen shkakësore me dëmin ose përfitimin e kundërligjshëm – të cilat u japin këtyre fakteve karakterin e veprës penale.

Ky problem është i përqendruar pikërisht në kategoritë e akuzave që duhet të përbëjnë bazën e rezultateve në luftimin e korrupsionit dhe kriminimit të organizuar. Shkalla e aktgjykimeve dënuese për akuzat kryesore është si vijon:

- Keqpërdorimi i pozitës zyrtare: 3.2 për qind
- Krimi i organizuar: 13.1 për qind
- Shpërlarja e parave: 11.1 për qind

Analiza identifikon dy karakteristika institucionale që mundësojnë vazhdimësinë e kësaj dobësie: (1) fazën e konfirmimit të aktakuzës, në të cilën zbatohet një standard më i ulët i provueshmërisë dhe ku priren të konfirmohen aktakuzat, bazueshmëria e të cilave shqyrtohet plotësisht vetëm gjatë shqyrtimit gjyqësor, ku më pas konstatohen mangësitë; dhe (2) mungesën e një mekanizmi për shkëmbimin e informatave kthyes. Pa shqyrtimin sistematik të aktakuzave para dorëzimit të tyre në gjykatë dhe pa analizimin e strukturuar të aktgjykimeve liruese, arsyet përse rastet nuk arrijnë të provohen në gjykatë nuk u përcillen asnjëherë atyre që i përgatisin ato. Këto të dhëna ofrojnë një bazë bindëse empirike që dëshmon nevojën për krijimin e mekanizmave formalë për shqyrtimin e aktakuzave (drejt përmbushjes së fazës 10.ii të zbatimit) dhe sistemeve për analizimin e rasteve pas aktgjykimeve liruese (drejt përmbushjes së fazës 10.iii të zbatimit), duke i shndërruar ato nga reforma të dëshirueshme në domosdoshmëri thelbësore.

Në të njëjtën kohë, ADK-ja ndërmori disa hapa që synojnë fuqizimin e kapaciteteve të prokurorëve lidhur me aktakuzat dhe standardet e provave në rastet e KOK-ut. Në përputhje me Strategjinë për Sundimin e Ligjit 2021–2026 dhe pas pranimi të rekomandimeve të Projektit, ADK-ja përditësoi Planin e saj të Punës për vitet 2025 dhe 2026, duke përfshirë aktivitete shtesë për gjyqtarët dhe prokurorët që lidhen me KOK-un.¹³⁸ Po ashtu, ADK-ja aktualisht është në proces të përgatitjes së Planit të Punës për vitin 2027, i cili pritet të përfshijë trajnime shtesë për gjyqtarët dhe prokurorët lidhur me KOK-un, në përputhje me rekomandimet e Projektit.¹³⁹ Ndërmjet qershorit 2024 dhe shtatorit 2026, ADK-ja, sipas raportimit, organizoi 45 sesione trajnimi lidhur me procedurat e KOK-ut; megjithatë, vetëm tri sesione trajnimi për prokurorët trajtuan në mënyrë specifike hartimin, mbështetjen me prova dhe arsyetimin e aktakuzave, ndërsa tetë aktivitete trajnimi për stafin administrativ mbuluan tema të ndërlidhura.¹⁴⁰

Informacionet e mbledhura nga Projekti gjatë konsultimeve me prokurorët dhe akterët e sistemit gjyqësor tregojnë më tej se vazhdon të ekzistojë nevoja për trajnime praktike dhe të specializuara, të përqendruara

në analizimin e provave, arsyetimin juridik, hartimin e aktakuzave, krimet financiare dhe shtjellimin e dashjes kriminale (mens rea) në rastet komplekse të KOK-ut. Disa bashkëbisedues nga sistemi gjyqësor theksuan gjithashtu nevojën për metodologji trajnimi më praktike dhe ndërvepruese, përfshirë përdorimin më të gjerë të studimeve të rasteve, ushtrimeve simuluese dhe diskutimeve mbi sfidat praktike në sallën e gjykimit.¹⁴¹ Sipas prokurorëve, gjyqtarëve dhe administratorëve të gjykatave të konsultuar nga Projekti, disa programe trajnimi vazhdojnë të mbështeten kryesisht në ligjërata dhe qasje tematike të përsëritura, me përshtatje të kufizuar ndaj sfidave të reja të identifikuara në praktikën gjyqësore. Akterët përkatës theksuan se gjyqtarëve dhe prokurorëve përgjithësisht u kërkohet të ndjekin disa sesione të detyrueshme trajnimi çdo vit; megjithatë, disa bashkëbisedues nga sistemi gjyqësor vunë në pikëpyetje ndikimin praktik dhe dobishmërinë e disa sesioneve të trajnimit në punën e përditshme, veçanërisht sa i përket kontributit të tyre në përmirësimin e arsyetimit juridik, analizimit të provave dhe praktikave të hartimit të aktakuzave në procedurat komplekse të KOK-ut.¹⁴² Disa eprorë, kryeprokurorë dhe kryetarë të gjykatave theksuan më tej rëndësinë e sigurimit që programet e trajnimit për gjyqësorin të jenë të

¹³⁸ Faqja zyrtare e ADK-së, Programi i Trajnimit të Vazhdueshëm për vitin 2025, i disponueshëm në: https://ad.rks-gov.net/media/PTV/PTV_2025ShQ_.pdf; Programi i Trajnimit të Vazhdueshëm për vitin 2026, i disponueshëm në: https://ad.rks-gov.net/media/PTV2026_shqip.pdf (qasur më 13 maj 2026).

¹³⁹ Faqja zyrtare e ADK-së, Lajme dhe Aktivitete, i disponueshëm në: [Akademia e Drejtësisë](https://ad.rks-gov.net/sq/aktivitetet-dhe-lajmet?year=2024) (qasur më 18 shtator 2026).

¹⁴⁰ Faqja zyrtare e ADK-së, Lajme dhe Aktivitete, janar 2024 – 13 maj 2026, <https://ad.rks-gov.net/sq/aktivitetet-dhe-lajmet?year=2024> (qasur më 13 maj 2026).

¹⁴¹ Konsultimet e Projektit me bashkëbiseduesit.

¹⁴² Konsultimet e Projektit me bashkëbiseduesit.

harmonizuar ngushtë me sfidat praktike të identifikuar gjatë procedurave gjyqësore dhe në praktikën prokuroriale. Në këtë drejtim, fuqizimi i zbatueshmërisë praktike, inovacionit dhe përshtatshmërisë së metodologjive të trajnimit ndaj nevojave të identifikuar do të kontribuonte në shfrytëzimin më efektiv të burimeve institucionale, përmirësimin e kapaciteteve profesionale, si dhe në rritjen e njëtrajtshmërisë dhe efikasitetit në shqyrtimin gjyqësor të rasteve të KOK-ut.¹⁴³

Në të njëjtën kohë, ADK-ja pranoi se kufizimet buxhetore dhe të personelit ndikojnë në zgjerimin e programeve të përqendruara në KOK dhe të sesioneve të specializuara të trajnimit për prokurorët, shqetësim ky që është theksuar edhe në vlerësimet e BE-së për sektorin e drejtësisë në Kosovë.¹⁴⁴ Krahasuar me periudhën e mëparshme të raportimit, institucionet prokuroriale të Kosovës kanë dëshmuar vetëdijësim më të madh institucional për sfidat që lidhen me mbështetjen me prova, shtjellimin e dashjes kriminale, trendet e aktgjykimeve liruese dhe nevojën për mekanizma më të fuqishëm të shqyrtimit të brendshëm në procedurat e KOK-ut. Shtimi i diskutimeve institucionale, nismat për planifikim strategjik dhe aktivitetet e synuara të trajnimit përbëjnë zhvillime të rëndësishme fillestare drejt fuqizimit të praktikës prokuroriale (faza përkatëse e zbatimit: 10.iv). Në të

njëjtën kohë, gjetjet nga monitorimi dhe konsultimet me akterët e sistemit gjyqësor vazhdojnë të nxjerrin në pah dallime të konsiderueshme në praktikat e hartimit të aktakuzave, vlerësimin e provave, arsyetimin juridik dhe qasjet e mbikëqyrjes ndërmjet prokurorive (fazat përkatëse të zbatimit: 10.i dhe 10.ii). Prandaj, zbatimi mbetet në një fazë të hershme, pasi mekanizmat e formalizuar për shqyrtimin e aktakuzave dhe sistemet e strukturuara për analizimin e rasteve pas aktgjykimeve liruese ende nuk janë krijuar (fazat përkatëse të zbatimit: 10.ii dhe 10.iii), ndërsa sfidat strukturore të përsëritura në mbështetjen me prova dhe arsyetimin juridik vazhdojnë të ndikojnë në procedurat e KOK-ut në praktikë (faza përkatëse e zbatimit: 10.i).

Si hap i radhës, institucionet prokuroriale mund të krijojnë mekanizma transparentë dhe të standardizuar për shqyrtimin e aktakuzave para paraqitjes së tyre (faza përkatëse e zbatimit: 10.ii), të institucionalizojnë analizimin sistematik të rasteve që përfundojnë me aktgjykime liruese (faza përkatëse e zbatimit: 10.iii), të zhvillojnë qasje më të qarta për vlerësimin e provave në fazën e konfirmimit të aktakuzës, si dhe të zgjerojnë trajnimet praktike për prokurorët, të bazuara në raste konkrete dhe të përqendruara në procedurat komplekse gjyqësore të KOK-ut, arsyetimin juridik dhe analizimin e provave (faza përkatëse e zbatimit: 10.iv).

¹⁴³ Konsultimet e Projektit me bashkëbiseduesit.

¹⁴⁴ Raporti i BE-së për Kosovën 2025, f. 28, i disponueshëm në:

https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/127563ea-4c03-44a4-b56c-2d569afd86a5_en?filename=kosovo-report-2025.pdf (qasur më 13 maj 2026).

KGJK-ja dhe KPK-ja duhet të sigurojnë që kriteret e vlerësimit të performancës dhe pritshmëritë lidhur me ngarkesën e punës për gjyqtarët dhe prokurorët të pasqyrojnë saktë nivelin e angazhimit të nevojshëm për trajtimin e rasteve të KOK-ut.

11.1 Të dy Këshillat duhet të shqyrtojnë peshën që u jepet treguesve cilësorë në vlerësimin e performancës së gjyqtarëve dhe prokurorëve.

11.2 Elementet sasiore dhe cilësore të vlerësimit të performancës duhet të marrin parasysh në mënyrë të duhur kompleksitetin dhe angazhimin e nevojshëm për trajtimin e rasteve të nivelit të lartë të KOK-ut.

11.3 Këshillat duhet të rishikojnë vazhdimisht kriteret e vlerësimit të performancës në rastet e KOK-ut, për të siguruar që ato të nxisin praktikatat e mira dhe prioritizimin e duhur të rasteve.

Fazat e zbatimit

Faza e zbatimit:

11.i. Ekzistenca e dokumenteve të politikave, të disponueshme publikisht, që përcaktojnë se kriteret e vlerësimit të performancës dhe të shpërndarjes së ngarkesës së punës për gjyqtarët dhe prokurorët marrin parasysh kompleksitetin e rasteve të KOK-ut.

11.ii. Ekzistenca e treguesve cilësorë në rregulloret për vlerësimin e performancës.

Gjatë periudhës aktuale të raportimit, institucionet e drejtësisë në Kosovë ndërmorën një sërë aktiviteteve që synojnë fuqizimin e kornizave për vlerësimin e performancës, përfshirë ndryshimet legislative, hartimin e rregulloreve të reja dhe përqendrimin më të madh në integrimin e kriterëve cilësorë në sistemet e vlerësimit. Megjithatë, zbatimi mbetet në fazën e

Zbatimit të Hershëm, pasi këto zhvillime ende nuk janë përkthyer në mënyrë të qëndrueshme në praktikë; qasjet ndaj vlerësimit vazhdojnë të mbështeten kryesisht në treguesit sasiorë; ndërsa mekanizmat për pasqyrimin sistematik të kompleksitetit dhe ngarkesës së punës që lidhet me rastet e KOK-ut në vlerësimet e performancës ende nuk janë funksionalizuar plotësisht në të gjithë sektorin e drejtësisë.

Gjetjet:

Që nga publikimi i Raportit Publik Rajonal të Projektit në qershor 2024, institucionet e drejtësisë në Kosovë kanë ndërmarrë disa nisma për reforma legislative dhe institucionale, që synojnë përmirësimin e mekanizmave të vlerësimit të performancës dhe llogaridhënies së gjyqtarëve dhe prokurorëve. Krahasuar me periudhën e mëparshme të raportimit, diskutimet institucionale lidhur me vlerësimin e performancës, llogaridhënien e gjyqësorit dhe kriteret e vlerësimit cilësor janë bërë më të strukturuar dhe më të përqendruara në aspektet operacionale, veçanërisht në kontekstin e trajtimit të proceseve komplekse gjyqësore të KOK-ut.

Zhvillimet Legislative dhe Rregullative

Në kuadër të Iniciativës së Përbashkët për Reforma në Drejtësi, janë propozuar dhe rishikuar ndryshime në disa ligje të sektorit të drejtësisë, përfshirë ndryshimet në Ligjin për Këshillin Prokurorial të Kosovës, të cilat përfshijnë rekomandimet e Komisionit

të Venecias dhe kanë hyrë në fuqi në qershor 2025. Sipas një numri bashkëbiseduesish dhe përgjigjeve institucionale, procesi i reformës synonte fuqizimin e transparencës, mbikëqyrjes, garancive disiplinore dhe mekanizmave të vlerësimit të performancës brenda sistemit gjyqësor dhe prokurorial (faza përkatëse: 11.i). Hapat e mëtejshëm legjislativë në kuadër të kësaj iniciative janë ende në vazhdim.

KGJK-ja gjithashtu e informoi Projektin se është në proces të hartimit të një Rregulloreje të re për Vlerësimin e Performancës së Gjyqtarëve, së bashku me udhëzuesit përkatës. Kjo rregullore, në përputhje me projektligjin për Rekrutimin, Vlerësimin e Performancës, Kontrollin e Integritetit dhe Statusin e Gjyqtarëve dhe Prokurorëve, parasheh kriteret cilësorë dhe sasiorë, duke marrë parasysh gjithashtu trajtimin e rasteve të korrupsionit dhe specifikat e tyre. Sa i përket KPK-së, ajo ende nuk e ka iniciuar ndryshimin e rregullores së saj, në pritje të miratimit të ligjit përkatës,

ndërkohë që vazhdon të marrë pjesë në grupet përkatëse të punës dhe të ofrojë pikëpamjet dhe qëndrimet e saj lidhur me legjislacionin e propozuar.¹⁴⁵

Akterët institucionalë theksuan se korniza e rishikuar synon të fuqizojë marrjen parasysh të kriterëve cilësorë të vlerësimit, përfshirë arsyetimin juridik, kompleksitetin e rasteve, sjelljen profesionale dhe zbatimin e standardeve të të drejtave të njeriut në proceset gjyqësore (faza përkatëse: 11.i).

Opinionet e Komisionit të Venecias, të publikuara gjatë periudhës aktuale të raportimit, theksuan më tej rëndësinë e fuqizimit të garancive gjyqësore, transparencës, llogaridhënies dhe pavarësisë në kuadër të sistemeve të vlerësimit të performancës dhe atyre disiplinore. Rekomandimet mbështetën qartësi më të madhe në procedurat disiplinore, garanci më të fuqishme në mekanizmat e vlerësimit, transparencë më të madhe të proceseve disiplinore dhe rritjen e pavarësisë institucionale të ADK-së.¹⁴⁶ Këto rekomandime përgjithësisht u mirëpritën nga institucionet dhe u përfshinë në diskutimet më të gjera për reformat institucionale.

se rregulloret aktuale të miratuara nga KGJK-ja dhe KPK-ja përfshijnë formalisht

kritere cilësore dhe sasiore të vlerësimit, përfshirë gatishmërinë për të trajtuar dhe zgjidhur raste komplekse (faza përkatëse: 11.i). Megjithatë, Raporti i BE-së për Kosovën 2025 ka theksuar se është shënuar njëfarë progresi në sistemin e vlerësimit të performancës së gjyqtarëve, me qëllim përmirësimin e objektivitetit dhe efektivitetit të vlerësimeve.¹⁴⁷ Megjithatë, si актерët institucionalë, ashtu edhe vlerësimet e jashtme, përfshirë raportet e BE-së dhe të organizatave të shoqërisë civile, vazhdojnë të identifikojnë nevojën për funksionalizimin më efektiv të treguesve cilësorë në praktikën e vlerësimit, veçanërisht në lidhje me arsyetimin juridik, menaxhimin e proceseve komplekse gjyqësore të KOK-ut dhe mbrojtjen e garancive procedurale dhe të të drejtave të njeriut.¹⁴⁸

Treguesit Cilësorë dhe Kompleksiteti i Rasteve të KOK-ut

Gjatë punëtorive dhe konsultimeve institucionale të zhvilluara përgjatë viteve 2025 dhe 2026, përfaqësuesit e sektorit të drejtësisë diskutuan nevojën për metodologji të vlerësimit që pasqyrojnë më saktë kompleksitetin dhe ngarkesën e punës që lidhet me proceset gjyqësore të nivelit të lartë të KOK-ut. Theks i veçantë iu kushtua faktorëve si menaxhimi i proceseve

¹⁴⁵ Përgjigjet e KPK-së për Projektin, 17 shtator 2026.

¹⁴⁶ Opinioni nr. 1220/2024, i disponueshëm në: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2025\)010-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2025)010-e) (qasur më 15 maj 2026).

¹⁴⁷ Raporti i BE-së për Kosovën 2025, f. 28, i disponueshëm në: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/127563ea-4c03-44a4-b56c-2d569afd86a5_en?filename=kosovo-report-2025.pdf (qasur më 13 maj 2026).

¹⁴⁸ Raporti i BE-së për Kosovën 2024, f. 28, i disponueshëm në: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/c790738e-4cf6-4a43-a8a9-43c1b6f01e10_en?filename=Kosovo%20Report%202024.pdf; https://kli-ks.org/wp-content/uploads/2024/07/ENG_Integrity-of-Judges-and-Prosecutors-The-Constitutional-and-Legal-Issues-of-the-Current-Draft-Law-1.pdf (qasur më 18 maj 2026).

gjyqësore me shumë të pandehur dhe që përfshijnë juridiksione të ndryshme, efikasiteti në trajtimin e rasteve komplekse, parandalimi i keqpërdorimeve procedurale dhe vonesave, arsyetimi juridik në rastet e krimeve financiare dhe korrupsionit, përdorimi i mjeteve të hetimit financiar dhe platformave të provave digjitale, si dhe shqiptimi i dënimeve plotësuese (faza përkatëse: 11.i).¹⁴⁹ Komisioni për Vlerësimin e Performancës së Gjyqtarëve i KGJK-së gjithashtu organizoi punëtori që trajtuan sfidat operacionale dhe metodologjitë e vlerësimit të zbatueshme për proceset gjyqësore komplekse, përfshirë vlerësimin e arsytimit juridik, menaxhimin praktik të seancave gjyqësore, përvojën profesionale dhe respektimin e standardeve të drejtave të njeriut në rastet komplekse. Këto aktivitete paraqesin progres krahasuar me periudhën e mëparshme të raportimit, gjatë së cilës diskutimet lidhur me treguesit cilësorë të vlerësimit dhe shpërndarjen e ngarkesës së punës duke marrë parasysh kompleksitetin e rasteve ishin më pak të zhvilluara.

Sfidat e Mbetura në Vlerësimin e Performancës

Disa bashkëbisedues theksuan se kornizat ekzistuese të vlerësimit të performancës vazhdojnë t'i kushtojnë rëndësi kryesore treguesve sasiorë, ndërsa u kushtojnë relativisht më pak vëmendje aspekteve që lidhen me performancën profesionale, konsistencën e praktikës, arsyetimin e pasqyruar në aktet gjyqësore dhe

kompetencat profesionale të gjyqtarëve dhe prokurorëve. Disa bashkëbisedues gjithashtu vërejtën se vlerësimet e kryera nga drejtuesit e gjykatave dhe prokurorive në nivel rajonal shpesh ishin pozitive, por shoqëroheshin me shpjegime të kufizuara analitike ose vlerësime të individualizuara. Disa kryeprokurorë theksuan gjithashtu se korniza aktuale e vlerësimit, përfshirë numrin e kufizuar të pyetjeve të vlerësimit në dispozicion të mbikëqyrësve të nivelit të parë, mund të ofrojë hapësirë të kufizuar për një vlerësim më gjithëpërfshirës të performancës së prokurorëve.

Disa bashkëbisedues shprehën gjithashtu shqetësime lidhur me kornizën aktuale të planifikimit vjetor dhe vlerësimit të performancës së prokurorëve, duke theksuar se ajo mund të mos pasqyrojë mjaftueshëm kompleksitetin dhe shtrirjen e kategorive të ndryshme të rasteve. Të gjithë bashkëbiseduesit nga sistemi i drejtësisë vërejtën se pritshmëri të ngjashme për performancën zbatohen në të gjitha prokuroritë, pavarësisht dallimeve të konsiderueshme rajonale në ngarkesën me raste dhe kërkesat hetimore. Në veçanti, u theksua se prokuroritë e specializuara që trajtojnë rastet e krimit të organizuar dhe korrupsionit zhvillojnë hetime dukshëm më komplekse krahasuar me prokuroritë që menaxhojnë raste më pak komplekse.

Akterët e gjyqësorit theksuan se sistemet e vlerësimit të performancës dhe pritshmëritë lidhur me ngarkesën e

¹⁴⁹ Vëzhgimet e Projektit nga monitorimi i proceseve gjyqësore dhe konsultimet me bashkëbiseduesit

punës duhet të harmonizohen më ngushtë me kapacitetet aktuale institucionale dhe burimet në dispozicion të gjykatave dhe prokurorive. Në këtë drejtim, priorizimi strategjik i nevojave institucionale, përfshirë ndarjen e burimeve njerëzore dhe financiare për rastet komplekse të KOK-ut, u identifikua si i rëndësishëm për përmirësimin e performancës së gjyqësorit, efikasitetit dhe qasjes në drejtësi. Akterët theksuan gjithashtu rëndësinë e dialogut të vazhdueshëm për politikat ndërmjet institucioneve të drejtësisë, Qeverisë dhe Kuvendit të Kosovës, për të mbështetur buxhetimin afatgjatë, planifikimin dhe zbatimin e reformave në sektorin e drejtësisë që ndikojnë në vlerësimin e performancës dhe menaxhimin e ngarkesës së punës.

Megjithatë, vëzhgimet nga monitorimi dhe konsultimet institucionale tregojnë se zbatimi praktik i vlerësimit cilësor të performancës mbetet në një fazë të hershme të zhvillimit. Ndonëse kornizat formale të vlerësimit gjithnjë e më shumë u referohen kritereve cilësore, pritshmëritë lidhur me ngarkesën e punës dhe praktikën e vlerësimit vazhdojnë të mbështeten kryesisht në treguesit sasiorë, përfshirë statistikën e përfundimit të rasteve dhe treguesit e produktivitetit. Akterët e konsultuar nga Projekti theksuan se metodologjitë ekzistuese të vlerësimit ende nuk pasqyrojnë në mënyrë të qëndrueshme kohën e konsiderueshme, analizën e provave, përpjekjet për koordinim dhe menaxhimin procedural që kërkojnë në proceset komplekse gjyqësore të KOK-ut.

Këto sfida u pasqyruan gjithashtu në proceset gjyqësore të monitoruara të KOK-ut. Monitorimi i proceseve gjyqësore identifikoi raste të shumta që kërkonin shqyrtim të gjerë të provave, analizë të provave financiare dhe digjitale, menaxhimin e proceseve me shumë të pandehur, koordinim me ekspertët dhe bashkëpunim juridik ndërkombëtar. Disa procese gjyqësore përfshinin seanca të zgjatura, kërkesa të përsëritura procedurale dhe çështje komplekse juridike që kërkonin angazhim të konsiderueshëm të gjyqtarëve dhe prokurorëve për periudha të gjata kohore. Ndonëse përpjekje të tilla janë thelbësore për trajtimin efektiv të rasteve komplekse të KOK-ut, gjetjet nga monitorimi sugjerojnë se ato nuk pasqyrohen gjithmonë në mënyrë të duhur në kornizat ekzistuese të vlerësimit të përqendruara në produktivitet, të cilat vazhdojnë t'u kushtojnë rëndësi të konsiderueshme rezultateve sasiore.

Projekti gjithashtu vërejti se proceset gjyqësore të KOK-ut, të cilat zgjasin shumë dhe kërkojnë burime të konsiderueshme, vazhdojnë të krijojnë mospërputhje ndërmjet pritshmërive sasiore lidhur me ngarkesën e punës dhe realitetin praktik të gjykimit të rasteve komplekse. Disa bashkëbisedues theksuan se gjyqtarët dhe prokurorët që trajtojnë rastet e nivelit të lartë të KOK-ut shpesh përballen me ngarkesa të shtuara procedurale që lidhen me shqyrtimin e gjerë të provave, hetimet financiare, kërkesat për bashkëpunim juridik ndërkombëtar dhe kërkesat e përsëritura procedurale, të cilat nuk

pasqyrohen në mënyrë të duhur në sistemet ekzistuese të vlerësimit të performancës. Kjo u pasqyrua edhe në rastet e monitoruara të KOK-ut, ku angazhim i konsiderueshëm i gjyqtarëve dhe prokurorëve shpesh iu kushtua menaxhimit të çështjeve komplekse të provave dhe procedurës, të cilat shkonin përtej asaj që mund të matej vetëm përmes statistikave të përfundimit të rasteve.

Të dhënat sistemike të siguruara përmes analizave të akteve gjyqësore dhe monitorimit të proceseve gjyqësore përbëjnë një argument të fuqishëm për reformimin e sistemeve të vlerësimit të performancës. Modelet kryesore të identifikuar, përkatësisht mbizotërimi i aktgjykimeve liruese për shkak të provave të pamjaftueshme, shkalla e lartë e ndryshimit të aktgjykimeve dënuese të shkallës së parë në aktgjykime liruese (18.2 për qind), si dhe mbështetja në marrëveshjet për pranimin e fajësisë për të rritur numrin e aktgjykimeve dënuese, sugjerojnë se një sistem që shpërblen kryesisht numrin e rasteve për të cilat janë ngritur aktakuza dhe që janë përfunduar, mund t'i nxisë pa qëllim prokurorët të konfirmojnë dhe të ngritin aktakuza mbi bazën e një pragu më të ulët provash, në vend që të investojnë përpjekjet e nevojshme për të ndërtuar një rast që mund të provohet në gjykatë.

Ky model dallon nga trajtimi i rasteve përmes marrëveshjeve për pranimin e fajësisë, të cilat janë më efikase, por i shërbejnë një qëllimi tjetër. Vlerësimi i

performancës nuk duhet të shpërblejë vetëm numrin e rasteve, shpejtësinë apo përfundimin e tyre. Për të adresuar mangësitë sistemike të evidentuara nga të dhënat e monitorimit, ai duhet të përfshijë tregues cilësorë të rezultateve, të ndërlidhur me rezultatet përfundimtare dhe korrigjimet e bëra në shkallën e apelit. Kjo përforcon nevojën për funksionalizimin e kriterëve cilësorë të vlerësimit të performancës dhe për të siguruar që pritshmëritë lidhur me ngarkesën e punës të pasqyrojnë kompleksitetin e rasteve të KOK-ut.

Në të njëjtën kohë, vetë procesi i reformës vazhdon të përballë me sfida operationale dhe institucionale. Akterët theksuan vonesat në proceset e reformës legislative, përfshirjen e kufizuar të palëve të interesit gjatë fazave të caktuara të konsultimeve, si dhe mungesën e një Kuvendi plotësisht funksional gjatë një pjese të periudhës së raportimit, gjë që ndikoi në miratimin dhe zbatimin e disa nismave legislative.¹⁵⁰ Krahësuar me periudhën e mëparshme të raportimit, institucionet e drejtësisë në Kosovë dëshmuuan angazhim më të madh institucional lidhur me reformimin e sistemeve të vlerësimit të performancës së gjyqtarëve dhe prokurorëve, si dhe njohje më të madhe të nevojës për integrimin e treguesve cilësorë që marrin parasysh kompleksitetin e rasteve në metodologjitë e vlerësimit për proceset gjyqësore të KOK-ut. Përpjekjet për reforma legislative, konsultimet institucionale dhe punëtoritë teknike

¹⁵⁰ Ibid.

përbëjnë progres të rëndësishëm drejt fuqizimit të llogaridhënies dhe përmirësimit të praktikave të vlerësimit (faza përkatëse: 11.i). Megjithatë, zbatimi mbetet në një fazë të hershme, pasi sistemet e vlerësimit në praktikë vazhdojnë të mbështeten kryesisht në treguesit sasiorë, ndërsa kompleksiteti, ngarkesa e punës dhe kërkesat procedurale që lidhen me proceset gjyqësore të nivelit të lartë të KOK-ut ende nuk pasqyrohen në mënyrë të qëndrueshme dhe sistematike në vlerësimet e performancës (fazat përkatëse: 11.i dhe 11.ii).

Si hap i radhës, institucionet gjyqësore dhe prokuroriale mund të funksionalizojnë në praktikë kriteret cilësore të vlerësimit të performancës, të sigurojnë që pritshmëritë lidhur me ngarkesën e punës të pasqyrojnë kompleksitetin e rasteve të KOK-ut, të fuqizojnë transparencën dhe konsistencën e metodologjive të vlerësimit, si dhe të vazhdojnë përmirësimin e kornizave institucionale për të harmonizuar sistemet e vlerësimit të performancës me realitetin e gjykimit dhe ndjekjes penale të rasteve komplekse të krimit të organizuar dhe korrupsionit.

12

Rekomandimi

KGJK-ja, Gjykata Supreme, KPK-ja dhe Zyra e Kryeprokurorit duhet të koordinojnë aktivitetet ndërmjet akterëve dhe donatorëve për të shmangur dyfishimin e përpjekjeve dhe për të maksimizuar sinergjitë.

12.1 Institucionet duhet të organizojnë takime të rregullta koordinuese me partnerët ndërkombëtarë, organizatat e shoqërisë civile dhe akterët e tjerë të përfshirë në zbatimin e projekteve dhe aktiviteteve në fushën e sundimit të ligjit.

12.2 Institucionet duhet të kryejnë periodikisht identifikimin dhe evidentimin sistematik të aktiviteteve, për të mbajtur një evidencë të përditësuar që mund të përdoret për të mbështetur koordinimin dhe për të vlerësuar zbatimin dhe ndikimin e tyre.

Fazat e zbatimit

Zbatim i hershëm

Faza e Zbatimit:

12.i. Ekzistenca e planeve të veprimit ose raporteve përcjellëse nga takimet koordinuese, të cilat janë bërë publike.

12.ii. Numri i takimeve koordinuese të mbajtura gjatë vitit.

Gjatë periudhës aktuale të raportimit, institucionet gjyqësore dhe prokuroriale vazhduan angazhimin aktiv me partnerët ndërkombëtarë përmes ngjarjeve të nivelit të lartë, diskutimeve tematike dhe shkëmbimeve dypalëshe. Megjithatë, zbatimi mbetet në fazën e zotimit fillestar, pasi këto aktivitete ende nuk

janë shndërruar në një mekanizëm të strukturuar dhe të rregullt koordinimi dhe as nuk janë mbështetur nga planifikimi sistematik, identifikimi dhe evidentimi i aktiviteteve apo proceset e dokumentuara të përcjelljes së veprimeve, të cilat do të mundësonin harmonizimin dhe monitorimin e përpjekjeve të përbashkëta.

Gjetjet:

Gjatë periudhës aktuale të raportimit, institucionet gjyqësore dhe prokuroriale vazhduan bashkëpunimin me partnerët ndërkombëtarë përmes një sërë ngjarjesh të nivelit të lartë dhe diskutimeve tematike që trajtuan prioritetet e reformave në sektorin e drejtësisë. Këto aktivitete ofruan mundësi për prezantimin e strategjive institucionale dhe shkëmbimin e pikëpamjeve me partnerët ndërkombëtarë lidhur me iniciativat në zhvillim dhe ato të planifikuara.

Koordinimi Institucional me Partnerët Ndërkombëtarë

Shembuj të rëndësishëm përfshijnë diskutimet koordinuese të udhëhequra nga KGJK-ja dhe ngjarjet e organizuara në kuadër të Ditëve të Gjyqësorit në dhjetor 2024 dhe 2025, të cilat mbledhën përfaqësues institucionale dhe partnerë ndërkombëtarë për të prezantuar dhe diskutuar prioritetet strategjike për vitet e ardhshme. Këto aktivitete kontribuojnë në fazën 12.ii,

duke pasqyruar ndërveprimin e vazhdueshëm ndërmjet institucioneve dhe akterëve të jashtëm.

Institucionet prokuroriale gjithashtu u angazhuan në dialog tematik dhe shkëmbime dypalëshe me partnerët ndërkombëtarë. Zyra e Kryeprokurorit dhe KPK-ja organizuan konferenca dhe punëtori gjatë periudhës aktuale të raportimit, me pjesëmarrjen e prokurorëve, gjyqtarëve dhe partnerëve të jashtëm, si dhe vazhduan bashkëpunimin me donatorët në aktivitetet që lidhen me reformat brenda mandatit të tyre. Këto ndërveprime dëshmojnë një nivel aktiv të angazhimit dhe kontribuojnë në numrin e përgjithshëm të ngjarjeve që lidhen me koordinimin (faza përkatëse: 12.ii).

Një iniciativë tjetër, e nisur në fillim të vitit 2026 nga Projekti, së bashku me Zyrën e Bashkimit Evropian në Kosovë dhe EULEX-in, u përqendrua në avancimin e zbatimit të rekomandimeve të përzgjedhura që nuk kërkojnë mbështetje shtesë financiare apo për ngritjen e kapaciteteve. Ajo përfshiu takime me KGJK-në, KPK-në, kryeprokurorët dhe kryetarët e gjykatave, si dhe diskutime në grupe të fokusit me gjyqtarë dhe prokurorë, duke identifikuar veprime konkrete afatshkurtra dhe duke mundësuar përcjelljen e përmbyshjes së zotimeve.

Megjithatë, iniciativa u udhëhoq dhe u lehtësua nga partnerët ndërkombëtarë, me pjesëmarrjen

institucionale të akterëve gjyqësorë dhe prokurorialë. Kjo tregon se përpjekjet për koordinim ende nuk janë integruar në një mekanizëm të përhershëm, të udhëhequr nga institucionet dhe me përgjegjësi të qarta institucionale. Si rrjedhojë, përcjellja e përmbyshjes së zotimeve dhe harmonizimi i aktiviteteve vazhdojnë të mbështeten në procese të udhëhequra nga akterët e jashtëm, duke kufizuar zhvillimin e përgjegjësisë së qëndrueshme institucionale dhe të një qasjeje të strukturuar, të udhëhequr nga vetë sektori.

Ndonëse bashkëpunimi me partnerët ndërkombëtarë mbetet aktiv, informacionet e disponueshme nuk tregojnë ekzistencën e një mekanizmi të strukturuar dhe të rregullt koordinimi, të mbështetur në planifikim sistematik, identifikim dhe evidentim të aktiviteteve apo procese të dokumentuara të përcjelljes së veprimeve. Pas aktiviteteve koordinuese nuk janë identifikuar plane të konsoliduara të veprimit apo përmbledhje të rezultateve të bëra publike (faza përkatëse: 12.i), gjë që kufizon mundësinë për të vlerësuar harmonizimin e aktiviteteve, për të përcjellë zbatimin apo për të identifikuar mbivendosjet ndërmjet iniciativave. Si rrjedhojë, koordinimi vazhdon të zhvillohet kryesisht përmes iniciativave individuale dhe angazhimeve në kuadër të projekteve, duke kufizuar përcaktimin e prioriteteve strategjike dhe duke zvogëluar pasqyrën e përgjithshme mbi shtrirjen dhe ndikimin e mbështetjes së jashtme.

Mekanizmat e Koordinimit

Gjetjet nga monitorimi sugjerojnë se këto kufizime kanë gjithashtu ndikime praktike në trajtimin e rasteve të KOK-ut. Në kuadër të disa rekomandimeve të trajtuara nga Projekti, përfshirë menaxhimin e rasteve, vlerësimin e performancës, hetimet financiare, qasjen në informacionet financiare dhe bashkëpunimin juridik ndërkombëtar, janë identifikuar sfida të ngjashme nga institucione të ndryshme, të cilat janë trajtuar përmes iniciativave të veçanta të mbështetura nga donatorët. Në mungesë të një mekanizmi të strukturuar për koordinim dhe përcjellje të zbatimit, mundësitë për të konsoliduar mësimet e nxjerra, për të harmonizuar përpjekjet për reforma dhe për të nxitur zbatimin e njëtrajtshëm ndërmjet institucioneve mund të kufizohen. Kjo mund të kontribuojë në progres të pabarabartë në adresimin e problemeve sistematike që ndikojnë në efikasitetin dhe efektivitetin e proceseve gjyqësore të KOK-ut.

Standardet ndërkombëtare, përfshirë Treguesit e Kombeve të Bashkuara për Sundimin e Ligjit dhe Rekomandimet e Kievit të OSBE/ODIHR-it, theksojnë se koordinimi i strukturuar me akterët e

jashtëm kontribuon në përmirësimin e koherencës, zvogëlimin e dyfishimit të përpjekjeve dhe forcimin e llogaridhënies.¹⁵¹ Platformat e rregullta të koordinimit dhe identifikimi e evidentimi sistematik i mbështetjes së jashtme ndihmojnë në mbikëqyrjen strategjike dhe forcojnë rolin udhëheqës të institucioneve në menaxhimin e proceseve të reformave.

Në përgjithësi, krahasuar me periudhën e mëparshme, angazhimi institucional me partnerët ndërkombëtarë mbetet aktiv, por struktura e tij nuk ka pësuar ndryshime thelbësore. Prandaj, zbatimi mbetet në fazën e zotimit fillestar. Avancimi i këtij rekomandimi do të kërkojë krijimin e një platforme formale dhe të rregullt koordinimi, të mbështetur nga identifikimi dhe evidentimi sistematik i mbështetjes së jashtme dhe mekanizma të qartë për përcjelljen e zbatimit, përfshirë planet e veprimit dhe përmbledhjet e rezultateve të bëra publike (faza përkatëse: 12.i). Si hap i radhës, institucionet mund të formalizojnë një kalendar të takimeve koordinuese, të caktojnë persona përgjegjës për bashkëpunim dhe të sigurojnë që çdo takim koordinues të rezultojë me veprime përcjellëse të dokumentuara.

¹⁵¹ Kombet e Bashkuara, Treguesit e Sundimit të Ligjit: Udhëzues për Zbatimin dhe Mjetet e Projektit, 2011, i disponueshëm në https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/un_rule_of_law_indicators.pdf; OSBE/ODIHR, Rekomandimet e Kievit për Pavarësinë e Gjyqësorit në Evropën Lindore, Kaukazin Jugor dhe Azinë Qendrore, 2010, paragrafi 27, i disponueshëm në <https://www.osce.org/files/f/documents/a/3/73487.pdf> (qasur më 17 maj 2026).

Fuqizimi dhe vlerësimi i rregullt i efektivitetit të njësive të specializuara për KOK-un.

13.1 KGJK-ja dhe KPK-ja duhet të përcaktojnë tregues të qartë të performancës dhe të mbikëqyrin, vlerësojnë dhe adresojnë në vazhdimësi performancën dhe efikasitetin e departamenteve të specializuara përgjegjëse për rastet e nivelit të lartë të KOK-ut.

13.2 KPK-ja dhe Zyra e Kryeprokurorit duhet të përmirësojnë pjesëmarrjen e prokurorëve të apelit në seancat e Gjykatës së Apelit dhe të shqyrtojnë mundësinë e themelimit të një njësie të specializuar për KOK-un në kuadër të Prokurorisë së Apelit.

Fazat e zbatimit

Zbatim i hershëm

Faza e Zbatimit:

13.i. Ekzistenca e raporteve të disponueshme publikisht që vlerësojnë kapacitetet, nevojat dhe efikasitetin e njësive të specializuara për KOK-un.

13.ii. Raportet vjetore të vlerësimit të performancës së departamenteve speciale.

13.iii. Përqindja e seancave të apelit për rastet e KOK-ut në të cilat kanë marrë pjesë prokurorët e apelit.

Gjatë gjithë periudhës së raportimit, institucionet gjyqësore dhe prokuroriale ndërmorën masa që synojnë forcimin e monitorimit, raportimit dhe mbikëqyrjes së njësive të specializuara për KOK-un, përfshirë kornizat e reja rregullative, zgjerimin e raportimit mbi performancën dhe përshtatjet në strukturat e personelit. Megjithatë, zbatimi mbetet në fazën e

hershme, pasi praktikat e vlerësimit të performancës ende nuk zbatohen në mënyrë të njëtrajtshme dhe të krahasueshme ndërmjet institucioneve, publikimi i të dhënave mbi performancën mbetet i kufizuar dhe aspektet kryesore operacionale, veçanërisht pjesëmarrja e prokurorëve në seancat e shkallës së apelit, ende nuk trajtohen në mënyrë sistematike.

Gjetjet:

Gjatë periudhës së raportimit, institucionet gjyqësore dhe prokuroriale të Kosovës i kushtuan më shumë vëmendje monitorimit dhe mbikëqyrjes së njësive të specializuara për KOK-un. Krahasuar me periudhën e mëparshme, kjo pasqyron një qasje institucionale më të strukturuar, me përdorim më të gjerë të raportimit dhe përcjelljes së brendshme të rrjedhës së rasteve në Departamentet Speciale që trajtojnë rastet e nivelit të lartë të krimit të organizuar dhe korrupsionit.

Monitorimi i Performancës së Njësive të Specializuara për KOK-un

Raportimi mbi performancën tregon se njësitet e specializuara kanë vazhduar aktivitetin e tyre. Raportet vjetore tregojnë se departamentet e specializuara të gjykatave dhe prokuroritë kanë ruajtur ritmin e trajtimit të rasteve, përfshirë përfundimin e një numri rastesh që tejkalon objektivat e planifikuara dhe zgjerimin e raportimit mbi rezultatet e punës së prokurorëve.¹⁵² Për më tepër, publikimi i informacioneve mbi performancën në nivel të gjyqtarëve të apelit dhe prokurorëve individualë

përbën një hap drejt rritjes së transparencës dhe llogaridhënies institucionale (faza 13.ii).¹⁵³

Një zhvillim i rëndësishëm ishte miratimi i një kornize rregullative që përcakton organizimin dhe funksionimin e Departamenteve Speciale në Gjykatën Themelore dhe Gjykatën e Apelit, e mbështetur nga planet vjetore të punës. Këto masa përcaktojnë kërkesa për planifikimin e menaxhimit të rasteve, rolet e monitorimit të brendshëm dhe përgjegjësitë mbikëqyrëse të udhëheqjes së gjykatave.¹⁵⁴ Kjo krijon bazën për një monitorim më të strukturuar të performancës dhe kontribuon në fazën 13.ii.

Konsultimet me kryetarët e gjykatave dhe kryeprokurorët tregojnë se praktikat e monitorimit të brendshëm po përdoren gjithnjë e më shumë për të përcjellë ecurinë e rasteve dhe ngarkesën e punës brenda njësive të specializuara. Megjithatë, ky monitorim mbetet kryesisht i përqendruar në rastet individuale dhe jo në vlerësimin sistematik të performancës institucionale.¹⁵⁵ Treguesit e kraha-

¹⁵² Faqja zyrtare e KGJK-së, Raporti Statistikor i Gjykatave për vitin 2025, f. 9, i disponueshëm në: https://www.gjygesori-rks.org/wp-content/uploads/reports/99300_KGJK_Raporti_Statistikor_Gjykatave_Vjetori_2025.pdf; Raporti Statistikor i Gjykatave për vitin 2024 f.9, i disponueshëm në: https://www.gjygesori-rks.org/wp-content/uploads/reports/59474_KGJK_RAPORTI_PERGJITHSHEM_VJETOR_2024.pdf; Faqja zyrtare e Sistemit Prokurorial, Prokuroria Speciale Raporti për vitin 2024, i disponueshëm në: https://prokuroria-rks.org/uploads/2025/05/1c80171b-6b7e-467f-9951-9f5b27fc1981_44.pdf (qasur më 22 maj 2026); Raporte për departamentet e krimit të organizuar dhe korrupsionit të PS për vitin 2025 të dërguara nga PS më 21 prill 2026.

¹⁵³ Faqja zyrtare e Sistemit Prokurorial, Raporti i Prokurorisë Speciale për vitin 2024, i disponueshëm në: https://prokuroria-rks.org/uploads/2025/05/1c80171b-6b7e-467f-9951-9f5b27fc1981_44.pdf (qasur më 22 maj 2026).

¹⁵⁴ Faqja zyrtare e KGJK-së, Rregullorja për Organizimin dhe Funksionimin e Departamentit Special në Gjykatën Themelore në Prishtinë dhe Gjykatën e Apelit, e disponueshme në: https://www.gjygesori-rks.org/wp-content/uploads/lgs/41770_KGJK_Rregullore_Nr_01_2025_per_Organizimin_dhe_Funksionimin_Departamentit_Special_ne_Gjykatën_Themelore_e_ne_Prishtinë_dhe_Gjykatën_Apelit.pdf; Prishtina/Prishtina Basic Court, Plani i punës i Departamentit Special në Gjykatën Themelore në Prishtinë, i disponueshëm në: https://prishtine.gjygesori-rks.org/wp-content/uploads/reports/37300_GJTh_Prishtine_Plani_veprimit_per_Departamentin_Special.pdf; Plani i punës për Departamentin Special në Gjykatën Themelore në Prishtinë, i disponueshëm në https://prishtine.gjygesori-rks.org/wp-content/uploads/reports/66284_GJTh_Prishtine_Plani_Punes_per_vitin_2025.pdf (qasur më 22 maj 2026).

¹⁵⁵ Konsultimet e Projektit me kryeprokurorët dhe kryetarët e gjykatave.

sueshëm të performancës ndërmjet institucioneve ende nuk janë përcaktuar plotësisht, ndërsa rezultatet e monitorimit nuk shndërrohen në mënyrë të vazhdueshme në vlerësime të disponueshme publikisht dhe as nuk përdoren për të mbështetur vendimet lidhur me shpërndarjen e burimeve (fazat 13.i dhe 13.ii).

Kjo është veçanërisht e rëndësishme në kontekstin e proceseve gjyqësore të monitoruara të KOK-ut, të cilat shpesh përfshijnë disa të pandehur, materiale të shumta provuese, hetime financiare, kërkesa për bashkëpunim juridik ndërkombëtar dhe shqyrtime gjyqësore që zgjasin për periudha të gjata. Efektiviteti i njësive të specializuara ndikon drejtpërdrejt në kapacitetin e tyre për të menaxhuar këto kërkesa procedurale dhe të provave, për të shpërndarë burimet në mënyrë të përshtatshme dhe për të siguruar ecurinë me kohë të rasteve komplekse. Në mungesë të vlerësimit sistematik të performancës dhe të kapaciteteve, institucionet mund të përballen me vështirësi në identifikimin e pengesave operacionale, nevojave për personel dhe praktikave që ndikojnë në efikasitetin dhe cilësinë e trajtimit të rasteve të KOK-ut.

Disponueshmëria e të dhënave të detajuara mbi performancën mbetet e kufizuar. Ndonëse raportet vjetore ofrojnë të dhëna të përmbledhura statistikore, ende nuk është vendosur një praktikë e rregullt e publikimit të informacioneve të krahasueshme mbi kapacitetet, ngarkesën e punës dhe

rezultatet e njësive të specializuara për KOK-un, gjë që kufizon transparencën dhe analizën e trendeve.

Kapacitetet dhe Qëndrueshmëria

Kapacitetet e personelit vazhdojnë të ndikojnë në funksionimin e njësive të specializuara. Dallimet në numrin e prokurorëve dhe gjyqtarëve të angazhuar në rastet e KOK-ut mbeten të dukshme në nivele të ndryshme. Në nivelin qendror, numri i prokurorëve në Prokurorinë Speciale është më i madh se numri i gjyqtarëve në Departamentet Speciale, ndërsa në nivelin rajonal situata është e kundërt, me më shumë gjyqtarë sesa prokurorë.¹⁵⁶ Masat e fundit të rekrutimit dhe avancimit në detyrë, përfshirë shtimin e pozitave të gjyqtarëve dhe avancimet brenda strukturave prokuroriale, përbëjnë hapa drejt adresimit të këtyre dallimeve, ndonëse ndikimi i tyre në shpërndarjen e ngarkesës së punës dhe ecurinë e rasteve do të kërkojë monitorim të mëtejshëm.

Konsultimet me udhëheqësit e institucioneve tregojnë gjithashtu se sfidat lidhur me personelin nuk kanë të bëjnë vetëm me numrin e të punësuarve, por edhe me qëndrueshmërinë dhe stimujt. Pozitat e specializuara për KOK-un kërkojnë angazhim të vazhdueshëm në trajtimin e rasteve komplekse që kërkojnë burime të konsiderueshme, gjë që ndikon si në rekrutimin, ashtu edhe në mbajtjen e personelit. Ndonëse janë vendosur stimuj financiarë për gjyqtarët në departamentet speciale,

¹⁵⁶ Vëzhgimet e Projektit nga monitorimi i proceseve gjyqësore dhe konsultimet me bashkëbiseduesit.

bashkëbiseduesit theksuan se sigurimi dhe ruajtja e një numri të mjaftueshëm dhe të qëndrueshëm të personelit mbetet një çështje që kërkon vëmendje të vazhdueshme.

Koordinimi ndërmjet institucioneve gjyqësore dhe prokuroriale lidhur me njësitë e specializuara për KOK-un vazhdon të karakterizohet nga angazhimi për çështje specifike. Takimet ndërmjet udhëheqësve institucionale kanë trajtuar çështje praktike, si caktimi i orareve të seancave, ngarkesa e punës dhe zbatimi i standardeve ligjore. Megjithatë, konsultimet tregojnë se ky angazhim nuk rezulton në mënyrë të vazhdueshme në veprime të strukturuar përcjellëse apo në monitorimin e masave të dakorduara, duke kufizuar kontributin e tij në përmirësimin e qëndrueshëm të funksionimit të njësive të specializuara.

Pjesëmarrja e Prokurorëve të Apelit

Një mangësi e rëndësishme operacionale mbetet në shkallën e apelit. Të dhënat nga monitorimi tregojnë se pjesëmarrja e prokurorëve të apelit në seancat e Gjykatës së Apelit është e kufizuar. Nga 41 rastet që janë shqyrtuar një apo disa herë në Gjykatën e Apelit, në 32 prej tyre janë mbajtur seanca. Prokurori i Apelit ka marrë pjesë vetëm në tri prej këtyre seancave, përfshirë rastet në të cilat prokuroria kishte paraqitur ankesë (faza 13.iii). Gjatë konsultimeve të Projektit dhe punëtorive të udhëhequra nga Gjykata Supreme, me pjesëmarrjen e gjyqtarëve të Gjykatës Supreme dhe Gjykatës së

Apelit, si dhe prokurorëve nga Zyra e Kryeprokurorit, pjesëmarrësit theksuan rëndësinë e pranisë së prokurorëve të apelit në seancat e shqyrtimit të ankesave. Gjyqtarët theksuan se pjesëmarrja e drejtpërdrejtë do të ofronte më shumë mundësi për sqarimin e argumenteve të prokurorisë, do të mundësonte trajtimin më efektiv të çështjeve të ngritura gjatë procedurës së apelit, dhënien e përgjigjeve ndaj çështjeve që paraqiten gjatë shqyrtimit në shkallën e apelit dhe do të kontribuonte në gjykimin efektiv të rasteve komplekse të KOK-ut. Pjesëmarrësit theksuan gjithashtu se prania e prokurorit të apelit ka një funksion të rëndësishëm në aspektin e llogaridhënies dhe marrjes së përgjegjësisë për rastin, duke dëshmuar angazhim aktiv në procedurën e apelit dhe njohje të rastit, në vend të mbështetjes vetëm në parashtrësat me shkrim që përkrahin qëndrimin e paraqitur në shkallën e parë. Kryeprokurorët sugjeruan gjithashtu që, në rastet kur të pandehurit janë liruar nga akuza në shkallën e parë, prokurori i rastit duhet të marrë pjesë në seancat e apelit së bashku me prokurorin e apelit. Kjo qasje pasqyrohet edhe në vizionin e paraqitur nga Kryeprokurori i ri para KPK-së, i cili parasheh pjesëmarrje më të madhe të prokurorëve të apelit në seancat e Gjykatës së Apelit, veçanërisht në rastet me rëndësi të veçantë.¹⁵⁷

Konsultimet me Prokurorinë e Apelit tregojnë se kjo situatë lidhet me ngarkesën e punës, numrin e prokurorëve dhe ndarjen e brendshme

¹⁵⁷ Përgjigjet e KPK-së për Projektin, 17 shtator 2026.

të përgjegjësi. Ndonëse parashtresat me shkrim përgatiten në mënyrë sistematike, pjesëmarrja në seanca nuk sigurohet rregullisht. Duke pasur parasysh numrin në rritje të seancave të apelit, numri aktual i prokurorëve nuk mundëson pjesëmarrje të vazhdueshme. Në vitin 2026, KPK-ja mori vendim për caktimin e dy prokurorëve të apelit në kuadër të Prokurorisë së Apelit për trajtimin e rasteve që vijnë nga Prokuroria Speciale. Më vonë, në shtator, KPK-ja shfuqizoi vendimin e saj të mëparshëm, duke theksuar se një organizim i tillë nuk parashihet në kornizën ligjore dhe se, si prokurorë të shkallës së dytë, prokurorët e apelit pritet të kenë kompetencën profesionale për të trajtuar të gjitha llojet e rasteve penale.¹⁵⁸ Diskutimet lidhur me trajnimet e synuara për prokurorët e apelit janë duke vazhduar, ndërsa korniza aktuale ligjore mbështet një qasje të bazuar në kompetencat e përgjithshme profesionale dhe nuk parasheh specializim të veçantë brenda Prokurorisë së Apelit.¹⁵⁹ Kjo mbetet një mangësi në kuadër të fazave 13.iii dhe 13.iv.

Pjesëmarrja e kufizuar e prokurorëve të apelit në seanca ndikon në zhvillimin e procedurave të apelit, veçanërisht në rastet komplekse të KOK-ut, ku sqarimi i drejtpërdrejtë i çështjeve juridike dhe faktike mund të kontribuojë në një shqyrtim gjyqësor më të përqendruar. Pjesëmarrja e kufizuar e prokurorëve të apelit në seanca është evidentuar edhe

gjatë monitorimit të procedurave të apelit në rastet e KOK-ut. Në rastet që përfshinin materiale komplekse provuese ose aktgjykime liruese, mungesa e përfaqësimit të prokurorisë kufizoi mundësitë e kolegjit të apelit për të kërkuar sqarime lidhur me argumentet e paraqitura në parashtresat me shkrim ose për të trajtuar drejtpërdrejt çështjet e ngritura gjatë seancës. Pjesëmarrësit në konsultimet e Projektit e konsideruan këtë veçanërisht të rëndësishme në rastet e nivelit të lartë të KOK-ut, ku shqyrtimi në shkallën e apelit shpesh përfshin çështje komplekse faktike dhe juridike. Përmirësimi i pjesëmarrjes së prokurorëve të apelit në seancat e Gjykatës së Apelit duhet, megjithatë, të shoqërohet me një angazhim më përmbajtësor dhe proaktiv gjatë procedurave të apelit. Vetëm pjesëmarrja në seanca nuk ka gjasa të adresojë sfidat më të gjera të identifikuar gjatë shqyrtimit në shkallën e apelit, përfshirë rigjykimet e përsëritura dhe numrin e kufizuar të vendimeve të shkallës së parë që ndryshohen në shkallën e dytë. Në veçanti, prokurorët e apelit duhet të jenë të përgatitur për t'u angazhuar në mënyrë aktive në trajtimin e çështjeve faktike dhe juridike që janë objekt shqyrtimi, sidomos në ankesat që lidhen me aktgjykimet liruese dhe rastet e tjera të nivelit të lartë ose komplekse të KOK-ut. Konsultimet paraprake me prokurorin që ka trajtuar rastin në shkallën e parë mund të ndihmojnë më

¹⁵⁸ Faqja zyrtare e Sistemit Prokurorial, e disponueshme në: https://prokuroria-rks.org/uploads/2026/09/c6fddaad-8699-4c75-8c4e-784e1bb70665_Vendim-Shfuqizohet%20Vendimi%20KPK.Nr.538.2025,%20i%20dat%C3%ABs%2017%20korrik%202025%20-Nr.1441.2026.pdf (qasur më 25 September 2026).

¹⁵⁹ Përgjigjet e KPK-së për Projektin, 17 Shtator 2026.

tej në përmirësimin e njohurive të prokurorit të apelit lidhur me materialet provuese dhe qëndrimin juridik të prokurorisë. Për më tepër, Prokuroria e Apelit mund të identifikojë dhe shqyrtojë në mënyrë sistematike rastet në të cilat angazhimi përmbajtësor i prokurorëve në shkallën e dytë ka kontribuar në gjykimin efektiv të rasteve komplekse, me qëllim zhvillimin dhe përhapjen e praktikave të mira ndërmjet prokurorëve të apelit.

Krahasuar me periudhën e mëparshme, institucionet e Kosovës kanë ndërmarrë hapa për të forcuar monitorimin, raportimin dhe mbikëqyrjen e njësive të specializuara për KOK-un. Megjithatë, zbatimi mbetet në fazën e hershme. Të dhënat e disponueshme ende nuk dëshmojnë publikimin sistematik të vlerësimeve të performancës (faza 13.i),

zbatimin e njëtrajtshëm të kornizave të vlerësimit të performancës (faza 13.ii) apo pjesëmarrjen e rregullt të prokurorëve të apelit në seanca (faza 13.iii). Avancimi i këtij rekomandimi do të kërkojë fuqizimin e përdorimit të të dhënave mbi performancën, sigurimin e qëndrueshmërisë së personelit dhe përmirësimin e harmonizimit ndërmjet monitorimit, praktikave operacionale dhe pjesëmarrjes në të gjitha shkallët e procedurës. Si hap i radhës, institucionet mund të krijojnë një kornizë të unifikuar për monitorimin e performancës, të harmonizojnë shpërndarjen e personelit me kërkesat e rasteve dhe të sigurojnë pjesëmarrjen e rregullt dhe përmbajtësore të prokurorëve të apelit përmes përcaktimit të qartë të përgjegjësisë dhe mekanizmave të raportimit.

Përmirësimi i njëtrajtshmërisë së dënimeve, arsyetimit dhe ndikimit parandalues të aktgjyqimeve në rastet e nivelit të lartë të KOK-ut.

14.1 Gjykata Supreme duhet të përmirësojë Udhëzuesin e përditësuar për Politikën Ndëshkimore për ta harmonizuar me KPP-në e re dhe për të siguruar që ai të trajtojë rastet komplekse të KOK-ut që përfshijnë disa të pandehur dhe sanksione të ndryshme. Gjykata Supreme duhet gjithashtu të zhvillojë praktikën gjyqësore, të nxjerrë mendime juridike ose udhëzime të tjera për të përcaktuar standarde dhe për të qartësuar praktikën procedurale dhe pritshmëritë lidhur me shqiptimin e dënimeve, përfshirë zbatimin e njëtrajtshëm të dënimeve plotësuese.

14.2 Gjyqtarët dhe prokurorët duhet të sigurojnë që vendimet për shqiptimin e dënimeve dhe marrëveshjet për pranimin e fajësisë të përmbajnë arsyetim të qartë dhe të individualizuar, si dhe që dënimet plotësuese të merren në shqyrtim dhe të trajtohen shprehimisht kur janë të zbatueshme sipas ligjit. Në të gjitha aktgjykimet dhe vendimet e bazuara në marrëveshjet për pranimin e fajësisë, duhet të jepet arsyetimi për shqiptimin ose mosshqiptimin e këtyre dënimeve.

14.3 KGJK-ja, KPK-ja dhe Kryeprokurori duhet të koordinojnë përpjekjet për të monitoruar, promovuar dhe mbikëqyrur zbatimin e njëtrajtshëm të Udhëzuesit për Politikën Ndëshkimore dhe të dënimeve plotësuese, të përcaktojnë standarde për arsyetimin dhe hartimin e aktgjyqimeve, si dhe të mbështesin referimin më të shpeshtë në standardet ndërkombëtare, përfshirë praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së.

Fazat e zbatimit

Zbatim i hershëm

Faza e Zbatimit:

14.i. Publikimi dhe zbatimi i Udhëzuesit të përditësuar për Politikën Ndëshkimore dhe i mendimeve juridike lidhur me dënimet plotësuese.

14.ii. Përqindja e aktgjykimeve të monitoruara të KOK-ut (përfshirë ato të bazuara në marrëveshjet për pranimin e fajësisë) që (a) përmbajnë arsyetim të detajuar, përfshirë arsyetimin e aktgjykimeve liruese dhe të dënimeve të shqiptuara, dhe (b) përfshijnë dënime plotësuese kur janë të zbatueshme sipas ligjit, me arsyetim përkatës.

14.iii. Përdorimi i praktikës gjyqësore të GJEDNJ-së në aktgjykimet e rasteve të nivelit të lartë të KOK-ut.

Gjatë periudhës aktuale të raportimit, institucionet e drejtësisë ndërmorën hapat fillestarë për forcimin e njëtrajtshmërisë së dënimeve dhe arsyetimit të aktgjykimeve, përfshirë miratimin dhe diskutimin e Udhëzuesit të rishikuar për Politikën Ndëshkimore, organizimin e punëtorive për gjyqtarët lidhur me arsyetimin dhe praktikën e shqiptimit të dënimeve, si dhe planifikimin e trajnimeve për zbatimin e Udhëzuesit për Politikën Ndëshkimore, praktikën gjyqësore të

GJEDNJ-së dhe arsyetimin e vendimeve gjyqësore. Megjithatë, zbatimi mbetet në fazën e hershme, pasi Udhëzuesi për Politikën Ndëshkimore ende nuk zbatohet në mënyrë të njëtrajtshme, nuk është nxjerrë ndonjë udhëzim apo mendim juridik specifik lidhur me dënimet plotësuese dhe aktgjykimet e monitoruara vazhdojnë të shfaqin dallime në arsyetimin e individualizuar, zbatimin e dënimeve plotësuese dhe referimin në standardet ndërkombëtare.

Gjetjet:

Gjatë periudhës aktuale të raportimit, institucionet e drejtësisë në Kosovë i kushtuan më shumë vëmendje njëtrajtshmërisë së dënimeve, arsyetimit të aktgjykimeve dhe funksionit parandalues të sanksioneve në rastet e nivelit të lartë të KOK-ut. Krahasuar me periudhën e mëparshme, vërehet një angazhim më i madh institucional përmes

diskutimeve ndërmjet gjyqtarëve, trajnimeve dhe aktiviteteve të udhëhequra nga Gjykata Supreme. Megjithatë, monitorimi dhe konsultimet vazhdojnë të tregojnë se arsyetimi i aktgjykimeve, zbatimi i dënimeve plotësuese dhe referimi në praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së ende nuk janë integruar në mënyrë të njëtrajtshme në praktikë.

Rezultatet Gjyqësore dhe Trendet e Shqiptimit të Dënimeve

Të dhënat statistikore institucionale të ofruara nga KGJK-ja dhe KPK-ja në përgjithësi konfirmojnë gjetjet nga monitorimi i Projektit, duke pasqyruar njëkohësisht trende më të gjera përtej rasteve të nivelit të lartë të KOK-ut të përfshira në monitorim. Gjatë periudhës së mëparshme të raportimit, monitorimi i Projektit identifikoi aktgjykimet liruese si rezultat mbizotërues në rastet e përfunduara të KOK-ut, me një shkallë të përgj-

ithshme të aktgjykimeve liruese prej rreth 76 për qind. Të dhënat e përditësuara nga monitorimi, që përfshijnë rastet e përfunduara deri në shtator 2026, vazhduan të pasqyrojnë një shkallë të lartë të aktgjykimeve liruese, ndonëse me një ulje të lehtë krahasuar me periudhën e mëparshme të raportimit, ku nga 150 të pandehur, 108 (72 për qind) u liruan nga akuza dhe 21 të pandehur (14 për qind) u shpallën fajtorë në rastet e monitoruara të KOK-ut të përfunduara me vendime të formës së prerë.¹⁶⁰

Rezultatet për 150 të pandehur me aktgjykime të formës së prerë

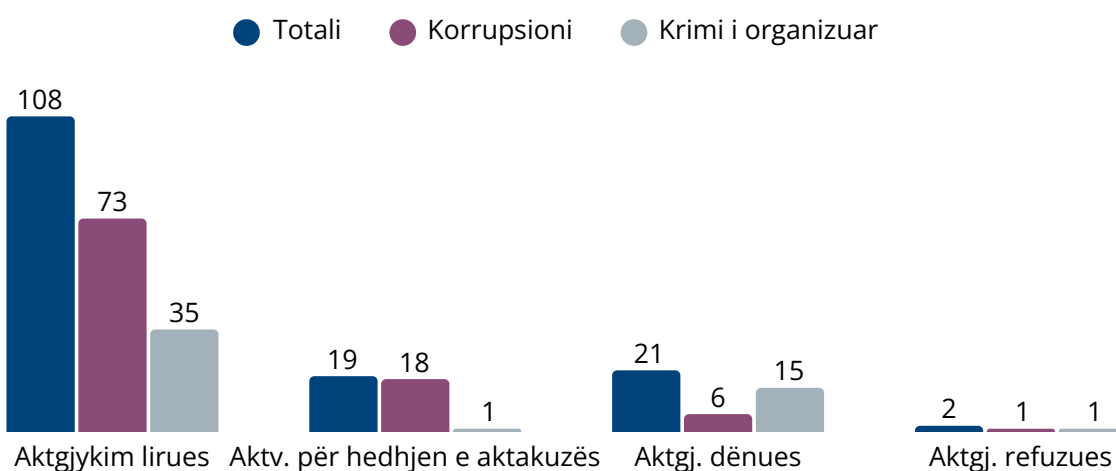

Figura 8. Rezultatet për 150 të pandehur me aktgjykime të formës së prerë

Statistikat më të gjera institucionale paraqesin një pasqyrë më të përzier. Të dhënat e KGJK-së për vitet 2024, 2025 dhe periudhën janar–gusht 2026, lidhur me rastet e krimit të organizuar dhe keqpërdorimit të pozitës zyrtare, tregojnë një numër të konsiderueshëm si të aktgjykimeve dënuese, ashtu edhe

të atyre liruese. Në rastet e krimit të organizuar, statistikatat e KGJK-së regjistruan 57 të pandehur të shpallur fajtorë dhe 35 të liruar nga akuza gjatë periudhës së lartpërmendur, ndërsa në rastet e keqpërdorimit të pozitës zyrtare u regjistruan 33 të pandehur të shpallur fajtorë dhe 29 të liruar nga

¹⁶⁰ Analizat e Projektit të akteve juridike.

akuza gjatë së njëjtës periudhë.¹⁶¹ Po ashtu, të dhënat statistikore të KPK-së për proceset më të gjera penale të korrupsionit dhe krimit të organizuar regjistruan aktgjykime dënuese ndaj

419 të pandehurve dhe aktgjykime liruese për 238 të pandehur gjatë viteve 2024, 2025 dhe gjysmës së parë të vitit 2026 (shih Figurën 9).¹⁶²

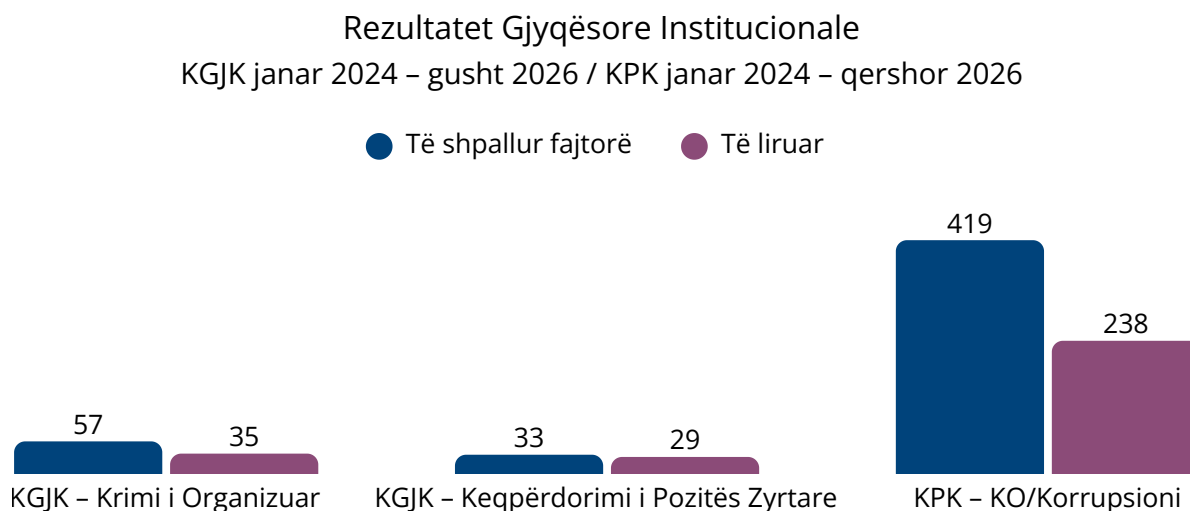

Figura 9: Rezultatet gjyqësore institucionale (KGJK janar 2024 – gusht 2026, KPK janar 2024 – qershor 2026)

Megjithëse këto të dhëna nuk janë drejtpërdrejt të krahasueshme për shkak të dallimeve metodologjike dhe fokusit të Projektit në rastet komplekse të nivelit të lartë të KOK-ut, ato së bashku tregojnë për sfida të vazhdueshme lidhur me mbështetjen e akuzave me prova, cilësimin juridik të veprave penale dhe njëtrajtshmërinë e rezultateve gjyqësore. Monitorimi i Projektit dhe statistikave të KGJK-së identifikuan gjithashtu raste kur akuzat për krim të organizuar u rikualifikuan në vepra penale të tjera, duke mbështetur gjetjet se gjykatat

vazhdojnë të bëjnë dallimin ndërmjet veprimtarisë së strukturuar të krimit të organizuar dhe bashkëkryerjes apo veprimeve kriminale individuale, në rastet kur hierarkia, vazhdimësia ose rolet e përcaktuara brenda organizatës nuk janë vërtetuar në mënyrë të mjaftueshme. Të vlerësuara së bashku, të dhënat nga monitorimi dhe ato institucionale sugjerojnë se, pavarësisht disa dallimeve në shkallën e aktgjykimeve dënuese në kuadër të statistikave më të gjera gjyqësore, aktgjykimet liruese, rikualifikimi i veprave penale dhe dallimet në

¹⁶¹ Statistikat zyrtare të KGJK-së për Departamentin Special për periudhën 2024 – tremujori i parë i vitit 2026 (përgjigjja e datës 22 maj 2026) dhe për periudhën 1 prill – 31 gusht 2026 (përgjigjja e datës 18 shtator 2026).

¹⁶² Statistikat zyrtare të KPK-së për Prokuroritë Themelore dhe Prokurorinë Speciale për periudhën 2024 – tremujori i parë i vitit 2026 (përgjigjja e datës 18 maj 2026) dhe për tremujorin e dytë të vitit 2026 (përgjigjja e datës 17 shtator 2026).

rezultatet gjyqësore vazhdojnë të karakterizojnë një pjesë të konsiderueshme të proceseve gjyqësore të KOK-ut. Ndërsa statistikak më të gjera institucionale pasqyrojnë një shpërndarje më të balancuar ndërmjet aktgjykimeve dënuese dhe atyre liruese, rastet e nivelit të lartë të KOK-ut të monitoruara nga Projekti vazhdojnë të shfaqin një shkallë dukshëm më të lartë të aktgjykimeve liruese, gjë që mund të pasqyrojë kompleksitetin në aspektin e provave, procedurave dhe çështjeve juridike të rasteve të përzgjedhura për monitorim.

Udhëzuesi për Politikën Ndëshkimore dhe Praktika Institucionale

Udhëzuesi i rishikuar për Politikën Ndëshkimore i Gjykatës Supreme përbën një zhvillim të rëndësishëm në kuadër të fazës 14.1. Drejtuesit e gjyqësorit kanë theksuar publikisht se disa gjyqtarë e zbatojnë Udhëzuesin, ndërsa të tjerët jo, dhe se Gjykata Supreme vazhdon të monitorojë zbatimin e tij. Në një intervistë të mëvonshme, Kryetari i Gjykatës Supreme gjithashtu deklaroi se zbatimi i Udhëzuesit të rishikuar për Politikën Ndëshkimore mbetet i kufizuar.¹⁶³ Kjo tregon se, megjithëse korniza ekziston, zbatimi i saj në praktikë është ende në zhvillim. Gjatë periudhës së raportimit, Gjykata Supreme gjithashtu mbajti disa takime me gjykatat e instancave më të

ulëta dhe prokuroritë për të mbështetur unifikimin e praktikës gjyqësore.¹⁶⁴ Këto takime ofruan mundësi për të diskutuar zbatimin e njëtrajtshëm të standardeve ligjore dhe për të kontribuar në zbatimin e mëtejshëm të Udhëzuesit të rishikuar për Politikën Ndëshkimore.

Përveç përpjekjeve të Gjykatës Supreme, edhe Gjykata e Apelit është angazhuar në diskutime lidhur me njëtrajtshmërinë e shqiptimit të dënimeve. Kryetari i Gjykatës së Apelit theksoi se politika ndëshkimore diskutohet në kolegji dhe punëtori dhe se, kur gjyqtarët përballen me sfida gjatë vendosjes për rastet, çështjet mund t'i referohen udhëheqësit të departamentit për diskutim me gjyqtarët e tjerë.¹⁶⁵ Këto praktika tregojnë një vëmendje më të madhe institucionale ndaj harmonizimit, por ende nuk përbëjnë udhëzime sistematike që trajtojnë në mënyrë specifike shqiptimin e dënimeve në rastet komplekse të KOK-ut, përfshirë dënimet plotësuese.

Gjykata Supreme nuk ka planifikuar nxjerrjen e udhëzimeve specifike lidhur me dënimet plotësuese. Në përgjigjen e saj për Projektin, Gjykata Supreme konfirmoi se nuk janë planifikuar udhëzime specifike për rigjykimet, gjykimet në mungesë apo dënimet plotësuese, duke shpjeguar se këto

¹⁶³ Betimi për Drejtësi, Intervistë me Kryetarin e Gjykatës Supreme (29 dhjetor 2025), min. 12–14, e disponueshme në: <https://www.youtube.com/watch?v=nFEnbmeUExE> (qasur më 20 maj 2026).

¹⁶⁴ Përgjigjet e Gjykatës Supreme ndaj Projektit, 9 shtator 2026.

¹⁶⁵ Betimi për Drejtësi, Intervistë me Kryetarin e Gjykatës së Apelit (10 mars 2026), min. 16–18, e disponueshme në: <https://betimiperdrejtesi.com/betimi-per-drejtesi-interviste-valon-totaj-kryetar-i-gjykates-se-apelit/> (qasur më 20 maj 2026).

çështje trajtohen përmes praktikës gjyqësore në raste individuale.¹⁶⁶ Kjo mbetet një mangësi kryesore në kuadër të fazës 14.i, veçanërisht pasi rastet e monitoruara të KOK-ut vazhdojnë të tregojnë qasje të ndryshme ndaj zbatimit dhe arsytimit të dënimeve plotësuese.

Dënimet Plotësuese dhe Masat e Konfiskimit

Monitorimi i Projektit tregon për njëfarë progresi në shqiptimin e dënimeve plotësuese në shkallën e parë. Në rastet e monitoruara që janë ende në proces dhe për të cilat janë nxjerrë aktgjykime të shkallës së parë, dënimet plotësuese janë shqiptuar ndaj një përqindjeje të lartë të të pandehurve për të cilët ato ishin të zbatueshme në rastet e korrupsionit. Në 12 raste të korrupsionit aktive, 53 të pandehur u shpallën fajtorë, prej të cilëve 47 ishin ish-zyrtarë; 31 nga këta 47 të pandehur u dënuan me dënime plotësuese që ua ndalonin ushtrimin e funksioneve në administratën publike ose në shërbimin publik për periudha prej një deri në katër vjet (Figura 10).¹⁶⁷ Nga këta 31 të pandehur, ndaj 17 prej tyre dënimet plotësuese u shqiptuan gjatë periudhës së raportimit qershor 2024 – shtator 2026.¹⁶⁸ Kjo sugjeron një njohje më të madhe të funksionit parandalues të dënimeve plotësuese në rastet e korrupsionit që përfshijnë keqpërdorimin e autoritetit publik. Në të njëjtën kohë, gjetjet nga monitorimi tregojnë se progresi në shqiptimin e dënimeve plotësuese ende

nuk është shoqëruar me një arsytim po aq të njëtrajtshëm që shpjegon përse këto dënime shqiptohen në disa raste dhe nuk shqiptohen në raste të tjera.

Monitorimi i Projektit tregon gjithashtu se masat e konfiskimit janë zbatuar rregullisht në rastet e krimit të organizuar që përfshijnë përfitimet ose mjetet e përdorura për kryerjen e veprave penale. Megjithatë, aktgjykimet e monitoruara dhe konsultimet sugjerojnë se gjykatat dhe profesionistët e drejtësisë jo gjithmonë bëjnë dallim të qartë ndërmjet masave të konfiskimit dhe dënimeve plotësuese në kuadër të arsytimit për shqiptimin e dënimeve. Megjithëse konfiskimi kontribuon në arritjen e objektivave parandaluese dhe në funksionin e rikthimit të gjendjes së mëparshme në proceset gjyqësore të KOK-ut, ai mbetet masë juridike e veçantë sipas Kodit Penal dhe duhet të dallohet qartë nga dënimet plotësuese në arsytimin e aktgjykimeve dhe praktikën e shqiptimit të dënimeve. Në gjashtë aktgjykime, konfiskimi përmendet si masë e veçantë, ndërsa në katër raste, gjykatat i janë referuar konfiskimit si dënim plotësues.

Të dhënat nga monitorimi tregojnë gjithashtu dallime në shqiptimin e dënimeve plotësuese sipas llojit të veprës penale dhe rezultateve procedurale. Përveç mospërputhjeve në terminologji, janë vërejtur edhe dallime në praktikën e shqiptimit të dënimeve. Nga 26 rastet e monitoruara të

¹⁶⁶ Përgjigjet e Gjykatës Supreme për kërkesës së Projektin, 22 prill 2026.

¹⁶⁷ Analizat e Projektit të akteve juridike.

¹⁶⁸ Pesë nga ta morën dënime plotësuese përsëri në rigjykime të zhvilluara gjatë periudhës së lartcekur.

përfunduara me vendime të formës së prerë, tetë përfunduan me aktgjykime dënuese: katër raste të korrupsionit dhe katër raste të krimit të organizuar. Këto tetë raste përfshinin 21 të pandehur të shpallur fajtorë, prej të cilëve vetëm ndaj tre u shqiptuan dënime plotësuese. Dënime të tilla u shqiptuan në dy nga katër rastet e korrupsionit të përfunduara me vendime të formës së prerë. Ndaj disa të pandehurve nuk u shqiptuan dënime plotësuese, edhe në rastet kur veprat penale përfshinin keqpërdorimin e fondeve publike ose keqpërdorimin e informatave zyrtare.¹⁶⁹ Veçmas, konfiskimi i mjeteve të përdorura për kryerjen e veprave penale dhe i

përfitimeve të nxjerra nga veprat penale u shqiptua në të katër rastet e krimit të organizuar të përfunduara me vendime të formës së prerë.

Nga 34 të pandehur që kishin lidhur marrëveshje për pranimin e fajësisë ose kishin pranuar fajësinë – 32 në rastet e korrupsionit dhe dy në rastet e krimit të organizuar – ndaj 14 prej tyre u shqiptuan dënime plotësuese që ndalonin ushtrimin e funksioneve publike.¹⁷⁰ Ndaj asnjërit prej dy të pandehurve në rastet e krimit të organizuar nuk u shqiptuan dënime plotësuese (Figura 10).¹⁷¹ Këto gjetje janë drejtpërdrejt relevante për fazën 14.ii.

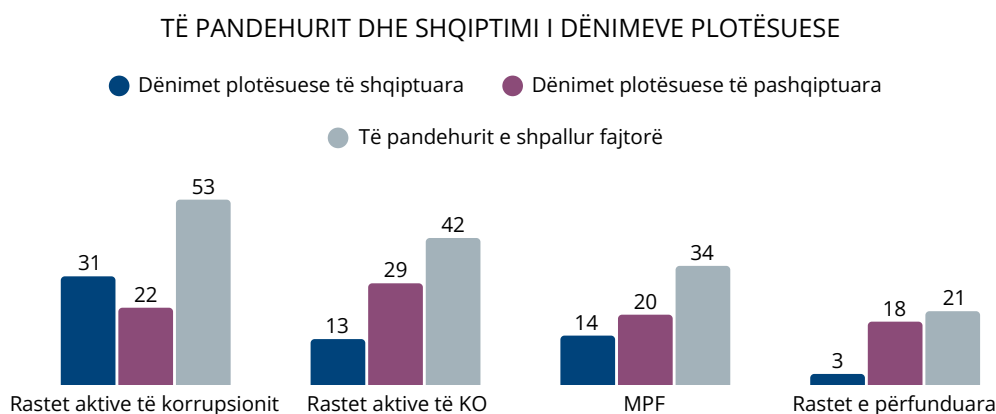

Figura 10. Të Pandehurit dhe Shqiptimi i Dënimeve Plotësuese

Arsyetimi i kufizuar lidhur me shqiptimin ose mosshqiptimin e dënimeve plotësuese mbetet një çështje relevante. Të dhënat nga monitorimi tregojnë se, në rastet kur ndaj të pandehurve për të cilët dënime plotësuese ishin të zbatueshme nuk u shqiptuan dënime të tilla, aktgjykimet jo gjithmonë përmbanin arsyetim për mosshqiptimin e tyre.¹⁷² Në nëntë raste me aktgjykime dënuese, si në ato

që janë ende në proces ashtu edhe në ato të përfunduara me vendime të formës së prerë, gjykata nuk shqiptoi dënime plotësuese ndaj të pandehurve dhe nuk dha arsyetim për mosshqiptimin e tyre. Kjo ndikon si në efektin parandalues të sanksioneve, ashtu edhe në mundësinë për të vlerësuar nëse dënime të shqiptuara janë proporcionale, të njëtrajtshme dhe në përputhje me rolin e të pandehurit.

¹⁶⁹ Ibid.

¹⁷⁰ Nuk janë shqiptuar dënime plotësuese ndaj dy të pandehurve në rastin e krimit të organizuar.

¹⁷¹ Analizat e Projektit të akteve juridike.

¹⁷² Ibid

Praktika prokuroriale tregon disa zhvillime pozitive. Nga gjithsej 69 aktakuza të analizuar nga Projekti, në 21 aktakuza të rasteve të korrupsionit të nivelit të lartë, prokuroria kërkoi shprehimisht shqiptimin e dënimeve plotësuese, përfshirë ndalimin e ushtrimit të funksioneve publike, ndalimin e ushtrimit të profesionit, veprimtarisë dhe kompensimin e dëmit në përputhje me nenin 59 të Kodit Penal.¹⁷³ Po ashtu, 22 aktakuza përmbanin kërkesa lidhur me konfiskimin dhe u referoheshin akteve përkatëse ligjore dhe nënligjore në mënyrë që kontribuonte në qartësinë e qëndrimit të prokurorisë lidhur me rastin.¹⁷⁴ Kjo praktikë është relevante pasi kërkesat e njëtrajtshme të prokurorisë mund t'i ndihmojnë gjykatat që t'i trajtojnë shprehimisht dënimet plotësuese dhe konfiskimin në aktgjykime dhe në vendimet e bazuara në marrëveshjet për pranimin e fajësisë.

Arsyetimi i aktgjykimeve mbetet një çështje thelbësore. Gjatë konsultimeve me gjyqtarë dhe punëtorive të organizuara nga Misioni i OSBE-së në Kosovë dhe Gjykata Supreme, gjyqtarë të instancave të ndryshme pranian se një pjesë e konsiderueshme e aktgjykimeve kërkon arsyetim më të plotë.¹⁷⁵ Gjatë diskutimeve u identifikuan probleme të përsëritura, përfshirë aktgjykimet që rendisin rrethanat rënduese dhe lehtësuese pa shpjeguar qartë ndikimin e tyre në shqiptimin e dënimit, individualizimin e kufizuar

të dënimeve në rastet me shumë të pandehur, përsëritjen fjalë për fjalë të dëshmive të dëshmitarëve dhe arsyetimin që mbështetet më shumë në përmbledhje përshkruese sesa në analizë juridike.

Monitorimi i Projektit gjatë periudhës korrik 2021 – shtator 2026 identifikoi gjithashtu dallime në shkallën e individualizimit të arsyetimit të dënimeve në të gjitha gjykatat e shkallës së parë. Nga gjithsej 24 aktgjykime dënuese në rastet me shumë të pandehur, në dhjetë aktgjykime gjykata i vlerësoi rrethanat lehtësuese dhe rënduese bashkërisht për të gjithë të pandehurit. Në tetë aktgjykime, megjithëse arsyetimi trajtonte faktorët përkatës, vlerësimi ishte vetëm pjesërisht i individualizuar, ku disa rrethana u trajtuan veçmas për të pandehur të caktuar, ndërsa të tjerat u vlerësuan në mënyrë të përbashkët. Vetëm në gjashtë aktgjykime vlerësimi ishte plotësisht i individualizuar për secilin të pandehur. Kjo tregon se gjykatat i trajtojnë faktorët përkatës për shqiptimin e dënimeve me nivele të ndryshme të hollësisë. Individualizimi i dënimit është veçanërisht i rëndësishëm në rastet e KOK-ut me shumë të pandehur, pasi të pandehurit shpesh kanë role, nivele përgjegjësie, të kaluar kriminale dhe rrethana personale të ndryshme. Kur faktorët për shqiptimin e dënimit vlerësohen në mënyrë të përbashkët, mund të jetë më pak e qartë se si gjykata ka përcaktuar llojin dhe ashpërsinë e dënimit të shqiptuar ndaj secilit të pandehur. Individualizimi i

¹⁷³ Kodi Penal i Kosovës 06/L-074, i disponueshëm në: <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=18413> (qasur më 20 maj 2026).

¹⁷⁴ Analizat e Projektit të akteve juridike.

¹⁷⁵ Konsultimet e Projektit me bashkëbiseduesit institucionalë.

arsyetimit ende nuk është i njëtrajtshëm në aktgjykimet e monitoruara. Konsultimet me gjyqtarët konfirmuan më tej nevojën për arsyetim të përshtatur me rrethanat specifike të secilit rast, veçanërisht në aktgjykimet liruese, rastet me shumë të pandehur dhe vendimet për shqiptimin e dënimeve. Gjyqtarët u pajtuan se aktgjykimet duhet të jenë në përputhje me kërkesat e KPP-së dhe të përmbajnë arsyetim që pasqyron rrethanat e secilit të pandehur dhe bazën mbi të cilën është marrë vendimi përfundimtar.¹⁷⁶

Kjo lidhet drejtpërdrejt me fazën 14.ii dhe mbështet nevojën për pritshmëri më të qarta institucionale lidhur me hartimin dhe arsyetimin e aktgjykimëve dhe shqiptimin e dënimeve.

Përdorimi i Praktikës Gjyqësore të GJEDNJ-së

Përdorimi i praktikës gjyqësore të GJEDNJ-së mbetet i kufizuar në aktgjykimet e monitoruara të KOK-ut. Monitorimi i mëparshëm kishte konstatuar se referimi i drejtpërdrejtë në praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së në aktgjykimet e KOK-ut mbetej i kufizuar.¹⁷⁷

Hulumtimet më të fundit të shoqërisë civile konstatuan se praktika gjyqësore e GJEDNJ-së ishte cituar në 13 për qind të të gjitha aktgjykimëve dhe në 8.7 për qind të rasteve penale,¹⁷⁸ ndërsa monitorimi i Projektit që nga mesi i vitit

2021 identifikoi vetëm shtatë aktgjykimet që i referoheshin praktikës gjyqësore të GJEDNJ-së, prej të cilave katër aktgjykimet të shkallës së parë, dy aktgjykimet të Gjykatës së Apelit dhe një aktgjykim të Gjykatës Supreme. Kjo sugjeron se, pavarësisht vëmendjes në rritje të institucioneve ndaj standardeve ndërkombëtare, referimi i drejtpërdrejtë dhe trajtimi i praktikës gjyqësore të GJEDNJ-së ende nuk janë bërë pjesë e zakonshme e arsyetimit gjyqësor në rastet e nivelit të lartë të KOK-ut. Kryetari i Gjykatës Supreme deklaroi se mungesa e referimit të drejtpërdrejtë në KEDNJ dhe në praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së nuk nënkupton domosdoshmërisht se ato nuk zbatohen, duke theksuar gjithashtu se praktika gjyqësore e GJEDNJ-së mund të përdoret në rastet kur paraqiten zbrazëtira ligjore.¹⁷⁹ Kryetari i Gjykatës Supreme deklaroi gjithashtu se është themeluar Zyra për Monitorim dhe Publikim në kuadër të Gjykatës Supreme, me qëllim mbështetjen e unifikimit të praktikës gjyqësore dhe harmonizimit të saj me praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së.¹⁸⁰

Kryetari i Gjykatës Supreme ka deklaruar se arsyetimi i aktgjykimëve diskutohet rregullisht në takime dhe punëtori me gjyqtarë të niveleve të ndryshme të gjyqësorit.¹⁸¹ Këto aktivitete janë relevante, por ndikimi i tyre do të varet nga ajo nëse ato përkthehen në praktika të njëtrajtshme të arsyetimit në aktgjykimet e monitoruara të KOK-ut.

¹⁷⁶ Ibid.

¹⁷⁷ Analizat e Projektit të akteve juridike.

¹⁷⁸ Instituti i Kosovës për Drejtësi, "Aplikimi i Jurisprudencës së GJEDNJ-së në Kosovë", maj 2025, f. 13, <https://kli-ks.org/aplikimi-i-jurisprudences-se-gjednj-se-ne-kosove/> (qasur më 20 maj 2026).

¹⁷⁹ Betimi për Drejtësi, Intervistë me Kryetarin e Gjykatës Supreme (29 dhjetor 2025), min. 24–25, e disponueshme në: <https://www.youtube.com/watch?v=nFEnbmeUExE> (qasur më 20 maj 2026).

¹⁸⁰ Betimi për Drejtësi, Intervistë me Kryetarin e Gjykatës Supreme (7 mars 2026), min. 11–12, e disponueshme në: <https://betimiperdrejtesi.com/interviste-fejzullah-rexhepi-kryetar-i-gjykates-supreme-te-kosoves/> (qasur më 20 maj 2026).

¹⁸¹ Betimi për Drejtësi, Intervistë me Kryetarin e Gjykatës Supreme (7 mars 2026), min. 9–10, e disponueshme në: <https://betimiperdrejtesi.com/interviste-fejzullah-rexhepi-kryetar-i-gjykates-supreme-te-kosoves/> (qasur më 20 maj 2026).

Përgjigjet institucionale dhe deklaratat publike tregojnë se janë duke u ndërmarrë disa masa për të adresuar përdorimin e kufizuar të praktikës gjyqësore të GJEDNJ-së.

Programi i Trajnimit të Vazhdueshëm i ADK-së për vitin 2026 parasheh organizimin e trajnimeve për zbatimin e Udhëzuesit për Politikën Ndëshkimore, praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së dhe arsyetimin e vendimeve gjyqësore.¹⁸² Aktivitetet trajnuese u intensifikuan gjithashtu gjatë periudhës aktuale të raportimit. Në shkurt dhe mars 2026, u mbajtën trajnime për zbatimin e praktikës gjyqësore të GJEDNJ-së në rastet vendore dhe për mbrojtjen e të drejtave të njeriut në procedurat penale.¹⁸³ Këto zhvillime janë relevante për fazën 14.iii, por aktgjykimet e monitoruara ende nuk dëshmojnë referim dhe trajtim të rregullt e të shprehimisht të praktikës gjyqësore të GJEDNJ-së në rastet e nivelit të lartë të KOK-ut. Krahasuar me periudhën e mëparshme, institucionet e drejtësisë në Kosovë kanë ndërmarrë hapa më të dukshëm për të forcuar njëtrajtshmërinë e shqiptimit të dënimeve, arsyetimin e aktgjykimeve dhe zbatimin e standardeve ndërkombëtare. Udhëzuesi i rishikuar për Politikën Ndëshkimore, diskutimet ndërmjet gjyqtarëve, aktivitetet trajnuese dhe Zyra e planifikuar për Monitorim dhe Publikim përbëjnë zhvillime të rëndësishme në kuadër të fazave 14.i dhe 14.iii. Megjithatë, zbatimi mbetet në fazën e hershme.

Provat në dispozicion ende nuk dëshmojnë zbatimin e njëtrajtshëm të Udhëzuesit për Politikën Ndëshkimore apo nxjerrjen e udhëzimeve specifike lidhur me dënimet plotësuese (faza 14.i), arsyetimin e individualizuar dhe të njëtrajtshëm, përfshirë shpjegimin e qartë të rrethanave rënduese dhe lehtësuese, si dhe të shqiptimit ose mosshqiptimit të dënimeve plotësuese në aktgjykimet e monitoruara të KOK-ut dhe në marrëveshjet për pranimin e fajësisë (faza 14.ii), apo përdorimin e rregullt të praktikës gjyqësore të GJEDNJ-së në aktgjykimet e rasteve të nivelit të lartë të KOK-ut (faza 14.iii).

Në periudhën në vijim, Gjykata Supreme, KGJK-ja, KPK-ja dhe Kryeprokurori mund të ndërmarrin hapa për të forcuar harmonizimin e praktikave të shqiptimit të dënimeve dhe arsyetimit të aktgjykimeve në rastet e KOK-ut, përmes udhëzimeve praktike, përmbledhjeve të praktikës gjyqësore dhe monitorimit institucional të aktgjykimeve dhe vendimeve të bazuara në marrëveshjet për pranimin e fajësisë, përfshirë trendet lidhur me aktgjykimet liruese, rikualifikimin e veprave penale dhe praktikat e shqiptimit të dënimeve dhe dënimeve plotësuese. Vëmendje e veçantë mund t'i kushtohet përmirësimit të arsyetimit të individualizuar të dënimeve, qartësisë të zbatimit të dënimeve plotësuese dhe masave të konfiskimit, si dhe mbështetjes së referimit më sistematik në standardet e GJEDNJ-së përmes trajnimeve dhe diskutimeve mbi praktikën gjyqësore.

¹⁸² Programi i Trajnimit të Vazhdueshëm i ADK-së për vitin 2026, f. 41, 59–60, 134–135, i disponueshëm në: https://ad.rks-gov.net/media/PTV2026_shqip.pdf (qasur më 20 maj 2026).

¹⁸³ Zyra e Këshillit të Evropës në Prishtinë, e disponueshme në: <https://www.facebook.com/share/p/19Tz1tDqLq/> (qasur më 20 Maj 2026); faqja zyrtare e ADK, <https://ad.rks-gov.net/te-drejtat-e-njeriut-dhe-mbrojtja-efektive-ne-procedurat-penale> (qasur më 20 maj 2026).

Analiza të thelluara: Përtej numrave – Rezultatet gjyqësore në rastet e nivelit të lartë të KOK-ut në Kosovë (2021–2026)¹⁸⁴

Kjo analizë paraqet rezultatet specifike për Kosovën të Projektit, i cili synon të vlerësojë efektivitetin e reagimit gjyqësor ndaj rasteve komplekse të KOK-ut. Mbështetja tradicionale në shkallën e aktgjykimeve dënuese si tregues kryesor i suksesit shpesh nuk arrin të pasqyrojë gjendjen e plotë, duke lënë në hije modelet e rikualifikimit të akuzave, shqiptimit të dënimeve të buta dhe dobësive strukturore në strategjitë e ndjekjes penale. Për ta tejkaluar këtë, Projekti zbaton një kornizë shumëdimensionale që analizon variabla kyçe, siç janë pesha e akuzave, statusi i të pandehurve, rezultatet e shqiptimit të dënimeve dhe integriteti procedural.

Fushëveprimi i të dhënave: Përfundimet e nxjerra nga 32 raste, 183 regjistrime të të pandehurve dhe 212 regjistrime të akuzave, për të cilat është arritur një vendim i formës së prerë ndërmjet qershorit 2021 dhe majit 2026, nxjerrin në pah sfidat e vazhdueshme në ndjekjen penale të strukturave të krimit të organizuar dhe sigurimin e aktgjykimeve dënuese sipas standardeve të larta ligjore të provueshmërisë. Analiza ofron gjetje të rëndësishme lidhur me mangësitë në prova, shkallëzimin e seriozitetit të veprave penale, dy rrugët e dallueshme drejt aktgjykimeve dënuese dhe mangësitë sistematike procedurale.

a) Hendeku ndërmjet Fakteve dhe Elementeve Përbërëse të Veprës Penale

Modeli më i rëndësishëm i identifikuar nuk lidhet me shpeshtësinë e shqiptimit të aktgjykimeve dënuese nga sistemi, por me arsyet pse nuk arrihet deri te to. Kur akuzat në rastet e monitoruara përfundojnë me aktgjykime liruese, kjo ndodh për arsye që shfaqen me një konsistencë të theksuar. Në pothuajse të gjitha rastet që kanë përfunduar me aktgjykime liruese të formës së prerë, arsyet kryesore janë “provat e pamjaftueshme” dhe “mosprovimi i elementeve përbërëse të veprës penale ose cilësimi i gabuar i tyre”, ndërsa arsyet procedurale dhe ato që lidhen me të drejtat mbeten të kufizuara.

Ky model statistikor konfirmon gjetjet kryesore të analizës cilësore nga monitorimi i proceseve gjyqësore. Në raste të njëpasnjëshme, prokuroria ka vërtetuar faktet – se janë shpenzuar para publike, se një procedurë prokurimi ka qenë e parregullt, se prona ka kaluar nga një person te tjetri, apo se të pandehurit kanë qenë në kontakt me njëri-tjetrin – por nuk ka arritur të provojë elementet përbërëse që i cilësojnë këto fakte si vepër penale.

¹⁸⁴ Metodologjia statistikore bazohet në zbërthimin e të dhënave sipas secilës akuzë (dhe jo sipas rastit apo të pandehurit), duke mundësuar një pasqyrim të detajuar të rezultateve, siç janë aktgjykimet dënuese, aktgjykimet liruese, marrëveshjet për pranimin e fajësisë dhe ashpërsia e dënimeve për secilën vepër penale për të cilën është ngritur akuzë. Kjo qasje merr parasysh faktin se rezultatet mund të ndryshojnë ndjeshëm brenda të njëjtit rast dhe mundëson identifikimin më të saktë të trendeve gjyqësore dhe problemeve të mundshme sistematike. Kjo është veçanërisht e rëndësishme për pasqyrimin e shkallës së aktgjykimeve dënuese dhe liruese, si tregues kyç për vlerësimin e rezultateve të arritura nga sistemet gjyqësore në trajtimin efektiv të rasteve të rënda dhe komplekse të KOK-ut. Analizimi vetëm i përqindjes së aktgjykimeve dënuese për rast rrezikon të anashkalojë nuanca thelbësore – të pandehurit mund të shpallen fajtorë vetëm për akuza më të lehta, ndërsa veprat penale më të rënda mbeten të patrajtuara; dënimet mund të jenë tepër të buta, duke mos shërbyer si masë efektive parandaluese; ose personat e profilin të lartë mund të trajtohen me më shumë butësi krahasuar me kryerësit e tjerë të veprave penale. Metodologjia synon të identifikojë modele dhe ndërlidhje, por jo domosdoshmërisht marrëdhënie shkak-pasojë.

Mangësitë e përsëritura lidhen me elementin subjektiv, përkatësisht dashjen kriminale, e në veçanti qëllimin për t'i mundësuar dikujt përfitim të kundërligjshëm; përgjegjësinë penale individuale dhe bazën për bashkëkryerje; lidhjen shkakësore ndërmjet veprimeve të të pandehurit dhe dëmit të pretenduar; ekzistencën e përfitimit material të kundërligjshëm; elementin organizativ që dallon një strukturë të organizuar kriminale nga një bashkim i thjeshtë personash; si dhe, në rastet e akuzave për shpëlarje të parave, ekzistencën e një veprë penale bazë që mund të provohet. Përballë këtij hendeku, gjykatat kanë zbatuar parimin in dubio pro reo dhe kanë bërë dallimin që përshkon praktikën gjyqësore, ndërmjet sjelljes penale, nga njëra anë, dhe çështjeve administrative, kontraktuale, rregullative apo civile, nga ana tjetër (Figura 11).

Dy karakteristika institucionale mundësojnë vazhdimësinë e këtyre dobësive: faza e konfirmimit të aktakuzës, e cila mbështetet në një prag më të ulët provash sesa ai që kërkohet për shqiptimin e aktgjykimit dënues dhe priret të lejojë kalimin e aktakuzave, bazat e të cilave vihen në provë dhe rezultojnë të pamjaftueshme vetëm gjatë shqyrtimit gjyqësor; si dhe mungesa e një mekanizmi të kthimit të informacionit, për shkak të mungesës së shqyrtimit sistematik të aktakuzave para ngritjes së tyre dhe analizës së strukturuar të aktgjykimeve liruese, çka bën që arsyet e dështimit të rasteve të mos u përcillen atyre që i përgatisin ato. Vlerësimi i performancës që favorizon numrin e rasteve në vend të cilësisë së tyre e plotëson këtë tablo, duke shpërblyer ngritjen e akuzave në vend të ndërtimit të rasteve që mund të provohen në gjykatë.

<u>Lloji i akuzës</u>	Shkalla e aktgjykimeve dënuese të formës së prerë	Çfarë nënkupton
Keqpërdorimi i detyrës zyrtare	2/62 = 3.2%	Akuzat kryesore për korrupsion në ushtrimin e detyrës zyrtare po dobësohen
Krimi i organizuar	11/84 = 13.1%	Akuzat për krim të rëndë të organizuar kanë shkallë të ulët të konfirmimit me aktgjykime të formës së prerë
Shpëlarja e parave	2/18 = 11.1%	Zinxhiri i provave për krimet financiare mbetet i dobët
Mashtrimi në detyrë zyrtare dhe veprat e ngjashme penale	10/12 = 83.3%	Disa akuza për krime ekonomike që lidhen me detyrën zyrtare janë më të lehta për t'u provuar në ndjekje penale

Figura 11. Pse akuzat nuk qëndrojnë – arsyet e aktgjykimeve liruese të formës së prerë në rastet e monitoruara

b) Shkallëzimi i Seriozitetit: Aktgjykimet Dënuese, Pesha e Veprave Penale dhe Efektiviteti

Pasi të kuptohet se ku qëndron mospërmbushja e kërkesave ligjore, bëhet i qartë paradoksi kryesor i sistemit. Sigurimi i aktgjykimeve dënuese nuk është njësoj i vështirë për të gjitha rastet; ai bëhet gjithnjë e më i vështirë me rritjen e peshës së veprës penale. Në rastet e

monitoruara, shkalla e aktgjyimeve dënuese për akuzat me vendime të formës së prerë bie nga rreth tri të katërtat (73 për qind) për veprat penale me peshë mesatare, në rreth një në gjashtë (17 për qind) për veprat penale me peshë të lartë, dhe në asnjë (0 për qind) për kategorinë e veprave penale me peshë shumë të lartë (Figura 12). Ndërlidhja me profilin e të pandehurve e bën këtë dallim edhe më të qartë: të pandehurit me status të mesëm, të akuzuar për vepra penale me peshë mesatare, dënohen në katër nga pesë raste, por kur statusi mbetet i njëjtë dhe pesha e veprës penale rritet në nivel të lartë, shkalla e aktgjyimeve dënuese bie në rreth një në tetë. Në shifra absolute, rastet që përfshijnë veprat penale më të rënda karakterizohen kryesisht nga aktgjykimet liruese: për veprat penale me peshë të lartë janë regjistruar 100 aktgjyime liruese kundrejt 22 aktgjyimeve dënuese, ndërsa për veprat penale me peshë shumë të lartë nuk është regjistruar asnjë aktgjykim dënues.

Nëse vlerësohet në raport me përkufizimin e efektivitetit – nëse institucionet arrijnë qëllimet që shoqëria ka përcaktuar për to – ky shkallëzim paraqet një vështirësi që prek vetë thelbin e këtij përkufizimi, pasi qëllimi që arsyeton prioritizimin e rasteve të KOK-ut është pikërisht sigurimi i llogaridhënies për veprat penale më të rënda, ndërsa kjo është kategoria në të cilën reagimi i sistemit bie në zero. Kjo gjithashtu vë në pikëpyetje logjikën e efektit parandalues, i cili varet nga dënimi i pritshëm, përkatësisht produkti i probabilitetit të dënimit dhe ashpërsisë së tij; kur probabiliteti i shqiptimit të aktgjykimit dënues zvogëlohet me rritjen e shkallës së fajësisë, efekti parandalues është më i dobët pikërisht aty ku sjellja kriminale është më e rëndë. Megjithatë, ky shkallëzim nuk është një dukuri e ndarë nga hendeuku i përshkruar më sipër, por pasojë e tij. Rastet më të rënda janë edhe më kërkueset në aspektin e provave – ato varen nga provimi i dashjes, strukturës organizative, rrjedhave komplekse financiare dhe lidhjes shkakësore ndërmjet veprimeve dhe pasojave në rastet me shumë të pandehur – dhe njëkohësisht janë rastet në të cilat akuzat kundërshtohen më fuqishëm. Prandaj, mangësitë në përgatitjen e aktakuzave kanë ndikimin më të madh pikërisht në rastet që janë më të vështirat për t'u provuar.

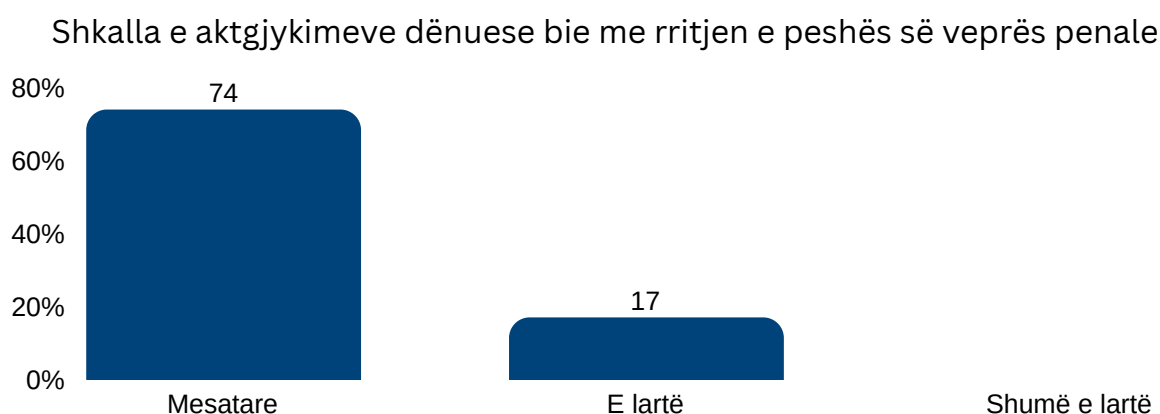

Figura 12. Shkalla e aktgjyimeve dënuese sipas peshës së veprës penale, për akuzat me vendime të formës së prerë

Zbërthimi i rezultateve sipas llojit të akuzës nxjerr në pah dy sisteme të drejtësisë që funksionojnë brenda të njëjtit sistem institucional. Akuzat që i nënshtrohen shqyrtimit gjyqësor ku fajësia kontestohet rezultojnë kryesisht të pasuksesshme: për keqpërdorimin e detyrës zyrtare janë regjistruar dy aktgjykime dënuese kundrejt 39 aktgjykimeve liruese dhe 18 rasteve të pushuara; për krimin e organizuar, 11 aktgjykime dënuese kundrejt 71 aktgjykimeve liruese; ndërsa për shpëlarjen e parave, dy aktgjykime dënuese kundrejt 16 aktgjykimeve liruese. Në të kundërt, akuzat për korrupsion që zgjidhen përmes marrëveshjeve të negociuara për pranimin e fajësisë, përfshirë korrupsionin pasiv, korrupsionin aktiv, ushtrimin e ndikimit dhe korrupsionin që lidhet me prokurimin, rezultojnë me aktgjykime dënuese dhe pothuajse pa asnjë aktgjykim lirues, pasi marrëveshja për pranimin e fajësisë nuk rezulton me aktgjykim lirues.

Nga këndvështrimi institucional, kjo tregon se numri i aktgjykimeve dënuese që sistemi arrin të sigurojë gjenerohet kryesisht përmes një rruge, përkatësisht marrëveshjeve për pranimin e fajësisë, kryesisht në rastet e korrupsionit, ndërsa rruga e shqyrtimit gjyqësor, ku vërtetësia e fajësisë së kontestuar vihet në provë në rastet më të rënda, rezulton me aktgjykime liruese. Ky është treguesi në nivel të akuzave i gjetjes së këtij kapitulli lidhur me kapacitetet (Rekomandimi 10): aktakuzat që nuk qëndrojnë pasi bazat e tyre provuese shqyrtohen gjatë procesit gjyqësor. Kjo shpjegon gjithashtu pse numri i përgjithshëm i aktgjykimeve dënuese mund të rritet ose të ulet pavarësisht nga fakti nëse sistemi, në kuptimin e efektivitetit, po e arrin qëllimin e shoqërisë për të siguruar llogaridhënien e kryerësve të veprave të rënda penale.

c) Statusi, Barazia dhe Çështja e Pavarësisë

Probabiliteti i shqiptimit të aktgjykimit dënues gjithashtu zvogëlohet me rritjen e pozitës hierarkike dhe profilit publik të të pandehurit, nga rreth një e treta e akuzave ndaj të pandehurve me status të mesëm në rreth një në shtatë ndaj të pandehurve me status të lartë, dhe në një shkallë edhe më të ulët ndaj atyre që mbajnë pozitat më të larta. Të dhënat mbi dënimet e shqiptuara tregojnë të njëjtën prirje: dënimet me burgim janë të përqendruara kryesisht te të pandehurit me status të mesëm, ndërsa të pandehurit e kategorisë me statusin më të lartë pothuajse nuk figurojnë fare në kategorinë e dënimeve me burgim, dhe i vetmi aktgjykim dënues i regjistruar në këtë kategori ka rezultuar me dënim me gjobë dhe jo me burgim.

Ky model kërkon një interpretim të kujdesshëm. Një i pandehur që mban pozitë të lartë dhe që kundërshton akuzën përmes një procesi të plotë gjyqësor dhe shfrytëzimit të mjeteve juridike në dispozicion, është duke ushtruar të drejtat e tij, ndërsa të pandehurit e tillë zakonisht kanë më shumë burime në dispozicion dhe janë më të prirur ta ndjekin procesin gjyqësor deri në fund; prandaj, dallimet në shkallën e aktgjykimeve dënuese sipas statusit të të pandehurve nuk përbëjnë, në vetvete, dëshmi të trajtimit të pabarabartë nga gjykatat. Një element tjetër që kërkon kujdes në interpretim është fakti se arsyet e dështimit të akuzave nuk ndryshojnë sipas statusit: provat e pamjaftueshme dhe mosprovimi i elementeve përbërëse të veprës penale mbizotërojnë në aktgjykimet liruese si për të pandehurit me status të lartë, ashtu edhe për ata me status të ulët. Sistemi nuk dështon në rastet që përfshijnë të pandehur me pozita të larta për arsye të ndryshme; ai dështon për shkak të të njëjtave mangësi në prova dhe në ndërlidhjen e tyre me elementet përbërëse të veprës penale, të cilat të pandehurit me më shumë burime në dispozicion janë thjesht në

pozitë më të favorshme për t'i nxjerrë në pah.

Ndërlidhja e statusit të të pandehurve me peshën e veprës penale tregon se të pandehurit me status të mesëm, të akuzuar për vepra penale me peshë mesatare, dënohen në 81 për qind të rasteve; ndërsa për të pandehurit me të njëjtin status, por të akuzuar për vepra penale me peshë të lartë, kjo shkallë bie në 12 për qind. Kapaciteti i sistemit për të siguruar aktgjykime dënuese është i përqendruar në rastet që përfshijnë vepra penale me peshë mesatare dhe të pandehur me status të mesëm, ndërsa zvogëlohet me rritjen e secilit prej këtyre dy dimensioneve. Nga këndvështrimi i organizimit institucional, kjo është ndarja më e dobishme e të dhënave, pasi u tregon hartuesve të reformave se pengesa kryesore nuk është një paaftësi e përgjithshme e sistemit, por pamundësia specifike për të siguruar prova të mjaftueshme për përmbushjen e standardit të kërkuar të provueshmërisë në rastet e rënda që përfshijnë të pandehur me status të lartë.

Monitorimi i mediave nga Projekti tregon se shkalla e aktgjykimeve dënuese mbetet pothuajse e pandryshuar pavarësisht nivelit të vëmendjes mediatike, përkatësisht rreth 27 për qind për akuzat me vëmendje mesatare mediatike, 21 për qind për ato me vëmendje të lartë dhe 24 për qind për rastet me vëmendje shumë të lartë mediatike. Në rastet e përfshira në këtë analizë, ekspozimi publik i një rasti nuk ndikon në probabilitetin e shqiptimit të aktgjykimit dënues. Kjo është një gjetje e dobishme: ajo ofron pak mbështetje për supozimin se presioni publik apo mediatik ndikon në rezultatet gjyqësore dhe sugjeron se shpjegimi për shkallën e ulët të aktgjykimeve dënuese duhet kërkuar te faktorët strukturorë dhe mangësitë në prova, e jo te mjedisi i jashtëm. Hipoteza e “gjykimit nga mediat”, në cilindo drejtim, nuk gjen mbështetje në këto të dhëna. Nga këndvështrimi i drejtësisë së procesit, kjo është një gjetje inkurajuese; megjithatë, nga këndvështrimi i efektivitetit, ajo është shqetësuese, pasi tregon se vështirësitë e sistemit për të siguruar aktgjykime dënuese në rastet e rënda nuk janë rezultat i disa rasteve të veçuara të profilit të lartë, por një karakteristikë e përgjithshme e mënyrës se si këto raste ndërtohen dhe vihen në provë gjatë procesit gjyqësor.

d) Dy Rrugët Drejt Aktgjykimit Dënues

Aktgjykimet dënuese që sistemi arrin të sigurojë rezultojnë nga dy rrugë shumë të ndryshme, dhe ky dallim shpjegon një pjesë të madhe të rezultateve të përgjithshme të regjistruara. Aktgjykimet dënuese për krim të organizuar sigurohen pothuajse ekskluzivisht përmes proceseve gjyqësore ku fajësia kontestohet, me një shkallë të aktgjykimeve dënuese prej rreth një në gjashtë raste; ndërsa aktgjykimet dënuese për korrupsion sigurohen pothuajse ekskluzivisht përmes marrëveshjeve të negociuara për pranimin e fajësisë, ku shqiptimi i aktgjykimit dënues rrjedh nga vetë natyra e marrëveshjes. Rezultatet në nivel të akuzave pasqyrojnë të njëjtën ndarje: veprat penale që trajtohen përmes shqyrtimit gjyqësor (keqpërdorimi i detyrës zyrtare, krimi i organizuar dhe shpëlarja e parave) karakterizohen nga një numër i lartë i aktgjykimeve liruese, ndërsa veprat penale të korrupsionit që zgjidhen përmes marrëveshjeve për pranimin e fajësisë rezultojnë me aktgjykime dënuese dhe pothuajse pa asnjë aktgjykim lirues. Rreth gjysma e të gjitha aktgjykimeve dënuese në rastet e analizuara rrjedhin nga marrëveshjet për pranimin e fajësisë dhe, siç konfirmohet nga monitorimi, këto marrëveshje arrihen më lehtë me individë privatë sesa me zyrtarë publikë, të cilët priren t'i kontestojnë akuzat përmes procesit gjyqësor.

Natyra e këtyre aktgjykimeve dënuese është po aq e rëndësishme sa edhe numri i tyre. Nga aktgjykimet dënuese të formës së prerë, shumica dërrmuese e dënimeve me burgim bëjnë pjesë në kategorinë më të ulët të ashpërsisë, përkatësisht 12 muaj ose më pak, ndërsa mediana e kohëzgjatjes së dënimeve është pikërisht në këtë kufi. Konfiskimi, si masë që synon heqjen e përfitimit të kundërligjshëm, zbatohet më rrallë pikërisht në rastet ku vlera e përfitimeve të kundërligjshme supozohet të jetë më e larta, duke u zvogëluar me rritjen e peshës së veprës penale dhe duke u zbatuar vetëm në një pjesë të vogël të akuzave kryesore për korrupsion në sektorin publik; ndërsa, sipas statusit të të pandehurve, ai zbatohet, ndonëse në një masë të vogël, më shpesh ndaj të pandehurve me status të ulët sesa ndaj atyre që mbajnë pozitat më të larta. Vlerësimet e bëra në përfundim të rasteve tregojnë se kjo nuk është vetëm çështje e gjykatave: në disa raste, prokuroria nuk ka kërkuar fare konfiskimin apo shqiptimin e dënimit plotësues të ndalimit të ushtrimit të funksioneve publike. Prandaj, edhe një ndjekje penale e suksesshme për korrupsion mund të përfundojë pa prekur as përfitimet e kundërligjshme dhe as pozitën zyrtare, duke bërë që aktgjykimi dënues, kur shqiptohet, të mos i përmbushë mjaftueshëm qëllimet e kthimit të gjendjes së mëparshme dhe parandalimit, të cilat i japin atij kuptim. Pikërisht këtu të dhënat statistikore ndërlidhen me agjendën aktuale të reformave, përkatësisht me propozimin për themelimin e “Byrosë për Verifikimin dhe Konfiskimin e Pasurisë së Pajustificueshme” dhe marrëveshjen e re të prokurorisë për shkëmbimin e të dhënave me Administratën Tatimore, të cilat synojnë të adresojnë aspektin financiar të rasteve, që, sipas gjetjeve të përsëritura nga monitorimi, shpesh mungon ose përfshihet tepër vonë.

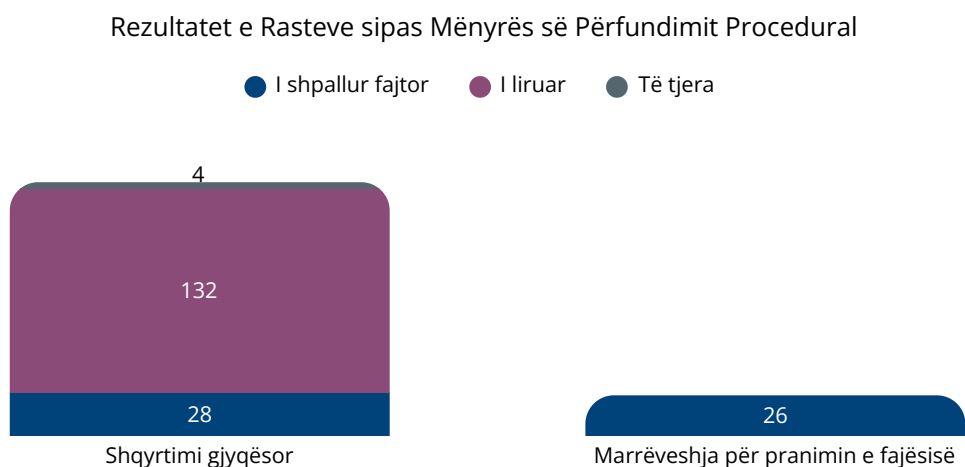

Figura 13. Si sigurohet një aktgjykim dënues – rezultatet sipas rrugës procedurale

e) Qëndrueshmëria e Vendimeve: Ankesat, Rigjykimet dhe Kohëzgjatja

Rezultatet e sistemit nuk maten vetëm përmes aktgjykimeve dënuese të shqiptuara, por edhe përmes atyre që mbeten në fuqi. Në këtë drejtim, rastet e monitoruara nxjerrin në pah një prirje të njëanshme: nga akuzat për të cilat janë shqiptuar aktgjykime dënuese në shkallën e parë, rreth një në pesë (18.2 për qind) janë ndryshuar në aktgjykime liruese në shkallën e apelit, ndërsa asnjë aktgjykim lirues i shkallës së parë nuk është ndryshuar në aktgjykim dënues. Ndërhyrja e shkallës së apelit e zvogëlon numrin e aktgjykimeve dënuese, por asnjëherë nuk e rrit atë.

Gjykata e Apelit dhe Gjykata Supreme kanë kryer në mënyrë të vazhdueshme shqyrtimin e elementeve objektive dhe subjektive që kishte munguar në arsyetimin e aktgjykimeve të shkallës së parë, duke bërë dallimin ndërmjet përgjegjësisë penale dhe çështjeve administrative apo kontraktuale, si dhe duke ndryshuar aktgjykimet dënuese, arsyetimi i të cilave nuk i ndërlidhte faktet e vërtetuara me secilin element përbërës të veprës penale. Gjykatat e instancave më të larta, në fakt, po shërbejnë si mekanizëm i kontrollit të cilësisë që i mungon sistemit në fazat e mëhershme, por ky kontroll zbatohet vonë dhe me pasoja që cenojnë qëndrueshmërinë e aktgjykimeve dënuese: i njëjti hendek ndërmjet fakteve dhe elementeve përbërëse të veprës penale që rezulton me aktgjykime liruese gjatë shqyrtimit gjyqësor, çon edhe në ndryshimin e aktgjykimeve dënuese në shkallën e apelit. Qëndrueshmëria e aktgjykimeve dënuese dështon për të njëjtat arsye që pengojnë edhe sigurimin e një numri më të madh të tyre.

Cikli i rigjykimeve i përkeqëson të dyja këto probleme. Rastet kthehen në rigjykim mbi bazën e pothuajse të njëjtave prova dhe shqyrtohen e gjykohen përsëri, ndonjëherë disa herë radhazi. Monitorimi ka evidentuar raste të korrupsionit dhe krimit të organizuar në të cilat aktgjykimet janë anuluar dhe rastet janë kthyer në rigjykim dy, tri dhe katër herë, përgjatë periudhave prej gjashtë, nëntë dhe pothuajse dhjetë vjetësh. Megjithatë, rigjykimet e përsëritura nuk mund të korrigjojnë mangësitë që qëndrojnë në vetë aktakuzën dhe në ndërlidhjen e provave me elementet përbërëse të veprës penale; ato riprodhojnë rezultatin fillestar, me koston e viteve të tëra, ndërsa kjo paqëndrueshmëri procedurale përqendrohet, siç mund të pritet, te të pandehurit që mbajnë pozitat më të larta, rastet e të cilëve kontestohen më fuqishëm. Krahas kësaj, ekziston edhe një problem më i gjerë i efikasitetit, të cilin monitorimi e dokumenton në detaje: seanca gjyqësore të caktuara me disa muaj ndërmjet tyre, shqyrtime kryesore që mbeten pa progres për më shumë se një vit dhe procedura në shkallën e apelit që mbeten të pazgjidhura përtej 18 muajve, të rënduara më tej nga avancimi dhe ricaktimi i gjyqtarëve gjatë shqyrtimit të rasteve, si dhe nga intervalet e gjata ndërmjet marrjes së vendimit dhe përpilimit të aktgjykimit me shkrim. Efikasiteti, kapacitetet dhe efektiviteti ndërthuren në një pikë të përbashkët: një rast i ndërtuar pa prova të mjaftueshme për të vërtetuar elementet përbërëse të veprës penale jo vetëm që ka më shumë gjasa të dështojë, por edhe të dështojë pas një kohe të gjatë dhe disa herë radhazi.

Aktgjykimet dënuese para dhe pas shqyrtimit në shkallën e apelit

Figura 14. Qëndrueshmëria e aktgjykimeve dënuese të shkallës së parë pas shqyrtimit në shkallën e apelit

f) Dënimet dhe Konfiskimi

Në rastet kur shqiptohet një dënim, sistemi mbështetet në dënime me burgim efektiv dhe jo në dënime me kusht apo alternativat e tjera, prandaj butësia që vërehet në rezultatet e përgjithshme qëndron te rrallësia e aktgjykimeve dënuese dhe jo te lloji i dënimit të shqiptuar pasi të jetë vërtetuar fajësia. Nga 54 aktgjykimet dënuese të formës së prerë, 50 kanë rezultuar me dënime me burgim dhe katër me dënime me gjobë. Shpërndarja e ashpërsisë së dënimeve për akuzat që kanë rezultuar me aktgjykime dënuese tregon se 34 dënime i përkasin kategorisë së ashpërsisë së ulët, nëntë kategorisë mesatare, pesë kategorisë së lartë dhe gjashtë kategorisë së ashpërsisë shumë të lartë (Figura 15). Kohëzgjatja mesatare e dënimeve me burgim të formës së prerë për akuzat që kanë rezultuar me aktgjykime dënuese ishte 24.8 muaj, ndërsa vlera mediane ishte vetëm 12 muaj.

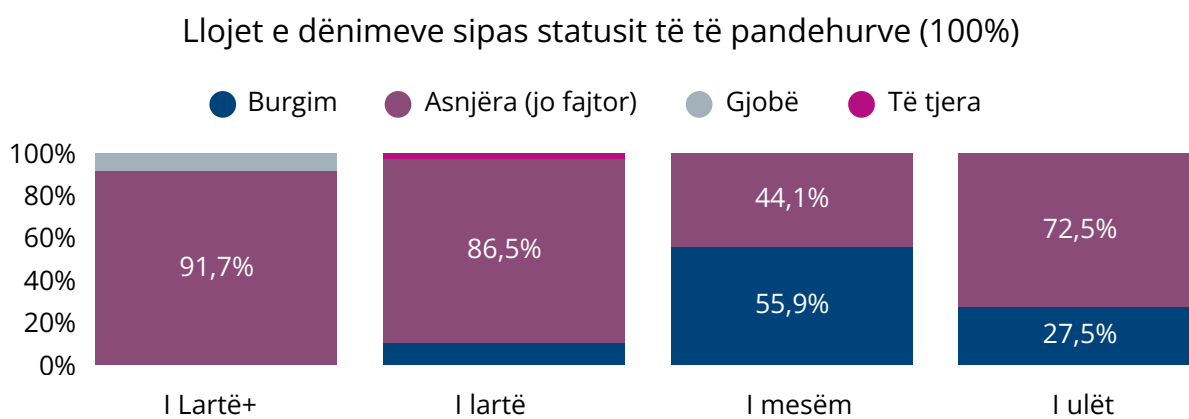

Figura 15. Ashpërsia e dënimeve sipas statusit të të pandehurve

Ashpërsia e dënimeve sipas llojit të akuzës konfirmon se edhe aktgjykimet dënuese që sistemi arrin të sigurojë rezultojnë me dënime të buta. Në të gjitha kategoritë e akuzave, dënimet me burgim janë të përqendruara në kategorinë më të ulët të ashpërsisë; dënimet për krim të organizuar, të cilat përbëjnë numrin më të madh të aktgjykimeve dënuese të shqiptuara pas shqyrtimit gjyqësor, shtrihen në kategori të ndryshme të ashpërsisë, por mbizotërojnë në kategoritë më të ulëta, ndërsa dënimet për korrupsion të shqiptuara në bazë të marrëveshjeve për pranimin e fajësisë janë më të butat nga të gjitha. Dënimet e shqiptuara në bazë të marrëveshjeve për pranimin e fajësisë janë dukshëm më të ulëta sesa ato të shqiptuara pas shqyrtimit gjyqësor, me një medianë prej gjashtë muajsh kundrejt 24 muajve. Kjo e përforcon gjetjen lidhur me konfiskimin: aktgjykimet e rralla dënuese që siguron sistemi priren të rezultojnë si me dënime të buta me burgim, ashtu edhe me masa të kufizuara për konfiskimin e pasurisë, prandaj tërësia e sanksioneve të shqiptuara nuk arrin t'i përmbushë në mënyrë të duhur qëllimet e shprehjes së dënimit shoqëror dhe parandalimit, të cilat përcaktojnë efektivitetin në këtë fushë.

Konfiskimi është urdhëruar për 23 nga 209 akuzat me vendime të formës së prerë (11.0 për qind). Ndonëse kjo shkallë është më e lartë në rastet që kanë rezultuar me aktgjykime dënuese ($22/54 = 40.7$ për qind), vetëm për tri akuza janë regjistruar shuma konkrete të konfiskimit, me një vlerë të përgjithshme prej vetëm 53,300 eurosh. Shkalla e konfiskimit zvogëlohet me rritjen e peshës së veprës penale: 16.3 për qind për veprat penale me peshë mesatare, 11.4 për qind për ato me peshë të lartë dhe 3.0 për qind për veprat penale me peshë shumë të lartë (Figura 16).

Konfiskimi sipas Peshës së Veprës Penale

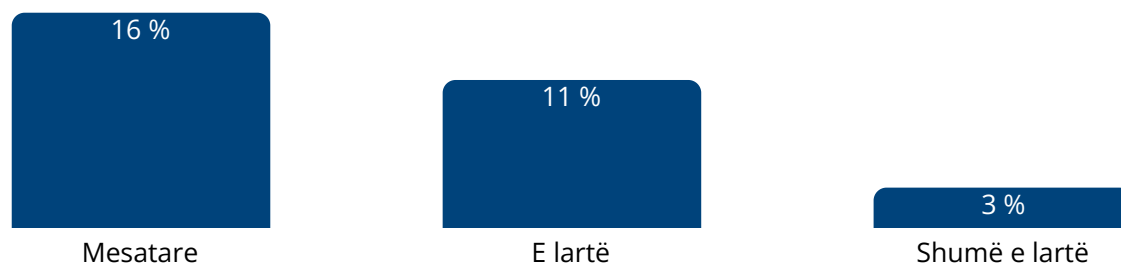

Figura 16. Konfiskimi i urdhëruar për akuzat me vendime të formës së prerë, sipas peshës së veprës penale

g) Arsyet e Aktgjytimeve Liruese sipas Peshës së Veprës Penale

Kur akuzat nuk rezultojnë të suksesshme, kjo ndodh për një grup të ngjashëm arsyesh. Në aktgjykimet liruese të formës së prerë, “provat e pamjaftueshme” (118 të pandehur) dhe “mosprovimi i elementeve përbërëse të veprës penale/cilësimi i gabuar juridik” (113 të pandehur) mbizotërojnë dukshëm ndaj të gjitha kategorive të tjera; ndërsa arsyet procedurale dhe ato që lidhen me të drejtat mbeten të kufizuara. Këto mangësi përqendrohen në kategoritë më të larta të peshës së veprave penale: nga aktgjykimet liruese për shkak të provave të pamjaftueshme, 88 lidhen me akuza për vepra penale me peshë të lartë dhe 23 me akuza për vepra penale me peshë shumë të lartë.

Kjo përbën gjetjen kryesore diagnostikuese të analizës dhe tregon qartë mangësitë në kapacitete, sipas kuptimit që u jep Projekti – profesionalizmin, përkushtimin dhe aftësitë e nevojshme për të zhvilluar ndjekjen penale të rasteve sipas standardit të kërkuar. Sistemi nuk po dështon në rastet e rënda për shkak të mangësive teknike apo shkeljeve të të drejtave; ai po dështon sepse provat dhe cilësimi juridik i akuzave nuk qëndrojnë gjatë shqyrtimit gjyqësor. Kjo është e njëjta gjetje që kapitulli e evidenton në mënyrë cilësore në kuadër të Rekomandimit 10 – aktakuzat e konfirmuara pavarësisht kufizimeve në prova dhe dashja kriminale e mbështetur në mënyrë të pamjaftueshme në rastet e korrupsionit të ndërtuara mbi prova rrethore – e cila tani është kuantifikuar dhe identifikuar më saktë.

Interpretimi i Rezultateve të Arritura

Logjika e funksionimit të sistemit paraqitet si vijon: strategji e dobët financiare dhe e mbledhjes së provave në fazat e hershme → bazë e dobët e aktakuzës → mangësi në prova gjatë shqyrtimit gjyqësor → aktgjykim lirues ose ndryshim i aktgjyimit → ngarkesë në shkallën e apelit dhe në rigjyime → vonesa → ulje e besimit të publikut → rritje e presionit për reforma formale → më shumë strategji dhe trajnime pa një mekanizëm sistematik të kthimit të informacionit dhe nxjerrjes së mësimave nga rezultatet.

Dy gjetje përfundimtare ndihmojnë në shmangien e keqinterpretimit. E para lidhet me

vëmendjen publike. Shkalla e aktgjykimeve dënuese mbetet pothuajse e pandryshuar në të gjitha nivelet e vëmendjes mediatike, ndërsa krahasimi i drejtpërdrejtë ndërmjet akuzave që kanë tërhequr vëmendje shumë të lartë mediatike dhe të gjitha akuzave të tjera nuk tregon ndonjë dallim domethënës. Pavarësisht vlerësimeve të tjera që mund të bëhen për mjedisin në të cilin gjykohen këto raste, të dhënat nuk mbështesin pretendimin se vëmendja publike apo mediatike ndikon në rezultatet e aktgjykimeve dënuese dhe e orientojnë shpjegimin drejt faktorëve strukturorë dhe mangësive në prova të paraqitura më sipër.

E dyta lidhet me vetë shifrën kryesore. Shkalla e aktgjykimeve dënuese që zakonisht kërkohet në kuadër të dialogut për anëtarësim nuk përbën një tregues të vetëm, por një grup treguesish që ndryshojnë varësisht nga njësia e analizës dhe kategoria e rasteve të përzgjedhura: në këtë juridiksion, gjatë së njëjtës periudhë, i njëjti sistem raporton afërsisht një aktgjykim dënues në shtatë të pandehur të monitoruar, rastet e të cilëve kanë përfunduar me vendime të formës së prerë, rreth një në katër në nivel të akuzave me vendime të formës së prerë, rreth një në tre në nivel të rasteve të përfunduara me vendime të formës së prerë dhe një shumicë aktgjykimesh dënuese kur të dhënat e përgjithshme statistikore institucionale bashkohen (Figura 17). Ky dallim ndërmjet treguesve përbën paralajmërimin më të rëndësishëm që ofron analiza e sanksioneve. Numri i përgjithshëm i aktgjykimeve dënuese është rezultat i mënyrës së përbërjes dhe agregimit të të dhënave, vlera e të cilit përcaktohet nga zgjedhjet metodologjike të agregimit që kanë pak lidhje me performancën në fushën e sundimit të ligjit – duke shpjeguar pikërisht pse ky tregues mund të përmbushet lehtësisht dhe njëkohësisht të keqinterpretohet lehtësisht.

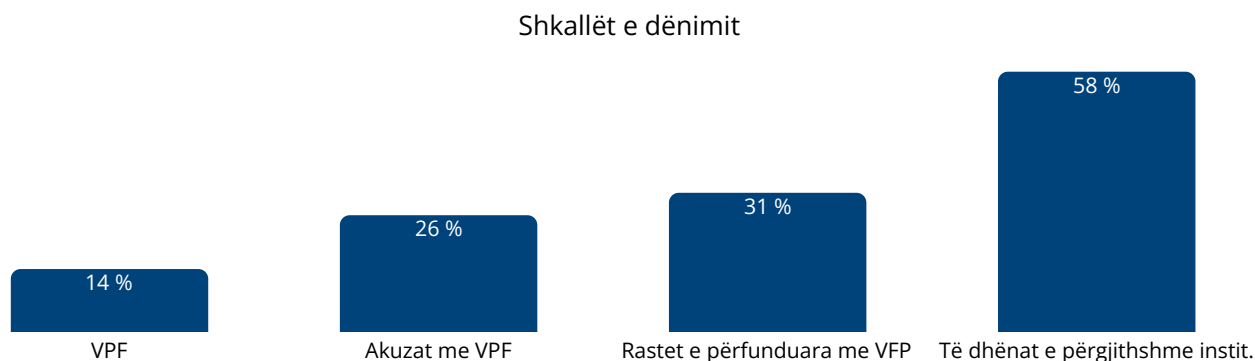

Figura 17. Shkalla e aktgjykimeve dënuese sipas njësive të ndryshme të analizës

Përfundim

Të analizuara së bashku, shifrat paraqesin një zinxhir të vetëm problemesh dhe jo një grup gjetjesh të pavarura. Mungesa e kapaciteteve në fazën e ngritjes së akuzës bartet në fazat e mëvonshme të procesit, duke rezultuar në aktgjykime liruese të përqendruara në rastet më të rënda dhe ato që përfshijnë zyrtarë të nivelit më të lartë; në një shkallë të aktgjykimeve dënuese që mbështetet kryesisht në marrëveshjet për pranimin e fajësisë dhe që

karakterizohet nga mungesa e konfiskimit dhe e dënimeve plotësuese të ndalimit të ushtrimit të funksioneve; si dhe në ndryshime të aktgjykimeve dhe rigjykime që zgjasin me vite, ndërkohë që mungesa e mekanizmave për të nxjerrë mësim nga këto dështime mundëson përsëritjen e këtij cikli. Prandaj, ndërhyrja me ndikimin më të madh nuk qëndron në fazën e shqyrtimit gjyqësor, por në dy skajet e këtij cikli: shqyrtimi i strukturuar i aktakuzave përpara ngritjes së tyre dhe analiza sistematike e aktgjykimeve liruese, vendimeve për pushimin e procedurës dhe ndryshimeve të aktgjykimeve pas përfundimit të proceseve, duke përfshirë treguesit e cilësisë së rasteve në vlerësimin e performancës së prokurorëve dhe gjyqtarëve. Disa nga reformat që aktualisht janë në shqyrtim, përfshirë projektligjet për vlerësimin e performancës dhe integritetin në kuadër të Iniciativës së Përbashkët për Reforma në Drejtësi, Byronë për verifikimin e pasurisë dhe përmirësimin e qasjes në të dhënat financiare, trajtojnë pjesë të këtij cikli; vlera e tyre do të varet nga fakti nëse ato ndërlidhen në një mekanizëm të vetëm.

MJETET GJYQËSORE

15

Rekomandimi

Të sigurohet përdorimi efektiv i mjeteve të avancuara hetimore dhe të konfiskimit të pasurisë në rastet e krimit financiar.

15.1 KPK-ja duhet të sigurojë që vlerësimet e performancës së prokurorëve dhe ngarkesa e tyre me raste të pasqyrojnë zbatimin e udhëzimeve të vitit 2023 për konfiskimin e pasurisë dhe përdorimin efektiv të teknikave të avancuara të hetimit.

15.2 Akademia e Drejtësisë duhet të sigurojë që ngritja e kapaciteteve për hetimet financiare dhe konfiskimin e pasurisë të jetë e mjaftueshme, efektive dhe e orientuar drejt atyre për të cilët është më e rëndësishme.

Fazat e zbatimit

Planifikimi

Faza e zbatimit:

15.i. Përqindja e rasteve të KOK-ut (nga lista e rasteve të monitoruara në kuadër të RTM-së) në të cilat hetimet financiare kanë rezultuar në sekuestrimin e pasurisë.

15.ii. Përqindja e rasteve të KOK-ut (nga lista e rasteve të monitoruara në kuadër të RTM-së) në të cilat hetimet financiare kanë rezultuar në sekuestrimin e pasurisë.

15.iii. Kornizat për vlerësimin e performancës së prokurorëve që përfshijnë kritere lidhur me hetimet financiare dhe konfiskimin e pasurisë.

15.iv. Numri i programeve të specializuara të trajnimit të realizuara.

Gjatë periudhës aktuale të raportimit, institucionet gjyqësore dhe prokuroriale i kushtuan më shumë vëmendje hetimeve financiare dhe konfiskimit të pasurisë përmes trajnimeve, diskutimeve institucionale dhe përmirësimit të qasjes në ekspertizën financiare. Megjithatë,

zbatimi mbetet në fazën e planifikimit, pasi hetimet financiare ende nuk janë integruar në mënyrë sistematike në strategjitë e trajtimit të rasteve, koha e zhvillimit të tyre mbetet e paunifikuar dhe kornizat e vlerësimit të performancës ende nuk pasqyrojnë zbatimin e tyre në praktikë.

Gjetjet:

Institucionet e Kosovës vazhduan përpjekjet gjatë periudhës aktuale të raportimit për të forcuar përdorimin e hetimeve financiare dhe të instrumenteve për konfiskimin e pasurisë në rastet e nivelit të lartë të KOK-ut. Krahasuar me periudhën e mëparshme, vërehet një vëmendje më e madhe institucionale përmes trajnimeve, takimeve koordinuese dhe përmirësimit të qasjes në ekspertizën financiare. Megjithatë, monitorimi dhe konsultimet tregojnë se këto instrumente ende nuk janë integruar në mënyrë të njëtrajtshme në praktikën prokuroriale dhe gjyqësore.

Përdorimi i Ekspertizës Financiare në Rastet e KOK-ut

Monitorimi i Projektit tregon se hetimet financiare vazhdojnë të përdoren në një numër të kufizuar rastesh. Nga 69 rastet e KOK-ut të analizuara, 40 përfshinin ekspertizë dhe/ose raporte financiare (pasqyra bankare, raporte tatimore etj.), kryesisht në rastet e korrupsionit, përfshirë pesë raste në të cilat ato janë kryer në kuadër të zbatimit të masave të veçanta hetimore (MVH).¹⁸⁵ Ndonëse ekspertiza financiare nuk është e nevojshme në çdo rast, kjo tregon se një pjesë e konsiderueshme e

¹⁸⁵ Analizat e Projektit të akteve juridike dhe monitorimi i proceseve gjyqësore.

rasteve të KOK-ut trajtohen pa analizë financiare të strukturuar (fazat përkatëse: 15.i dhe 15.ii).

Kur përdoret ekspertiza financiare, koha e sigurimit të saj mbetet një faktor kyç që ndikon në ecurinë dhe rezultatet e rasteve. Në shumicën e rasteve, raportet financiare janë paraqitur në fazën e ngritjes së aktakuzës, ndërsa në disa raste janë kërkuar gjatë shqyrtimit gjyqësor. Monitorimi dhe konsultimet tregojnë se analiza financiare nuk fillon në mënyrë të njëtrajtshme në fazat e hershme të përgatitjes së rastit. Prokurorët theksuan se ekspertiza kërkohet ndonjëherë vetëm pasi gjatë procedurës evidentohen mangësi në prova, në vend që ajo të përfshihet që në fillim në strategjinë hetimore.¹⁸⁶ Kjo ndikon në vazhdimësinë e procedurës dhe në mundësinë e paraqitjes së provave financiare të strukturuar në aktakuzë (faza përkatëse: 15.ii).

Konsultimet me gjyqtarët dhe prokurorët, të shqyrtuara së bashku me të dhënat nga monitorimi i proceseve gjyqësore, tregojnë se mbështetja në ekspertë të jashtëm financiarë dhe vonesat në sigurimin e të dhënave financiare kanë ndikuar në ecurinë e rasteve gjatë të dyja periudhave të raportimit, ndonëse kjo dukuri ka evoluar. Gjatë periudhës së mëparshme, sfidat ishin më të theksuara në rastet kur mungonte ekspertiza financiare, kur ajo paraqitej me vonesë ose kur nuk mbështeste pretendimet për dëmin e shkaktuar apo përfitimin e kundërligjshëm.

Në disa raste të monitoruara të nivelit të lartë, ekspertiza financiare e kërkuar gjatë shqyrtimit gjyqësor kryesor ose pak para shpalljes së aktgjykimit çoi në rihapjen e shqyrtimit gjyqësor ose sqaroi se dëmi financiar apo përfitimi i pretenduar ishte i kufizuar ose i pambështetur me prova, duke kontribuar në shpalljen e aktgjykimeve liruese.

Koha dhe Ndikimi i Ekspertizës Financiare

Gjatë periudhës së raportimit qershor 2024 – shtator 2026, ekspertiza financiare u evidentua më shpesh në rastet e monitoruara, por koha e sigurimit të saj, plotësia dhe njëtrajtshmëria vazhduan të ndikonin në zhvillimin e procedurave. Deri në shtator 2026, ekspertiza financiare ishte identifikuar në 30 nga 69 rastet e monitoruara, ku shumica e raporteve ishin paraqitur në fazën e ngritjes së aktakuzës; 26 vlerësime të ekspertëve financiarë ishin paraqitur në këtë fazë, ndërsa katër të tilla ishin urdhëruar gjatë shqyrtimit gjyqësor. Gjatë konsultimeve të Projektit të zhvilluara përgjatë viteve 2025–2026, bashkëbiseduesit nga Prokuroria Speciale theksuan se, në praktikë, në rastet e nivelit të lartë, veçanërisht ato që përfshijnë zyrtarë të lartë si ministrat, përgjithësisht pritet që ekspertiza financiare të sigurohet para ngritjes së aktakuzës.¹⁸⁷

Gjatë periudhës aktuale të raportimit, monitorimi evidentoi disa raste ku koha e sigurimit dhe plotësia e ekspertizës financiare ndikuan drejtpërdrejt në

¹⁸⁶ Konsultimet e Projektit me prokurorët.

¹⁸⁷ Konsultimet e Projektit me Prokurorinë Speciale.

zhvillimin e procedurave. Në një rast korrupsioni të nivelit të lartë, ekspertiza financiare e zvogëloi ndjeshëm dëmin e vlerësuar pak para përfundimit të procedurës, duke rezultuar në aktgjykim lirues. Në një rast tjetër, nevoja për ekspertizë financiare pak para shpalljes së aktgjykimit çoi në rihapjen e shqyrtimit gjyqësor dhe vonesa shtesë. Monitorimi identifikoi gjithashtu raste kur raportet e ekspertizës me gjetje kontradiktore ose raportet shtesë kërkuar rihapjen e seancave ose caktimin e ekspertëve të rinj, duke zgjatur kohëzgjatjen e procedurave. Në një rast korrupsioni të nivelit të lartë, seanca e radhës u caktua 477 ditë pas seancës së mëparshme për shkak të vonesave në sigurimin e pjesëmarrjes së ekspertit përmes ndihmës juridike ndërkombëtare. Në një rast tjetër korrupsioni të nivelit të lartë, për të njëjtën arsye, nuk u mbajt asnjë seancë me rezultat për 589 ditë. Gjatë konsultimeve, bashkëbiseduesit nga gjyqësori theksuan se shumë vonesa shkaktohen nga kërkesat e mbrojtjes për ekspertizë shtesë, të cilat gjykatat shpesh i aprovojnë për të shmangur rrezikun që Gjykata e Apelit ta kthejë rastin në rigjykim për shkaqe procedurale.¹⁸⁸

Këto gjetje tregojnë se, ndonëse ekspertiza financiare po përdoret më shpesh në rastet e KOK-ut, përfshirja e saj në kohën e duhur, besueshmëria e saj dhe koordinimi me aktorët institucionalë mbeten thelbësore për

të siguruar vazhdimësinë e procedurave dhe paraqitjen efektive të provave financiare (faza përkatëse: 15.ii).

Kuadri Institucional dhe Ngritja e Kapaciteteve

Janë ndërmarrë hapa institucionalë për të përmirësuar kuadrin e ekspertizës financiare. Vendosija e një liste elektronike të ekspertëve financiarë të certifikuar ka rritur transparencën në përzgjedhjen e ekspertëve.¹⁸⁹ Megjithatë, efektiviteti i saj varet nga përdorimi i njëtrajtshëm i listës dhe verifikimi i kualifikimeve të ekspertëve në praktikë.

Përpjekjet për ngritjen e kapaciteteve u shtuan gjatë periudhës aktuale të raportimit. Akademia e Drejtësisë e Kosovës organizoi shtatë sesione trajnuese për hetimet financiare, rikuperimin e pasurisë dhe fusha të ndërlidhura (faza përkatëse: 15.4).¹⁹⁰ Ndonëse këto përpjekje pasqyrojnë vëmendjen e shtuar institucionale, konsultimet tregojnë se trajnimet ende nuk përkthehen në mënyrë të njëtrajtshme në praktikë, veçanërisht në fazat e hershme të përgatitjes së rasteve.

Udhëzimet për Konfiskimin dhe Kornizat e Vlerësimit të Performancës

Udhëzimet për Konfiskimin të vitit 2023 përbëjnë një zhvillim të rëndësishëm në forcimin e përdorimit të hetimeve financiare dhe instrumenteve për rikuperimin e pasurisë.

¹⁸⁸ Konsultimet e Projektit me bashkëbiseduesit.

¹⁸⁹ Faqja zyrtare e KGJK-së, Lista e ekspertëve gjyqësorë dhe përkthyesve gjyqësorë, maj 2026, e disponueshme gjithashtu në:

¹⁹⁰ [KGJK Regjistri ekspertëve gjyqësor të Republikës së Kosovës 13_05_2026.pdf](#) (qasur më 25 maj 2026).

Përgjigjet e ADK-së ndaj kërkesës së Projektit, 18 shtator 2026.

Konsultimet me kryeprokurorët tregojnë se Udhëzimet konsiderohen të dobishme për strukturimin e hetimeve financiare dhe ndërlidhjen e tyre me masat e konfiskimit. Në të njëjtën kohë, zbatimi i tyre në praktikë mbetet i kufizuar. Pavarësisht përpjekjeve të Zyrës së Kryeprokurorit për promovimin e Udhëzimeve përmes takimeve, punëtorive dhe diskutimeve të brendshme, përdorimi i tyre ende nuk pasqyrohet në mënyrë të njëtrajtshme në përgatitjen e rasteve, aktakuzat apo praktikën gjyqësore. Kjo tregon se, ndonëse ekzistojnë kuadri dhe ndërgjegjësimi institucional, nevojiten përpjekje të mëtejshme për t'i zbatuar Udhëzimet në punën e përditshme prokuroriale, përfshirë përdorimin sistematik të tyre në përgatitjen e rasteve, integrimin në aktakuza dhe përfshirjen në kornizat e vlerësimit të performancës (drejt zbatimit të fazave 15.ii dhe 15.iii).

Diskutimet institucionale trajtuan gjithashtu koordinimin në administrimin e pasurive të sekuestruara dhe të konfiskuara. Ndonëse këto angazhime tregojnë përparim në dialogun ndërinstitutional, konsultimet sugjerojnë se instrumentet e hetimit financiar ende zbatohen në mënyrë të fragmentuar në praktikën e përditshme, në vend që të jenë pjesë standarde e strategjisë prokuroriale për trajtimin e rasteve.

Të dhënat nga monitorimi tregojnë më tej se përdorimi i hetimeve financiare nuk përkthehet në mënyrë të njëtrajtshme në rezultate më të mira prokuroriale.

Ndër rastet që përfshinin ekspertizë financiare, vetëm një rast i përfunduar dhe pesë raste në proces rezultuan me aktgjykime dënuese, ndërsa një pjesë e konsiderueshme mbeten në pritje ose përfunduan me aktgjykime liruese. Veçanërisht, vetëm në dy nga këto raste me aktgjykime dënuese u miratuan kërkesat për kompensim brenda procedurës penale, ndërsa në rastet e tjera palët e dëmtuara u udhëzuan që kërkesat për kompensim t'i realizonin përmes procedurës civile. Kjo tregon se një nga arsyet mund të jetë fakti që cilësia dhe efektiviteti i ekspertizës financiare nuk janë gjithmonë plotësisht të kënaqshme. Ndonëse rezultatet varen nga disa faktorë, cilësia, koha e sigurimit dhe integrimi i analizës financiare vazhdojnë të ndikojnë në fuqinë provuese dhe përfshirjen e saj në strategjinë e përgjithshme prokuroriale (fazat përkatëse: 15.i dhe 15.ii).

Në nivel institucional, kornizat e vlerësimit të performancës ende nuk pasqyrojnë në mënyrë sistematike përdorimin e hetimeve financiare dhe instrumenteve për konfiskimin e pasurisë. Konsultimet me kryeprokurorët tregojnë se, ndonëse këto instrumente njihen si të rëndësishme, zbatimi i tyre nuk është integruar në mënyrë të njëtrajtshme në planifikimin e ngarkesës së punës apo në vlerësimin e performancës (faza përkatëse: 15.iii).

Në përgjithësi, krahasuar me periudhën e mëparshme, institucionet e Kosovës e kanë forcuar kuadrin për hetimet financiare përmes trajnimeve, përmirësimit të qasjes në ekspertë dhe

shtimit të dialogut institucional. Megjithatë, zbatimi mbetet në fazën e hershme. Të dhënat në dispozicion ende nuk dëshmojnë integrimin e njëtrajtshëm të hetimeve financiare në përgatitjen e rasteve (faza përkatëse: 15.ii), ndërlidhjen e tyre të njëtrajtshme me rezultatet e sekuestrimit të pasurisë (faza përkatëse: 15.i) apo përfshirjen e tyre në kornizat e vlerësimit të performancës (faza përkatëse: 15.iii).

Si hap i radhës, institucionet mund të sigurojnë që hetimet financiare të fillojnë në fazat më të hershme të përgatitjes së rasteve të KOK-ut, të forcojnë mbikëqyrjen e angazhimit të ekspertëve dhe respektimit të afateve për hartimin e raporteve, si dhe të integrojnë kriteret për hetimet financiare dhe konfiskimin në kornizat e vlerësimit të performancës prokuroriale dhe në praktikën e menaxhimit të rasteve.

16

Rekomandimi

KPK-ja dhe Kryeprokurori duhet të përmirësojnë qasjen në informacionet financiare për organet e zbatimit të ligjit dhe prokurorët, duke respektuar të drejtat e privatësisë.

16.1 T'i sigurohet Prokurorisë Speciale qasje në të dhënat nga burimet zyrtare (p.sh., bazat e të dhënave të policisë, kadastra dhe administrata tatimore).

Fazat e zbatimit

Zbatim i hershëm

Faza e zbatimit:

16.i. Ekzistimi i marrëveshjeve për shkëmbimin e të dhënave ndërmjet sistemit prokurorial dhe institucioneve të tjera.

16.ii. Janë në fuqi marrëveshje ose protokolle që u mundësojnë prokurorëve qasje në bazat e të dhënave financiare ose në të dhënat financiare të sektorit privat.

Gjatë periudhës së fundit të raportimit, institucionet prokuroriale raportuan për hapat fillestarë drejt përmirësimit të qasjes në informacionet financiare, përfshirë memorandumet e bashkëpunimit me institucionet publike, zhvillimin e iniciativave për qasje në të dhëna dhe forcimin e kuadrit për mbrojtjen e privatësisë.

Gjetjet:

Gjatë periudhës së mëparshme, qasja e kufizuar në informacionet financiare u identifikua si një pengesë strukturore që ndikonte në efektivitetin e hetimeve financiare në rastet e KOK-ut. Prokurorët, veçanërisht ata të Prokurorisë Speciale, mbështeteshin në kërkesa individuale për secilin rast dhe në institucione ndërmjetësuese për sigurimin e të dhënave financiare, përfshirë përmes Njesisë së Inteligjencës Financiare (NJIF). Kjo qasje ndikonte në renditjen dhe kohën e zhvillimit të veprimeve hetimore dhe kufizonte mundësinë e integritetit të analizës financiare në fazat e hershme të përgatitjes së rasteve.¹⁹¹ Në të njëjtën kohë, mungesa e marrëveshjeve të strukturuar për shkëmbimin e të dhënave dhe e protokolleve të qarta të bashkëpunimit kontribuonte në vonesa dhe dallime në praktikë.

Qasja në Bazat e të Dhënave të Institucioneve Publike

Gjatë periudhës së raportimit qershor 2024 – shtator 2026, këto pengesa strukturore vazhduan kryesisht të jenë

Megjithatë, zbatimi mbetet në fazën e hershme, pasi prokurorët ende nuk kanë qasje të drejtpërdrejtë në bazat kryesore të të dhënave institucionale, ndërsa protokollet e strukturuar për qasje në kohë dhe në mënyrë të njëtrajtshme në informacionet financiare, veçanërisht ato të sektorit privat, ende nuk janë funksionalizuar.

të pranishme, ndonëse janë evidentuar disa zhvillime institucionale. Përgjigjet institucionale konfirmojnë se prokurorët nuk kanë qasje të drejtpërdrejtë në bazat kryesore të të dhënave zyrtare, përfshirë të dhënat e administratës tatimore, të dhënat kadastrale dhe sistemet e policisë. Në vend të kësaj, qasja vazhdon të varet nga kërkesat me shkrim, të cilat shpesh kërkojnë autorizim gjyqësor sipas KPP-së. Në të njëjtën kohë, më 22 prill 2026, Zyra e Kryeprokurorit dhe Administrata Tatimore e Kosovës nënshkruan një Memorandum Bashkëpunimi që synon të mundësojë komunikim dhe shkëmbim të drejtpërdrejtë, të vazhdueshëm dhe të pandërprerë të të dhënave në mbështetje të hetimeve penale për korrupsion, krim të organizuar dhe pastrim të parave. Prandaj, Memorandumi përbën një zhvillim drejt qasjes më të drejtpërdrejtë në të dhënat e administratës tatimore, ndërsa zbatimi i tij dhe shkalla në të cilën ka mundur një qasje të tillë në praktikë mbeten për t'u sqaruar.¹⁹² Të marra së bashku, këto

¹⁹¹ OSBE, Raporti për Monitorimin e Proceseve Gjyqësore në Ballkanin Perëndimor, faqja zyrtare, 4 qershor 2024. I disponueshëm në: [The Western Balkans Trial Monitoring Report | Organization for Security and Co-operation in Europe](https://www.osce.org/balkans-trial-monitoring-report) (qasur më 18 maj 2026)

¹⁹² Përgjigjja institucionale e Kryeprokurorit ndaj kërkesave të Projektit, 18 shtator 2026; e disponueshme në faqen zyrtare të Zyrës së Kryeprokurorit: <https://zkpsh.prokuroria-rks.org/artikulli/13590>, qasur më 18 shtator 2026.

tregojnë se qasja e drejtpërdrejtë dhe e strukturuar në të dhënat institucionale, siç parashihet në fazën 16.i, ende nuk është vendosur.¹⁹³

Në të njëjtën kohë, periudha aktuale e raportimit tregon një angazhim më të madh institucional krahasuar me periudhën e mëparshme. Zyra e Kryeprokurorit raportoi për lidhjen e memorandumeve të bashkëpunimit me disa institucione publike, përfshirë Agjencinë e Regjistrimit Civil dhe Policinë e Kosovës, si dhe për punën në vazhdim për hartimin e një rregulloreje për mbrojtjen e të dhënave personale dhe privatësisë.¹⁹⁴ Këto zhvillime janë të rëndësishme për krijimin e bazës ligjore për shkëmbimin e të dhënave, veçanërisht për të siguruar respektimin e masave mbrojtëse të privatësisë. Megjithatë, informacionet në dispozicion nuk tregojnë se këto marrëveshje u mundësojnë prokurorëve qasje funksionale ose në kohë reale në të dhënat financiare apo ato që lidhen me pasurinë.

Një zhvillim tjetër lidhet me përpjekjet për përmirësimin e qasjes në të dhënat tatimore dhe financiare. Përgjigjet institucionale tregojnë se, në bashkëpunim me Administratën Tatimore të Kosovës, është duke u zhvilluar një program për të lehtësuar qasjen në të dhënat relevante për hetimet penale.¹⁹⁵ Ndonëse ky përbën një hap konkret përpara, programi

mbetet në fazën e zhvillimit dhe zbatimi i tij praktik në hetimet në vazhdim ende nuk është dëshmuar.

Konsultimet me prokurorët konfirmojnë se mbështetja në mekanizmat e qasjes së tërthortë vazhdon të ndikojë në praktikën hetimore. Prokurorët theksuan se nevoja për të paraqitur kërkesa të përsëritura për informacione financiare shkakton vonesa në ndërmarrjen e veprimeve hetimore dhe kufizon mundësinë e zhvillimit të analizës financiare paralelisht me veprimet e tjera hetimore.¹⁹⁶ Në të njëjtën kohë, bashkëpunimi me NJIF-in mbetet efektiv, me përgjigje që shpesh ofrohen në kohë, brenda afateve të shkurtra. Megjithatë, mbështetja në qasjen e ndërmjetësuar nga NJIF-i nuk e adreson nevojën më të gjerë për qasje të drejtpërdrejtë dhe të strukturuar në informacionet financiare të institucioneve të ndryshme.¹⁹⁷ Si rrjedhojë, përmirësimet në mekanizmat e bashkëpunimit ende nuk janë përkthyer në qasje të drejtpërdrejtë dhe sistematike të prokurorëve në informacionet financiare.

Vonesat në sigurimin e informacioneve financiare vazhdojnë të ndikojnë në ecurinë e rasteve. Në rastet e monitoruara të KOK-ut, kërkesat për të dhëna financiare nga institucionet publike dhe subjektet private kontribuan në ndërprerjen e procedurave dhe vonesat në

¹⁹³ Përgjigjet institucionale të KPK-së ndaj kërkesave të Projektit, 18 shtator 2026; konsultimet me prokurorët e Prokurorisë Speciale.

¹⁹⁴ Përgjigjet institucionale të KPK-së ndaj kërkesave të Projektit, 18 shtator 2026.

¹⁹⁵ Ibid.

¹⁹⁶ Konsultimet e Projektit me prokurorët.

¹⁹⁷ Konsultimet e Projektit me prokurorët.

ndërmarrjen e veprimeve për sigurimin e provave, veçanërisht në rastet komplekse që përfshijnë transaksione të shumta financiare ose të dhëna nga institucione të ndryshme.¹⁹⁸ Kjo dëshmon se qasja në informacionet financiare mbetet ngushtë e ndërlidhur me kohën e zhvillimit dhe efektivitetin e hetimeve financiare, siç pasqyrohet edhe në Rekomandimin 15.

Qasja në Informacionet Financiare të Sektorit Privat

Qasja në informacionet financiare të sektorit privat mbetet më pak e zhvilluar krahasuar me qasjen në të dhënat e sektorit publik. Nuk ekzistojnë protokolle të standardizuara që përcaktojnë afatet kohore, formatet, masat mbrojtëse të konfidencialitetit apo kanalet e komunikimit për përgjigjen ndaj kërkesave të prokurorëve. Si rrjedhojë, bashkëpunimi me bankat dhe institucionet e tjera financiare vazhdon të ndryshojë në praktikë.¹⁹⁹ Ndonëse prokurorët mund të sigurojnë të dhëna financiare përmes procedurave formale ligjore, përfshirë urdhrat gjyqësorë, mungesa e protokolleve të strukturuar kufizon parashikueshmërinë dhe efikasitetin në sigurimin e të dhënave nga institucionet e tjera private (faza përkatëse: 16.ii).

Mungesa e mekanizmave të strukturuar të qasjes ndikon gjithashtu në përdorshmërinë e të dhënave financiare. Konsultimet dhe gjetjet nga monitorimi tregojnë se prokurorët mund të përballen me sfida në interpretimin e informacioneve financiare të siguruar përmes kanaleve të fragmentuara, veçanërisht kur informacionet janë të paplota ose sigurohen me vonësë. Kjo kontribuon në mospërputhje në analizën financiare dhe mund të ndikojë në fuqinë provuese në rastet e KOK-ut.²⁰⁰

Bashkëpunimi institucional në çështjet që lidhen me pasurinë paraqet disa zhvillime pozitive. Bashkëpunimi me Agjencinë për Administrimin e Pasurisë së Sekuestruar dhe të Konfiskuar (AAPSK) vazhdon në lidhje me administrimin e pasurisë dhe mekanizmat e shitjes së parakohshme. Ky bashkëpunim mbështetet në një direktivë të Kryeprokurorit të vitit 2014 dhe synon ruajtjen e vlerës së pasurisë dhe shmangien e kostove të tepërta publike.²⁰¹ Megjithatë, vazhdojnë të ekzistojnë disa pengesa: disa prokurorë hezitojnë të iniciojnë shitjen e pasurisë për shkak të përgjegjësisë së mundshme, ndërsa gjyqtarët herë pas here i refuzojnë këto kërkesa.²⁰² Vetë AAPSK-ja përballlet me mbingarkesë të depove dhe zvogëlim të kapaciteteve të saj të magazinimit kohët e fundit, si dhe

¹⁹⁸ Vëzhgimet e Projektit nga monitorimi i proceseve gjyqësore.

¹⁹⁹ Konsultimet e Projektit me prokurorët.

²⁰⁰ Konsultimet e Projektit; gjetjet nga monitorimi.

²⁰¹ Vendimi i Kryeprokurorit (2014) dhe Udhëzuesi i datës 15 janar 2024 (qasur më 27 maj 2024).

²⁰² Konsultimet e Projektit me AAPSK-në dhe akterët e gjyqësorit, 2025.

me problemet më të gjera të kapaciteteve të identifikuar në Raportin e BE-së për Kosovën 2024.²⁰³ Për më tepër, ky bashkëpunim zhvillohet kryesisht në fazën e administrimit të pasurisë dhe nuk e adreson nevojën themelore për qasje sistematike në të dhënat financiare gjatë fazës së hetimit.

Besueshmëria e Ekspertizës Financiare

Një çështje tjetër që vazhdon të jetë e pranishme lidhet me besueshmërinë dhe njëtrajtshmërinë e raporteve të ekspertizës financiare. Pavarësisht rekomandimeve të mëparshme për krijimin e një mekanizmi për vlerësimin e ekspertëve të forenzikës financiare, përfshirë kriteret e përzgjedhjes të bazuara në etikë, përvojë dhe mbikëqyrje, një mekanizëm i tillë ende nuk është zbatuar.²⁰⁴ Në vitin 2024, përgjegjësia për licencimin e ekspertëve gjyqësorë kaloi nga KGJK-ja te Ministria e Drejtësisë. Komisioni përkatës i licencon ekspertët në bazë të kriterëve të përcaktuara në nenin 10 të Ligjit nr. 08/L-191 për Ekspertët Gjyqësorë, ndërsa licencat kanë vlefshmëri pesëvjeçare. Gjatë konsultimeve me Projektin, anëtarët e Komisionit ngritën shqetësime lidhur me mungesën e një mekanizmi për vlerësimin e performancës së ekspertëve të licencuar. Ata theksuan se, ndonëse shumë raporte të

ekspertizës i përmbushin kërkesat formale, dallimet në thellësinë e analizës dhe besueshmërinë e tyre mund të ndikojnë në punën prokuroriale dhe ecurinë e rasteve.²⁰⁵ Kjo kontribuon në hartimin e raporteve me gjetje kontradiktore, vonesa në procedura dhe vështirësi në paraqitjen e qartë të provave financiare në gjykatë.²⁰⁶

Nga një këndvështrim më i gjerë, përafrimi i institucioneve të Kosovës me standardet e BE-së dhe ato ndërkombëtare në fushën e hetimit të krimeve financiare, luftimit të pastrimit të parave dhe rikuperimit të pasurisë mbetet në zhvillim e sipër. Ndonëse përpjekjet institucionale vazhdojnë, mangësitë strukturore në qasjen në të dhëna dhe bashkëpunimin ndërinstitutional vazhdojnë të kufizojnë efektivitetin e hetimeve financiare. Megjithatë, Komisioni Evropian ka njohur disa përpjekje institucionale, por ka theksuar se institucionet e Kosovës ende nuk e kanë zbatuar Direktivën e Dytë për Shërbimet e Pagesave, e as nuk e kanë përafruar Ligjin për Parandalimin e Pastrimit të Parave me standardet e BE-së.²⁰⁷ Bashkëpunimi institucional në fushën e krimit ekonomik mbetet i fragmentuar, ndërsa mungesa e një fondi të posaçëm për konfiskimin ose e instrumenteve sistematike për rikuperimin e pasurisë e dobëson më tej ndikimin e hetimeve financiare.²⁰⁸ Krahësuar me periudhën e

²⁰³ Raporti i BE-së për Kosovën 2024, f. 39, i disponueshëm gjithashtu në: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/c790738e-4cf6-4a43-a8a9-43c1b6f01e10_en?filename=Kosovo+Report+2024.pdf (qasur më 27 maj 2025).

²⁰⁴ Të dhënat e monitorimit të Projektit, 2024–2025; shënimet nga monitorimi i seancave gjyqësore.

²⁰⁵ Konsultimet e Projektit me Komisionin, 2025.

²⁰⁶ KPP 2022, neni 140; mungesa e afateve ligjërish të detyrueshme.

²⁰⁷ Raporti i BE-së për Kosovën 2024, Kapitulli 4 – Lëvizja e lirë e kapitalit: c790738e-4cf6-4a43-a8a9-43c1b6f01e10_en (qasur më 27 maj 2024).

²⁰⁸ Ibid, vërejtjet lidhur me harmonizimin e legjislacionit për parandalimin e pastrimit të parave dhe luftimin e financimit të terrorizmit (PPP/LFT).

mëparshme, institucionet e Kosovës kanë ndërmarrë hapa fillestarë drejt përmirësimit të qasjes në informacionet financiare, përfshirë lidhjen e memorandumeve të bashkëpunimit me institucionet publike, zhvillimin e iniciativave për qasje në të dhëna dhe rritjen e ndërgjegjësimit institucional për këtë çështje. Megjithatë, zbatimi mbetet në fazën e hershme. Të dhënat në dispozicion nuk dëshmojnë se prokurorët kanë qasje të drejtpërdrejtë dhe sistematike në databazat kryesore institucionale (faza përkatëse: 16.i), apo se ekzistojnë dhe zbatohen në praktikë protokolle të strukturuar për qasje në të dhënat financiare të sektorit privat (faza përkatëse: 16.ii). Përparimi do të kërkojë marrëveshje detyruese për

shkëmbimin e të dhënave me institucionet përkatëse publike, protokolle funksionale për subjektet financiare private dhe mbikëqyrje më të fuqishme të ekspertizës së forenzikës financiare.

Si hap i radhës, KPK-ja dhe Zyra e Kryeprokurorit mund të funksionalizojnë mekanizma të sigurt për qasje në regjistrat kryesorë publikë, të finalizojnë marrëveshjet për shkëmbimin e të dhënave me institucionet përkatëse, të krijojnë protokolle standarde për bashkëpunimin me subjektet financiare private dhe të vendosin mekanizma të qartë për vlerësimin e besueshmërisë së raporteve të ekspertizës financiare dhe respektimit të afateve për hartimin e tyre.

17

Rekomandimi

Të forcohet bashkëpunimi rajonal në trajtimin e rasteve të KOK-ut.

17.1 Të hartohet një protokoll i brendshëm që përcakton se kur duhet të përdoren rrjetet joformale për shkëmbimin e informacioneve.

17.2 Ministria e Drejtësisë të sigurojë përgjigje të shpejta ndaj kërkesave për ndihmë juridike të ndërsjellë, përfshirë:

- Udhëzime të qarta dhe procedura standarde të veprimit për trajtimin në kohë dhe me efikasitet të kërkesave për ndihmë juridike të ndërsjellë nga institucionet.
- Të caktohen personat kontaktues brenda gjyqësorit për të përshpejtuar shqyrtimin e kërkesave.

Fazat e zbatimit

Zbatim i hershëm

Faza e Zbatimit:

17.i. Përqindja e rasteve ndërkufitare të KOK-ut (nga lista e rasteve të MRGj-së) që përfshijnë bashkëpunim, përfshirë krijimin e iniciativave të përbashkëta dypalëshe dhe shumëpalëshe.

17.ii. Numri i rasteve (nga lista e rasteve të MRGj-së) në të cilat është shfrytëzuar rrjeti EUROJUST.

17.iii. Numri i rasteve të shkëmbimit të informacioneve përmes EUROJUST-it.

17.iv. Ekzistimi i një burimi të të dhënave ose i një sistemi për menaxhimin e rasteve që mundëson përcjelljen e kërkesave për ndihmë juridike të ndërsjellë dhe përgjigjeve ndaj tyre.

17.v. Publikimi i procedurave standarde të veprimit për ndihmën juridike të ndërsjellë.

17.vi. Është krijuar lista e personave të caktuar si pika kontakti.

Gjatë gjithë periudhës së raportimit, institucionet e Kosovës ndërmorën hapa konkretë për forcimin e bashkëpunimit rajonal dhe ndërkombëtar në rastet e KOK-ut, përfshirë përdorimin më të madh të rrjeteve joformale të bashkëpunimit, angazhimin me EUROJUST-in përmes pikave të kontaktit, pjesëmarrjen në platformat rajonale dhe shumëpalëshe, lidhjen e marrëveshjeve të bashkëpunimit dhe diskutimet institucionale për sfidat që lidhen me ndihmën juridike të

ndërsjellë (NJN). Megjithatë, zbatimi mbetet në fazën e hershme, pasi procedurat formale të NJN-së vazhdojnë të përballen me vonesa; ende nuk është krijuar një sistem i posaçëm për përcjelljen e kërkesave për NJN; dhe nuk janë miratuar procedurat standarde të veprimit. Në të njëjtën kohë, brenda sistemit prokurorial, përfshirë Prokurorinë Speciale, janë caktuar pika kontakti për rastet e NJN-së, ndërsa në sistemin gjyqësor këtë rol e ushtrojnë kryetarët e gjykatave.²⁰⁹

²⁰⁹ Përgjigjja institucionale e Ministrisë së Drejtësisë ndaj kërkesave të Projektit, 18 shtator 2026.

Gjetjet:

Gjatë periudhës së mëparshme të raportimit, monitorimi identifikoi bashkëpunimin ndërkombëtar dhe rajonal si një faktor të rëndësishëm që ndikonte në ecurinë e rasteve të nivelit të lartë të KOK-ut me elemente ndërkufitare. Projekti vërejti se mekanizmat formalë të ndihmës juridike të ndërsjellë përdoreshin shpesh në rastet komplekse që përfshinin prova, të dyshuar, pasuri ose transaksione jashtë vendit. Megjithatë, vonesat në pranimin e përgjigjeve ndaj kërkesave për NJN ndikonin në ecurinë e proceseve gjyqësore, përgatitjen e provave dhe caktimin e seancave gjyqësore.²¹⁰ Për më tepër, komunikimi institucional dhe përcjellja e procedurave vazhdojnë të paraqesin sfida. Konsultimet zbuluan se gjyqtarët dhe prokurorët nuk i përcjellin rregullisht kërkesat e tyre për NJN, duke pritur që Ministria e Drejtësisë të veprojë automatikisht, ndërsa kjo e fundit nuk ka kapacitete për të përcjellë në mënyrë proaktive dhe për t'iu përgjigjur çdo kërkesë.

Ndihma Juridike e Ndërsjellë dhe Ndikimi i Saj në Proceset Gjyqësore të Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit

Gjatë periudhës së raportimit qershor 2024 – shtator 2026, institucionet e Kosovës dëshmuar angazhim më të madh në bashkëpunimin rajonal dhe ndërkombëtar. Këto përpjekje përfshinin pjesëmarrjen në hetime të

përbashkëta, përdorimin e rrjeteve joformale dhe shumëpalëshe, bashkëpunimin me EUROJUST-in përmes pikave të kontaktit, si dhe vazhdimin e negociatave ose lidhjen e marrëveshjeve dypalëshe dhe ndërkombëtare të bashkëpunimit. Këto zhvillime tregojnë rritje të ndërgjegjësimit institucional për rëndësinë e bashkëpunimit ndërkufitar në rastet e KOK-ut dhe kontribuojnë në zbatimin e fazave 17.i dhe 17.ii.²¹¹

Në të njëjtën kohë, vonesat në procedurat formale të NJN-së vazhduan të ndikojnë në proceset gjyqësore të monitoruara. Monitorimi i Projektit identifikoi pesë raste të monitoruara të KOK-ut në të cilat proceset gjyqësore u vonuan për shkak të përgjigjeve të vonuara ndaj kërkesave për NJN, me vonesa që varionin nga dy deri në 36 muaj. Konsultimet me profesionistët ligjorë treguan më tej se disa kërkesa për NJN mund të zgjasin deri në tre vjet ose të mbeten pa përgjigje, pavarësisht se janë paraqitur përmes kanaleve zyrtare. Këto gjetje mbeten drejtpërdrejt relevante për fazat 17.iii dhe 17.iv, pasi tregojnë nevojën për forcimin e mekanizmave të përcjelljes, ndjekjes së kërkesave dhe standardizimit të procedurave.²¹²

Mbështetja në kanalet formale të NJN-së mbetet e lartë në praktikë, veçanërisht në rastet komplekse të KOK-ut që përfshijnë prova ndërkufitare, transaksione financiare, të pandehur të

²¹⁰ Raporti Publik për Monitorimin e Proceseve Gjyqësore i Projektit 2024.

²¹¹ Konsultimet e Projektit dhe informacionet e përditësuara institucionale për bashkëpunimin rajonal, pikat e kontaktit të EUROJUST-it dhe rrjetet joformale.

²¹² Të dhënat e Projektit nga monitorimi për katër raste të vonuara për shkak të përgjigjeve ndaj kërkesave për NJN.

huaj ose pasuri që ndodhen jashtë vendit. NJN-ja është përdorur në shtatë raste nga lista e MRGj-së për sigurimin e provave ndërkufitare, në dy raste që përfshinin të pandehur të huaj dhe në raste të veçanta që përfshinin palë të dëmtuara të huaja, sekuestrimin e pasurive financiare jashtë vendit dhe analizën financiare. Megjithatë, efektiviteti i këtyre mekanizmave vazhdon të ndikohet nga pengesat juridiksionale, procedurale dhe logjistike. Bashkëpunimi me disa juridiksione të Ballkanit Perëndimor dhe Amerikës Latine u raportua si veçanërisht sfidues. Ekstradimi u përdor vetëm në një rast të monitoruar të korrupsionit, pavarësisht pranisë së të pandehurve me dokumente identifikimi personal të dyfishta ose të huaja.²¹³

Rrjetet Joformale dhe Bashkëpunimi me EUROJUST-in

Paralelisht, përdorimi i instrumenteve joformale dhe shumëpalëshe të bashkëpunimit është bërë më i dukshëm. Prokurorët raportuan për hetime të përbashkëta të suksesshme me homologët rajonalë, ndërsa përdorimi i platformave të specializuara joformale u rrit gjatë periudhës aktuale të raportimit. Ndonëse Kosova nuk është anëtare e EUROJUST-it, ajo merr pjesë në aktivitetet e ndërlidhura me EUROJUST-in përmes Rrjetit të Pikave të Kontaktit. Që nga viti 2020, Ministria e Drejtësisë dhe Prokuroria Speciale kanë caktuar pika kontakti për komunikim me strukturat e EUROJUST-it. Gjatë

periudhës fillestare katërvjeçare (2020–2023), pikat e kontaktit nuk ishin aktive, duke realizuar jo më shumë se 20 komunikime në vit. Ndërkaq, gjatë viteve 2024 dhe 2025, të dyja pikat e kontaktit, nga Ministria e Drejtësisë dhe Prokuroria Speciale, u angazhuan në më shumë se 200 komunikime në vit. Për më tepër, pikat e përmendura të kontaktit marrin pjesë në takimet koordinuese të EUROJUST-it të paktën 12 herë në vit.²¹⁴

Këto zhvillime përbëjnë përparim të konsiderueshëm drejt zbatimit të fazave 17.i dhe 17.ii.

Megjithatë, konsultimet tregojnë se përdorimi i rrjeteve joformale vazhdon të mbështetet kryesisht në praktikën e krijuar dhe në iniciativën individuale, në vend që të udhëhiqet nga një protokoll i brendshëm. Prokurorët dhe akterët institucionalë e pranian dobishmërinë e kanaleve joformale për identifikimin e informacioneve, lehtësimin e komunikimit ose përsheptimin e veprimeve përgatitore përpara paraqitjes së kërkesave formale për NJN. Megjithatë, ende nuk është miratuar një protokoll i brendshëm që të qartësojë se kur dhe si duhet të përdoren këto rrjete joformale, si duhet të dokumentohen informacionet e siguruar përmes tyre dhe si duhet të ndërlidhen shkëmbimet joformale me kërkesat formale për provat në procedurën penale. Kjo mbetet një mangësi në kuadër të fazës 17.i.

Komunikimi institucional dhe përcjellja e kërkesave vazhdojnë gjithashtu të ndikojnë në efikasitetin e procedurave të NJN-së. Konsultimet treguan se

²¹³ Konsultimet e Projektit me profesionistët ligjorë dhe akterët e sistemit prokurorial.

²¹⁴ Konsultimet me departamentet përkatëse të Ministrisë së Drejtësisë.

gjyqtarët dhe prokurorët nuk i përcjellin gjithmonë në mënyrë të rregullt kërkesat e paraqitura për NJN, duke pritur shpesh që ato të procedohen automatikisht përmes Ministrisë së Drejtësisë. Në të njëjtën kohë, Ministria përballet me kufizime të kapaciteteve për evidentimin dhe përcjelljen proaktive të një vëllimi të madh të korrespondencës lidhur me bashkëpunimin gjyqësor. Gjatë viteve 2024–2025, Ministria e Drejtësisë procedoi gjithsej 10,140 kërkesa/përgjigje për ndihmë juridike ndërkombëtare, prej të cilave 4,095 kishin të bënin me çështje civile dhe 6,045 me çështje penale.²¹⁵

Mungesa e një sistemi të posaçëm për përcjelljen e kërkesave mbetet një mangësi kryesore në aspektin operacional. Ndonëse kërkesat për NJN procedohen përmes kanaleve formale, ende nuk është krijuar një burim i posaçëm i të dhënave ose një sistem për menaxhimin e rasteve që mundëson përcjelljen e kërkesave, përgjigjeve, afateve kohore, veprimeve në pritje dhe përgjegjësiive institucionale për ndjekjen e tyre (faza përkatëse: 17.iii). Kjo kufizon mundësinë e gjykatave, prokurorëve dhe Ministrisë së Drejtësisë për të identifikuar me kohë vonesat, për të dalluar shkaqet e vonesave që lidhen me institucionet vendore nga ato që lidhen me institucionet e huaja dhe për t'u dhënë përparësi kërkesave urgjente në rastet e nivelit të lartë të KOK-ut. Po ashtu, ende nuk janë miratuar procedura standarde të veprimit të

disponueshme publikisht për trajtimin e kërkesave për NJN (faza përkatëse: 17.iv). Konsultimet tregojnë se trajtimi praktik i kërkesave për NJN vazhdon të mbështetet në procedurat ekzistuese ligjore, praktikën institucionale dhe komunikimin individual ndërmjet gjykatave, prokurorëve dhe Ministrisë së Drejtësisë. Ndonëse këto mekanizma mundësojnë procedimin e kërkesave, ato ende nuk ofrojnë udhëzime të qarta dhe të parashikueshme për afatet kohore, përgjegjësitë, mekanizmat për adresimin e çështjeve në nivele më të larta vendimmarrëse, dhënien e përparësisë rasteve urgjente të KOK-ut apo detyrimet për përcjelljen e kërkesave.

Kornizat e Bashkëpunimit Ndërkombëtar

Në nivel institucional, Ministria e Drejtësisë vazhdoi të udhëheqë përpjekjet për forcimin e bashkëpunimit gjyqësor ndërkombëtar dhe përafrimin me standardet e BE-së në fushën e drejtësisë. Gjatë periudhës qershor 2024 – gusht 2026, Ministria e Drejtësisë lidhi gjithsej tetë marrëveshje dypalëshe për bashkëpunim juridik ndërkombëtar me shtetet anëtare të BE-së.²¹⁶ Gjithashtu, u iniciuan marrëveshje për ndihmë juridike të ndërsjellë në çështjet penale dhe transferimin e personave të dënuar me Shtetet e Bashkuara të Amerikës, Mbretërinë e Bashkuar dhe Holandën. Marrëveshjet për ekstradim u iniciuan me Mbretërinë e Bashkuar dhe Holandën. Këto zhvillime kontribuojnë në forcimin e kuadrit më të gjerë të bashkëpunimit ndërkombëtar dhe

²¹⁵ Përgjigjja institucionale e Ministrisë së Drejtësisë ndaj kërkesave të Projektit, 18 shtator 2026.

²¹⁶ Përgjigjja institucionale e Ministrisë së Drejtësisë ndaj kërkesave të Projektit, 18 shtator 2026.

mbështetin zbatimin e fazës 17.i. Megjithatë, vetëm marrëveshjet nuk i zgjidhin vonesat operationale nëse nuk mbështeten nga sistemet e përcjelljes, procedurat standarde dhe përcaktimi i qartë i përgjegjësi ndërmjet institucioneve të Kosovës.

Për më tepër, krahasuar me periudhën e mëparshme të raportimit, institucionet e Kosovës dëshmuar angazhim më të madh në bashkëpunimin rajonal dhe ndërkombëtar që lidhet me rastet e KOK-ut. Përdorimi më i gjerë i rrjeteve joformale, pjesëmarrja në aktivitetet e ndërlidhura me EUROJUST-in përmes pikave të kontaktit, hetimet e përbashkëta dhe zhvillimi i vazhdueshëm i kuadrit të bashkëpunimit dypalësh dhe shumëpalësh përbëjnë përparim të rëndësishëm (faza përkatëse: 17.i dhe 17.ii). Megjithatë, zbatimi mbetet në fazën e hershme,

pasi procedurat formale të NJN-së vazhdojnë të përballen me vonesa, ende nuk është krijuar një sistem i posaçëm për përcjelljen e rasteve (faza përkatëse: 17.3), nuk janë miratuar ende procedurat standarde të veprimit (faza përkatëse: 17.iv) dhe pikat e caktuara të kontaktit në sistemin gjyqësor ende nuk janë funksionalizuar në mënyrë sistematike (faza përkatëse: 17.v).

Si hap i radhës, Ministria e Drejtësisë, KGJK-ja, KPK-ja, gjykatat dhe prokuroritë mund të krijojnë një mekanizëm të posaçëm për përcjelljen e kërkesave për NJN, të miratojnë procedura standarde të veprimit për trajtimin dhe përcjelljen e kërkesave, si dhe të hartojnë një protokoll të brendshëm që përcakton qartë se kur dhe si duhet të përdoren rrjetet joformale në mbështetje të bashkëpunimit formal ndërkombëtar.

Përfundime

Kjo periudhë e raportimit dëshmon se përvetësimi dhe zbatimi i reformave në përgjigjen e Kosovës ndaj krimit të organizuar dhe korrupsionit vazhdon të shënojë përparim, ndonëse jo në mënyrë të njëtrajtshme ndërmjet institucioneve dhe fushave të reformës. Krahasuar me periudhat e mëparshme të raportimit, institucionet e drejtësisë kanë dëshmuar përgjegjësi dhe angazhim më të madh në udhëheqjen e proceseve reformuese, angazhim të shtuar në trajtimin e gjetjeve nga monitorimi dhe përkushtim më të fuqishëm ndaj planifikimit strategjik, digjitalizimit, transparencës dhe bashkëpunimit ndër-institucional. Disa

reforma që më parë ishin në nivelin e zotimeve politike dhe institucionale kanë kaluar në fazën e zbatimit, ndërsa institucionet po dëshmojnë gjithnjë e më shumë gatishmëri për të identifikuar sfidat dhe për të zhvilluar masa korrigjuese.

Në të njëjtën kohë, gjetjet tregojnë se përparimi mbetet më i theksuar në zhvillimin e kornizave, strategjive, udhëzuesve dhe mekanizmave institucionalë sesa në zbatimin e tyre të njëtrajtshëm në praktikë. Ndonëse zhvillimet pozitive janë gjithnjë më të dukshme në fusha si transparenca, koordinim gjyqësor, trajnimet,

digjitalizimi dhe menaxhimi i rasteve, gjetjet nga monitorimi vazhdojnë të evidentojnë dallime të konsiderueshme në zbatim ndërmjet institucioneve dhe rasteve. Sfidat e vazhdueshme që lidhen me kohëzgjatjen e procedurave, njëtrajtshmërinë e hetimeve dhe aktakuzave, hetimet financiare, shërbimet gjuhësore, njëtrajtshmërinë e praktikës gjyqësore, shqiptimin e dënimeve dhe zbatimin e dënimeve plotësuese vazhdojnë të ndikojnë në efektivitetin e përgjigjes gjyqësore ndaj krimit të organizuar dhe korrupsionit. Prandaj, sfida vendimtare me të cilën përballet sektori i drejtësisë në Kosovë

nuk është më miratimi i reformave të reja, por sigurimi që reformat ekzistuese të zbatohen në mënyrë të njëtrajtshme, të monitorohen në mënyrë efektive dhe të përkthehen në përmirësime të matshme në praktikë. Forcimi i llogaridhënies për zbatimin e reformave, promovimi i njëtrajtshmërisë më të madhe në praktikën gjyqësore dhe prokuroriale, si dhe adresimi i pengesave sistematike operacionale do të jenë thelbësore për konsolidimin e përparimit dhe krijimin e rezultateve më të besueshme, të parashikueshme dhe efektive në luftën kundër krimit të organizuar dhe korrupsionit.

SHTOJCA

Analizë e thelluar statistikore nga monitorimi i proceseve gjyqësore mbi ecurinë e rasteve të monitoruara të krimit të rëndë të organizuar dhe korrupsionit, nga ngritja e aktakuzës deri te vendimi i formës së prerë.

Pjesa I — Nga të Dhënat Numerike mbi Rezultatet e Rasteve te Treguesit Diagnostikues

Analiza e thelluar diagnostikuese e ecurisë së rasteve, nga gjykimi deri te rezultati përfundimtar, niset nga një problem i njohur në proceset reformuese. Institucioneve të drejtësisë shpesh u kërkohet të dëshmojnë rezultate konkrete në trajtimin e rasteve të rënda të krimit të organizuar dhe korrupsionit (KOK). Treguesi më i dukshëm që përdoret zakonisht është shkalla e aktgjykimeve dënuese. Ky tregues është i lehtë për t'u komunikuar, i lehtë për t'u krahasuar dhe intuitivisht bindës. Megjithatë, ai është tepër i përgjithshëm për t'i dhënë përgjigje pyetjes për të cilën zakonisht përdoret.

Shkalla e aktgjykimeve dënuese mund të tregojë se është regjistruar një rezultat i caktuar. Megjithatë, ajo nuk mund të tregojë nëse rasti i paraqitur nga prokuroria ishte i bazuar mirë, nëse akuzat më të rënda u vërtetuan, nëse aktgjykimi dënues erdhi si rezultat i një shqyrtimi gjyqësor kundërshtues apo i një procedure të bazuar në marrëveshje, nëse sanksioni i shqiptuar pati pasoja domethënëse, nëse konfiskimi adresoi përfitimin e kundërligjshëm apo nëse vendimi mbeti në fuqi pas shqyrtimit në shkallë të dytë. Edhe shkalla e aktgjykimeve liruese është po aq e mangët si tregues. Ajo nuk mund të tregojë nëse gjykata e zbatoi drejt standardin e provueshmërisë, nëse rasti duhej të ishte ndjekur penalisht në një mënyrë tjetër, nëse vonesat ndikuan në marrjen e vendimit të formës së prerë apo nëse materialet e rastit zbulojnë mangësi në prova, në cilësimin juridik ose në përcaktimin e përgjegjësisë individuale.

Kjo analizë diagnostikuese u zhvillua pikërisht sepse këto dallime kanë rëndësi. Rastet e rënda të KOK-ut nuk janë njësi të thjeshta procedurale. Një rast i vetëm mund të përfshijë disa të pandehur, disa akuza, baza të ndryshme të përgjegjësisë penale, rezultate të ndryshme, marrëveshje për pranimin e fajësisë, aktgjykime liruese, aktgjykime dënuese, vendime për konfiskim dhe ankesa. Nëse e gjithë kjo përmbledhet në një kategorizim të vetëm të rastit, treguesi numerik bëhet i

kuptueshëm, por çorientues. Ai mund ta trajtojë njësoj aktgjykimin dënues ndaj një të pandehuri me rol dytësor për një akuzë më të lehtë dhe aktgjykimin dënues ndaj të pandehurit kryesor për akuzat më të rënda, të shoqëruar me dënim proporcional dhe rikuperim të përfitimit të kundërligjshëm. Po ashtu, ai mund ta trajtojë një aktgjykim lirues që buron nga ushtrimi i duhur i kontrollit gjyqësor sikur të kishte të njëjtën domethënie për procesin reformues me një aktgjykim lirues të shkaktuar nga mangësitë në prova, cilësimi i paqartë juridik ose vonesat që mund të ishin shmangur.

Qasja metodologjike nuk synonte krijimin e një baze të re provash, por riorganizimin e informacioneve që Projekti tashmë i kishte në dispozicion. Ndërsa rastet e monitoruara arrinin në vendime të formës së prerë ose në rezultate të tjera të rëndësishme, ekipet tashmë dispononin vëzhgime nga seancat gjyqësore, raporte të rasteve, vlerësime në përfundim të rasteve, akte gjyqësore, historikun procedural dhe informacione mbi rezultatet e tyre. Analiza e thelluar përzgjedhi elemente të caktuara nga këto të dhëna të monitorimit dhe i organizoi ato në një strukturë të përbashkët, në mënyrë që të mundësohej krahasimi ndërmjet rasteve të përfunduara.

Në aspektin praktik, analiza diagnostikuese funksionoi si një regjistër i strukturuar dhe sistematik. Secila fushë përfaqësonte një pyetje të standardizuar: peshën e veprës penale, statusin e të pandehurit, rrjedhën procedurale, rezultatin në shkallë të parë, rezultatin përfundimtar, dënimin, konfiskimin, ankesën, arsyen e aktgjykimit lirues, kohëzgjatjen dhe vëmendjen mediatike. Secili rresht përfaqësonte një të pandehur në raport me një akuzë të caktuar. Kjo zgjedhje ka rëndësi, pasi përgjegjësia penale është individuale dhe lidhet me secilën akuzë veçmas. Fajësia i atribuohet një të pandehuri dhe vlerësohet në raport me një pretendim konkret. Një rresht i vetëm për të gjithë rastin do t'i eliminonte pikërisht dallimet që analiza synonte t'i ruante. Prandaj, regjistri mundësoi shqyrtimin e së njëjtës pyetje për secilin rast të përfunduar, duke ruajtur njëkohësisht mundësinë e gjurmimit të informacionit deri te materialet origjinale të monitorimit.

Analiza e thelluar duhet të kuptohet si një rritje e nivelit të hollësisë analitike, duke ruajtur një qasje qëllimisht të kujdesshme ndaj interpretimit statistikor. Analiza diagnostikuese përdor statistika përshkruese dhe tabela të kryqëzuara. Këto mjete mund të tregojnë se si shpërndahen rezultatet brenda mostrës së rasteve të monitoruara dhe nëse karakteristika të caktuara shfaqen së bashku më shpesh ose më rrallë. Ato nuk dëshmojnë marrëdhënie shkak-pasojë. Nëse të pandehurit me status të lartë shfaqen më shpesh në një kategori të caktuar të rezultateve të rasteve, tabela nuk dëshmon se ka pasur trajtim preferencial apo ndikim të papërshtatshëm. Nëse rastet me vëmendje të lartë publike shfaqin një shpërndarje të ndryshme të rezultateve, tabela nuk dëshmon se vëmendja mediatike ka ndikuar në rezultat. Ajo identifikon një ndërlidhje që kërkon shpjegim.

Për këtë arsye, hapi i radhës është gjithmonë rikthimi te materialet e rastit. Një tregues statistikor shënon fillimin e shqyrtimit shpjegues, jo përfundimin e tij. Pasi analiza e thelluar e bën të dukshme një ndërlidhje, shqyrtimi u rikthehet raporteve të rasteve, seancave gjyqësore, aktakuzave, aktgjykimeve, vendimeve të shkallës së dytë dhe vlerësimeve në përfundim të rasteve që qëndrojnë pas të dhënave të paraqitura në tabelë. Pyetja që shtrohet është: cilat raste po e krijojnë këtë model, çfarë ka ndodhur brenda këtyre rasteve, cilat shpjegime mbështeten nga materialet e rasteve dhe cilat shpjegime alternative duhet të mbeten të hapura për shqyrtim?

Kjo lëvizje në të dy drejtimet përbën vlerën kryesore të analizës diagnostikuese. Një model i identifikuar pa shqyrtimin e materialeve të rasteve mbetet vetëm një ndërlidhje që kërkon shpjegim. Një shpjegim bindës në një rast të vetëm mbetet vetëm një shembull, përderisa nuk mund të testohet kundrejt grupit më të gjerë të rasteve të monitoruara. Analiza e thelluar i mundëson Projektit të kalojë ndërmjet këtyre dy niveleve: nga materialet e rastit te modeli i strukturuar dhe nga modeli përsëri te materialet e rastit.

Pjesa II — Çfarë Nxjerr në Pah Analiza Diagnostikuese

Modelet e paraqitura më poshtë nuk duhet të interpretohen si gjetje që vlejnë njësoj për të gjitha juridiksionet. Ato përbëjnë tregues analitikë të nxjerrë nga mostrat e rasteve të rënda të KOK-ut, të monitoruara dhe të përfunduara, në të gjithë rajonin. Qëllimi i tyre është të tregojnë se çfarë nuk mund të shpjegojnë më vete të dhënat e përgjithshme statistikore dhe cilat aspekte kërkojnë shqyrtim më të hollësishëm përmes të dhënave nga monitorimi i proceseve gjyqësore, analizës së akteve gjyqësore, shqyrtimit të historikut procedural, të dhënave institucionale dhe konsultimeve.

Në rastet kur analiza diagnostikuese ka prodhuar gjetje specifike për juridiksione të caktuara, të verifikuara dhe të konfirmuara përmes krahasimit të burimeve të ndryshme, këto gjetje janë pasqyruar në kapitujt përkatës të juridiksioneve. Ky seksion ka një qëllim tjetër. Ai shqyrton se çfarë bëhet e dukshme kur rezultatet përfundimtare zbërthehen në elementet që statistikatat e përgjithshme zakonisht i përmbledhin në një tregues të vetëm. Ai nxjerr në pah treguesit më të gjerë rajonale që u identifikuan kur rezultatet e rasteve të monitoruara u analizuan veçmas sipas të pandehurit, akuzës, peshës së veprës penale, rrjedhës procedurale, historikut të ankesave, dënimit, konfiskimit dhe kohëzgjatjes. Kjo, nga ana tjetër, mundëson identifikimin e çështjeve të reformës që kërkojnë përgjigje më të sakta.

1. Shkalla e përgjithshme e aktgjykimeve dënuese mund të fshehë realitete të kundërta

Treguesi i parë është metodologjik, por thelbësor: shkalla e aktgjykimeve dënuese nuk përbën në vetvete dëshmi të rezultateve konkrete të sistemit të drejtësisë. Ajo është vetëm një pikënisje për analizë. Më vete, ky tregues nuk mund të tregojë se çfarë lloj aktgjykimi dënues është regjistruar, ndaj kujt është shqiptuar, për cilën akuzë, përmes cilës procedurë, pas çfarë shqyrtimi, me çfarë dënimi dhe me çfarë pasojash financiare.

Në mostrat e rasteve të monitoruara, të dhëna të përgjithshme statistikore që duken të ngjashme mund të pasqyrojnë realitete shumë të ndryshme. Një shkallë e lartë e aktgjykimeve dënuese mund të sugjerojë performancë të mirë të sistemit, por njëkohësisht mund të kërkojë shqyrtim më të hollësishëm të mënyrës se si janë arritur këto rezultate: nëse aktgjykimet dënuese kanë ardhur pas shqyrtimit gjyqësor kundërshtues apo përmes procedurave të bazuara në marrëveshje, nëse kanë të bëjnë me të pandehurit kryesorë apo ata me rol dytësor, nëse akuzat e rënda janë vërtetuar, nëse arsyetimi ka qenë i mjaftueshëm, nëse dënimet kanë qenë proporcionale dhe nëse është zbatuar konfiskimi në rastet kur ka qenë i nevojshëm.

E kundërta është gjithashtu e vërtetë. Një shkallë më e ulët e aktgjykimeve dënuese, veçanërisht në proceset gjyqësore ku akuzat kundërshtohen, nuk dëshmon automatikisht mungesë vullneti nga gjyqësori apo dobësi institucionale. Ajo mund të pasqyrojë zbatimin e duhur të standardit të provueshmërisë në procedurën penale. Gjithashtu, mund të tregojë mangësi në prova, paqëndrueshmëri në cilësimin juridik, individualizim të pamjaftueshëm të përgjegjësisë, vonesa apo të meta që kanë lindur përpara fillimit të gjykit.

Prandaj, analiza diagnostikuese e zhvendos fokusin e pyetjes. Ajo nuk synon të përcaktojë nëse shkalla e aktgjykimeve dënuese është e lartë apo e ulët si qëllim në vetvete, por të kuptojë se çfarë përmban ky tregues numerik. Kur aktgjykimet dënuese, aktgjykimet liruese dhe rezultatet e tjera analizohen veçmas, i njëjti tregues i përgjithshëm mund të nxjerrë në pah zgjidhjen e rasteve përmes marrëveshjeve, shqyrtimin kundërshtues të provave, korrigjimin e vendimeve në procedurën ankimore, rigjykimin, rrezikun e parashkrimit, pasoja të kufizuara ndëshkimore apo mungesën e veprimeve të mëtejshme për adresimin e përfitimeve financiare të kundërligjshme. Kur numërohen së bashku, këto rezultate mund të prodhojnë një tregues statistikor të kuptueshëm; kur analizohen veçmas, ato shndërrohen në informacione me rëndësi për procesin reformues.

2. Problemi thelbësor i përsëritur është përputhshmëria ndërmjet fakteve, provave dhe elementeve juridike

Treguesi më i rëndësishëm përmbajtësor nuk është se “gjykatat nuk shqiptojnë aktgjykime dënuese” apo se “prokurorët nuk ndjekin penalisht”. Problemi i përsëritur qëndron te përputhshmëria. Rastet e rënda të KOK-ut shpesh bëhen të cenueshme në momentin kur përshkrimi faktik, provat, cilësimi juridik, përgjegjësia individuale dhe arsyetimi gjyqësor duhet të jenë në përputhje me njëra-tjetrën.

Në grupin e rasteve të monitoruara dhe të përfunduara, në të cilat akuzat janë kundërshtuar gjatë gjykimit, rezultatet që nuk kanë përfunduar me aktgjykime dënuese kanë qenë më së shumti të ndërlidhura me mangësitë në prova dhe problemet në ndërtimin juridik të akuzës. Arsyet e evidentuara në materialet e rasteve përgjithësisht i përkasin së njëjtës kategori: prova të pamjaftueshme, elemente të paprovuara të veprës penale, cilësim juridik i pasaktë ose i paqëndrueshëm, përshkrim faktik i paqartë, mangësi në aktakuzë ose ndërlidhje e dobët ndërmjet veprimeve të të pandehurit dhe veprës penale për të cilën akuzohet. Këto nuk janë thjesht çështje teknike. Në rastet e rënda të KOK-ut, ato përcaktojnë nëse rasti mund t'i qëndrojë shqyrtimit kundërshtues, nëse aktgjykimi mund të arsyetohet në mënyrë koherente, nëse ai mund t'i qëndrojë shqyrtimit në procedurën ankimore dhe nëse publiku mund ta kuptojë bazën juridike të rezultatit.

Për këtë arsye, përputhshmëria ka më shumë rëndësi sesa vetë rezultati i rastit. Një aktgjykim dënues nuk përbën tregues domethënës të rezultateve të sistemit të drejtësisë nëse ka të bëjë me një akuzë më të lehtë, një të pandehur me rol dytësor, arsyetim të kufizuar ose mungesë të pasojave financiare. Një aktgjykim lirues nuk përbën dështim institucional nëse provat nuk e kanë vërtetuar akuzën. Çështja kryesore për reformën është nëse rastet e rënda përzgjidhen, formulohen akuzat, mbështeten me prova, i nënshtrohen shqyrtimit gjyqësor dhe arsyetohen në mënyrë që të sigurohet ndërlidhja ndërmjet fakteve dhe elementeve juridike të veprës penale, si dhe ndërmjet këtyre elementeve dhe përgjegjësisë individuale.

3. Pësia e veprës penale, statusi i të pandehurit dhe vëmendja publike janë tregues që kërkojnë interpretim të kujdesshëm

Në disa nga mostrat e rasteve të monitoruara, modelet e rezultateve duket se ndryshojnë varësisht nga pësia e veprës penale, roli i të pandehurit, statusi i tij apo vëmendja publike ndaj rastit. Këto modele kërkojnë trajtim të kujdesshëm. Ato nuk dëshmojnë ndikim të papërshtatshëm, drejtësi selektive apo mungesë vullneti institucional për të vepruar. Të dhënat mbi rezultatet e rasteve nuk mund të vërtetojnë motivet, presionin apo kapjen institucionale.

Në të njëjtën kohë, këto modele nuk mund të shpërfillen si çështje thjesht teknike. Në rastet e rënda të KOK-ut, dallimet që lidhen me peshën e veprës penale, statusin

e të pandehurit apo vëmendjen publike janë veçanërisht të ndjeshme, pasi kanë të bëjnë me rastet në të cilat barazia para ligjit, qëndrueshmëria institucionale dhe besimi i publikut vihen më së shumti në provë.

Ekzistojnë shpjegime të ligjshme për këto dallime. Rastet më të rënda dhe ato që përfshijnë të pandehur me status më të lartë mund të jenë më komplekse nga aspekti juridik dhe provues. Ato mund të përfshijnë rrethana faktike më të ndërlikuara, strategji mbrojtëse të mbështetura me më shumë burime, vështirësi më të mëdha në vërtetimin e dashjes, hierarkisë, përfitimit apo kontributit individual, si dhe gjasa më të larta për ankesa ose kundërshtime procedurale. Prandaj, një shkallë më e ulët e aktgjykimeve dënuese apo një profil më kompleks i rezultateve në këto raste mund të pasqyrojë kërkesa më të larta në aspektin e provave dhe zbatimin e duhur të standardit të provueshmërisë në procedurën penale.

Megjithatë, i njëjti model mund të ngrejë edhe pyetje për të cilat sistemi duhet të jetë në gjendje të japë përgjigje. Kur rastet që përfshijnë vepra penale të rënda ose të pandehur me status të lartë përfundojnë pa aktgjykime dënuese, me akuza të reduktuara, dënime të kufizuara, vonesa në marrjen e vendimeve të formës së prerë apo pa veprime të dukshme të mëtejshme për adresimin e përfitimeve financiare të kundërligjshme, publiku mund ta ketë të vështirë të dallojë kompleksitetin e provave nga kapacitetet e pabarabarta, kujdesi i tepruar institucional, praktikat jo të njëtrajtshme apo ndikimet e mundshme të presionit. Analiza diagnostikuese nuk mund të përcaktojë se cili prej këtyre shpjegimeve qëndron, duke u mbështetur vetëm në të dhënat mbi rezultatet e rasteve. Vlera e saj qëndron në identifikimin e rasteve në të cilat institucionet duhet të ofrojnë arsyetim veçanërisht të qartë, të dhëna më të plota, komunikim transparent brenda kufijve të përcaktuar nga e drejta për gjykim të drejtë, si dhe mekanizma të informimit kthyes që mund të tregojnë nëse rezultatet pasqyrojnë faktorë juridikisht relevantë dhe jo dallime të pashpjeguara.

4. Marrja e vendimeve të formës së prerë nuk është e barasvlershme me efektivitetin

Një vendim i formës së prerë është i domosdoshëm për sigurinë juridike, por nuk përbën në vetvete dëshmi të efektivitetit. Marrja e vendimit të formës së prerë tregon se rasti ka arritur në përfundim. Megjithatë, ajo nuk tregon nëse procesi deri në atë përfundim ka qenë i zhvilluar brenda një afati të arsyeshëm, proporcional, efikas në shfrytëzimin e burimeve apo nëse ka mundur nxjerrjen e mësimave institucionale.

Analiza diagnostikuese tregon pse ka rëndësi ecuria e rastit deri në marrjen e vendimit të formës së prerë. Si shembull ilustrues, në një grup të rasteve të monitoruara, 21 për qind e rezultateve për akuzat për të cilat ishin marrë vendime të

formës së prerë ndryshuan ndërmjet shkallës së parë dhe fazës përfundimtare. Kjo do të thotë se një në pesë rezultate nuk mbeti i njëjtë pas shqyrtimit në procedurën ankimore. Në të njëjtën mostër, rigjykimi ishte evidentuar në 28.4 për qind të rasteve të përfunduara me vendime të formës së prerë, që do të thotë se më shumë se një në katër raste duhej t'i nënshtrohej sërish procedurës gjyqësore përpara marrjes së vendimit të formës së prerë. Përveç kësaj, çështjet që lidheshin me afatet e parashkrimit ishin të ndërlidhura me rreth 37 për qind të rezultateve përfundimtare liruese në atë mostër.

Këto shifra nuk nënkuptojnë se procedura ankimore përbën problem. E drejta e ankesës është një garanci procedurale. Ato gjithashtu nuk nënkuptojnë se çdo ndryshim i rezultatit tregon cilësi të dobët të punës në shkallë të parë. Ato tregojnë se marrja e vendimit të formës së prerë ka një historik procedural dhe se ky historik ka rëndësi për procesin reformues. Korrigjimet e përsëritura, rigjykimet, përsëritja e veprimeve procedurale apo rreziku i parashkrimit shpenzojnë burime institucionale, rrezikojnë përfundimin e rasteve për shkak të kalimit të afateve të parashkrimit, zgjasin pasigurinë për të pandehurit dhe palët e dëmtuara, si dhe bëjnë që rastet me interes të lartë publik të vazhdojnë të jenë objekt i dyshimeve të publikut.

Për politikëbërësit, ecuria e rastit deri në marrjen e vendimit të formës së prerë mund të tregojë nëse sistemi po prodhon rezultate të qëndrueshme apo po shpenzon vazhdimisht burime publike për të korrigjuar, rishqyrtuar ose përfunduar raste të rënda pas vonesave që mund të ishin shmangur. Ajo gjithashtu mund të tregojë se në cilat hallka të zinxhirit të drejtësisë nevojiten përgatitje më e mirë e rasteve, cilësim juridik më i qartë, planifikim më i mirë i gjykimeve, përmirësim i arsytimit juridik, udhëzime më të njëtrajtshme nga gjykatat e shkallëve më të larta dhe menaxhim më i kujdesshëm i vonesave.

5. Llogaridhënia kërkon shqiptimin e dënimeve dhe ndërmarrjen e veprimeve të mtejshme për adresimin e përfitimeve financiare

Treguesi i fundit është se aktgjykimi dënues nuk është i barasvlershëm me llogaridhënien e plotë. Në rastet e rënda të KOK-ut, rezultati ka rëndësi jo vetëm sepse mund të vërtetohet përgjegjësia penale, por edhe sepse pasojat juridike duhet të jenë në përputhje me peshën e veprës penale, rolin e të pandehurit dhe, kur është relevante, me logjikën ekonomike të veprimeve të kryera.

Në mostrat e rasteve të përfunduara, konfiskimi ishte urdhëruar në rreth 31 për qind të rezultateve përfundimtare dënuese të monitoruara. Me fjalë të tjera, në afërsisht shtatë nga dhjetë rezultate përfundimtare dënuese, nuk ishte evidentuar ndonjë urdhër për konfiskim në vendimin përfundimtar të monitoruar. Kjo shifër duhet të interpretohet me kujdes. Jo çdo aktgjykim dënues përfshin domosdoshmërisht përfitime të identifikueshme të kundërligjshme apo bazë juridike për konfiskim.

Megjithatë, në rastet e KOK-ut, ndërmarrja e veprimeve të mëtejshme për adresimin e përfitimeve financiare është aq thelbësore, saqë mungesa e tyre në rezultatet e evidentuara kërkon vëmendje.

Një sistem mund të shqiptojë aktgjykime dënuese pa konfiskuar apo rikuperuar asnjë pasuri. Ai mund të shqiptojë aktgjykime dënuese dhe të vendosë dënime që pezullohen, zëvendësohen ose që, në forma të tjera, kanë pasoja të kufizuara në praktikë. Ai mund të dënojë një zyrtar publik, ndërkohë që pasojat që lidhen me ushtrimin e funksionit publik apo përfitimet ekonomike mbeten të adresuara në mënyrë të pamjaftueshme. Numërimi i aktgjykimeve dënuese i trajton këto rezultate si forma të barasvlershme të llogaridhënies, ndonëse në realitet ato nuk janë të tilla.

Prandaj, çështja kryesore për reformën është nëse rezultatet e rasteve të rënda të KOK-ut sjellin pasoja domethënëse juridike, ndëshkuese, parandaluese, riparuese dhe financiare, kur këtë e lejojnë ligji dhe rrethanat faktike. Konfiskimi dhe rikuperimi i pasurisë nuk janë elemente dytësore të aktgjykimit dënues. Ato përbëjnë ndër mekanizmat kryesorë përmes të cilëve gjykimi penal adreson nxitësit ekonomikë që qëndrojnë pas krimit të organizuar dhe korrupsionit.

Pjesa III — Çfarë Nënkupton Analiza Diagnostikuese

Analiza diagnostikuese nuk duhet të interpretohet si një përmbledhje tërësisht e re e gjetjeve, e shkëputur nga puna e rregullt e monitorimit të Projektit apo nga çështjet që tashmë mund të konsiderohen gjerësisht të njohura. Shumë nga çështjet që ajo ngre — mangësitë në prova, paqëndrueshmëria e cilësimit juridik, dallimet ndërmjet rezultateve të arritura përmes marrëveshjeve dhe atyre të arritura pas shqyrtimit gjyqësor kundërshtues, korrigjimi i vendimeve në procedurën ankimore, vonesat në marrjen e vendimeve të formës së prerë, zbatimi i kufizuar i konfiskimit dhe pasojat jo të njëtrajtshme të dënimeve të shqiptuara — ishin evidentuar tashmë përmes vëzhgimit të seancave gjyqësore, analizës së akteve gjyqësore, vlerësimit të rasteve të përfunduara dhe angazhimit në proceset e politikëbërjes. Kontributi i analizës diagnostikuese është i një natyre tjetër. Ajo u siguron këtyre çështjeve një bazë provuese më të strukturuar dhe sistematike. Ajo tregon nëse këto çështje paraqiten si shembuj të izoluar apo si modele të përsëritura; nëse janë të përhapura në të gjithë grupin e rasteve të monitoruara apo të përqendruara në grupe të caktuara; nëse statistikatat e përgjithshme i fshehin ato; dhe në cilat raste materialet duhet të shqyrtohen më hollësisht përpara se të ofrohet një shpjegim i mbështetur dhe i përgjegjshëm.

Kjo është veçanërisht e rëndësishme, pasi e njëjta çështje mund të ketë disa shpjegime të mundshme. Një shkallë e ulët e aktgjykimeve dënuese në proceset gjyqësore ku akuzat kundërshtohen mund të interpretohet si hezitim i gjyqësorit, dobësi e prokurorisë, zbatim i duhur i standardit të provueshmërisë, pamjaftueshmëri e provave, kompleksitet i rasteve, vonesa apo një kombinim i

këtyre faktorëve. Një shkallë e lartë e aktgjyqimeve dënuese mund të interpretohet si tregues i efektivitetit, por gjithashtu mund të mbështetet në masë të madhe në procedurat e bazuara në marrëveshje, akuzat më të lehta, të pandehurit me rol dytësor apo pasojat e kufizuara të dënimeve të shqiptuara. Një model që lidhet me statusin e të pandehurit apo peshën e veprës penale mund të ngrejë shqetësime lidhur me barazinë para ligjit, por njëkohësisht mund të pasqyrojë kërkesa më të larta në aspektin e provave, mbrojtje të mbështetur me më shumë burime apo kompleksitetin e vërtetimit të hierarkisë, dashjes dhe përfitimit. Analiza diagnostikuese nuk përcakton se cili prej këtyre shpjegimeve qëndron, duke u mbështetur vetëm në pohime statistikore. Ajo i bën të dukshme shpjegimet alternative dhe tregon se cilat prova shtesë nevojiten për të bërë dallimin ndërmjet tyre. Për shembull:

- Shkalla e përgjithshme e aktgjyqimeve dënuese shpesh duket se i jep përgjigje tepër shpejt pyetjes mbi rezultatet konkrete të sistemit të drejtësisë. Ajo mund të krijojë përshtypjen se aktgjykimi dënues nënkupton sukses, aktgjykimi lirues nënkupton dështim, marrja e vendimit të formës së prerë nënkupton përfundimin e çështjes dhe konfiskimi nënkupton llogaridhënie financiare. Analiza diagnostikuese e shmang këtë prirje për nxjerrjen e përfundimeve të nxituara. Ajo e shndërron një pyetje tepër të përgjithshme — “sa aktgjyqime dënuese janë shqiptuar?” — në një grup pyetjesh për të cilat institucionet mund të japin përgjigje konkrete.
- Kur shkalla e përgjithshme e aktgjyqimeve dënuese duket e lartë, pyetja e radhës nuk është nëse sistemi është efektiv thjesht sepse shqipton aktgjyqime dënuese. Pyetja është nëse këto aktgjyqime mbështeten në procedura të drejta, mbrojtje efektive, aktgjyqime të arsyetuara, dënime proporcionale, qëndrueshmëri të vendimeve pas shqyrtimit në procedurën ankimore dhe veprime të mëtijshme për adresimin e përfitimeve financiare të kundërligjshme.
- Kur shkalla e aktgjyqimeve dënuese është e ulët në proceset gjyqësore ku akuzat kundërshtohen, pyetja e radhës nuk është nëse gjykatat hezitojnë të shqiptojnë aktgjyqime dënuese. Pyetja është nëse materialet e rasteve tregojnë pamjaftueshmëri të provave, probleme me cilësimin juridik, paqartësi në përcaktimin e përgjegjësisë individuale, mangësi në hartimin e aktakuzës, probleme në menaxhimin e gjyqimit, vonesa apo ushtrim të duhur të kontrollit gjyqësor.
- Kur rezultatet e arritura përmes marrëveshjeve përbëjnë një pjesë të konsiderueshme të aktgjyqimeve dënuese, pyetja e radhës nuk është nëse procedurat e bazuara në pranimin e fajësisë apo procedurat e shkurtuara janë të mira apo të këqija në parim. Pyetja është nëse ato zbatohen duke respektuar garancitë përkatëse: bazën faktike, proporcionalitetin, arsyetimin gjyqësor, uljen e dënimit, rolin e të pandehurit, vlerën e bashkëpunimit të tij dhe konfiskimin.

- Kur rezultatet ndryshojnë varësisht nga pesha e veprës penale, statusi i të pandehurit apo vëmendja publike, pyetja e radhës nuk është nëse ky model dëshmon ndikim të papërshtatshëm. Ai nuk e dëshmon këtë. Pyetja është nëse sistemi mund ta shpjegojë këtë model përmes faktorëve juridikisht relevantë: kompleksitetit të rastit, kërkesave në aspektin e provave, strategjisë së mbrojtjes, hierarkisë, dashjes, përfitimit, historikut të ankesave, arsytimit, shqiptimit të dënimeve apo karakteristikave të tjera të evidentuara në materialet e rastit.
- Kur marrja e vendimit të formës së prerë pason procedurën ankimore, rigjykimin apo rrezikun e parashkrimit, pyetja e radhës nuk është nëse ankesa përbën problem. Pyetja është nëse korrigjimet e përsëritura apo përsëritja e veprimeve procedurale tregojnë probleme në përgatitjen e rasteve, planifikimin e gjykimeve, arsyetimin e aktgjykimeve, vazhdimësinë procedurale, informatat kthyesë nga gjykatat e shkallëve më të larta apo menaxhimin e vonesave.
- Kur aktgjykimet dënuese nuk shoqërohen me konfiskim apo pasoja domethënëse ndëshkimore, pyetja e radhës nuk është vetëm nëse i pandehuri është shpallur fajtor. Pyetja është nëse aktgjykimi dënues ka mundësuar eliminimin e përfitimit të kundërligjshëm, shqiptimin e një dënimi proporcional, adresimin e pasojave që lidhen me ushtrimin e funksionit publik, kur është relevante, dhe sigurimin e llogaridhënies së zbatueshme në praktikë.

Këto pyetje nuk mund të reduktohen në njëra-tjetrën. Disa prej tyre mund të adresohen përmes të dhënave më të mira dhe raportimit institucional më të strukturuar dhe sistematik: nëse rezultatet ndryshojnë varësisht nga rrjedha procedurale, nëse aktgjykimet dënuese shoqërohen me konfiskim, nëse procedura ankimore ndryshon rezultatet e shkallës së parë, nëse rigjykimet përsëriten dhe nëse afatet e parashkrimit ndikojnë në marrjen e vendimeve të formës së prerë. Pyetje të tjera kërkojnë reforma të synuara përpara se të mund të maten siç duhet. Nëse institucionet nuk i regjistrojnë në mënyrë të krahasueshme rezultatet për secilën akuzë, arsyet e ndryshimit të vendimeve në procedurën ankimore, ekzekutimin e konfiskimit, zëvendësimin e dënimeve apo kohëzgjatjen e rasteve, sistemi ende nuk mund ta kuptojë se çfarë tregojnë rezultatet e tij konkrete.

Një grup tjetër pyetjesh shkon përtej të dhënave mbi rezultatet e rasteve. Atyre nuk mund t'u jepet përgjigje vetëm përmes statistikave dhe as vetëm përmes monitorimit të rregullt të proceseve gjyqësore, sado me kujdes që të realizohet ky monitorim. Arsyeja është se objekti i shqyrtimit nuk është më vetëm rasti, seanca gjyqësore apo aktgjykimi. Ai përfshin edhe praktikën e përditshme profesionale përmes të cilave përgatitet dhe zhvillohet rasti. Monitorimi i proceseve gjyqësore mund të tregojë atë që bëhet e dukshme në gjykatë: shtyrjet e seancave, kundërshtimet lidhur me provat, mangësitë në arsyetim, vonesat, zgjedhjet procedurale, rezultatet e procedurës ankimore, shqiptimin e dënimeve dhe konfiskimin. Analiza e akteve gjyqësore mund

të tregojë se si hartohen dhe arsyetohen vendimet. Analiza diagnostikuese mund të tregojë se ku përqendrohen modele të caktuara të rezultateve. Megjithatë, këto instrumente nuk mund të tregojnë plotësisht se si përgatiten materialet e rastit përpara se ai të arrijë në gjykatë; se ku bartet përgjegjësia ndërmjet policisë, prokurorisë, ekspertëve, gjykatave dhe personelit administrativ; cilat vendime merren qëllimisht dhe cilat merren si pjesë e praktikës së zakonshme; si i kuptojnë profesionistët rolet e tyre; apo cilët faktorë nxitës bëjnë që praktika të caktuara të përsëriten edhe kur rregullat e reformës ndryshojnë formalisht.

Ky është kufiri i asaj që ky instrument mund të shpjegojë, por njëkohësisht edhe ura lidhëse drejt nivelit të ardhshëm të shqyrtimit. Pasi analiza diagnostikuese identifikon se cilat modele të rezultateve kërkojnë shpjegim, pyetja bëhet se si funksionojnë në të vërtetë praktikat përkatëse profesionale. Si përzgjidhet një rast i rëndë? Si verifikohet cilësimi juridik përpara ngritjes së aktakuzës? Kush kontrollon nëse provat vërtetojnë secilin element të veprës penale? Si planifikohet sigurimi dhe përdorimi i provave financiare? Si diskutohen dhe si merren parasysh ndryshimet e vendimeve në procedurën ankimore? Cilat rregulla formale zbatohen në praktikë, cilat anashkalohen dhe cilat konsiderohen përgjegjësi e dikujt tjetër?

Këto janë pyetje që lidhen me zbatimin e reformave dhe synojnë të përcaktojnë nëse reformat kanë ndikuar në shprehinë e punës, faktorët nxitës dhe pritshmëritë profesionale përmes të cilave trajtohen realisht rastet e rënda. Një rekomandim mund të miratohet në letër, një udhëzues mund të nxirret ose një bazë e të dhënave mund të krijohet, por pyetja vendimtare është nëse personat që mundësojnë ecurinë e rastit nëpër sistem i përdorin këto instrumente në momentet kur ushtrojnë gjykimin e tyre profesional.

Pikërisht këtu qëndron kontributi kryesor i analizës diagnostikuese. Ajo i siguron vlerësimit cilësor një bazë më të fortë provuese, i bën statistikën më të interpretueshme dhe identifikon rastet kur supozimet mbi marrëdhëniet shkak-pasojë duhet të verifikohen përpara se të përcaktohen përgjegjësitë, prioritetet e reformës apo mësimet që duhet të nxjerrin institucionet.

REGIONAL TRIAL MONITORING PROJECT
COMBATting ORGANIZED CRIME AND CORRUPTION
IN THE WESTERN BALKANS

**Funded by
the European Union**